

Reculls de premsa sobre estudis

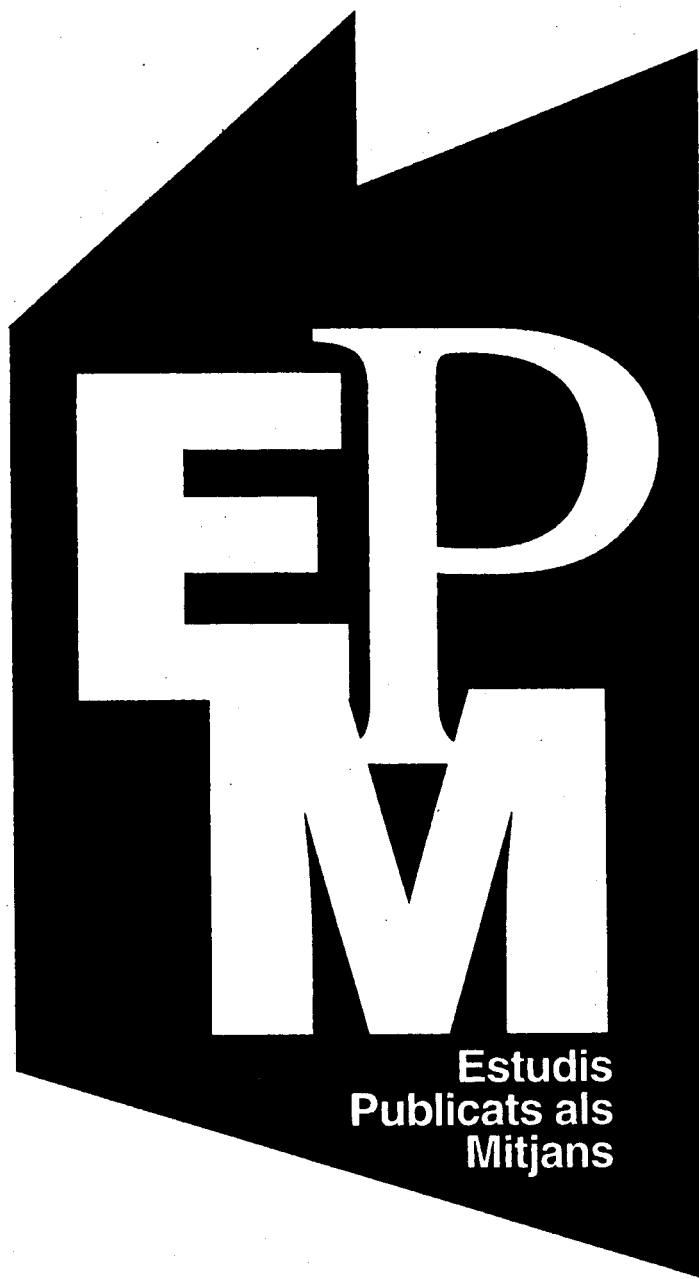
2002

RPEO 335 d

Registre Públic d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya
Decret 1/2005, d'11 de gener

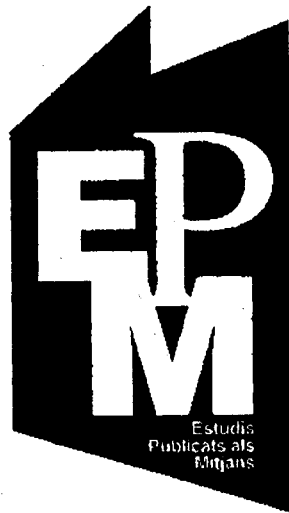
Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Direcció General d'Avaluació i Estudis

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Arxiu Central

Dossier d'estudis

Abril 2002

Sumari

Política, administració	1
Economia, finances, hisenda pública	16
Treball, atur, sous	19
Demografia, població, societat de l'acolliment	25
Societat, valors, comportament	29
Dona	33
Joventut	35
Educació	36
Sanitat, serveis socials	50
Llengua, cultura	59
Comunicació, ciència, tecnologia	63
Obra pública, habitatge	70
Consum, comerç, turisme	77
Empresa, indústria i energia	79
Agricultura, ramaderia, pesca, medi rural	85
Medi urbà	86
Medi ambient	91

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Política, administració.

[Redacted]

[Redacted]

Passarà avui

► GOVERN CATALA
Jordi Pujol presidirà la reunió del Consell Executiu de la Generalitat o

► GIBRALTAR
Piqué explicarà al Senat les negociacions sobre la colònia, i el

ministre principal de la Roca, Peter Caruana, en parlarà a Oxford o

Baròmetre de primavera ► Les previsions electorals a Espanya

Pàgines 18 a 20 ►►►

El PSOE retalla distàncies i se situa 4,9 punts darrere el PP

El partit en el Govern obté les expectatives més baixes des de les eleccions de l'any 2000

Empitjora la percepció dels espanyols sobre la situació econòmica i política del país

EL PERIÓDICO
BARCELONA

El PSOE retalla distàncies i se situa ara 4,9 punts darrere el PP, segons el Baròmetre de primavera elaborat per l'empresa Vox Publica per a EL PERIÓDICO. En el sondeig del mes de febrer, la distància era de 7,3 punts, i a les eleccions legislatives del març del 2000 va ser del 10,4.

Si els comicis se celebressin ara, el PP obtindria el 42,5% dels vots, i el PSOE, el 37,6%, segons l'estimació realitzada a partir d'aquest Baròmetre. Al febrer, aquests percentatges eren del 44,1% i del 36,8%.

DESGAST DEL GOVERN / Es tracta de la pitjor expectativa de vot per al Partit Popular des de les eleccions del 2000 en la sèrie de baròmetres realitzats per Vox Publica. La cota més baixa obtinguda amb anterioritat va ser del 43,5%, el gener del 2001. Però l'actual tampoc és la més alta del PSOE, que l'abril del 2001 va arribar al 38,6%. Aparentment, l'augment de l'agressivitat opositora mostrada pel PSOE últimament li ha reportat un lleuger avanç respecte al febrer, però sobretot li ha servit per desgastar el Govern.

L'enquesta (1.510 entrevistes) va ser feta entre el 15 i el 17 d'abril. Els dies previs havien estat notícia l'escàndol BBV, la polèmica pel projecte governamental d'il·legalitzar Batasuna, el cop d'Estat a Venècia i la crisi de Palestina. Un mes abans s'havia celebrat la cimera de la Unió Europea a Barcelona.

Les expectatives de vot d'Izquierda Unida i de CiU pugen respecte al Baròmetre del febrer -IU passa del 4,9% al 5,2%, i CiU, del 3,4% al 3,9%-, encara que no arriben als resultats obtinguts en les últimes eleccions legislatives: el 5,4% i el 4,2%, respectivament. El PNB, partit al qual s'atribuïa al febrer un 1,7%, obtindria ara un 1,4%, segons el sondeig. En les eleccions del 2000 va ser el 1,5% dels vots.

EL VOT DIRECTE / Pel que fa a la intenció directa de vot -el que declaren els enquestats, expressat en percentatges sobre el cens electoral-, tant el PP com el PSOE registren un recroc, més accentuat en el cas de la

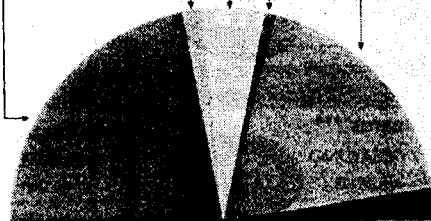
¿A qui votaria?

Si diumenge se celebressin eleccions legislatives per elegir el Parlament espanyol, ¿a quin partit votaria?

VOT ESTIMAT

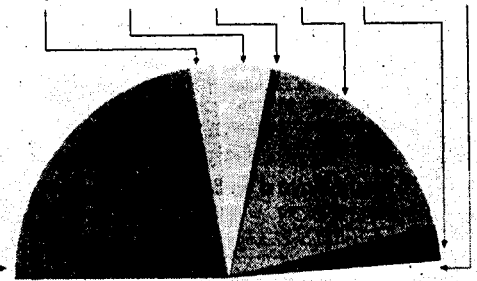
ENTRE PARENTESIS, RESULTATS DEL BARÒMETRE D'HIVER

PP	CIU	Altres	PNB	PSOE	IU
42,5%	3,9%	9,4%	1,4%	37,6%	5,2%
(44,1%)	(3,4%)	(9,1%)	(1,7%)	(36,8%)	(4,9%)

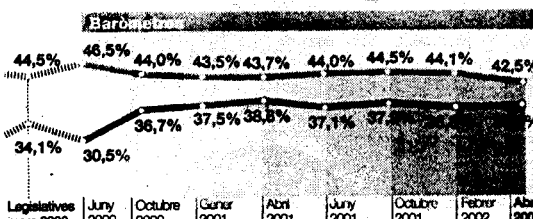
Eleccions legislatives 2000

PP	CIU	Altres	PNB	PSOE	IU	Blancs i nuls
44,5%	4,2%	8%	1,5%	34,1%	5,4%	2,3%

Evolució del vot estimat

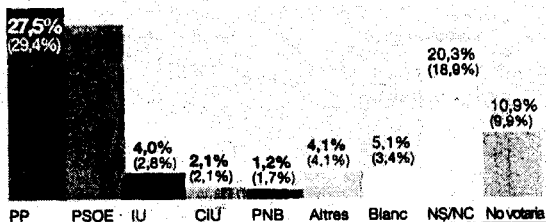
SOBRE EL VOT VÀLID

Sondej: Vox Publica. Alguns percentatges no sumen 100 a causa de l'arrodoniment

Vot decidit

SOBRE EL TOTAL DEL CENS. ENTRE PARENTESIS, RESULTATS DEL BARÒMETRE D'HIVER

EL PERIÓDICO

L'avanç LA IL·LEGALITZACIÓ DE BATASUNA

► EL PERIÓDICO va publicar el diumenge dia 21 un avanç del Baròmetre que recollia l'opinió dels espanyols sobre la il·legalització de Batasuna: el 55% dels espanyols s'hi mostraven d'acord, i el 25,4%, en desacord. I diumenge passat va publicar el sondeig corresponent a Catalunya, segons el qual el PSC avantatja en sis punts CiU en estimació de vot en unes autonòmiques.

segona formació política. La distància, que al febrer era d'1,6 punts a favor del partit de José María Aznar, augmenta ara a 2,7 punts.

També en intenció directa de vot, el Partit Popular, amb el 27,5%, obté el seu pitjor percentatge des de les últimes eleccions. El PSOE aconseguí un 24,8%, el més baix des que, el juny del 2000, amb un 19,1%, va tocar fons en vigílies de l'elecció com a líder de José Luis Rodríguez Zapatero.

Els resultats en la intenció directa de vot queden matisats quan es té en compte la diferència entre el que es recorda haver votat i els resultats que realment es van produir. Mentre el record de vot del PSOE i IU està

per sobre dels resultats del 2000, el del PP s'hi ajusta bastant. Per això s'ha de calcular una estimació considerant el nombre d'electors que previsiblement votaran.

El PP avantatja el PSOE en intenció de vot entre els col·lectius de 30 a 44 anys i entre els més grans de 60. També entre els de més estatus socioeconòmic i entre les persones que se situen al centre i a la dreta de l'espectre ideològic. Socialistes i populars aconseguïen un grau de fidelitat similar del seu electorat: el 76,1% dels que van votar el PP el març del 2000 diuen que ho tornaran a fer. El mateix contesten el 73,3% dels votants del PSOE.

La percepció dels enquestats so-

bre la situació econòmica del país ha empitjorat: un 33,1% creu que és bona o molt bona i un 24,8%, dolenta o molt dolenta. Al febrer aquests percentatges eren, respectivament, el 37,1% i el 19,5%. També ha empitjorat l'opinió de la situació política, que és bona o molt bona pel 30,4% (el 33,3% al febrer) i dolenta o molt dolenta pel 19,5% (el 15,8%).

PRINCIPALS PROBLEMES / El terrorisme, pel 38,5% dels enquestats, i la feina i l'atur, pel 28,9%, constitueixen, fins i tot més que al febrer, els principals problemes segons el parer dels espanyols. Les qüestions relatives a la immigració figuren en tercer lloc, amb el 7,6%. ■

Baròmetre de primavera ▶ La successió del líder del PP

Pàgines 18 a 20 ▶▶▶

Creix l'avantatge de Mayor per succeir Aznar

◻ L'exministre obté més del doble de respostes favorables que Rato i Rajoy

EL PERIÓDICO
BARCELONA

Jaime Mayor Oreja no només es manté ferm al capdavant dels líders preferits per succeir José María Aznar com a candidat del PP a la presidència del Govern, sinó que augmenta l'avantatge respecte a Rodrigo Rato i Ma-

riano Rajoy, els seus seguidors més immediats. Quan la pregunta es formula amb resposta espontània -és a dir, que no se suggereix cap altre nom-, Mayor Oreja obté el 16% de les preferències, més del doble que Rato (7,2%) i que Rajoy (7%).

Quan es proposa als enquestats que triïn entre Rato, Rajoy i Mayor Oreja, l'opció per a l'exministre de l'Interior puja al 42,1%. Mayor millora substancialment la seva posició respecte al baròmetre d'hivern, prenent punts pràcticament a tots els preferits com a substituïts de José María Aznar. Efectivament, quan la pregunta és induïda, Mayor Oreja remunta set dècimes sobre el resultat del febrer, Rato obté el mateix percentatge (passa del 18% al 17,9%) i Rajoy baixa 1,5 punts (del 16% al 14,5%).

EL RECORD DEL VOT / Atenen les respostes obtingudes segons el record del vot emès pels enquestats en les eleccions legislatives del març del 2000, tots els segments de l'electorat prefereixen Mayor Oreja, a excepció dels votants del PNB. Ressalta la dada que l'electorat del PSOE, encara que per una diferència escassa, és el que en més mesura atorga la seva confiança a l'exministre: el 46,8% dels votants socialistes, el 46,1% del PP, el 45,7% de CiU i el 36,6% d'IU prefereixen que el candidat sigui Mayor.

Entre els electors del PNB, en canvi, el 55% es decanta per Rato, el 15% per Rajoy, i un altre 15% per Mayor Oreja.

En un hipotètic cara a cara entre

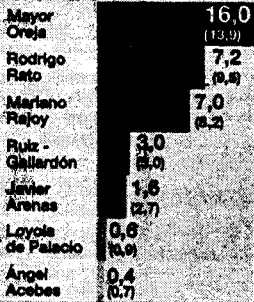
La successió d'Aznar

XIFRES EN %. ENTRE PARENTÈSIS, DADES DEL BARÒMETRE D'HIVERN

El candidat del PP a la presidència

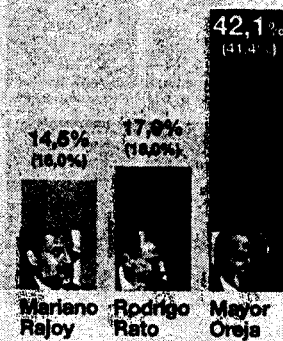
◻ Qui li agradaria que fos el pròxim candidat del PP a la presidència del Govern?

RESPOSTA ESPONTÀNIA

Entre Rodrigo Rato, Mariano Rajoy i Mayor Oreja

◻ La qui preferiria com a successor d'Aznar?

PER RECORD DE VOT (LEGISLATIVES 2000)

	Rodrigo Rato	Mariano Rajoy	Mayor Oreja
PP	23,9%	17,7%	46,1%
PSOE	14,0%	15,0%	46,0%
RI	19,7%	12,7%	38,8%
CIU	17,1%	20,0%	36,7%
PNB	55,0%	15,0%	15,0%

fitxa tècnica

EMPRESA RESPONSABLE
VOX PUBLICA

- ◻ Tècnica d'investigació: entrevista telefònica assistida per ordinador (CATI).
- ◻ Àmbit geogràfic: Espanya.
- ◻ Univers: individus de 18 anys i més residents en vivendes amb telèfon en l'àmbit geogràfic considerat.
- ◻ Nombre d'entrevistes: 1.510
- ◻ Error de la mostra: l'error mostral associat a un nivell de confiança del 95,5% (2 sigma) i p=50% és de +/-2,57.
- ◻ Tipus de mostreig: estratificat per autonomies i dimensió del municipi. Selecció aleatòria de les llars. Selecció d'individus segons quotes de sexe i edat representatives de la població de cada comunitat.
- ◻ Treball de camp: 15 a 17 d'abril del 2002.

La lluita per la presidència del Govern

XIFRES EN %. ENTRE PARENTÈSIS, DADES DEL BARÒMETRE D'HIVERN

Entre Rato i Rodríguez Zapatero

◻ Entre Rodrigo Rato i José Luis Rodríguez Zapatero, ¿a qui preferiria com a president del Govern?

Entre Rajoy i Rodríguez Zapatero

◻ Entre Mariano Rajoy i José Luis Rodríguez Zapatero, ¿a qui preferiria com a president del Govern?

Entre Mayor Oreja i Rodríguez Zapatero

◻ Entre Jaime Mayor Oreja i José Luis Rodríguez Zapatero, ¿a qui preferiria com a president del Govern?

cada un dels tres possibles candidats del PP i el secretari general del PSOE, José Luis Rodríguez Zapatero, aquest es manté al capdavant.

ZAPATERO GUANYA / El líder socialista arrenca el seu avantatge més important en la confrontació amb Rajoy (el 48,6% davant el 29,4%, 19,2 punts d'avantatge). La diferència es redueix a 17 punts quan s'enfronten

Rodríguez Zapatero i Rato (48,1% i 31,1%), i baixa a 6,4 punts si l'adversari és Mayor (43,2% i 36,8%).

De les dades que s'obtenen de l'enquesta segons el record del vot destaca el diferent comportament dels votants nacionalistes catalans i bascos. Així, mentre que els de CiU prefereixen Rodríguez Zapatero davant de Rato (el 45,7% contra el 40%) i davant de Rajoy (el 51,4% contra el

31,4%), quan el candidat socialista es confronta amb Mayor Oreja els votants de la federació nacionalista catalana prefereixen aquest últim (el 40% contra el 42,9%). L'electorat del PNB, en canvi, s'inclina pel líder del PSOE amb gran diferència respecte als tres dirigents populars: el 65% i el 10%, en el cas de Rato; el 60% i el 20%, en el de Rajoy, i el 60% i el 10%, en el de Mayor. ■

Una encuesta coloca al PSC seis puntos por encima de CiU

EL PAÍS. Barcelona
El Partit dels Socialistes (PSC) aumenta su ventaja sobre Convergència i Unió (CiU) hasta seis puntos y ganaría las elecciones al Parlament de celebrarse ahora las votaciones, según una encuesta realizada por la empresa Vox Pública para *El Periódico de Catalunya*. El pasado mes de febrero, la ventaja era de 3,8 puntos, aunque una encuesta encargada por CiU y presentada por el secretario general adjunto de la federación, Pere Mucias, el pasado 22 de abril, daba la victoria en las autonómicas a Artur Mas.

El sondeo realizado por la empresa Vox Pública atribuye el 40,2% de los votos a los socialistas y el 34,1% a los convergentes, mientras que Esquerra Republicana obtendría el 10,3% de los votos, el PP, el 8%, e Iniciativa, el 3,2%.

Duran, por delante de Mas

A la pregunta de a quién preferiría como presidente de la Generalitat, el 42,4% responde que a Pasqual Maragall, el 21% se decanta por Artur Mas, el 9,9%, por Josep Lluís Carod-Rovira, el 3,1%, por Joan Saura, y el 2,1%, por Alberto Fernández. Si las opciones se concretan entre Maragall y Mas, el 57,5% de los encuestados escoge al líder del PSC, frente al 31,5%, que se decanta por el sucesor de Jordi Pujol.

El actual presidente de la Generalitat se mantiene como el líder político más valorado, con una puntuación de 6,6 puntos sobre 10, seguido de los socialistas Pasqual Maragall (6,3 puntos) y Joan Clos (6,1). Sigue la relación el democristiano Josep Antoni Duran Lleida (5,9); el republicano Josep Lluís Carod (5,8); el convergente Artur Mas (5,6), y el socialista José Montilla, con 5 puntos. Los dirigentes del Partido Popular catalán son los líderes menos valorados por los encuestados. Este es el caso del ministro de Exteriores, Josep Piqué, con 4,9 puntos, y del presidente del PP catalán, Alberto Fernández, con 4,1.

El sondeo se ha realizado a través de 800 entrevistas por teléfono a personas mayores de edad de Cataluña.

Baròmetre de primavera ▶ L'actuació de la Generalitat

Pàgines 24 a 27 <<<

Crítiques a la posició del Govern en el PHN i Lear

◉ Els canvis a la cúpula de TV-3 mereixen un suport moderat

◉ La majoria recolza Pujol en el conflicte amb Madrid pels impostos de Terra

EL PERIÓDICO
BARCELONA

L'actuació de la Generalitat en el tancament de la factoria de Lear a Cervera mereix la censura de la majoria dels enquestats: el 45,3% la consideren incorrecta i el 12% correcta. En aquesta apreciació negativa hi participa fins i tot l'electorat de CiU: el 43,1% dels seus votants troben que l'actuació del Govern ha estat incorrecta, en relació amb el 16,4% que opinen el contrari. El més crític és l'electorat d'ERC (el 62%).

EL CONFLICTE DEL PHN / Encara que amb una diferència menor, l'actuació de la Generalitat en el Pla Hidrològic Nacional (PHN) també obté un percentatge més alt d'opinions negatives que no de positives: el 44,3% i el 29%, respectivament. En relació amb aquesta qüestió, l'electorat de CiU està dividit per la meitat:

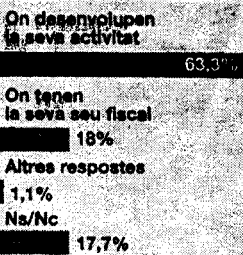
el 38,8% asseguren que l'actuació del Govern és correcta, i el 38,4% incorrecta. En aquest cas és l'electorat del PP (amb un 43,3%) el que en un percentatge més alt recolza l'actuació del Govern. I el que menys, un altre cop, el d'ERC (un 85,9%).

LA PESTA PORCINA / Una altra qüestió en què l'actuació de la Generalitat rep més crítiques que lloances és la pesta porcina, però aquest cop la diferència entre una i altra posició és només de cinc dècimes: el 39,3% enfront del 38,8%. I un altre cop és l'electorat del PP el que atorga al Govern un marge més important d'acceptació: el 53,3% dels votants populars la consideren correcta, enfront del 26,7% que la qualifiquen d'incorrecta. Entre l'electorat de CiU, aquests percentatges són del 41,8% i el 37,9%, respectivament.

EL CONFLICTE DE TERRA / Per contra, l'actuació del Govern en el conflicte entre la Comunitat de Madrid i la Generalitat per aconseguir els impostos de la multinacional Terra per la seva fusió amb Lycos obté un percentatge de respostes favorables més alt que de desfavorables: el 37,1% diuen que és correcta i el 25,3% la consideren incorrecta, amb un 36% que no opinen.

Però el veredict favorable a la Generalitat que llança aquest bloc de respostes entra en contradicció amb una altra pregunta relativa al ma-

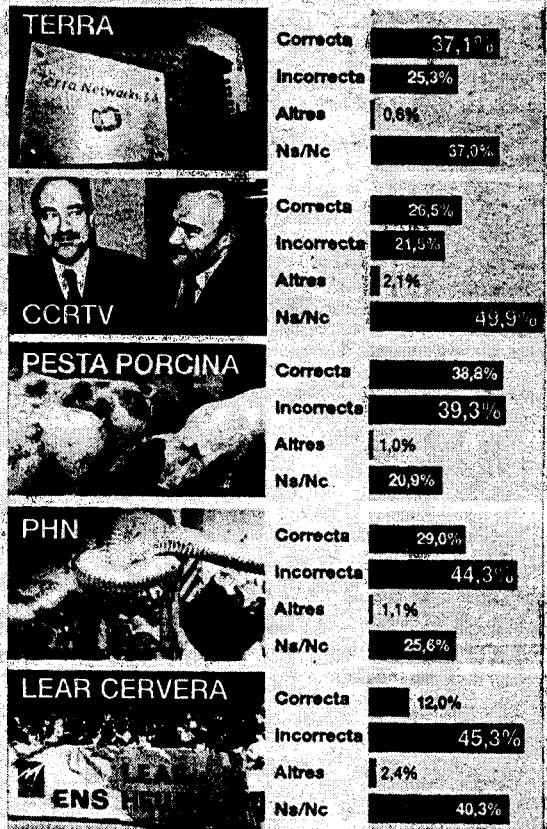
¿On creu que les empreses haurien de pagar els seus impostos?

teix tema. Quan es pregunta si les empreses han de pagar impostos on desenvolupen la seva activitat econòmica o on tenen la seva seu social, el 63,3% dels enquestats s'inclinen per la primera opció, contra el 18% que contesten la segona.

També en els canvis introduïts en la direcció de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (CCRTV) -Miquel Puig ha estat rellevat per Vicenç Villatoro en la direcció general, i Joan Oliver ha pres possessió de la direcció de TV-3- la majoria dels enquestats estan d'acord amb l'actuació del Govern: el 26,5% diuen que és correcta i el 21,5% que incorrecta. Però la meitat dels enquestats (49,9%) no ho saben o no contesten a aquesta pregunta.

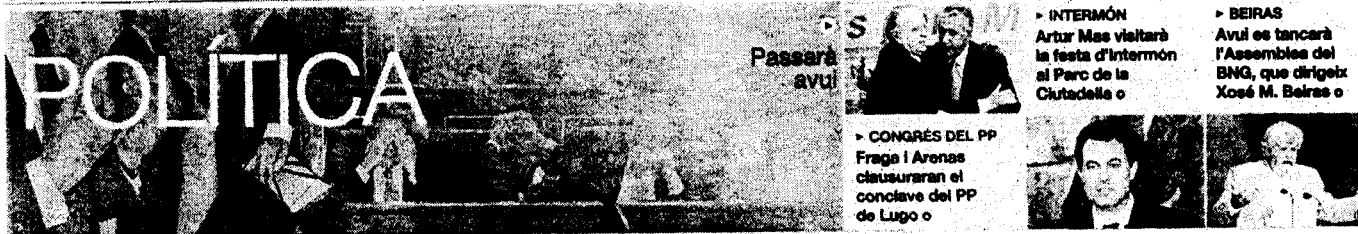
Valoració de l'actuació del Govern en els següents temes concrets

Gràfic: Nsa Publica

EL PERIÓDICO

Baròmetre de primavera ▶ Les previsions electorals a Catalunya

Pàgines 24 a 27 ▶▶

Els socialistes incrementen fins a 6 punts l'avantatge sobre CiU

Un sondeig de Vox Publica atribueix el 40,2% dels vots al PSC, i el 34,1% als nacionalistes

Esquerra (10,3%) i ICV (3,2%) pujarien respecte al 1999, mentre que el PP baixaria fins al 8%

EL PERIÓDICO
BARCELONA

El PSC augmenta el seu avantatge sobre CiU i guanyaria les eleccions al Parlament de Catalunya amb sis punts de diferència si se celebrassin ara les votacions, segons el Baròmetre de primavera realitzat per l'empresa Vox Publica per a EL PERIÓDICO. A l'anterior Baròmetre, el febrer passat, l'avantatge era de 3,8 punts, i a les últimes eleccions (1999), tot i que els socialistes van superar per 0,2 punts els nacionalistes, aquests van obtenir més escons per la sobrerrepresentació de les tres províncies menys poblades -Lleida, Tarragona i Girona- i han pogut seguir governant en minoria.

Aquestes intencions són sensiblement diferents de les divulgades aquesta setmana per un altre sondeig, encarregat per CDC a l'empresa Opina i realitzat de l'11 al 16 d'abril. Segons aquest treball, CiU obtindria el 36% dels vots si se celebrassin ara les eleccions; el PSC, el 35%; el PP, el 10,2%; ERC, l'11,5%; i ICV, el 3%.

El sondeig de Vox Publica, realitzat els dies 15, 16 i 17 d'abril, permet estimar que els socialistes obtindrien el 40,2% dels vots vàlids (el 37,8% a les eleccions del 1999); CiU, el 34,1% (el 37,6%); ERC, el 10,3% (el 8,7%); el PP, el 8% (el 9,5% en les últimes eleccions); ICV, el 3,2% (el 2,5%), si bé el 1999 només es va presentar en solitari a la província de Barcelona i en coalició amb el PSC a la resta), i, finalment, EUiA, l'1,4% (igual que a les eleccions), que es presentarà ara en coalició amb ICV.

ELS QUE PUJEN I ELS QUE BAIXEN / En relació amb l'últim Baròmetre, el PSC, ICV i EUiA pugen; CiU i PP baixen, i ERC es queda igual.

El sondeig preveu la realització de l'enquesta havia estat notícia el cas Pullerols, la polèmica sobre la vida professional de fills de Jordi Pujol, l'escàndol del BBV, la proclamació de Josep-Lluís Carod-Rovira com a candidat d'Esquerra, el debat sobre el projecte d'ilegalitzar Batasuna, el cop d'Estat a Venècia i la crisi de Palestina.

Per primera vegada, el PSC supe-

¿A qui votaria?

Si diumenge que ve se celebrassin eleccions autonòmiques a Catalunya, ¿quin partit votaria?

VOT ESTIMAT

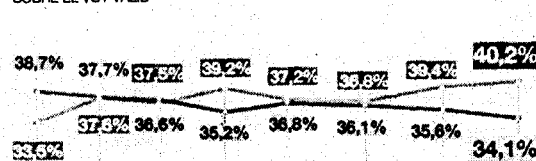
ENTRE PARENTESIS, RESULTATS DEL BARÒMETRE D'HIVERN

PSC	ICV	EUiA	ERC	Altres	PP	CiU
40,2%	3,2%	1,4%	10,3%	2,8%	8,0%	34,1%
(39,4%)	(2,6%)	(1,2%)	(10,3%)	(2,2%)	(8,7%)	(35,6%)

Evolució del vot estimat

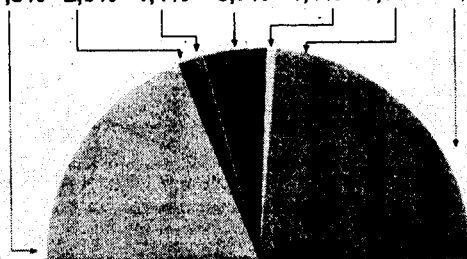
SOBRE EL VOT VÀLID

SONDEIG: Vox Publica. Alguns percentatges no sumen 100 a causa de l'arrodoniment de decimals.

Eleccions autonòmiques 99

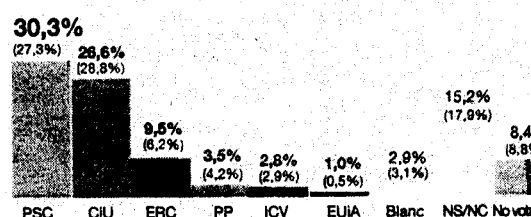
PSC	ICV	EUiA	ERC	Altres	PP	CiU
37,8%	2,5%	1,4%	8,7%	1,4%	9,5%	37,6%

Intenció directa de vot

SOBRE EL TOTAL DEL CENS

ENTRE PARENTESIS, RESULTATS DEL BARÒMETRE D'HIVERN

Els electorats, segons la ideologia i el sentiment de pertinença

▶▶ Els millors resultats els obté CiU entre els electors que es declaren més catalans que espanyols o únicament catalans, i entre els que s'autodefineixen de centre o centre dreta.

▶▶ Els vots al PSC procedeixen, principalment, dels que es declaren tan catalans com espanyols o més catalans que espanyols i es qualifiquen d'esquerra o centre esquerra.

▶▶ L'electorat del PP es declara tan espanyol com català o únicament espanyol, de dreta o centre-dreta.

▶▶ Esquerra obté els seus millors resultats entre aquells que es defineixen com a únicament catalans i es consideren d'esquerra o centreesquerra. ICV, entre els que es declaren tan espanyols com catalans o més catalans que espanyols, i d'esquerres.

ra CiU en intenció directa de vot, és a dir, el que manifesten els enquestats, i es calcula tenint en compte el total del cens i no la quantitat d'electors que finalment van a votar. En aquest cas, els socialistes superen els nacionalistes en 3,7 punts: el 30,3% dels consultats declaren que votaran el PSC enfront del 26,6% que diu que ho farà per CiU.

El mes de febrer, els nacionalistes avantatjaven els socialistes en intenció directa de vot en 1,5 punts: el 28,8% enfront del 27,3%. La pujada dels socialistes catalans resulta espectacular: 10 punts més que a l'octubre del 2001, encara que els nacionalistes només han retrocedit 1,4 punts en aquest mateix període.

La intenció directa de vot a l'E també augmenta respecte a l'últim Baròmetre: passa del 6,2% al 9%. En canvi, la del PP segueix baixant: passa del 4,2% al 3,5%. El 2,8% d'enquestats declaren que votaran (un 2,9% fa dos mesos), i l'1%. El (un 0,5%).

FIDELITAT DE VOT / El PSC és el partit que té un grau de fidelitat del: electorat més elevat: el 89,4% d'ells que el van votar el 1999 declaren que tornarien a fer-ho ara. Tan declaren que repetirien el seu vot 73,3% dels electors de CiU i el 76 dels d'ERC. La fidelitat de vot ca 50% pel que fa al PP, i al 54,5% en cas d'ICV.

Baròmetre de primavera ▶ La puntuació dels dirigents polítics

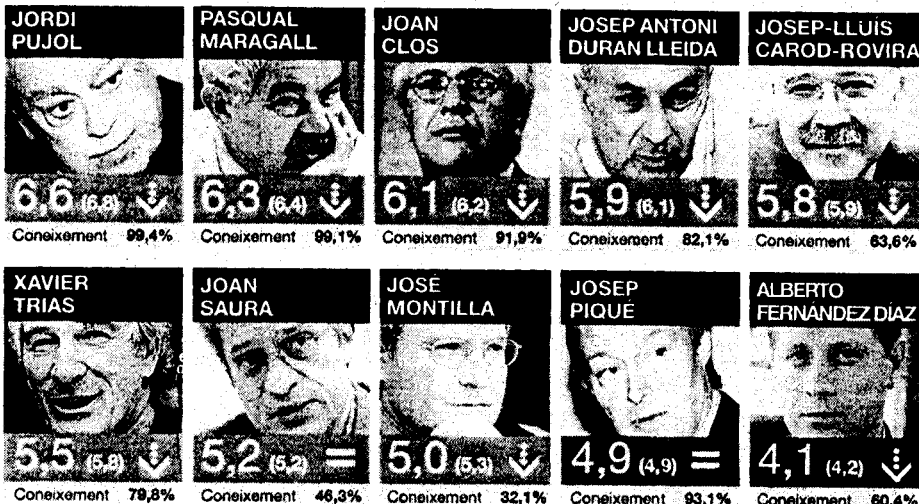
Pàgines 24 a 27 ▶▶▶

La imatge dels líders

Puntuació de 0 a 10, en una escala en què 0 és la pitjor valoració i 10, la millor possible. La fletxa indica la tendència en relació amb l'anterior baròmetre

ENTRE PARENTÈSIS, LA PUNTAUACIÓ DEL BARÒMETRE DE TARDOR

■ Aprovat (5 o més)
■ Suspendes (menys de 5)

Source: Vox Publica

La major part dels líders retrocedeixen en valoració

○ Pujol, seguit de Maragall, segueix sent el polític català més ben puntuat

EL PERIÓDICO BARCELONA

La valoració que donen els catalans als líders polítics dona una classificació que no varia gaire respecte a la del Baròmetre d'hivern. Jordi Pujol segueix encapçalant la llista, amb 6,6 punts, seguit de Pasqual Maragall, amb 6,3. La puntuació atorgada a gairebé tots els dirigents baixa lleugerament (entre una i tres dècimes), excepte en els casos de Joan

Saura, president d'ICV, i de Josep Piqué, ministre d'Afers Estrangers, que es mantenen al mateix nivell que al febrer. Piqué i el seu coreligionari Alberto Fernández Díaz, president del PPC, segueixen ocupant els dos últims llocs de la llista, amb 4,9 i 4,1 punts, respectivament.

CLOS, EL TERCER / Joan Clos, alcalde de Barcelona (PSC), continua ocupant el tercer lloc, amb 6,1 punts. A Clos el segueix, amb 5,9, Josep Antoni Duran Lleida, líder d'UDC, que serà segon a la llista de CiU en les properes eleccions autonòmiques. Artur Mas, que encapçalava la candidatura nacionalista, obté 5,6 punts i ocupa el sisè lloc.

El dirigent republicà Josep-Lluís

Carod-Rovira, amb 5,8 punts, obté la cinquena plaça, emparellat entre Duran i Mas. El setè lloc correspon al també convergent Xavier Trias (5,5 punts), pròxim candidat de CiU a l'alcaldia de Barcelona, amb una diferència de puntuació respecte a Clos que retrocedeix dues dècimes. A continuació figuren Saura (5,2) i Montilla (5).

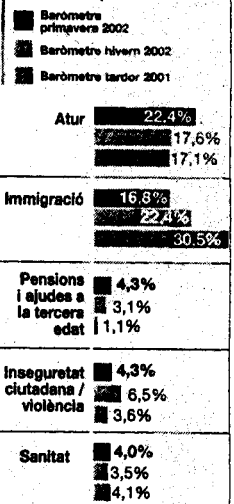
Joan Saura, el futur candidat d'ICV (que en les properes eleccions anirà a les urnes en coalició amb EUiA), segueix en desavantatge respecte als seus oponents en el grau de coneixement que tenen d'ell les persones enquestades: menys de la meitat (el 46,3%) admet que el coneix. La llista la tanquen Piqué i Fernández-Díaz, del PP, l'únic partit

que no ha anunciat el nom del seu candidat.

EL RECORD DEL VOT / Jordi Pujol segueix sent el dirigent nacionalista més valorat pels votants de CiU. Amb 8,1 punts, Pujol avança molt els seus coreligionaris Duran (7), Mas (6,8) i Trias (6,4). Per la seva banda, Maragall obté dels votants socialistes 7,8 punts, la segona més bona valoració d'un electorat al seu líder polític, després de Pujol. Tots els aspirants o possibles aspirants a president reben dels seus respectius votants una puntuació superior a 7, a excepció de Fernández Díaz, que obté un 5,9 dels electors del PP, molt per sota del 7,1 que atorguen a Piqué. ■

L'atur torna al primer pla de les preocupacions

El problema més important

Source: Vox Publica

El problema atur/treball torna a ser el més important per als enquestats catalans, passant per sobre de la immigració, que ocupava el primer lloc des del Baròmetre de tardor del 2000. El 22,4% dels consultats responen que el principal problema en l'actualitat és l'atur i el 16,8% s'inclina per la immigració. La problemàtica laboral preocupa més les dones, els d'edats intermèdies, amb nivell d'estudis baix i mitjà, i d'estatus econòmic mitjà i baix.

Segons el record de vot, tots els grups que han estat enquestats mostren una preocupació més gran per l'atur, encara que el pessimisme per la qüestió laboral és més gran entre els votants de l'esquerra que entre els de la dreta. La resta de problemes queda molt per sota.

Els grups antiglobalització acaparen les simpaties

○ La cimera de la UE separa la dreta de l'esquerra

EL PERIÓDICO BARCELONA

Els grups antimundialització que es van manifestar durant la cimera de la Unió Europea celebrada a Barcelona al mes de març s'emporten una bona part de la simpatia dels enquestats: el 43,6% es mostra més pròxim als interessos que defensaven els manifestants i el 23,4% es proclama més identificat amb els representats pels governants reunits. El 7,8% diu que no és a prop de cap de les dues posicions.

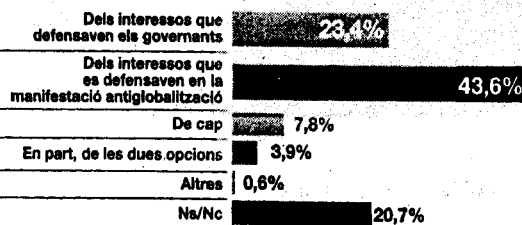
El decantament ideològic dels en-

questats és la fita que marca els límits de les respostes: els que es declaren d'esquerra, centreesquerra i centre són majoritàriament partidaris dels antiglobalització, encara que la intensitat del suport disminueix a mesura que es va moderant la ideologia.

Els enquestats que confessen que són de centredreta o de dreta, en canvi, estan més d'acord amb els interessos que defensaven els participants en la cimera.

AJUSTAT RESULTAT A CIU / Els electors de CiU i els del PP s'identifiquen més amb la postura oficial que amb la contestatària (un ajustat 32,3% enfront d'un 30,2%, en el cas de CiU; i un 60% contra un 13,3%, en el del

Durant la cimera de la UE a Barcelona, ¿de què es va sentir més pròxim?

Source: Vox Publica

EL PERIÓDICO

PP). En el cas de l'esquerra passa el contrari: els electors d'EUiA (en un percentatge del 83,3%), ICV (81,8%), ERC (76,6%) i PSC (50,6%) confessen que estan més d'acord amb el que defensaven els manifestants contra

la globalització. Els més joves expressen majoritàriament les seves simpaties pels antiglobalització, de la mateixa manera que els que tenen un nivell educatiu i un estatus econòmic més alt. ■

fitxa tècnica

EMPRESA RESPONSABLE
VOX PUBLICA

- Tècnica d'investigació: entrevista telefònica assistida per ordinador (CATI).
- Àmbit geogràfic: Catalunya.
- Univers: individus de 18 i més anys residents en cases amb telèfon dins l'àmbit geogràfic considerat.
- Nombre d'entrevistes: 800.
- Error de la mostra: l'error mostrat associat a un nivell de confiança del 95,5% (2 sigma) i p=50% és de +/-3,54.
- Tipus de mostreig: estratificat per dimensió del municipi. Selecció aleatòria de les cases. Selecció d'individus segons quotes de sexe i edat representatives de la població.
- Treball de camp: 15 a 17 d'abril del 2002.

Baròmetre de primavera ▶ L'opinió sobre els candidats

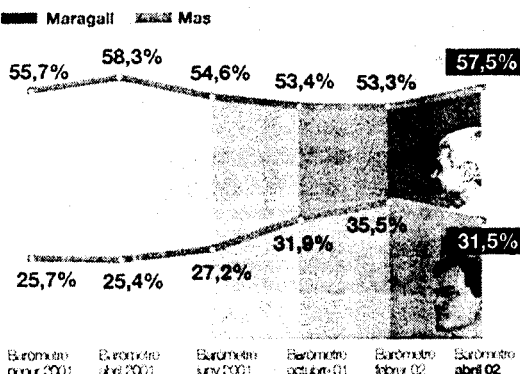
Pàgines 24 a 27 >>>

¿Deis següents candidats, quin preferiria com a president de la Generalitat?

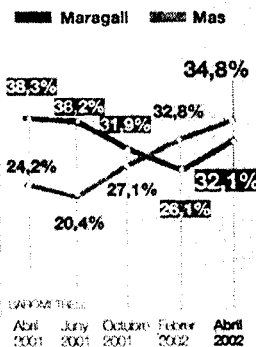
ENTRE PARENTESIS, RESULTATS DEL BARÒMETRE D'HIVERN

Pasqual Maragall	42,4% (40,8%)
Artur Mas	21,0% (25,2%)
Josep Lluís Carod-Rovira	9,9% (7,1%)
Joan Saura	3,1% (2,5%)
Alberto Fernández	2,1% (2,0%)
Altres	2,3% (3,7%)
Cap	2,5% (3,1%)
Indiferent	5,8% (6,6%)
Ns/Nc	11% (9,2%)

Entre Mas i Maragall, ¿qui preferiria com a pròxim president de la Generalitat?

¿Qui creu que serà president després de les properes eleccions?

L'avantatge del candidat socialista sobre el nacionalista s'amplia quan l'elecció es fa entre l'un o l'altre (entre parèntesis els resultats del febrer): el 57,5% prefereix Maragall (53,3%), i el 31,5%, Mas (35,5%).

Mas segueix davant de Maragall quan es pregunta als enquestats qui creuen que serà el pròxim president de la Generalitat, encara que la distància s'ha reduït respecte al febrer. El 34,8% contesta, espontàniament, que serà Mas, i el 32,1%, que serà Maragall. Aquests percentatges eren, respectivament, el 32,8% i el 26,1% en l'anterior baròmetre.

RESULTATS PER COL·LECTIUS / Menys entre l'electorat de CiU, Maragall arriba en el cara a cara entre tots els segments segons el record de vot. Els votants del PSC (el 92,4%), ICV (el 77,3%) i ERC (el 64,1%) el prefereixen a ell. Curiosament, són més els electors del PP que també el prefereixen (el 46,7%) abans que Mas (el 36,7%), encara que un 13,3% no en vol cap dels dos. La majoria (el 65,1%) de l'electorat nacionalista prefereix Mas, però el 25,9% s'inclina per Maragall.

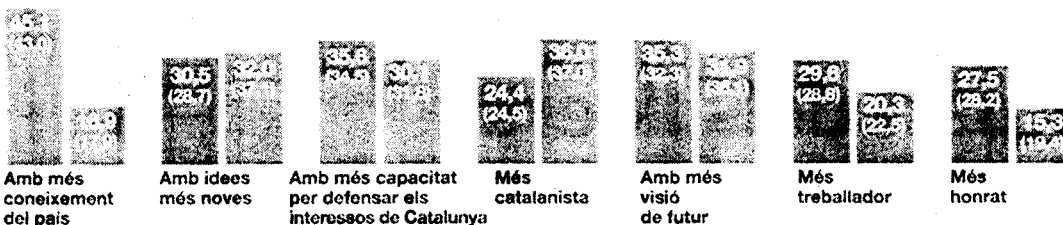
El candidat socialista bat el nacionalista en les preferències de tots els col·lectius per sexe, edat, nivell d'estudis, estatus socioeconòmic i mida del municipi. Les seves puntes més altes, per sobre de la mitjana general obtinguda (el 57,5%), es registren entre les dones; entre els que tenen edats de 30 a 44 anys i de 18 a 29; entre els que confessen un nivell d'estudis baix; els que pertanyen a un estatus socioeconòmic alt/mitjà-alt i mitjà-baix/baix, i els que viuen a municipis de 10.000 a 100.000 habitants i de 100.000 a un milió.

Per sentiment de pertinença i ideologia, Mas supera Maragall entre els que es consideren més catalans que espanyols o típicament catalans, i es defineixen de centre i centredreta. Entre els electors de dretes, el 49,1% prefereix Maragall, i el 41,8%, Mas.

GRAU D'OPTIMISME / L'optimisme dels electors de CiU i del PSC es practica el mateix: el 51,7% dels votants de la llista nacionalista a les últimes autonòmiques creuen que guanyarà Mas; d'entre els electors socialistes, el 50,6% creu que guanyarà Maragall. Són més els electors del PP (el 46,7%) que creuen que guanyarà Maragall que els que confien que ho farà Mas (el 26,7%). Però també són més els electors d'ERC que contesten que guanyarà Mas (el 45,3%) que els que creuen que el guanyador serà Maragall (el 39,1%).

Entre Maragall i Mas, ¿qui veu...?

XIFRES EN % ENTRE PARENTESIS, RESULTATS DEL BARÒMETRE D'HIVERN

Maragall torna a augmentar les distàncies respecte a Mas

La majoria dels enquestats creuen que, amb tot, guanyarà el líder nacionalista

Les diferències s'havien escurçat al febrer en relació amb anteriors sondejos. Mas s'havia situat a 17,8 punts en un cara a cara amb Maragall i a 15,4 si la pregunta incloïa els altres candidats.

Als enquestats se'ls va preguntar a qui prefereixen com a pròxim president, donant-los a escollir entre Maragall (PSC), Mas (CiU), Josep Lluís Carod-Rovira (ERC), Joan Saura (ICV) i Alberto Fernández Díaz (PP, tot i que aquest partit encara no ha decidit el candidat). Les respostes van ser: el 42,4% prefereix Maragall; el 21%, Mas; el 9,9%, Carod-Rovira; el 3,1%, Saura; el 2,1%, Fernández Díaz; el 2,5%, cap; el 2,3%, altres; el 5,8% es indiferent, i l'11%, no ho sap o no contesta.

El candidat de CiU segueix al davant en catalanisme i idees més noves

▶▶ Quan es tracta d'assignar una sèrie d'atributs als dos candidats que competiran per la successió de Jordi Pujol (més coneixement del país; més capacitat per defensar els interessos de Catalunya; més visió de futur; idees més noves; més treballador; més honest; i més catalanista), Maragall, que fa tot just dos mesos havia retrocedit d'una manera notable, experimenta en aquest moment una recuperació, mentre que Mas retrocedeix.

▶▶ Al candidat nacionalista els enquestats el segueixen situant al davant en dos conceptes: idees més noves i, sobretot, més catalanista. Un 30% dels votants socialistes veuen Mas més catalanista que Maragall. El líder del PSC manté, en canvi, un ampli avantatge en més coneixement del país, més treballador i més honest, i en el fet que és molt més ajustada la seva capacitat per defensar els interessos de Catalunya, i amb més visió de futur.

EL PERIÓDICO BARCELONÉS

avantatge de Pasqual Maragall sobre Artur Mas en les preferències dels catalans per presidir la Generalitat ha augmentat des del mes de març i ara és de 26 punts en un bàsic cara a cara entre els dos candidats. Quan es tracta d'escollir en una llista amb els candidats de tots els partits, la diferència és de 21 punts.

Un macrosondeo del Instituto Opina da por primera vez la victoria a Mas sobre Maragall

CiU gana en intención de voto y el 46,8% cree que el actual conseller en cap será presidente

Por primera vez un sondeo realizado por un instituto independiente pronostica la victoria de Artur Mas sobre Pasqual Maragall en las elecciones al Parlament de Catalunya. Se trata de una macroencuesta elaborada por Opina, por encargo de CDC, mediante 2.400 entrevistas en las cuatro circunscripciones catalanas.

JOSEP M. ORTA

BARCELONA. - Convergència i Unió ganaría al PSC por un punto de ventaja si las elecciones al Parlament de Catalunya se celebraran ahora. Este es el resultado de una macroencuesta electoral realizada por el Instituto Opina entre los días 11 y 16 de abril y por encargo de Convergència Democràtica, que fue divulgada ayer.

Se trata de la primera vez que un sondeo prevé la victoria de CiU sobre los socialistas desde 1999. El trabajo está avalado por el gran número de entrevistas realizadas, 2.400, y por el hecho de haber sido encargado a una empresa independiente como el Instituto Opina, proveedor habitual de estudios demoscópicos

Pere Macias afirma que la macroencuesta demuestra que ya se ha producido la inversión de tendencia a favor del sucesor de Pujol

para "El País", la cadena Ser o "La Vanguardia".

Según el trabajo de Opina, CiU obtendría el 36% de los votos frente al 35% del PSC y el 31,4% prefiere que gane CiU frente al 26,8% que se sentiría más satisfecho con una victoria de los socialistas. Un dato especialmente significativo es que el 47,8 por ciento cree que ganarán los nacionalistas, casi el doble de los que opinan que ganará el PSC.

En el duelo particular entre Mas y Maragall, es decir, preguntando a los votantes de todos los partidos sólo sobre los dos candidatos principa-

les el 34,9% preferiría que Maragall fuera el presidente de la Generalitat, frente al 33,1 que prefiere a Mas. Es decir, que el conseller en cap ha acortado distancias de forma muy significativa respecto a su competidor, si se comparan los datos con todos los sondeos publicados hasta la fecha. Casi la mitad de los encuestados cree que ganará Mas, frente al 28,1% que considera que el vencedor será Maragall.

El líder político más valorado por los catalanes sigue siendo Jordi Pujol, con una nota media de 6,4. Pasqual Maragall es el segundo con 5,8, y cuatro décimas por debajo se sitúan Artur Mas y Josep Antoni Duran Lleida.

En otro apartado de la encuesta, CiU aparece como la formación que defiende mejor los intereses de Cataluña. Los encuestados ven a Mas como mejor representante de

El sondeo encargado por CDC se elaboró mediante 2.400 entrevistas telefónicas distribuidas en las cuatro provincias

Los encuestados ven a Mas con más ambición de futuro y a Maragall como mejor conocedor de los asuntos y más ideas

la renovación generacional y con más ambición de futuro, aunque los encuestados otorgan a Maragall un mejor conocimiento de los problemas del país y una mayor capacidad para aportar ideas nuevas. A su vez, Mas supera a Maragall en la capacidad para defender los intereses catalanes y para negociar con el Gobierno central.

En la presentación de la encuesta, el secretario general adjunto Pere Macias valoró que este sondeo marca "un cambio de tendencia sobre quien ganará las próximas elecciones" y les ratifica en la línea de trabajo realizada hasta ahora para lograr revalidar una amplia mayoría.

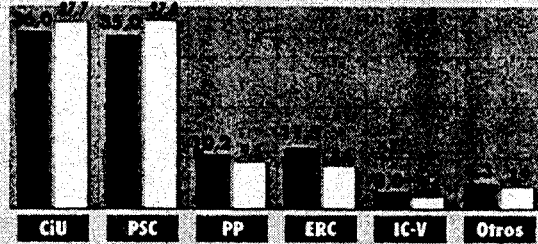
A pesar de los buenos presagios, Macias señaló que CiU no contempla la posibilidad de adelantar las elecciones, porque "queremos agotar la legislatura" aunque matizó que la estabilidad "no es el bien supremo que marca el norte de la federación". Según Macias, en el caso de que se planteara "una agresión importante a la autonomía" -en clara referencia a la propuesta del PP de pactar con el PSC un pacto local para reducir las competencias de la Generalitat en favor de los municipios-, se podría plantear el adelanto electoral.

Encuesta Opina, CDC

ELECCIONES AL PARLAMENT DE CATALUNYA. INTENCIÓN DE VOTO

Cifras en porcentaje

Resultados encuesta
Resultados elecciones autonómicas de marzo de 1999

¿QUIÉN CREE QUE SERÁ EL PRÓXIMO PRESIDENT?, ¿QUIÉN PREFERIRÍA QUE LO FUERA?

Cifras en porcentaje

CREE

ARTUR MAS	46,8
P. MARAGALL	28,1
OTRO	1,3
NS/NC	23,8

PREFERIRÍA

ARTUR MAS	33,1
P. MARAGALL	34,9
OTRO	6,9
NS/NC	25,1

¿QUÉ PARTIDO CREE QUE GANARÁ LAS ELECCIONES?, ¿CUAL PREFERIRÍA QUE GANARA?

Cifras en porcentaje

Tamaño de la muestra: 2.400 entrevistas
Margen de error: ± 2,00%

CREE

CiU	47,8
PSC	25,0
PP	3,1
ERC	0,5
ICV	0,1
EU I A (IU)	0,1
OTRO	0,0
NS/NC	23,4

PREFERIRÍA

CiU	31,4
PSG	26,8
PP	4,9
ERC	7,0
ICV	1,7
EU I A (IU)	0,5
OTRO	0,9
NS/NC	26,7

Receta del conseller para entrar en el Gobierno

Artur Mas presentó ayer en el Club Siglo XXI de Madrid el recetario con el que CiU podría abrir la puerta a participar en un futuro Gobierno de España, tal como le propuso el PP en enero. En el auditorio estaba el vicepresidente del Gobierno, Mariano Rajoy. El conseller en cap, con las líneas maestras del documento de autogobierno del Ejecutivo catalán e intentando sacudirse la sombra de Jordi Pujol, pidió una revisión de la lectura homogeneizadora que el PP hace del Estado de las autonomías, solicitó la aplicación de artículo 150.2 de la Carta Magna para ampliar competencias y lograr una administración única, y reclamó la presencia de la Generalitat en las instituciones europeas. Como aperitivo antes de poner sobre la mesa estas peticiones, recordó que quedan 38 traspasos pendientes por negociar. Aun-

que la filosofía no es nueva, sí que trató de trasladar al auditorio madrileño que esta propuesta tendría que ser asumible para el Ejecutivo ya que se ciñe a la Constitución y, a la vez, es irrenunciable para CiU. Asimismo, destacó que el Govern ya no se dedicará a negociar "uno por uno" cada avance concreto para el autogobierno, sino que planteará en bloque sus propuestas como contrapartida para "entenderse" con cualquier Gobierno central. "No se trata -dijo- de esperar 20 años para lograr lo que necesitamos."

En este contexto, destacó que ésta es la línea de una "nueva generación de nacionalistas catalanes" marcando una diferencia con lo que ha sido la estrategia del president Jordi Pujol. Mas también dejó claro que no quiere que el Ejecutivo trate a Cataluña como a una región sino como a una nación.

Nacionalistes i socialistes baixen en intenció de vot, mentre que Esquerra, el PP i ICV pugen

Una enquesta de CDC atorga a CiU un punt d'avantatge sobre el PSC

Pere Martí
BARCELONA

Convergència va presentar ahir una enquesta segons la qual Artur Mas s'imposaria a Pasqual Maragall a les pròximes eleccions, però amb una victòria molt ajustada

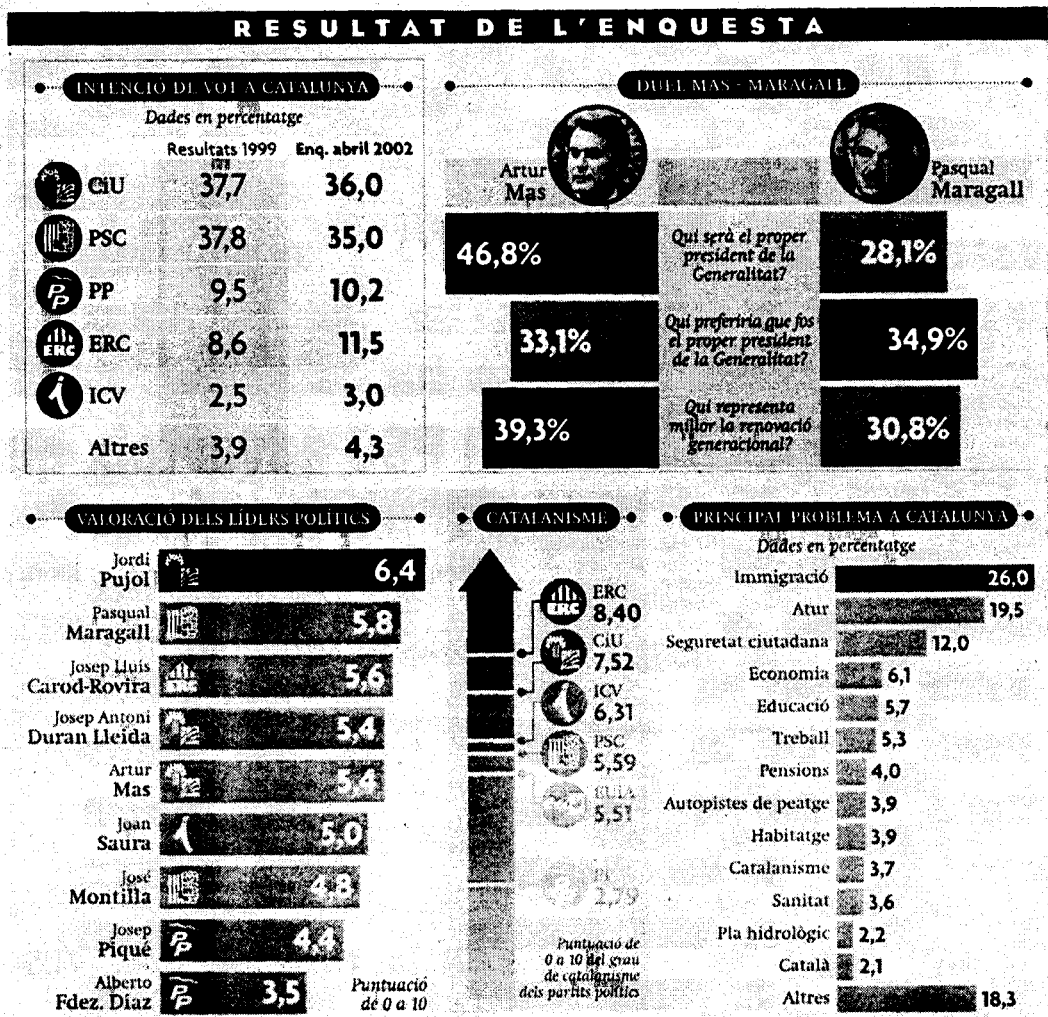
L'enquesta atribueix a CiU una intenció de vot del 36%, mentre que el PSC obtindria el 35%, si ara se celebrassin eleccions catalanes, que és una situació de gairebé empat tècnic, tenint en compte que el marge d'error de l'enquesta és de dos punts. Nacionalistes i socialistes perdrien vot respecte a les eleccions de l'any 99, i els únics partits que creixerien serien ERC, que pujaria tres punts i se situaria com a tercera força política amb l'11,5% dels vots; el PP, que obtindria el 10,2% dels vots, gairebé un punt més que l'any 1999, i ICV, que pujaria només mig punt i se situaria en el 3%.

La presentació del sondeig va anar a càrrec del secretari general adjunt de CDC, Pere Macias, que va subratllar l'ample univers del que va qualificar de "macroenquesta", feta per l'Institut Opina entre els dies 11 i 16 d'abril per via telefònica a 2.400 persones. L'enquesta també assegura que la majoria de catalans, un 47%, creuen que CiU guanyarà les eleccions, tot i que són menys, un 31% els que preferirien que guanyés la federació nacionalista. Pel que fa als candidats, la majoria, un 46,8%, creuen que el proper president de la Generalitat serà Artur Mas. En canvi, la majoria preferirien que ho fos Pasqual Maragall, amb 34,9% dels enquestats, mentre que el 33,1% preferirien que ho fos el candidat de CiU.

Pujol és el polític més ben valorat pels ciutadans, mentre que Maragall i Carod superen Mas i Duran

Lleida, que, segons l'enquesta empaten en valoració a 5,4 punts, mentre que el conseller en cap per primera vegada tindria més grau de notorietat que el líder d'Unió.

L'executiva de CDC va dedicar gairebé tota la sessió d'ahir a analitzar amb "satisfacció" els resultats de l'enquesta, fins al punt d'ajornar el debat so-

bre altres temes d'actualitat, com la llei de partits que prepara el govern espanyol per illegalitzar Batasuna. Sobre aquest tema no hi va haver paraules, però sí una intervenció de Pujol, que va rebutjar que CDC prengués posició sobre el tema mentre no s'aclareixi la discussió que duen a terme PP i PSOE a nivell estatal.

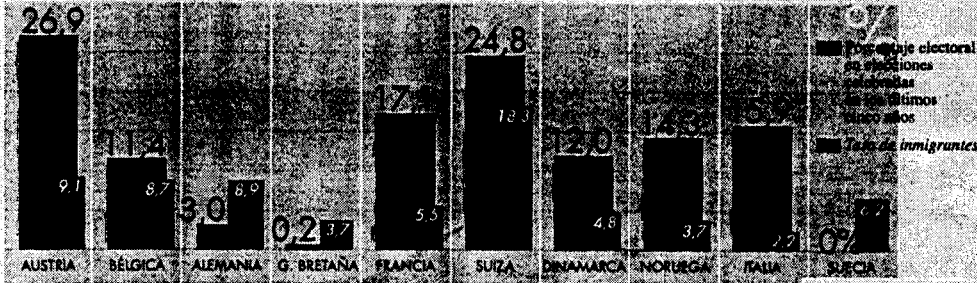
De tota manera, Pujol es va mostrar crític amb el contingut actual de la proposta del govern i va defensar la necessitat de modificar-ne alguns dels continguts com a condició necessària perquè CiU es plantegi donar-hi suport. Macias va informar posteriorment que el grup català al Congrés presentarà esmenes contra el caràcter retroactiu de la llei, però va evitar precisar si també s'esmenarà la possibilitat que 50 diputats o senadors puguin demanar la ilegalització d'un partit.

TERREMOTO POLÍTICO EN FRANCIA *El fenómeno ultraderechista*

El auge de la extrema derecha en Europa

La nueva extrema derecha europea compone un abanico de partidos muy diversos, que cuentan con un muy distinto grado de apoyo, aunque con el común denominador del rechazo a la inmigración.

La evolución electoral

La situación en España

EVOLUCIÓN DEL VOTO A LA ULTRADERECHA

Generales 1979	378.964
Elecciones para inmigrantes 2001	609.171
Uso de inmigrantes	2,8

¿CÓMO CALIFICARÍA EL RÉGIMEN DE FRANCO?

Cifras en porcentaje

Bastante o muy positivo	27,8
Bastante negativo	31,8
Muy negativo	20,8
NS/NC	19,6

¿QUÉ LE PARECE EL NÚMERO DE PERSONAS PROCEDENTES DE OTROS PAÍSES?

Cifras en porcentaje

Categoría	1996 (%)	2000 (%)	2001 (%)
Son bastantes pero no demasiados	47,0	44,7	42,0
Son demasiados	28,5	31,3	40,2
Son pocos	9,3	9,9	6,4

EL RESPALDO EN LA EUROPA DEL ESTE

Voto a la ultraderecha

Chiquia	3,9%
Hungría	1,4%
Euzkadi	1,4%
Rusia	1,4%
Eslovacia	1,4%
Serbia	1,4%

Inmigración e inseguridad movilizan a los electores en medio de la apatía ideológica

Una paranoia recorre Europa

CARLES CASTRO
Barcelona

Un fantasma recorre Europa. Tras décadas de paz y prosperidad desacostumbradas, esta sociedad de vientre blando padece un desasosiego que alimenta fórmulas electorales de extrema derecha que no visten uniformes ni correa pero que apelan al miedo y a la incertidumbre como ya lo hicieron en los años treinta.

La oleada migratoria y la paralela alza de la inseguridad ciudadana se están convirtiendo en un poderoso binomio capaz de arrastrar electores de todas las condiciones. De ese modo, un factor apoyado en datos reales adquiere la condición de una auténtica paranoia política centrada en los inconvenientes de la inmigración. Los resultados electorales

más recientes (y no sólo en Francia sino también en Suiza o Dinamarca) reflejan un visible auge de la derecha radical y xenófoba, que incluso participa ya en los gobiernos de algunos países de la UE (como Austria e Italia). Sin embargo, ésa es sólo la parte más vistosa del iceberg: el discurso restrictivo con la inmigración ha ido de la mano de todas las formaciones de centroderecha que han mejorado posiciones en los comicios de los últimos años (como ha ocurrido en Holanda).

Y lo que es más importante, la conflictiva convivencia con la inmigración empuja a sectores sociales tradicionalmente escorados a la izquierda a votar por la ultraderecha. Una circunstancia que explica la expansión electoral de Haider o de Le Pen, cuyas formaciones disputan con éxito a los socialistas el sufragio de la clase obrera.

Ahora bien, esta evolución no de-

bería sorprender. La integración de los inmigrantes se está revelando una tarea muy compleja. Y lo que es peor: las segundas generaciones (es decir, los hijos ya nacidos en Europa de quienes se instalaron aquí hace décadas) no logran aprovechar las oportunidades del sistema educativo y suelen engrosar las partidas de jóvenes marginados, sin identi-

DRENAJE DE LA IZQUIERDA
La inmigración propicia el voto a la ultraderecha de electores de izquierda

BANDERA RENTABLE
El centro y la derecha han obtenido votos defendiendo una política restrictiva

dad y resentidos con el éxito ajeno. Sin olvidar que, al mismo tiempo, la ultracompetitiva sociedad del siglo XXI segrega también su legión de fracasados entre los jóvenes autóctonos, hijos en su mayoría de la clase obrera y un auténtico filón del voto antisistema ante la timidez ideológica de la socialdemocracia.

De hecho, el fantasma que atenaza a Europa es, sobre todo, un producto de la globalización. El desplome del muro comunista ha generado desde 1989 una oleada de delincuencia que ha contribuido a disparar los índices de criminalidad y la alarma social. Ahora bien, han sido los atentados del 11-S los que han dado mayor cuerpo psicológico al espectro del miedo, convirtiendo a la numerosa colonia musulmana en una "quinta columna de los nuevos bárbaros del sur" y acentuando su condición de extraños en el paraíso. El resultado de todo ello es que

amplias capas de la sociedad desdennan los efectos beneficiosos de la presencia de inmigrantes en el mercado de trabajo y sólo perciben los rasgos negativos de una inmigración desordenada e indiscriminada. Una inmigración que pone en crisis la cohesión social e identitaria de una plácida Europa de clases medias, pero que desborda también los mecanismos de orden y convivencia de una sociedad democrática y, sobre todo, homogénea.

Ahora bien, ¿se está deslizando la civilizada Europa por el siniestro tobogán del totalitarismo fascista? La

LAS RAZONES DE FONDO

El auge ultra responde a una angustia que se aferra a las soluciones drásticas

ELECTORES HUÉRFANOS

La falta de respuesta a sus problemas aleja a la clase obrera de la izquierda

respuesta, a la luz de las cifras electorales, es que no. Más bien se trata de una crisis de adaptación a una realidad conflictiva que genera desasosiego e incertidumbre y que alimenta la utopía de las soluciones drásticas. Sin embargo, un Estado policial o una sociedad militarizada supondrían unos costes y unos esfuerzos inasumibles para una Europa flácida y envejecida.

Por ello, lo más probable es que el escenario político europeo asista a una peligrosa ceremonia de gesticulación que alimente aún más el desasosiego. Y desde un punto de vista electoral, el centro y la derecha serán los más probables beneficiarios de ese estado de cosas, ya que sus propuestas de ley y orden permiten a estos partidos aliviar la paranoia de los electores más angustiados y ofrecer recetas puntuales a la inseguridad. La paradoja, no obstante, es que muchos empresarios que votan a esas fuerzas imploran al mismo tiempo la contratación de mano de obra inmigrante para cubrir trabajos que nadie quiere hacer.

La peor parte de esta situación se la puede llevar la izquierda. Su discurso idealista sobre la bondad natural de los seres humanos le ha llevado a una terminante descalificación frontal de la paranoia, descuidando las respuestas a los problemas inmediatos que la alimentan. Y es precisamente el electorado natural de la izquierda el que padece las consecuencias directas de la inmigración. El resultado puede ser que grupos organizados de racistas patológicos administren políticamente la insatisfacción de gente que se enfrenta a problemas cotidianos a los que nadie acierta a dar respuesta. ■

El conflicte basc ▶ La nova llei de partits

Pàgines 26 i 27 <<>

La majoria dels espanyols estan d'acord a il·legalitzar Batasuna

◉ Només els bascos s'oposen a deixar fora de la llei la formació 'abertzale'

◉ El 40% dels enquestats creuen que la mesura farà mal a ETA

La il·legalització del braç polític d'ETA

A Està d'acord amb la proposta d'il·legalitzar Batasuna

TOTAL A ESPANYA	PER COMUNITATS		VOTANTS DE...				
	CATALUNYA	PAÍS BASC	PP	PSOE	CIU	PNB	
Més aviat d'acord	55%	48,7%	30,1%	67,5%	49,5%	54,3%	20,0%
Més aviat en desacord	25,4%	32,8%	40,0%	18,8%	28,8%	31,4%	65,0%
Indiferent	5,8%	5,0%	6,0%	3,0%	7,4%	5,7%	-
Ns/Nc	13,8%	13,5%	15,6%	10,8%	14,3%	8,6%	15,0%

EL PERIÓDICO BARCELONA

a majoria dels espanyols (55%) estan «més aviat d'acord» amb el fet que s'il·legalitzi Batasuna, enfront d'un 25,4% que hi està «més aviat en desacord», segons un sondeig realitzat per l'empresa Vox Pública per a El PERIÓDICO els dies 15, 16 i 17 i en què s'ha agafat una mostra de 1.510 electors de tot Espanya. Al 5,8% dels enquestats els resulta indiferent i el 13,8% no ho sap o no contesta.

La il·legalització de Batasuna és el principal objectiu del projecte de modificació de la llei de partits polítics aprovada divendres passat pel Govern central, que ha obert un polèmic debat entre els partits, i que s'ha traslladat òrgans institucionals que n'han de donar la seva opinió, com el Consell General del Poder Judicial. El PNB s'oposa a aquest projecte, el PSOE recolza l'objectiu, però discrepa del procediment i CiU manté els seus dubtes sobre alguns dels seus aspectes.

OPINIÓ DELS BASCOS / A Euskadi, on a mesura tindria més repercussió, són més els que hi estan en desacord: el 48,2% enfront del 30,1%. A un 6% li és indiferent, i un 15,6% no ho sap o no contesta. A Catalunya, encara que també

La il·legalització de Batasuna farà mal a l'economia

Independència de la decisió que es prengui, ¿qui creu que hauria d'instaurar la legalització o el partit?

TOTAL A ESPANYA	CATALUNYA	PAÍS BASC	TOTAL A ESPANYA	CATALUNYA	PAÍS BASC		
Més aviat positiva	40%	Més aviat negativa	31,7%	La justícia	42,8%	43,7%	43,4%
Ni positiva ni negativa	6,6%	7,6%	3,6%	El Parlament	24%	28,6%	20,5%
Indiferent	2,5%	2,5%	4,8%	El Govern	23,2%	21,4%	22,9%
Ns/Nc	19,2%	17,2%	20,5%	Altres respostes	3,7%	3,8%	2,4%
				Tots	8,1%	5,5%	13,3%
				Ningú	1,2%	2,1%	6,0%
				Ns/Nc	11,1%	9,6%	9,6%

són més els partidaris de la il·legalització de Batasuna, el percentatge (48,7%) està per sota de la mitjana espanyola, i els que hi estan en contra (32,8%), per sobre. A Galícia, l'altra comunitat històrica, els que hi estan en desacord arriben al 31,5%, si bé són majoria (54,15%) els que estan a favor de la il·legalització. La Comunitat de Madrid és la que té percentatges més alts de suport a la iniciativa: el 66,8%.

EL PESSIMISME DELS CATALANS / Malgrat el suport majoritari, només el 40% dels espanyols consideren que la mesura serà «més aviat positiva» en la lluita contra el terrorisme, enfront d'un 31,7%, que la considerarà «més aviat negativa». Els més pessimistes són els bascos -el 50,6% creuen que resultarà negatiu- i els catalans (42,4%). Els més optimistes són els madrilenys (55,4%). Deixant a part l'objectiu de la llei,

una de les qüestions més controvertides del projecte és qui ha de prendre la iniciativa per proposar al Suprem que il·legalitzi un partit: la justícia (el fiscal), el Parlament (50 diputats o 50 senadors), el Govern, o qualsevol d'aquests estaments com proposa l'avantprojecte. El 42,8% dels enquestats consideren que ha de ser la justícia; el 24%, el Parlament, i el 23,2%, el Govern. El 8,1% diu que tots ells, el 3,7% dóna altres

respostes; l'1,2% afirma que ningú i l'11,1% no ho sap o no contesta. Com que es tracta d'una pregunta amb moltes respostes, els percentatges no sumen 100. El percentatge dels que creuen que ha de ser la justícia la que prengui la iniciativa d'il·legalitzar Batasuna augmenta segons el nivell d'estudis. I el mateix passa, encara que en percentatges menors, quan la resposta és que sigui el Parlament. ■

Más del 40% de los franceses ignora a quién votará mañana en las presidenciales

La elección del jefe de Estado se devalúa frente a las próximas legislativas, consideradas decisivas

CRISTINA FRADE
Corresponsal

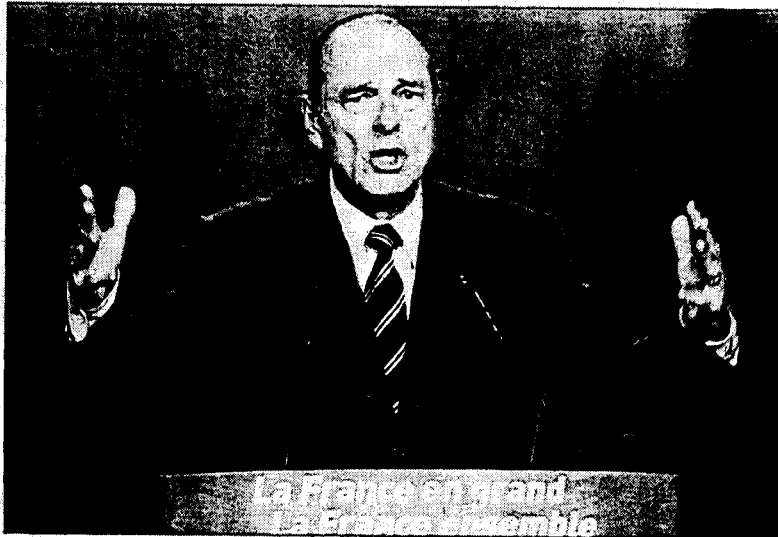
PARIS.— La campaña que terminó a medianoche ha sido gris, pero la intriga está garantizada hasta el último minuto. Según diversos sondeos, más del 40% de los franceses ignora todavía a quién votarán mañana en la primera vuelta de las elecciones presidenciales, una situación sin precedentes que deja perplejos a los encuestadores y mantiene en vilo a los favoritos.

En algunas encuestas el número de indecisos se eleva hasta el 56%, lo nunca visto en este tipo de comicios, que Charles de Gaulle soñó como una cita democrática excepcional y que siempre han sido los más movilizadores. Si a esto se añade un pronóstico de abstención que podría alcanzar el 30%, parece evidente el divorcio entre las expectativas de los ciudadanos y la oferta de las fuerzas políticas. Así lo cree Pascal Perrineau, el director del Centro de Estudios de la Vida Política Francesa (Cevipof): «Los franceses no rechazan la política, sino las costumbres del personal político. Sienten que no habla su lengua ni comparte sus preocupaciones».

Programas similares

La ausencia de suspense respecto al duelo final (Jacques Chirac-Lionel Jospin), la longevidad política de los dos favoritos, la influencia de una integración europea que reduce sus márgenes de maniobra y atenúa las diferencias en sus programas y la inanición del debate han sido apuntadas ya entre las causas del desinterés del electorado. El diario *Liberation* identificaba ayer una más, apoyándose en otra encuesta: el 59% cree que las elecciones legislativas de junio serán más decisivas sobre la forma en que Francia será gobernada en el futuro.

Cinco años de cohabitación

El actual jefe de Estado y candidato conservador, Jacques Chirac, durante un mitin electoral. LAURENT REBOURS/AP

entre un presidente y un primer ministro de distinto signo no son ajenos a esta devaluación de las presidenciales.

Por una parte, los franceses han aprendido a relativizar la importancia de la figura del jefe del Estado y Chirac, con sus escándalos, no ha contribuido precisamente a enaltecerla. Por otro lado, y lejos también del escepticismo del fundador de la V República, los ciudadanos han descubierto con Jospin que un jefe de Gobierno respaldado por una mayoría parlamentaria distinta, por plural que sea, puede realmente marcar una diferencia.

Este razonamiento conlleva un riesgo considerable. Y es que una vez designado el presidente, el electorado puede confirmar su elección 35 días después regalándole una victoria en la Asamblea Nacional. Pero nada impide que otorgue en junio la victoria a una mayoría de dipu-

tados de signo opuesto. Y entonces, ¿otra cohabitación o disolución del Parlamento? Para el politólogo Jérôme Jaffré, es «una hipótesis temible en cuyo caso más valdría firmar el acta de defunción de la V República y construir nuevas instituciones».

Si estas elecciones no se asemejan a ninguna de las anteriores, es también debido al fraccionamiento de las intenciones de voto. La oferta de candidatos nunca había sido tan abundante (16) y a los más pequeños hay que agradecerles que la campaña haya adquirido cierta animación. Claro que Chirac y Jospin no deben regocijarse por ello: entre los dos no suman más del 38% de los votos en la primera vuelta, según las encuestas, lejos del 44% que obtuvieron en 1995 o del 54% de Mitterrand y Chirac en el año 1988.

Once de los 16 candidatos nunca habían participado en la

carrera hacia el Eliseo y lo que asombra igualmente es el aumento del voto extremista. En la ultraderecha, Jean-Marie Le Pen vuelve a perfilarse como el *tercer hombre* y su 14% sólo puede inquietar a los favoritos. Sumado a las máximas intenciones de voto de su antiguo *delfín*, Bruno Mégret (2,5%) y a las de los tres trotskistas, Arlette Laguiller (8%), Olivier Besancenot (4%) y Daniel Gluckstein (0,5%), los extremos atraen a casi el 30% de los franceses.

Un voto de protesta es el que cosechan los candidatos más pequeños, como la ecologista Corinne Lepage o la radical de izquierda Christiane Taubira. «Estas presidenciales son unas elecciones de crisis», asegura Perrineau. «La vieja política está muriendo y nace una nueva. El viejo mundo de los grandes partidos, de los grandes candidatos, son objeto de un rechazo».

PRESIDENCIALES EN FRANCIA » La primera vuelta

Cuatro de cada diez franceses aún no han decidido su voto en el duelo Chirac-Jospin

La movilización de la ultraderecha aumenta la incógnita sobre los sectores indecisos

Chirac almorzó ayer con un grupo de jóvenes en un restaurante de París

Cuarenta millones de electores aguardan hoy la primera cita en las urnas para elegir nuevo presidente de Francia. Los últimos sondeos confirman el cerrado codo a codo entre Jacques Chirac y Lionel Jospin y una gran cantidad de indecisos.

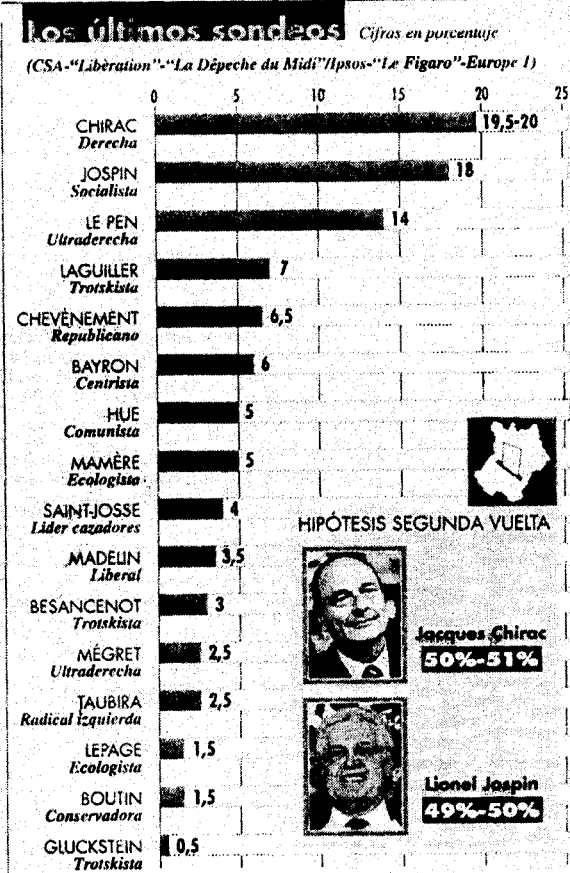
J. R. GONZÁLEZ CABEZAS
París, Corresponsal

Con una expectativa de voto de hasta el 14%, el veterano líder ultraderechista Jean-Marie Le Pen llega a la primera ronda de las presidenciales convertido por los sondeos en el "tercer hombre" del gran duelo Chirac-Jospin. El voto de extrema derecha parece haberse movilizado de nuevo en

torno al jefe del Frente Nacional, lanzado contra todo pronóstico a la disputa de la condición de finalista o, cuando menos, a influir decisivamente en la suerte de Chirac en la segunda vuelta. "Es la primera vez que considero seriamente la posibilidad de lograr al fin la victoria", clamó anteanoche en su mitin final de París ante miles de fieles. La suma de sus expectativas de voto con las de su ex correligionario Bruno Mégret (2,5%) conceden a la extrema derecha xenófoba una estimación global incluso superior al 15% obtenido a solas por el candidato del FN en las presidenciales de 1995.

Según la encuesta publicada ayer por "Le Figaro" y realizada los días 17 y 18 entre casi mil personas, hasta un 41% de los franceses no ha decidido aún el sentido de su voto. En su mayor parte (el 30%) afirma dudar aún entre diversos candidatos y el 11% cavila sobre su decisión inicial. Paralelamente, otro sondeo publicado por "Libération" y realizado por teléfono en las mismas fe-

chas entre algo más de mil personas, insiste en una cota de abstencionistas del 31% del electorado. Con estas variables, los pronósticos presentan una gran provisionalidad y hasta podrían influir en los amplios sectores todavía dudosos. Además

de jugarse casi siempre a última hora, las presidenciales no son asimilables a unas legislativas y giran en torno a la personalidad de los candidatos y su capacidad de formar y liderar una mayoría de gobierno.

Sobre este escenario insólito e im-

previsible, Chirac y Jospin llegan a la primera vuelta apenas destacados en un paisaje electoral minifundista. El conjunto de los sondeos sitúa al líder neogaullista en una horquilla del 18,5% al 22%, pero la última encuesta de "Libé" insistía ayer en una cota algo inferior al 20%. "La victoria es necesaria y posible, pero no está adquirida", afirmó Chirac anteayer en su gran mitin de cierre en Lille, feudo tradicional de la izquierda, ante 8.000 militantes.

El candidato socialista parece definitivamente instalado por debajo de la franja psicológica del 20% y se mueve en torno al 18%. De acuerdo con los sondeos, sólo cuatro puntos le separan de Le Pen. Una situación inapreciable al inicio de la campaña y producida, sin duda, por la inesperada competencia de la extrema izquierda. Jospin ha insistido en las últimas horas de campaña en apelar a "la unión de todos aquellos que no

ESCASO ENTUSIASMO

Los dos grandes rivales sólo atraen a un 38% del electorado ya decidido

EL TERCER HOMBRE

Le Pen aparece como el tercero en disputa frente a los dos favoritos a la final

EL PRONÓSTICO

Más de un tercio dará su voto a candidatos opuestos al actual sistema RPR-PS.

desean la reelección del presidente saliente". Los socialistas continúan aún en que, tras la "diversidad" de la primera vuelta, se producirá un agrupamiento del voto útil contra el candidato del centroderecha.

Tras quince días de campaña, los sondeos han trazado cuando menos un esquema claro en torno a tres hechos: Chirac y Jospin aparecen como los virtuales finalistas, aunque con una suma de votos inusitadamente débil (un 38%). Le Pen se ha presentado inesperadamente como tercero en disputa y sus electores pueden decidir el rumbo de la segunda vuelta (el 49% de ellos dice que se abstendrá, el 38% votaría a Chirac y el 21% a Jospin, según "Libération"). A notable distancia de la cabeza, en fin, un grupo integrado por Laguiller (trotskista), Chevènement (soberanista) y Bayrou (centrista) ocupan la zona del 6% al 7% de los sufragios, siempre según las dos últimas encuestas de ayer.

Otro hecho incuestionable y, sobre todo, muy sintomático del estado de la vida política francesa, es que casi el 37% de los electores parece dispuesto a votar a candidatos contrarios al actual sistema republicano de mayorías. Lo más desconcertante e inquietante es que este movimiento contestatario de fondo pueda estar liderado por Le Pen. ●

El mapa político de la ciudad sigue igual a un año de las elecciones

ADMINISTRACIÓN

La valoración de los líderes políticos, desde el alcalde hasta los jefes de la oposición, apenas ha variado en estos tres años del mandato municipal

BARCELONA. (Redacción.) - El escenario electoral con los candidatos de CiU y PP dispuestos ya a batirse en la campaña para las municipales de junio del 2003, sigue más o menos intacto respecto al inicio del mandato, según la última entrega de la encuesta municipal correspondiente al primer trimestre del 2002. El alcalde Joan Clos, que empezó

el mandato con una nota de 6,5 sobre diez, llega al último año del presente mandato con una puntuación del 6,1. En esa nota se mantiene el alcalde Clos desde junio del 2001.

En la oposición, el candidato a las municipales por el partido popular, Santiago Fisas, mantiene más o menos las mismas constantes. Empezó con una valoración de 4,6 y llega a la precampaña con dos décimas menos y un nivel de conocimiento bastante mayor.

Convergència es otro asunto, el abandono de Molins y el nombramiento de Trias impide conocer las expectativas del candidato. Sirva de referencia la valoración de Joan Puigdollers que ha oscilado entre el 5,1 y el 5. Los líderes de los dos grupos que apoyan al gobierno, IC y ERC, siguen en el mismo tono: una valoración casi intacta.

La intención de voto mantiene más o menos las mismas proporciones, como se puede comprobar en el cuadro adjunto.

Un último dato: el número de ciudadanos que se declaran apolíticos se ha multiplicado por cinco desde junio de 1999 hasta ahora.●

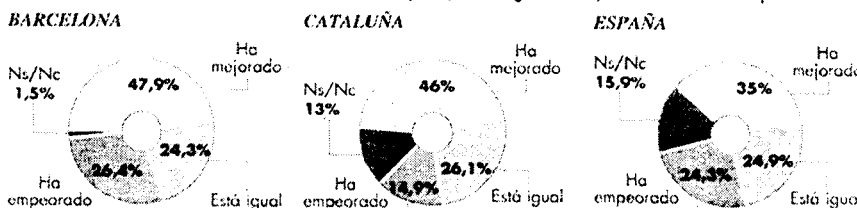
SONDEOS

Sin faltar, cada tres meses

El concejal de Presidencia, Ernest Maragall, se presenta cada tres meses ante la prensa, haya buenas noticias para el gobierno de la ciudad o las haya malas, para presentar el barómetro trimestral de la ciudad. Ninguna otra institución -ni autonómica ni del Estado- cumple el compromiso. En este mandato sólo se ha retrasado una vez.

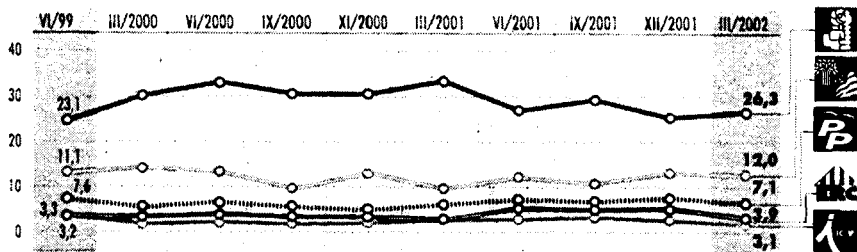
El último barómetro municipal Marzo del 2002

En este último año Barcelona, Cataluña y España, ¿han mejorado o han empeorado?

Intención directa de voto si hoy se celebrasen elecciones municipales (No confusión con estimación directa de voto)

Elecciones municipales

Puntuación y grado de conocimiento de los políticos municipales

Evaluación de 0 a 10; 0 = Muy mal, 10 = Muy bien. Grado de conocimiento

FUENTE: Ajuntament de Barcelona

LA NUEVA FEDERACIÓN NACIONALISTA *Las expectativas electorales*

CiU se enfrenta a la deserción de los votos prestados a Pujol

La fusión fría

CARLES CASTRO
Barcelona

Aceptar lo inevitable no entra nunca dentro de los cálculos públicos y oficiales de los partidos políticos. Por eso, CiU se esfuerza en ofrecer una imagen de frenética normalidad, como si se tratara de la piedra filosofal capaz de conjurar los peores presagios. Y la puesta en marcha de la federación entre Convergència y Unió o la designación de los candidatos electorales forman parte de esa política de gestos—cuya autenticidad y convicción no siempre son perceptibles—destinados a transmitir una impresión de renovada continuidad. Ahora bien, ese esfuerzo no impide la esporádica aparición de indicios que dibujan un futuro sombrío para los nacionalistas.

De hecho, un sondeo del CIS sobre intención de voto en Cataluña realizado ahora hace un año ya perfilaba un horizonte inquietante para los nacionalistas. En concreto, una proyección electoral a partir de los porcentajes de fidelidad del voto de cada formación (es decir, de la cifra de electores dispuestos a repetir su apoyo al mismo partido que en las últimas autonómicas) arrojaba un escenario bastante alejado del empate técnico que oficialmente se ha venido barajando y otorgaba siete puntos de ventaja a los socialistas de Maragall.

La pregunta inevitable, por tanto, es si un desplome de esa envergadura resulta verosímil a la luz de la coyuntura actual. Una pregunta cuya respuesta se remite a una ecuación elemental: el papel que sobre un resultado electoral ejercen el contexto político, el liderazgo y la estrategia. Y en este sentido, las cosas están bastante claras.

Por ejemplo, el contexto que propició el crecimiento exponencial de CiU—la situación política de los años 80—ha cambiado radicalmen-

te. En concreto, el vacío dejado por la extinta UCD ha sido llenado con creces por el PP, mientras que el PSOE, que disfrutaba entonces de una extraordinaria concentración de poder, es ahora una sombra de sí mismo. En consecuencia, la pulsión hacia el voto útil que encarnaba CiU en Cataluña ha perdido gran parte de su lógica.

El segundo factor—el relativo al liderazgo—también experimenta ahora un cambio radical a caballo del relevo de Pujol. Y en este sentido no debe olvidarse que gran parte del capital electoral acumulado en 1984—cuando CiU se acercó al 47% de los votos emitidos—es mérito específico del todavía presidente de la Generalitat. Es decir, gran

¿Puede retenerlos su sustituto a partir de la proyección que le otorga su papel de conseller en cap? La respuesta es que sí, pero en determinadas circunstancias que ahora no aparentan darse. Y la primera de ellas se refiere al factor tiempo. Veinte años son muchos—demasiados para algunos electores—y el desgaste del gobierno nacionalista se está proyectando de golpe en la etapa final de su mandato. Con el agravante de que la candidatura de Maragall ha otorgado al PSC la condición de alternativa creíble que no disfrutaba desde 1980.

La segunda circunstancia, tan decisiva como la anterior, se refiere al papel de la política de alianzas como un tercer factor que influye en las expectativas electorales. En este sentido, la desesperada apuesta de CiU por la estabilidad parlamentaria puede haberse convertido en el principal elemento de desgaste de la coalición. Por un lado, los nacionalistas no pueden renunciar a la centralidad—y de ahí su rechazo a un pacto con Esquerra—, pero, por otro, no pueden decepcionar al núcleo duro emocional de sus votantes a través de una férrea alianza de centroderecha—del todo coherente en el eje ideológico—firmada con un partido tan antagónico identitariamente como el PP.

El resultado no deja de ser perverso, ya que esa apuesta aparentemente certera podría no cumplir ninguna de las funciones para las que fue creada: ni evitar el retorno al PP del voto de centroderecha menos catalanista—como ya ocurrió en las generales—, ni impedir eventuales fugas del voto más nacionalista hacia su competidor por ese flanco, la Esquerra emergente de Carod-Rovira. Y la política de gestos que, como cortinas de humo, neutralizan los daños colaterales de esa estrategia, ya no funciona con un Pujol en retirada y las asignaturas pendientes amontonándose encima de la mesa.

LA EXPANSIÓN DE CIU

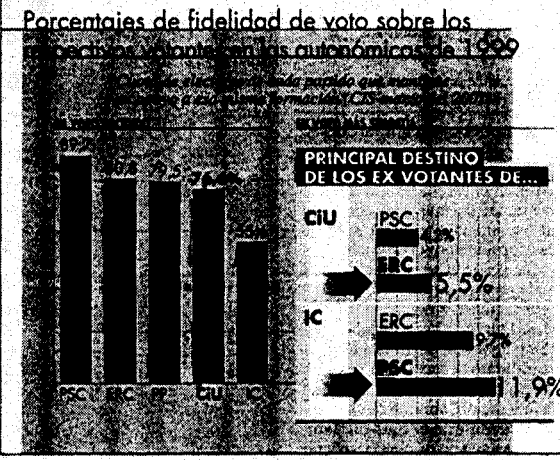
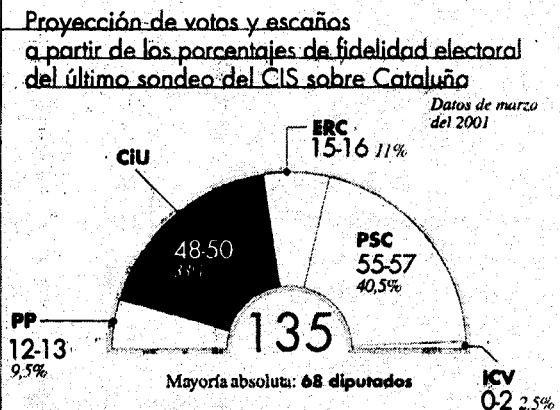
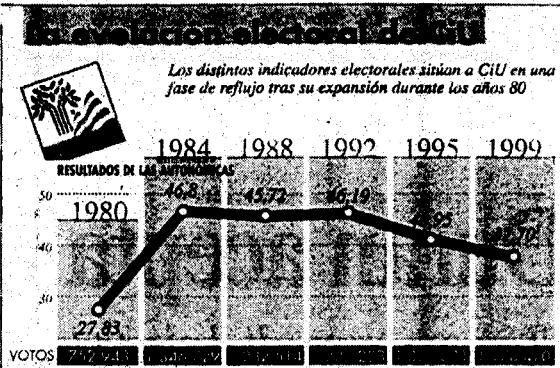
El contexto que propició la expansión de CiU ha cambiado radicalmente

EL IMPACTO DEL RELEVO

El relevo de Pujol afecta a los electores que votan sobre todo a un candidato

parte del voto prestado en tan peculiares circunstancias lo era a Pujol—que aprovechó los primeros cuatro años de su mandato para proyectar la verdadera magnitud de su estatura política—y no a CiU ni a cualquiera de sus dirigentes.

Por tanto, en un mercado electoral más competitivo—también en el ámbito de los liderazgos tras la irrupción de Pasqual Maragall—y ante la virtual retirada del carismático líder nacionalista, los votos prestados muestran una tendencia a regresar a su espacio natural. Incluso aquellos de ideología difusa que votaban exclusivamente a Jordi Pujol y que ahora lo harán a quien mejor encarne su relevo.

Economía, finanzas, hisenda pública.

La renda catalana per habitant està 8 punts per sobre de la mitjana europea

El PIB català perd 1,3 punts del seu diferencial amb la mitjana espanyola

El poder de compra familiar disponible és el sisè de l'Estat

Redacció

MADRID

El producte interior brut per habitant a Catalunya ha disminuït gairebé un punt percentual en els últims anys. Així, prenent com a mitjana espanyola el valor 100, si el 1995 Catalunya tenia un PIB per habitant de 123,5 punts, l'any passat aquesta proporció va caure fins a 122,83.

Segons un estudi publicat per la Fundació de les Caixes d'Estalvi Confederades (Funcas) en la seva publicació bimensual *Cuadernos de Información Económica*, es pot observar com la major part de les comunitats autònomes han vist retrocedir el seu PIB per habitant en l'últim quinquenni, mentre que una minoria han vist augmentar aquesta magnitud espectacularment.

En cinc anys

D'aquesta manera, a més de Catalunya, també les Balears, Aragó, Astúries, Balears, Canàries, Madrid, Múrcia, Navarra i la Rioja registren pèrdues que voregen els dos punts sobre els establerts fa cinc anys en el seu PIB per habitant. Al seu torn, Ceuta i Melilla experimenten caigudes espectaculars, de més de 6 i 12 punts respectivament. Per contra, eleven el seu PIB per habitant el País Valencià, Cantàbria, Galícia, el País Basc i, la que més creix, Extremadura,

EVOLUCIO ECONOMICA DE LES AUTONOMIES 1995-2001

FONT: FUNCAS

	% Creixement econòmic 2001		PIB per habitant (mitjana espanyola = 100)	
	2001	2000	2001	2000
▶ Andalusia	3,78	4,11	72,86	75,98
▶ Aragó	2,19	2,34	109,16	107,12
▶ Astúries	2,41	2,38	85,00	83,90
▶ Balears	2,87	2,96	132,87	130,88
▶ Canàries	2,91	2,38	92,83	90,83
▶ Cantàbria	3,42	3,56	91,77	92,61
▶ Castella - la Manxa	2,75	3,07	82,44	82,61
▶ Castella i Lleó	2,66	3,87	92,12	92,77
▶ Catalunya	2,72	2,78	123,50	122,23
▶ País Valencià	4,07	4,14	101,52	102,14
▶ Extremadura	2,42	2,88	67,02	70,68
▶ Galícia	2,73	2,86	81,51	83,06
▶ Madrid	3,37	3,37	130,10	128,38
▶ Múrcia	3,07	3,22	81,35	79,02
▶ Navarra	2,41	2,86	126,24	123,90
▶ País Basc	3,11	2,94	114,24	115,41
▶ La Rioja	2,62	2,80	113,93	115,89
▶ Total	3,12	3,25	100,00	100,00

que passa d'un índex 67,02 a 70,59. Pel que fa a les dues Castelles, pràcticament repeteixen índex, encara que Castella-la Manxa cau i Castella i Lleó puja, ni que sigui de forma poc significativa.

En el capítol de la renda familiar disponible, és a dir, el poder de compra de les famílies, Catalunya se situa, segons les dades de Funcas i amb un

índex de 108,57, en sisena posició en el rànquing estatal, per sota d'Aragó, Madrid, Navarra, la Rioja i les Balears. És a dir, el territori català queda vuit punts i escaig per sobre de la mitjana estipulada, 100, per al conjunt de l'Estat, però 7 punts per sota dels dos líders, que superen els 115 punts. Al capdavant de la llista se situen Múrcia i Andalusia, amb 83,2 i 85,37

punts respectivament.

Finalment, l'estudi de les caixes indica que Catalunya està vuit punts per sobre de la mitjana europea de la renda regional per habitant. Prenent aquesta mitjana en el punt 100, el territori català registra un índex 108,23, dels més alts de l'Estat, junt amb el País Basc i Navarra, només per sota de Madrid, que arriba a 115,24.

El govern central vincula l'augment a les vacances de Setmana Santa però es mostra satisfet

Redacció
BARCELONA

M Els preus van pujar 8 dècimes el març passat a Catalunya i en el conjunt de l'Estat a causa de la conjunció de dos elements: l'esvaïment de l'efecte apaivagador de les rebaixes i l'augment experimentat en els combustibles.

L'augment del mes passat fa que la taxa dels últims dotze mesos es mantingui tant a Catalunya com a la resta de l'Estat en el 3,1 per cent, segons les dades fetes públiques ahir per l'Institut Nacional d'Estadística (INE).

No obstant, la denominada inflació subjacent, que no té en compte els preus energètics i els dels aliments frescos, va pujar al març 7 dècimes, de manera que la taxa interanual va quedar en el 3,5 per cent.

Grups més inflacionistes

El mes passat els grups més inflacionistes van ser el vestit i calçat, que va pujar un 2,1 per cent, seguit de l'oci i la cultura, un 1,6 per cent; el transport, un 1,4 per cent; els hotels, cafès i restaurants, l'1 per cent. De fet, tots els analistes i també el govern han considerat que la pujada ha estat motivada perquè s'ha acabat l'efecte amortidor de les rebaixes i per la translació als consumidors de l'augment dels carburants.

Altres grups que han pujat, però a un nivell inferior, han estat els corresponents a aliments i begudes no alcohòliques, 0,5 per cent; parament de la llar i medicina, 0,4 per cent; vivenda i altres, 0,3 per cent; begudes alcohòliques i tabac, 0,2 per cent; i ensenyament, 0,1 per cent.

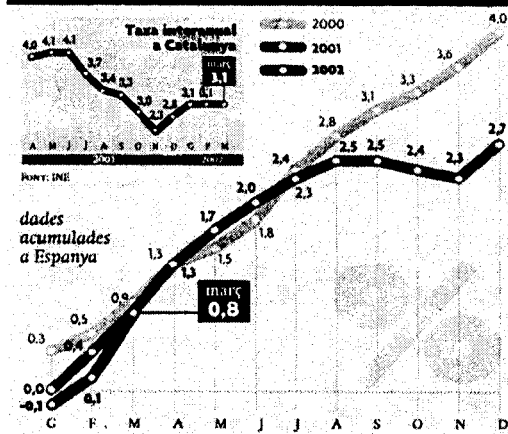
Per contra, dels dotze grups que componen el cistell de mercat, l'únic que va registrar un descens dels preus va ser el de comunicacions, amb un abaratiment de l'1,2 per cent.

A Catalunya el grup que va pujar més els preus és el del vestit i calçat, amb un 2,45 per cent, seguit dels transports, amb un 1,5 per cent, i de l'oci

L'IPC puja 8 dècimes pel final de l'efecte de rebaixes i la pujada del cru

El nou mètode de càlcul manté la inflació en el 3,1% al març

INFLACIÓ AL MARÇ

PER COMUNITATS	febrer			Taxa variació anual zona euro
	febrer	març	interanual	
Andalusia	0,1	0,9	3,1	Alemanya 1,8
Aragó	0,0	0,8	3,2	Austria 1,7
Astúries	0,1	0,8	3,4	Bèlgica 2,5
Balears	0,3	0,7	3,6	Espanya 3,2
Canàries	0,1	0,7	2,3	Finlàndia 2,5
Cantàbria	0,0	0,8	2,9	França 2,3
Castella i Lleó	0,0	0,8	3,1	Grecia 3,4
Castella-la Manxa	0,0	0,9	2,9	Holanda 4,5
Catalunya	0,0	0,8	3,1	Irlanda 4,9
Euskadi	0,0	1	3,5	Itàlia 2,7
Extremadura	0,2	0,8	2,9	Luxemburg 2,2
Galícia	0,3	0,8	3,6	Portugal 3,3
Madrid	0,1	0,6	3,1	
Múrcia	0,3	0,8	2,7	
Navarra	0,0	1,1	3,5	
Pais Valencià	0,1	1	3,1	
La Rioja	0,1	0,7	3,6	

ESpanya		PER SECTORS		Catalunya	
MARÇ	febrer	MARÇ	febrer	MARÇ	febrer
0,3	0,3	Aliments i begudes no alc.	0,4	0,4	0,4
0,3	0,3	Alcohol i tabac	0,3	0,3	0,3
0,3	0,3	Vestit i calçat	2,1	2,1	2,1
0,4	0,4	Vivenda	0,4	0,4	0,4
1,4	1,4	Parafarmacs de la llar	0,3	0,3	0,3
0,3	0,3	Preparats	0,3	0,3	0,3
0,3	0,3	Transport	1,4	1,4	1,4
0,3	0,3	Comunicacions	-1,2	-1,2	-1,2
0,3	0,3	Oci i cultura	1,6	1,6	1,6
0,3	0,3	Parafarmacs	0,3	0,3	0,3
0,3	0,3	Hotels i restaurants	0,2	0,2	0,2
0,3	0,3	Altres	0,3	0,3	0,3

ELS PRODUCTES QUE PUJEN I BAIXEN MÉS		
	▲	▼
Transport	+1,4%	Comunicacions -1,2%
Vestit	+2,1%	Carn d'oví -4,7%
Alimentació	+0,5%	Peix fresc i congelat -1,7%
Hotels, cafès i restaurants	+0,2%	Objectes recreatius -0,5%

i la cultura, amb un 1,7 per cent. En la part de les baixades només les comunicacions han tingut una variació de l'1,2 per cent, igual que en el conjunt estatal.

El secretari d'Estat d'Economia, Energia i Pime, José Folgado, va qualificar la dada d'inflació del març com a positiva i va destacar la reducció de la diferència amb la inflació mitjana de la zona euro, que és ara de 0,7 punts.

Concretant més, Folgado va vincular l'augment de preus amb el fet que Setmana Santa es va celebrar al març i que, aprofitant aquest període de

vacances, s'han pujat preus en viatges organitzats, hotels i restaurants.

El secretari d'Estat va destacar com a favorable l'evolució dels aliments no elaborats, béns industrials no energètics i el component de comunicació. També va trobar positiva l'evolució de la inflació subjacent, que ha passat del 3,7 per cent al 3,5 per cent interanual.

D'altra banda, el Banc Central Europeu (BCE) va dir ahir que la inflació en la zona euro és superior a les previsions inicials i en va culpar també l'augment del preu del cru.

CCOO critica l'executiu per ser incapaç de controlar els preus

L'evolució dels preus és jutjada de forma oposada per patronal i sindicats. Foment considera que la situació no empitjora, mentre que CCOO critica l'executiu per no haver controlat els preus.

► Foment del Treball La patronal troba que "la dada no suposa un empitjorament de la situació precedent". No obstant, valora positivament la reducció de la inflació subjacent, tot i que troba preocupant l'augment experimentat pel sector serveis.

► CCOO El principal sindicat de Catalunya va ser crític i va destacar que la inflació ja supera en un 50 per cent la previsió del govern, a qui va acusar de no controlar els preus.

L'evolució del deute públic

EN MILIONS D'EUROS

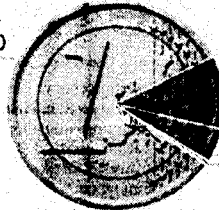
Per autonomies

	2000	2001	Variació	Respecte al PIB
Madrid	4.710	6.916	46,8%	5,4%
Castella i Lleó	1.086	1.260	16%	3,0%
Extremadura	613	710	15,8%	6,1%
Múrcia	598	687	14,9%	3,8%
Cantàbria	227	259	14,1%	2,9%
La Rioja	140	156	11,4%	3,3%
País Valencià	5.877	6.520	10,9%	9,8%
Canàries	844	919	8,9%	3,0%
Astúries	605	653	7,9%	4,6%
Balears	360	371	3%	2,4%
Andalusia	6.894	7.065	2,5%	8,3%
Catalunya	9.415	9.644	2,4%	7,8%
Galícia	3.019	3.080	2%	8,2%
Aragó	923	921	-0,2%	4,4%
Navarra	648	646	-0,3%	6,0%
Castella-la Manxa	603	595	-1,3%	3,1%
País Basc	1.734	1.243	-28,3%	3,3%

Repartiment del deute per administracions el 2001

Administració de l'Estat

83,2%

Comunitats autònomes
11,2%

Corporacions locals
5,2%

Seguretat Social
0,4%

	2000	2001	Variació	Respecte al PIB
Corporacions locals	18.728	19.342	3,3%	3,0%
Administració de l'Estat	308.724	309.450	0,2%	47,6%
Seguretat Social	1.663	1.536	-8,3%	0,2%
TOTAL AUTONOMIES	38.294	41.645	8,7%	6,1%
TOTAL ADMINISTRACIONS	367.409	371.973	1,2%	57,2%

L'ESTABILITAT PRESSUPOSTÀRIA

Les autonomies s'endeuten més per eludir la llei de 'dèficit zero'

● El seu deute va créixer un 8,75% el 2001, abans que la norma entrés en vigor

● Madrid va ser la més morosa, seguida de cinc comunitats governades pel PP

ENRIC HERNÁNDEZ MADRID

El deute de les autonomies va augmentar el 2001 un 8,75%, l'increment més important dels últims anys. Un informe del Banc d'Espanya revela que l'endeutament autonòmic va pujar 3.351 milions d'euros (més de mig bilió de pessetes) fins al desembre, just abans que s'aprovés la llei d'estabilitat pressupostària o de dèficit zero. Les comunitats van augmentar els seus passius per eludir la nova norma, que des d'aquest any els impedeix endeutar-se més per finançar les seves despeses.

Aquesta llei, que és de compli-

+ dades

L'AUSTERITAT MUNICIPAL

● Ajuntaments

Des del 1995, l'Administració local ha estat la més austera. El deute de les corporacions locals només va augmentar un 3,3% l'any passat, i en els últims sis ha crescut el 7,8%.

● Tresor central

El 2001 l'Administració central només va augmentar el seu deute un 0,2%, però té un 32,2% de passius més que el 1995. El seu endeutament és el 83,2% del total de l'Administració.

● Seguretat Social

L'única administració que ha reduït el seu forat és la Seguretat Social. Gràcies a la creació d'ocupació i a l'augment de cotitzants, el 2001 va eixugar un 8,3% del seu deute, que és un 40% inferior al de 1995.

ment obligat per a totes les administracions, imposa el dèficit zero a les comunitats i deixa molt clar que hauran d'aconseguir aquest objectiu reduint les despeses o augmentant els ingressos, «sense que es pugui incrementar l'emissió de deute públic com a forma de finançament». A més, com que les autonomies necessiten l'autorització estatal per emetre deute públic, la norma estableix que el Consell de Ministres denegarà aquest permís a l'administracions que hagin incorregut en dèficit.

NOVES LÍNIES DE CRÈDIT / Gairebé sense marge per endeutar-se, a partir d'ara a les comunitats només els queden dues opcions: aturar la despesa o augmentar la pressió fiscal per engreixar els seus ingressos, arrossegant el consegüent desgast electoral. Per això, el 2001, abans que l'Executiu restringís la seva capacitat d'endeutament, la majoria de les autonomies van obrir noves línies de crèdit a les quals poder recórrer en el futur sense infringir la llei de dèficit zero, segons el Govern. El deute autonòmic va augmentar un 8,75%, tres punts i mig més que el 2000 i el doble que el 1999.

zona euro

FALLIT PACTE DE CAVALLERS

● Davant la urgència de reduir el dèficit públic espanyol —el desfasament entre ingressos i despeses— per entrar a la zona euro des del primer moment, el 1997 el Govern va acordar amb les autonomies un pla d'estabilitat pel qual aquestes es comprometien a frenar el seu ritme d'endeutament. Era un pacte de cavallers que no preveia sancions per a les comunitats que l'incomplissin. En una primera fase les xifres van quedar: si fins al 1997 el deute autonòmic creixia per sobre del 10% cada any, en els tres exercicis següents la taxa es va reduir a la meitat. Però, una vegada garantit l'accés a l'euro, l'any passat les comunitats autònomes van augmentar el deute.

De les 17 autonomies, 14 van recórrer a aquest truc l'any passat. Madrid, presidida pel popular Alberto Ruiz-Gallardón, va ser amb diferència la comunitat més morosa, ja que va adquirir compromisos financers per valor de 2.206 milions d'euros (367.047 milions de pessetes) i va incrementar un 46,8% el muntant dels seus passius. Ruiz-Gallardón va justificar part de l'increment per l'obligació, fixada per la llei d'estabilitat, que cada administració absorbeixi el deute de les seves empreses públiques.

EL 'FORAT' DE ZAPLANA / Mentre el PP predicava les bondats del rigor pressupostari, cinc autonomies més on governa es van endeutar l'any passat per sobre de la mitjana: Castella i Lleó (16%), Múrcia (14,9%), Cantàbria (14,1%), la Rioja (11,4%) i el País Valencià (10,9%). Aquesta última, presidida per Eduardo Zaplana, es consolida com l'administració autonòmica més morosa en termes relatius, ja que el seu forat financer representa el 10,5% del seu producte interior brut (PIB).

Tot i que només va créixer un 2,4%, el deute de la Generalitat catalana ja ascendeix a 9.644 milions d'euros (1,6 bilions de pessetes), la més elevada en termes absoluts. Tret d'Extremadura (el seu passiu van créixer un 15,8%), les comunitats socialistes van ser les més austeres. Dues d'elles, Aragó i Castella-la Manxa, fins i tot van eixugar part del deute. També van reduir el seu endeutament Navarra, en un 0,3%, i el País Basc, en un 28,3%. ■

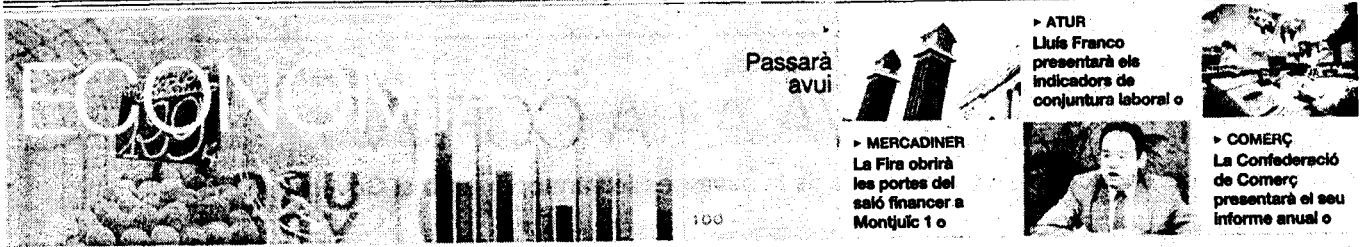
ND

Treball, atur, sous.

Passarà avui

MERCADINER
La Fira obrirà les portes del saló financer a Montjuïc 1 o

ATUR
Lluís Franco presentarà els indicadors de conjuntura laboral o

COMERÇ
La Confederació de Comerç presentarà el seu informe anual o

Síntomes de millora de l'activitat

València i Andalusia van encapçalar el creixement econòmic el 2001

Catalunya, amb una pujada del PIB del 2,72%, se situa en 11è lloc, a quatre dècimes de la mitjana || L'arc mediterrani, que aporta el 44,6% del total, es consolida com el motor espanyol

JUAN CARLOS ROSADO MADRID

La Comunitat Valenciana i Andalusia van ser les dues autonomies que van créixer més a Espanya l'any passat, segons l'estudi dut a terme per la Fundació de les Caixes d'Estalvis Confederades (Funcas) sobre l'evolució del producte interior brut (PIB) a les comunitats espanyoles. Catalunya, que va créixer el 2,72%, ocupa l'11a posició en aquesta classificació.

Les úniques comunitats que van registrar un increment del PIB per sobre de la mitjana espanyola -que, segons Funcas, va ser del 3,12%, enfront del 2,8% oficial- van ser la valenciana (4,07%), Andalusia (3,78%), Cantàbria (3,42%) i Madrid (3,37%). En l'últim vagó figuren Extremadura (2,42%), Navarra (2,41%), Astúries (2,41%) i Aragó (2,19%), encara que totes van créixer per sobre de la mitjana de l'eurozona (1,5%). Segons el parer dels autors de l'informe, resulta «sorprenent» el retroces que van experimentar Aragó i la Vall Mitjana de l'Ebre, després dels bons resultats dels últims anys.

MOTOR ECONÒMIC / L'arc mediterrani va continuar sent el motor del creixement econòmic, ja que va aportar el 44,6% del total del PIB espanyol. Aquesta zona, en què s'inclouen la Comunitat Valenciana i Andalusia, «va mantenir, i fins i tot va reforçar, el seu efecte impulsor» de l'economia, malgrat la desacceleració experimentada per Múrcia i Catalunya.

L'estudi revela que el «centre de gravetat de la producció peninsular» s'ha anat allunyant del nord d'Es-

panya i s'ha desplaçat cap al sud-est (València). Aquesta mena d'epicentre econòmic se situa ara, segons l'informe, a prop de Villanueva de Alcorán (Guadalajara). Els pròxims anys, es preveu que es continuï acostant al sud, però amb tendència a girar cap a l'oest, ja que la frontera hispanoportuguesa està guanyant pes econòmic després de l'entrada dels dos països a la UE.

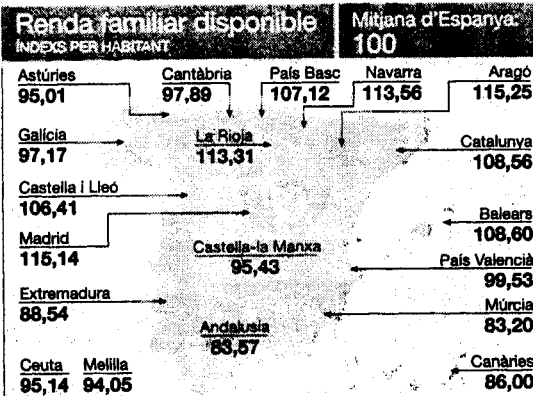
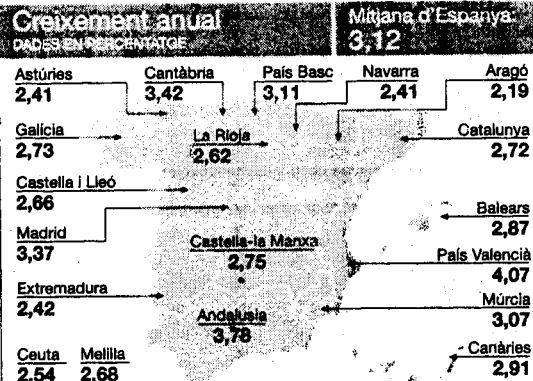
Les conclusions de l'informe confirmen que la producció «ha crescut més intensament» a l'àrea marítima del sud-est, i a això hi ha contribuït «la tendència de la població a ubicar-se» en aquesta zona.

També assenyalen que la renda disponible de les províncies endarrerides «millora respecte a la seva producció», com a conseqüència de les transferències de diners que porten a terme les administracions públiques. I afegeixen que «les províncies del sud i de l'oest peninsular consumeixen més part de la seva renda i són menys estalviadores que les del nord i l'est».

DESCENS CATALÀ / Com a causes del creixement inferior a la mitjana registrat per Catalunya, l'informe apunta el descens del 0,55% en l'activitat agrícola (tot i l'augment del 20% en les exportacions) i la desacceleració industrial provocada, en gran part, pels atemptats terroristes contra els EUA.

Al reduït creixement de l'1,5% de la indústria catalana s'hi va afegir la crisi turística provocada pels successos de l'11-S, que van produir una «reducció dràstica i immediata» dels viatges internacionals. ■

Evolució econòmica el 2001

Font: Fundació de les Caixes d'Estalvis Confederades (Funcas)

EL PERIÓDICO

Enquesta

PESSIMISME A CATALUNYA

Entre els habitants de les sis comunitats autònomes amb més població, els catalans són, de bon tros, els que es mostren més pessimistes a l'hora d'analitzar l'evolució econòmica dels seus territoris. L'informe presentat ahir per Funcas estudia el que s'anomena l'índex del sentiment del consumidor, que el 2001 va llançar una mitjana per a tot Espanya de 93 punts (vuit punt menys que l'any anterior).

En el cas de Catalunya, aquest índex de confiança toca fons i amb prou feines arriba al 85 punts, cosa que sembla demostrar, segons l'informe, que «pels catalans pesa més el creixement relativament baix registrat que l'alt nivell de desenvolupament a què s'ha arribat».

Per la feia a la marxa de l'economia l'últim any, els catalans són, juntament amb gallecs, els que manifesten «més males opinions». També figura com la comunitat amb un nombre més baix d'optimistes (9%) respecte a l'evolució econòmica durant aquest any.

NOVES PREVISIONS DE L'ORGANISME INTERNACIONAL

L'OCDE revisa a l'alça el PIB espanyol d'aquest any i el vinent

AGÈNCIES
PARÍS

L'economia espanyola créixerà el 2,1% aquest any i el 3,3% el 2003, segons l'informe de perspectives econòmiques que va ser divulgat ahir per l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic

(OCDE), que ha revisat i pujat totes dues xifres en una dècima respecte als pronòstics del novembre.

Amb l'acceleració de la recuperació internacional, liderada pels EUA, les exportacions espanyoles augmentaran el 2002, i això millora les perspectives de les empreses, així

com les inversions en béns d'equip. El Govern espanyol, no obstant, no podrà complir el seu objectiu de déficit zero aquest any perquè les previsions oficials del 2,5% inscrites en el projecte de pressupostos «semblen optimistes», per a l'atonía econòmica registrada.

La millora econòmica es produirà a pesar del «terrorisme endèmic» al País Basc, que «destaca l'informe» fa disminuir el PIB per habitant en 10 punts percentuals. Aquesta diferència augmenta quan s'intensifica l'activitat terrorista. ■

Comparació de tres perspectives

	FMI		UE		OCDE	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003
Creixement mundial	2,8%	4%	--	--	2,5%	9%
EUA	2,3%	3,4%	2,7%	3,1%	2,5%	3,5%
Eurozona	--	--	1,4%	1,9%	1,3%	2,9%
UE	1,5%	2,0%	1,5%	2,0%	1,5%	2,8%
Japó	-1%	0,8%	-0,8%	0,6%	-0,7%	0,3%
Espanya	2,4%	3,2%	2,1%	3,1%	2,1%	3,3%

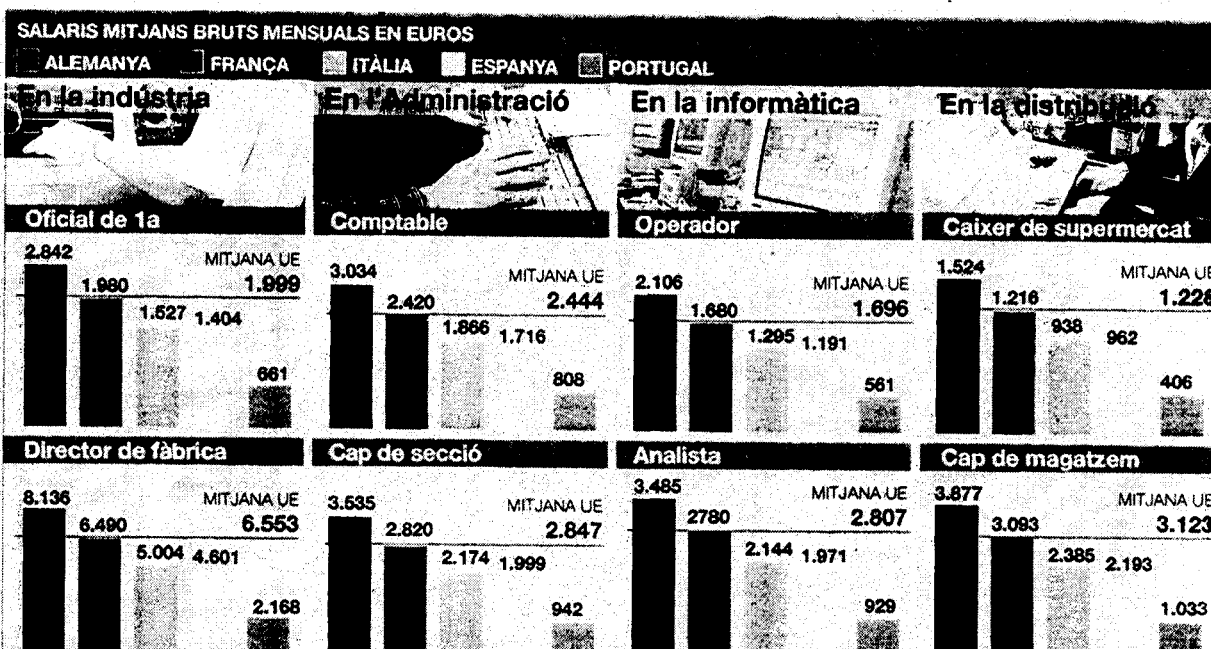
Font: FMI, UE i OCDE

Consum

MITJANA DE SOUS A ESPANYA I LA UNIÓ EUROPEA

Es salaris espanyols són els tercers més baixos de la Unió Europea. Els més alts són els de Dinamarca; i els més baixos, els de Portugal

Gràfic: FRANCISCO JOSÉ MOYA
Fons "Barómetro" de CCOO-Catalunya

SOCIEDAD

► Un informe oficial refleja que, para ganar lo mismo que una española en una hora, la extranjera debe trabajar hora y media ► Tienen menos vacaciones, jornadas más largas y sufren más insultos y abusos

El Ministerio de Trabajo reconoce situaciones de «esclavitud» en las empleadas inmigrantes

PEDRO SIMON

MADRID.- Un informe del Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales reconoce situaciones «propias del régimen de servidumbre» y, en ocasiones, de «esclavitud» entre las inmigrantes del Tercer Mundo que trabajan en España.

La pormenorizada investigación, de casi 900 páginas, se titula *Mujer, inmigración y trabajo* y fue encargada al Colectivo Ióe, quien realizó cerca de 3.000 entrevistas entre las trabajadoras extranjeras de los países menos desarrollados, sus compañeras autóctonas (a fin de comparar condiciones laborales) y la percepción y opinión de los jefes sobre ambos colectivos. Una de las conclusiones más llamativas, señala el estudio, es que «para ganar lo mismo que las españolas perciben por una hora, las inmigrantes necesitan trabajar hora y media». Con los resultados en la mano, el Gobierno ha decidido no sacar el informe a la luz.

El 81% de ellas trabajó *sin papeles* y, como promedio, tienen jornadas mucho más largas que las españolas (46 horas semanales frente a 28). A las discriminaciones salariales y horarias, se suman las que se dan en el tipo de contratación (una de cada tres trabaja sin contrato) y en el trato de los patronos (el porcentaje de insultos, desprecios, abusos sexuales y maltrato es mayor entre las inmigrantes que entre las españolas).

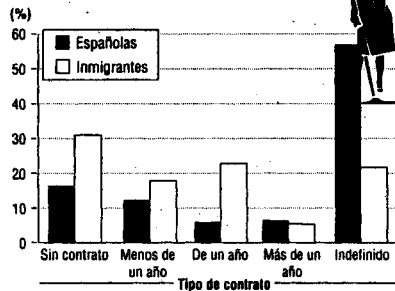
La investigación se llevó a cabo en todo el país en 1999 y 2000, fecha en la que el Colectivo Ióe cifra en 175.000 el número de mujeres trabajadoras del Tercer Mundo en España. Para ello, se sondearon sus principales sectores de ocupación: servicio doméstico, limpiezas, hostelería, oficinas, cuenta propia y prostitución. Así viven y se ganan la vida las inmigrantes de países poco desarrollados.

► **Servicio doméstico.** En nuestro país, hay unas 90.000 empleadas foráneas y en torno a un millón de hogares cuenta con trabajadores de servicio doméstico. El salario de las extranjeras por hora trabajada es un 76% inferior al de las españolas. Si de media una autóctona cobra seis euros, una inmigrante recibe sólo 3,38.

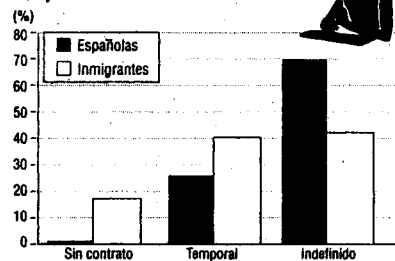
«Los abusos en cuanto a la jornada de trabajo son frecuentes cuando coinciden el lugar de trabajo y el de residencia del empleado», señala el estudio. «Por ejemplo, una empleada interna con jornada de nueve horas, que emplee dos para comer y ocho para dormir se encuentra con otras cinco horas de presencia que pueden ser apropiadas por el empleador sin contabilizárlas como extraordinarias. De hecho, la jornada se extendería en este caso hasta las 14 horas diarias».

COMPARATIVA LABORAL DE LAS INMIGRANTES EN ESPAÑA

► Tipo de contrato de las inmigrantes y las españolas en el sector de limpieza

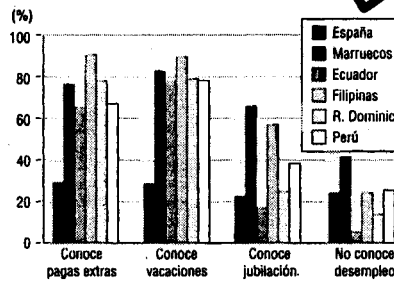
► Tipo de contrato de las inmigrantes y las españolas en el sector de oficinas

► Imagen comparativa entre las españolas y las inmigrantes en el servicio doméstico

Cualidad	Trabajadoras españolas		Inmigrantes
	Antiguas (mayores)	Actuales (jóvenes)	
Serviles	Si	No	Si
Cualificadas	Si	No	No
Educadas	Si	No	Si
Trabajadoras	Si	No	No
Caras	No	Si	No
Abundantes	Si	No	Si

► Conocimiento de la normativa referida al servicio doméstico según nacionalidad

► Diferencias de salario mensual y por hora trabajado

Ocupación	Salario/hora (euros)		
	Inmigrantes	Españolas	Diferencia (%)
Servicio doméstico	3,38	6,01	76,2
Internas	2,44	2,95	20,9
Externas fijas	3,41	4,23	23,9
Externas por horas	5,76	7,90	37,1
Limpiezas	4,53	4,61	1,7
Hostelería	3,50	3,67	4,8
Oficinas	5,07	5,54	9,9
TOTAL	3,61	5,58	51,3

► Prestaciones sociales recibidas según nacionalidad

Prestación	Porcentaje (%)					
	Esp.	Marruc.	Ecuador	Filip.	R. Dominic.	Perú
Salario indirecto	24,5	18,4	1,9	2,5	4,2	5,8
Becas est. o comedor asc.	4,4	14,0	1,9	1,8	1,8	5,8
Vivienda protecc. oficial	9,9	2,2	0,6	1,2	1,2	-
Seg. desemp.	14,6	3,7	-	3,1	1,2	1,6
Ninguna	56,5	72,1	96,1	90,2	93,4	88,5

Lo habitual es que a la inmigrante se le sobrecargue de más tareas que a la española «debido a una actitud discriminatoria». Y el descansa si distingue entre fronteras. Mientras que el 100% de las españolas que están internas con sus empleadores dice que le son concedidos los permisos solicitados, el 10% de las extranjeras sostiene que ello no ocurre nunca y el 21% que ocurre sólo a veces. Por nacionalidades, el 15,7% de las peruanas, el 11,6% de las ecuatorianas y el 10,8% de las dominicanas dicen que sufren gritos o insultos (frente al 3,4% de las autóctonas).

En general, a las trabajadoras del servicio doméstico inmigrantes se les imponen marcas que refuerzan la relación jerárquica con los empleadores. Los autores del trabajo lo denominan «marca étnica», quizá, indican, porque para los patronos resulta más «evidente» la posición diferencial y subordinada de los inmigrantes que la de los autóctonos.

Sólo el 10% de las españolas es obligada a llevar uniforme, frente al 74% de las filipinas o al 55% de las dominicanas. El 86% de las autóctonas utiliza el mismo cuarto de baño que los señores, mientras que la mayoría de los inmigrantes (60%) debe utilizar uno diferente. El número de empleadas extranjeras que tiene que comer apartada duplica al de las españolas. El 21% de las foráneas no usa la misma puerta que sus empleadores, frente al 4% de las nacidas en España.

¿Hay discriminación entre las empleadas del servicio doméstico? La investigación concluye que sí, que hay «vivencias de abusos que comparte un segmento importante de las inmigrantes, en especial las trabajadoras internas, así como ciertas prácticas de las elites sociales que no están muy alejadas del tratamiento brindado a la servidumbre, o a los esclavos, por parte de sus antepasados».

► **Limpiezas.** Entre regularizadas y sin papeles, se calcula que existen en España más de 6.000 mujeres inmigrantes del Tercer Mundo trabajando en el sector de limpiezas, lo que supone un 2,9% del sector. Casi un tercio trabaja sin contrato y, de las que lo tienen, la mayoría es de duración temporal. El desempleo en el sector queda patente: en la mayoría de las empresas en las que están empleadas no hay representación sindical.

Existe un «notable grado de explotación, abusos y discriminación (de género y en función de la nacionalidad) en las condiciones de trabajo», señala el estudio. Ni una sola de las extranjeras encuestadas planteó que, de poder elegir, seguiría trabajando en la limpieza.

Las razones son de peso: las extranjeras suelen estar presentes

De América Latina y África...

Cuanto peores es el trabajo a realizar más tercermundista es el origen de la mujer que lo desarrolla.

Por ejemplo, la mayoría de las prostitutas extranjeras en España proviene de América Latina, pero cuando la actividad es la oficina o la cuenta propia el origen es Europa.

El estudio del Ministerio de Trabajo cuenta

que en la categoría de Servicio Doméstico, casi todas las extranjeras procedentes del Tercer Mundo llega de la República Dominicana. Después, y por este orden, aparecen Perú, Ecuador, Filipinas y Marruecos.

En Limpieza trabajan 6.000 inmigrantes. El 70% de las provenientes de países pobres se reparte entre

Marruecos, Perú, República Dominicana, Colombia, Ecuador, Cuba y Filipinas.

Si se suman las inmigrantes legalizadas, las nacionalizadas y las sin papeles hay 12.000 mujeres en Hostelería, el 2,8% del total. Vienen de Inglaterra, Chile, Marruecos, Alemania, Portugal, República Dominicana, Francia, Cuba y Perú.

En oficinas, el 80% de las inmigrantes proviene de la UE. El resto se lo reparte Cuba, Perú, Argentina, Marruecos, Colombia o Rusia.

El 70% de las extranjeras que se prostituyen es latinoamericana (Colombia, Brasil y República Dominicana, sobre todo). El 17% aterriza desde la Europa del Este y el 10% de África.

► «Quieren más a los perros que tienen que a nosotras», dice una trabajadora inmigrante sobre sus 'señores'

en lo menos apetecible del sector (recogida de basuras o fregar portales), mientras que las españolas están cuatro veces más representadas en la limpieza de centros públicos, donde los convenios colectivos son más favorables.

La mitad cobra menos del Salario Mínimo Interprofesional y, en términos comparativos, las inmigrantes están discriminadas con respecto a las horas extra (hacen más y se les pagan menos, o no se les pagan en un tercio de los casos), las vacaciones pagadas (no las tiene el 34% de las foráneas frente al 19% de las españolas) o el plus de transporte (lo percibe el 35% de las autóctonas y sólo el 13% de las extranjeras).

► **Hoteles.** El sector emplea cerca de 12.100 inmigrantes del Tercer Mundo, el 2,8% del total de mujeres ocupadas. Una conclusión predomina: las trabajadoras chinas son las que peores condiciones tienen. Entre este colectivo, el 41% vive en un piso cedido por el propietario. El grupo presenta los menores índices de cobertura social, debido al porcentaje de contratos a tiempo parcial y de trabajadoras sin contrato.

La norma señala que las inmigrantes trabajan, en mayor proporción que las autóctonas, en puestos de menor categoría y más frecuentemente «en la trastienda» de la cocina que las españolas.

► **Oficinas.** El informe *Mujer, inmigración y trabajo* estima que en España hay unas 10.800 mujeres inmigrantes del Tercer Mundo desempeñando una tarea profesional en oficinas, lo que supone el 1,3% del sector. En esta ocupación, el 60% de las empleadas administrativas que realiza horas extra no cobra ni un duro, independientemente de la nacionalidad.

«Si existe una evidente discriminación en cuanto a la forma de contratación ya que el 17% de las empleadas inmigrantes trabaja sin contrato escrito (prácticamente ninguna de las españolas) y, de las que tienen contrato, en la mitad de los casos es de duración temporal (la cuarta parte entre las españolas)», concluye el estudio.

► **Por cuenta propia.** Hay unas 11.800 trabajadoras inmigrantes por cuenta propia de los países menos desarrollados en España, el 1,3% del sector. Un tercio encontró «algunos» o «muchos» problemas de financiación a su negocio.

► **Servicios sexuales.** Este merece un tratamiento aparte en el estudio. «Conviene partir del concepto de las migrantes como 'actoras' (agentes activas) de los procesos migratorios, personas que ponen en marcha estrategias combinando los recursos que tienen a su alcance», dice la investigación. «En esta perspectiva, el desempeño de 'servicios sexuales' puede ser un objetivo explícito, un instrumento ocasional o el producto de la marginación y los abusos», añade.

Las estimaciones del estudio sitúan en torno al 50% el número de prostitutas y prostitutas inmigrantes en España de un colectivo total de 300.000. En algunos subsectores concretos, como el de los clubes de carretera, el 90% de las trabajadoras sexuales son inmigrantes, según datos de la Guardia Civil citados en el informe.

Tres empleadas domésticas limpian un edificio en Barcelona. Se estima que las empleadas extranjeras aportan a nuestras arcas más de 180 millones de euros. / D. UMBERT

P.S.
MADRID.— «Yo en el 93 he trabajado en La Moraleja y ahí he tenido la humillación más grande de mi vida (...) Al llegar ahí la señora me dice que por qué las filipinas exigimos sueldos si en nuestro país se mueren de hambre y allí las profesionales ganan sólo 60 euros al mes [unas 10.000 pesetas] (...) Bueno, esta señora me engañó durante mucho tiempo, dijo que estaba tramitando mis papeles y resulta que los tenía en su tocador. Cuando me enteré me fui de casa y resulta que estaba ilegal, idespués de 20 años en España! Luego en el 95 he tenido el cupo, trabajando con un señor muy rico, muy rico, de la Bolsa, que trae invitados a casa y abre botellas de 132 euros [22.000 pesetas] (...). Dieciocho meses estuve con él, sin pagarme los seguros sociales que son 96 euros al mes [16.000 pesetas] mientras se va de restaurante y gasta hasta medio millón para los invitados. Ya luego me marché de su casa porque yo llevaba cotizando desde el 71 y de esa manera me quedaría sin pensión».

El discurso es real y se repite como el eco entre el colectivo de trabajadoras inmigrantes más discriminadas. Todo un capítulo dedica el estudio *Mujer, inmigración y trabajo* a las opiniones de unas y otras, empleadoras y empleadas, en este río de dos orillas que es la fuerza del trabajo llegado del Tercer Mundo. ¿Hacia dónde va?

Teniendo en cuenta que el informe se finalizó en el año 2000,

«No quiero una 'negra zumbona' en mi casa»

Buena parte del discurso de las empleadoras hacia las trabajadoras inmigrantes oscila entre la xenofobia y la caridad más clasista

la investigación encargada por el Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales recuerda que la aportación de las trabajadoras inmigrantes de los países pobres a las arcas públicas españolas puede superar los 180 millones de euros (más de 30.000 millones de pesetas). Sin embargo, son muy pocas las que han percibido ayudas específicas en materia de desempleo (el 4% de las empleadas del hogar no tiene acceso a esta prestación); vivienda de protección oficial (1,3%), becas escolares (9%) e ingreso de rentas mínimas (1,3%). Además, tan sólo el 1% afirma que utilizó el INEM para encontrar empleo, mientras que el 2,7% se sirvió de las instituciones públicas para solucionar graves apuros económicos.

—A mí no me agrada una negra en mi casa. No me gusta y, de hecho, la oferta la rechazé —dice una de las señoras encuestadas. —Pero para trabajar en casa, cuando lo necesitas, ¿qué más te da el color? —Pues, mira, yo veo a una negra zumbona con los pelos así y no me apetece meterla en mi casa. Sí, una de esas con los pelos rizados. Es que... Fíjate, saca la lengua y es rosa. Lo siento muchísimo, la respeto, pero a mí no me gusta.

«Sufre porque tiene que atender a los señores desnudos»

Discriminación, prejuicios clasistas y xenofobia por parte de algunas empleadoras... Denuncias de malos tratos, abusos laborales y desprecios, por parte de las empleadas. Estos son algunos de los testimonios reales recogidos en el trabajo:

► **Empleadoras.** «Y lo del tuteo, ¿qué quieres que te diga?, no es que yo me considere que esté

(por encima) pero, bueno, oye...» (empleadora 1).

«Vienen a tu casa, comen tu comida, están tan ricamente. No están explotadas como las que están en los campos o las que están obligadas a trabajar en la prostitución» (empleadora 2).

«Entran en una casa, hacen de chacha, de canguro, de sirvienta, llámalo como quieras, y aunque trabajen ocho, 14 horas es mucho mejor y más gratificante entre comillas que estar haciendo de prostituta» (empleadora 3).

► **Empleadas.** «Ellos quieren más a los perros que tienen que a nosotras. Yo he estado mil veces mala y casi nunca me han llevado al médico; el otro día la perra estaba y la llevaron corriendo al veterinario» (empleada 1).

«Tengo una amiga que trabaja por Puerta de Hierro, es interna, la tratan bien mal. ¿Y sabes qué es lo peor? Ella no sufre porque la tratan mal, sino porque tiene que atender a los señores desnudos. Nos pidió que la ayudáramos a salir de ahí porque la señora le pidió los documentos y no se los entregaba» (empleada 2).

«En Prado de Somosaguas conozco a una señora de Polonia que me da bastante pena. Un domingo en el autobús, se me sentó al lado y al rato empezó a llorar. Resulta que la señora la había cacheteado, por no haber sacado el perro a pasear. Fui el otro día especialmente para verla porque no dejan que se comunique con nadie» (empleada 3).

Consum

L'INCREMENT
SALARIAL
A ESPANYA

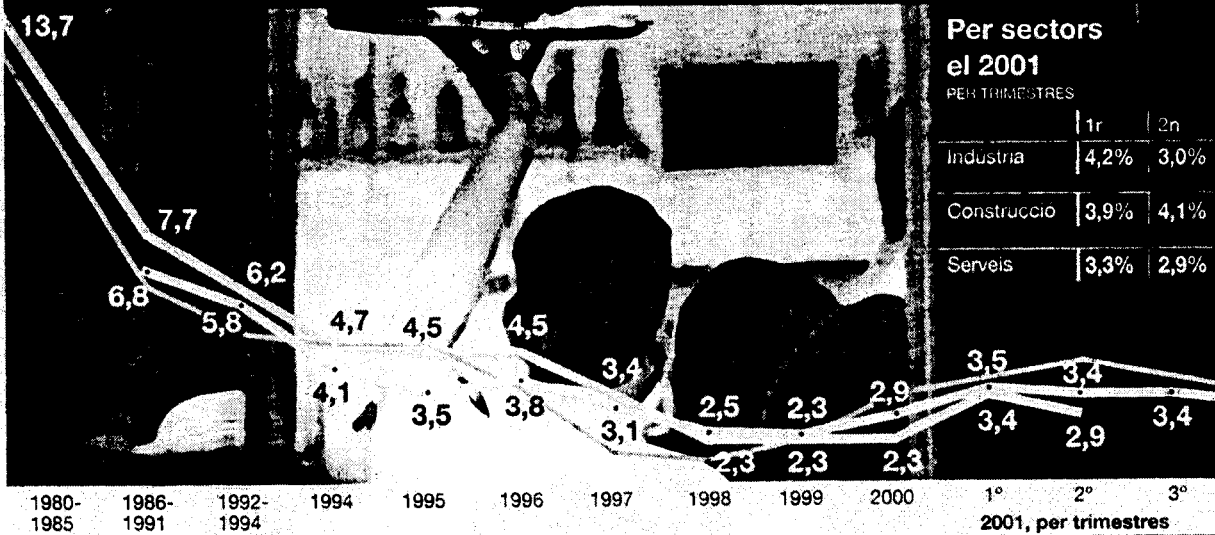
Des del 1999, les pujades
dels sous han estat
inferiors a les de l'IPC

Gràfic: CRISTINA CLAVEROL
Font: Caixa de Catalunya

Guany mitjà i increment salarial pactat en la negociació col·lectiva

TAXA INTERANUAL DE CREIXEMENT EN PERCENTATGE, PER TREBALLADOR

■ Mitjana ■ Negociació col·lectiva ■ IPC

Per sectors
el 2001

PER TRIMESTRES

	1r	2n
Indústria	4,2%	3,0%
Construcció	3,9%	4,1%
Serveis	3,3%	2,9%

La taxa d'atur se situa en el 9,65% de la població activa a Espanya i en el 7,06% a Catalunya

Redacció
MADRID

El descens en el nombre d'aturats el març passat en 17.003 persones "podria ser l'inici d'una evolució positiva de la desocupació" encara que farà falta esperar uns mesos per veure si es deu a elements conjunturals o es tracta d'un canvi de tendència.

Amb el descens de l'1,02% respecte al febrer, la primera davallada de l'atur en els últims set mesos, la taxa de desocupats va quedar en el 9,65% de la població activa i afecta 1.649.046 persones.

La millora de les xifres es va produir a catorze comunitats autònomes, encapçalades per Castella-Lleó, amb 3.367 desocupats menys. Va augmentar a l'Aragó, Castella-la Manxa i Madrid.

L'artífex d'aquesta evolució mensual ha estat el sector serveis, en gran mesura per la coincidència de la celebració de la Setmana Santa i la recuperació del turisme interior. La caiguda del nombre d'aturats en el sector serveis "ha estat importantíssima" tant en termes absoluts com relatius, cosa que "ha arrossegat les xifres generals", segons va assegurar ahir el secretari general d'Ocupació, Juan Chozas.

El descens en aquest segment va ser del 2,13% (20.268 persones) en el conjunt de l'Estat i del 3,09% a Catalunya (3.451 persones). En aquesta comunitat autònoma, el març es va tancar amb 1.909.185 persones registrades a les oficines de Treball de la Generalitat després que 3.038 aturats trobessin feina, per la qual cosa el nombre de desocupats

La contractació en el sector serveis afavoreix el descens de l'atur

El nombre de desocupats es redueix en 3.038 persones al març

se situa en el 7,06% de la població activa de Catalunya.

El conseller de Treball, Lluís Franco, va valorar molt positivament aquest descens generalitzat de l'atur, que a Catalunya es produeix per segon mes consecutiu, ja que manté la comunitat catalana com l'autonomia amb la taxa d'atur més baixa del conjunt d'Espanya i perquè al Principat la reducció dels desocupats ha incidit especialment en el col·lectiu femení, ja que nou de cada deu nous ocupats eren dones.

Per al seva banda, Juan Chozas, va insistir que en els mesos vinents es podrà analitzar si l'"intens" descens en el sector serveis, en el col·lectiu de dones i de joves ha estat només efecte de la influència de la Setmana Santa o hi han intervingut altres factors com el bon comportament de la contractació indefinida que farien entreveure una més gran confiança i estabilitat en el mercat laboral.

Segons Treball, el març es van registrar 1.000.369 contractes, un 10,4% menys que el març del 2001, dels qual un 10,64% (106.402) van ser indefinits. D'aquests, 79.998 a temps complet i 26.404 a temps parcial. També se'n van fer 11.544 de formatius i 882.423 van correspondre a la resta de modalitats contractu- rals temporals.

Del total de contractes fixos,

80.898 es van firmar a l'empara de la reforma laboral aprovada el març passat (54.494 a temps complet i 26.404 a temps parcial), mentre que la resta, 25.504, van ser d'una altra tipologia. La contractació acumulada del primer trimestre d'aquest any ha arribat als 3.410.154 contractes, un 0,05% més que en el mateix període del 2001.

Per sectors, al març l'atur va disminuir un 1,64% en agricultura (698 persones), un 2,13% en serveis, i el 0,11% en el col·lectiu sense ocupació anterior (261 persones).

Els agents socials avisen que es tracta d'una dada "aïllada"

Els agents socials i les principals institucions i entitats del món econòmic van valorar positivament el descens en el nombre d'aturats però van evidenciar que es tracta d'una circumstància aïllada, ja que en els últims mesos l'atur ha anat a l'alça i van fer recomanacions per canviar la tendència.

UGT va destacar que la disminució del mes passat és la més baixa de les comptabilitzades en aquest període des del 1995 i va acusar el govern de no tenir la creació d'ocupació entre les seves prioritats de política econòmica. El sindicat va insistir que el nombre de contractes temporals del març va superar en vuit vegades i mitja el de contractes indefinits, "cosa que reflecteix les insuportables taxes de temporalitat del mercat laboral".

OOOO, malgrat tot, va advertir que encara no es pot parlar d'una recuperació del creixement de l'ocupació, ja que en els últims dotze mesos l'atur s'ha incrementat a un ritme superior al 4% i es manté la precarietat laboral. El sindicat va recordar que la reforma laboral unilateral de fa un any imposada pel govern no ha reduït la temporalitat i en canvi la reforma pactada pels agents socials el 1997 sí va aconseguir-ho.

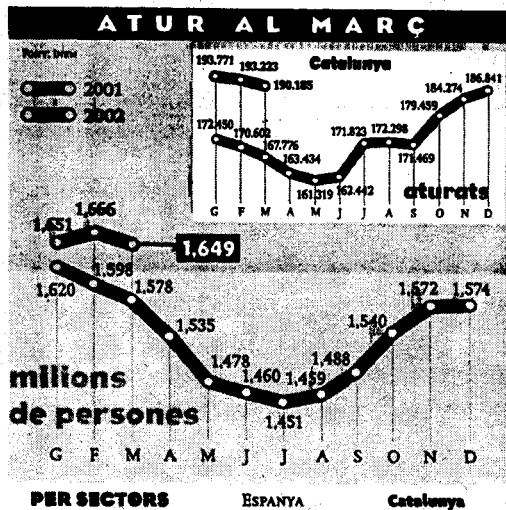
USO va acusar el govern de fer "alquímia" amb les dades de l'atur i va assenyalar que "no semblen serioses, sobretot tenint en compte que s'ofereixen per un organisme pràcticament inoperatiu".

CEOE va concretar que no es tracta de res més que d'una dada aïllada i insuficient per confirmar aquesta tendència però va valorar en particular l'evolució de la contractació indefinida tant a temps complet com a temps parcial al consolidar-se "la tendència favorable dels últims mesos".

Foment del Treball creu que l'evolució pot ser la base de les tesis que auguren que la desacceleració econòmica ha tocat fons i que s'inicia una recuperació que caldrà consolidar en els pròxims mesos.

Pimec-Sefes va fer una valoració poc positiva en la mesura que es mantenen la tònica dels mesos anteriors i es posa de manifest les carencies del mercat de treball, sobretot en les fases de menor creixement econòmic.

Les Cambres de Comerç van reclamar esforços addicionals per incrementar el nombre de llocs de treball disponibles i van apuntar com a possibles "tensions" en el mercat laboral espanyol els problemes de formació i la baixa mobilitat geogràfica dels treballadors.

PER SECTORS	Espanya		Catalunya	
	2001	2002	2001	2002
Serveis	-20.268	-3.451	-3.451	-3.451
Agricultura	-698	-9	-9	-9
Indústria	+1.848	+834	+834	+834
Construcció	+2.881	+333	+333	+333
Sense feina prèvia	-26	+6	+6	+6

PER COMUNITATS	Espanya		
	2001	2002	% variació
Andalusia	363.115	360.189	-0,81
Aragó	36.844	37.305	+1,25
Astúries	55.800	55.221	-1,03
Balears	31.584	28.878	-8,57
Canàries	93.258	92.658	-0,64
Cantàbria	23.289	22.806	-2,07
Castella i Lleó	105.394	102.027	-3,19
Castella-la Manxa	78.865	78.927	+0,08
Catalunya	1.909.185	1.909.185	-0,57
Euskadi	78.669	78.341	-0,42
Extremadura	57.792	57.158	-1,10
Galícia	146.262	145.330	-0,64
Madrid	193.924	191.384	+0,75
Múrcia	38.526	36.761	-4,58
Navarra	18.962	17.714	-6,58
País Valencià	134.389	134.000	-0,28
La Rioja	8.357	8.194	-1,93

El govern central s'autoatorga la creació de treball fix

La intensa creació d'ocupació indefinida que s'està produint és gràcies, en gran mesura, als nous contractes firmats amb l'última reforma laboral, segons el vicepresident segon i ministre d'Economia, Rodrigo Rato, que va destacar que s'han firmat un 31% més de contractes indefinits a temps parcial.

Però ara va recalcar que és "imprescindible" per a la creació d'ocupació indefinida que els interlocutors socials compleixin amb l'objectiu que ells mateixos van marcar de salaris per al 2002 i que estava en torn al 2%. Aquest objectiu és "perfectament possible" dins de les actuals perspectives d'inflació europea i amb un marc de tipus d'interès "estables", va dir Rato, després d'instar els sectors que han de negociar convenis col·lectius a seguir les recomanacions de les seves respectives confederacions per a la fixació de costos salarials.

El ministre d'Hisenda, Cristóbal Montoro, va assegurar que l'evolució de l'atur mostra que Espanya "ha esquivat la crisi econòmica mundial" i no només això sinó que també ho ha fet sense destrucció de llocs de treball i fins i tot creant-ne de nous. "És la primera vegada que passa això en la història d'Espanya". En aquest sentit, el portaveu adjunt del PP al Congrés, Vicente Martínez Pujalte, creu que aquestes dades han d'animar el govern a continuar amb la política de reformes estructurals.

La veu crítica de l'oposició va ser la del secretari de política econòmica del PSOE, Jordi Sevilla, al dir que el govern ha estat incapaç d'evitar que l'atur s'hagi incrementat diàriament en 800 persones des que va començar l'any. Va deslluir el descens del març passat al mostrar que la caiguda d'aquest últim mes és la més baixa que s'ha registrat en els últims vuit anys.

Demografia, població, societat de l'acolliment.

L'àrea metropolitana, la més envellida de l'Estat

Redacció
BARCELONA

L'àrea metropolitana de Barcelona és la que més envelleix de tot l'Estat espanyol. La vintena de municipis que envolten Barcelona i la mateixa capital han registrat el percentatge més alt de pèrdua de població i d'envelliment durant els anys noranta, segons un estudi realitzat per un grup d'investigadors de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC).

L'anàlisi del Centre de Política del Sòl i Valoracions passa revista a les àrees metropolitanes de Barcelona, Madrid, València, Saragossa, Bilbao, Sevilla, Màlaga, i fins i tot les portugueses de Porto i Lisboa. La població de l'àrea de Barcelona ha anat envellint al llarg de l'última dècada, i registra una diferència entre els més grans de 65 anys i els més joves de 15 només equiparable a Saragossa. La resta de grans ciutats es situen uns punts per sobre de l'índex 100. El fenomen resulta especialment significatiu a la capital, Barcelona, que envelleix més que Madrid, per exemple.

Pel que fa a la població glo-

Un estudi alerta que Barcelona i els municipis del voltant són els que més envelleixen entre les grans urbs de l'Estat

bal, Barcelona s'ha acabat estancant en el milió i mig d'habitants, però tampoc l'àrea metropolitana ha rebut l'exòde de la gran ciutat, sinó més aviat les poblacions de la segona corona. A Madrid, per exemple, la ciutat perd la meitat de població que Barcelona i quasi sempre en benefici de l'extraradi més immediat. Aquesta diferència, però, radica en la superfície de la capital de l'Estat, que és quatre cops més gran que la de Barcelona.

La comparativa remarca que l'àrea de Barcelona és la més ben preparada per afrontar crisis econòmiques, perquè el sector productiu està més diversificat que en cap altra. L'única que competeix amb Barcelona és Madrid, ja que la supera en el nombre d'empreses tecnològiques, "les que aprofiten millor el creixement econòmic", assegurava el coordinador de l'estudi, Josep Roca. Les dues àrees registren paràmetres econòmics molt superiors a la resta.

En Cataluña hay 60 barrios con más del 10% de inmigrantes

La sobreocupación de viviendas y la pugna por los servicios sociales provocan tensiones

SILVIA MARIMÓN, Cerdanyola

En Cataluña hay 60 barrios donde la inmigración ya sobrepasa, o está a punto, el 10% de la población. Muchos de estos barrios pueden convertirse en auténticos polvorines porque la falta de recursos sociales y de una política de integración adecuada, puede exacerbar las tensiones entre los recién llegados y los que ya estaban en ellos, que pertenecen, en su mayoría, a las capas más pobres de la población. Así lo advierte un estudio presentado ayer en Cerdanyola.

"No es que sea racista ni nada por el estilo, se acogen bien pero... son demasiados; creo que hay demasiados. Cuando sales del metro, te da un poco de... porque no ves más que oscuridad, ¿eh? Y es la cara de ellos". Este es uno de los comentarios que recoge *La convivencia con los inmigrantes en Barcelona*, un estudio realizado por la profesora Carmen González, de la UNED. El estudio se presentó ayer en Cerdanyola en unas jornadas sobre *Inmigración, ciudad y ciudadanía*, organizadas por el Fórum Europa y a la que asistieron representantes de ayuntamientos de toda Cataluña.

El informe indica que en Cataluña hay 60 barrios donde la inmigración ya sobrepasa o alcanza el 10% de la población. En muchos de estos barrios se viven tensiones que pueden ir a mayores. La inmigración aumenta y en estos barrios no se producen mejoras. Todo lo contrario. Según el estudio, en los últimos años ha crecido el malestar entre la población autóctona. Residentes de los barrios del Raval (Barcelona) y Sant Ildefons (Cornellà), y del municipio de Sant Hipòlit de Voltregà, muy cerca de Vic, perciben la llegada de inmigrantes como algo "negativo", una especie de "invasión" que acaba "degradando" sus barrios. Falta de comunicación, hacinamiento en viviendas de pocos metros cuadrados y competencia para acceder a los servicios sociales son algunos de los factores que alimentan el malestar.

Viviendas saturadas

Las administraciones locales reconocen que hay un problema, pero cuando se trata de hallar soluciones surgen los interrogantes y la incertidumbre. Ahora bien, si algo tienen claro los ayuntamientos es que "sin euros no hay soluciones que valgan". O dicho de otra manera, reclaman más recursos. Por ejemplo, apunta la autora del estudio, en los barrios donde hay una concentración importante de inmigrantes, sería necesario facilitar el acceso a las viviendas de alquiler.

Una queja frecuente entre los encuestados, todos ellos ciudadanos autóctonos que viven en los barrios citados y que conviven a diario con los recién llegados, se refiere al hacinamiento en las viviendas. Otro problema es la falta de comunicación. A la pregunta ¿cómo es la convivencia con los inmigrantes?, una señora del Raval respondía: "Estupenda porque yo no hablo con ellos". Aun así, una de las quejas más frecuentes entre los residentes locales es que los inmigrantes son los que no desean integrarse. Ante este aislamiento, González considera que tiene que potenciarse la mediación cultural.

La competencia para acceder a los servicios sociales: guarderías, colegios, obtención de subsidios, etcétera, es otra cuestión que ha aflorado en el estudio. Una encuestada hacia este análisis sobre las ayudas que reciben los inmigrantes: "Allí, los niños no van a las escuelas. Comer, lo justo. Vienen aquí y tienen sanidad, colegios y comen sin trabajar. Mis padres se espabilaron y sacaron adelante a sus hijos. Ellos lo han encontrado muy fácil, vamos a la asistente [social] y ya lo tenemos todo solucionado". "Son más pobres que los más pobres de las sociedades de acogida", apunta la autora del estudio, y la consecuencia es "la sensación de agravio comparativo".

Uno de los barrios analizados es el de Rocafonda de Mataró. El alcalde de esta población, Manel Mas, destacó: "Lo que pasa está claro; qué se tiene que hacer es confuso". En Mataró hay 110.000 habitantes, el 5% o 6% son inmigrantes extracomunitarios, pero todos "deben vivir en Rocafonda porque ahí el 15% de sus 12.000 habitantes son inmi-

Inmigrantes en el barrio de Sales de Viladecans. / VICENS GIMÉNEZ

grantes", aclara Mas, quien considera que se tiene que hablar de barrios concretos y no de Cataluña. Otra cuestión que Mas tiene clara es: "Sin euros no haremos nada", y que cualquier pacto tiene que contar con la población autóctona. "¿Cómo explicamos a la población autóctona que tiene que superar esto? Hemos de hacer un esfuerzo importante para que lo entiendan; si nos precipitamos podemos acentuar ideas antisistema", advierte Mas.

Otro de los asistentes a la jornada fue Salvador Obiols, secretario de la Generalitat de Cataluña para la Inmigración. Obiols reconoció que "el problema de la inmigración pasa por el mundo local" y la necesidad de "empezar a hablar en serio". Obiols no quiso avanzar nada sobre el esperado pacto local para la inmigración que está elaborando la Generalitat, pese a la insistencia del auditorio, sobre todo en lo referente a la dotación presupuestaria.

Los extranjeros sustituyen a los jóvenes en la demanda de pisos

VIVIENDA

Barcelona actúa de "puerta de entrada" de los inmigrantes y los "redistribuye" a otras ciudades del área metropolitana

RAFAEL SERVENT

BARCELONA. - Los jóvenes barceloneses en edad de emanciparse comparten con los inmigrados los problemas laborales y de falta de viviendas asequibles. Es una de las conclusiones a las que ha llegado la demógrafa Anna Cabré, directora del Centre d'Estudis Demogràfics y coordinadora de un estudio sobre "Vivienda y asentamiento de los extranjeros en los barrios de Barcelona", elaborado por encargo del Patronat Municipal de l'Habitatge.

El estudio demuestra que el municipio de Barcelona y en concreto Ciutat Vella hacen de puerta a la entrada de extranjeros, si bien después éstos se van reagrupando y redistribuyendo tanto por otros barrios de la ciudad como por las poblaciones metropolitanas. Esta constatación llevó al presidente del Patronat, Eugeni Forradellas (ICV), a

"Aunque la demanda actual de los inmigrantes es de alquiler, habrá un aumento de la de propiedad", dice uno de los autores del estudio

reclamar "políticas metropolitanas de inmigración", así como "políticas sociales de rehabilitación" y "mecanismos legales" para combatir la "infravivienda" y los abusos en la contratación. Cabré aseguró que "en breve, la demanda de vivienda de los inmigrantes sustituirá a la que ahora hacen los jóvenes".

Andreu Domingo, coautor del estudio, afirmó que "si bien la demanda actual de los inmigrantes es de vi-

NUEVOS DESALOJOS DE CASAS "OKUPADAS" EN GRÀCIA. Cumpliendo órdenes judiciales, la Policía Nacional desalojó ayer dos casas "okupadas" en Gràcia, en este caso en la plaza Rius i Taulet (en la foto), donde se halla la sede del distrito, y en la calle Quevedo. La casa de Rius i Taulet fue "okupada" en enero

viviendas para alquilar, habrá un aumento de la demanda de propiedad". Domingo dice que esto va a ser así por la capacidad de ahorro de los inmigrados y porque se reagruparán con sus familias.

El informe del Centro de Estudios Demográficos se basa en cifras anteriores a las últimas hechas públicas, según las cuales, en Barcelona, a fecha enero del 2002, viven 113.809 extranjeros. El estudio distribuye en cinco grupos la concentración de inmigrados. En el primero (Ciutat Vella y Montjuïc) existen las peores condiciones y un peso del alquiler, pensiones y habitaciones realquiladas. Las poblaciones mayoritarias son marroquíes, filipinos y pakistaníes.

Extranjeros en Barcelona

DISTRITO	NÚMEROS ABSOLUTOS	% SOBRE TOTAL POBLACION
CIUTAT VELLA	17.074	19,0
EIXAMPLE	13.395	5,4
SANTS / MONTJUÏC	8.595	5,1
LES CORTS	3.307	4,0
SARRIA / S. GERVASI	5.915	4,4
GRÀCIA	4.805	4,2
HORTA / GUINARDÓ	4.893	2,9
NOU BARRIS	5.018	3,0
SANT ANDREU	4.052	3,0
SANT MARTI	7.022	3,4
TOTAL	74.081	4,9

El segundo incluye el Eixample, Poble-sec y Gràcia, con viviendas antiguas aunque más correctas. Aunque en Poble-sec ganan los marroquíes, en el resto predominan los

latinoamericanos, que tienden a dispersarse. La Dreta del Eixample, por sus mejores condiciones, atrae a europeos.

Los grupos tercero y cuarto engloban todos los barrios -menos la zona alta- con viviendas que datan de 1960 y 1970, como Horta, Vallbona, Trinitat Vella, Zona Franca, Guinardó, Sant Andreu, Sagrera o Poblenou. Es en estos barrios, con menor presencia de inmigrados, donde se prevé un mayor crecimiento.

El grupo quinto incluye Sarrià-Sant Gervasi y Pedralbes, con las mejores viviendas, y atrae a europeos al tiempo que registra una gran presencia de mujeres latinoamericanas y filipinas dedicadas al servicio doméstico.●

L'enquesta quinquennal sobre la regió metropolitana analitza el comportament de 27 municipis

L'èxode de Barcelona amenaça l'equilibri dels municipis petits

La població que marxa del nucli metropolità es dirigeix als pobles de la segona corona que encara disposen de sòl urbanitzable

Carles Sabaté
BARCELONA

Més d'un terç de la població de les comarques de Barcelona ha canviat d'habitatge durant els últims cinc anys. La majoria s'han mudat per millorar les condicions de vida, canviant la ciutat de Barcelona o la seva àrea metropolitana immediata per poblacions de menys de 50.000 habitants, situats a l'anomenada segona corona. Aquest flux poblacional es manté constant des de fa quinze anys, fins al punt d'amençar l'equilibri d'aquests municipis petits -en aspectes clau com ara urbanisme i serveis- i el mateix sistema de transport de les comarques barcelonines.

L'enquesta sobre la regió de Barcelona de l'any 2000, presentada ahir, analitza el comportament de la població dels municipis de l'àrea metropolitana i de la resta de poblacions que depenen de la Diputació de Barcelona. En els últims cinc anys el 35,4 per cent de la població ha canviat d'habitatge, enfront del 30,9 que ho feia l'any 1995. Un 11,8% han canviat de municipi, enfront del 8,4 del 1995.

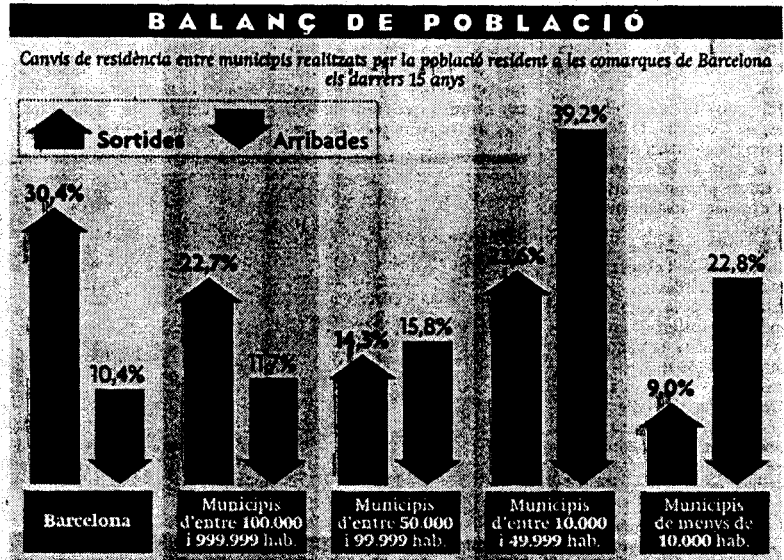
Els fluxos són quasi unidireccionals: des de Barcelona o

les quatre o cinc poblacions del voltant cap a les zones perifèriques i menys denses. Aquesta "redistribució del territori el fa més interdependent", va explicar Salvador Giner, el sociòleg director de l'estudi. Els municipis d'entre 10.000 i 50.000 persones són els que han rebut més població. Aquesta tendència es manté invariable des de fa 15 anys.

Mobilitat privada

Aquest desplaçament amenaça l'equilibri dels municipis petits. La manca de serveis és una realitat, així com l'increment de la mobilitat privada. Els desplaçaments en transport públic només s'incrementen a Barcelona i els voltants, on metro, Renfe i autobús disposen d'una àmplia oferta. A la resta el transport privat ha crescut en detriment del públic més de cinc punts des del 1995.

La demanda de mobilitat creix sense fre. El 1995 el 60% de ciutadans vivien i treballaven al mateix municipi. L'any 2000 ja eren només un 52% i "segur que avui en són menys", apuntava Giner. La més gran demanda de mobilitat correspon a la primera corona de poblacions de Barce-

El transport públic creix al nucli metropolità, mentre que el privat s'imposa a les comarques

lona (només el 33% viu i treballa al mateix municipi), mentre que a la ciutat de Barcelona són un 76% i a la segona corona, i més allunyada, són un 50%.

L'estudi alerta també del perill que suposa deixar de banda el lloguer d'habitatges. La coincidència entre migra-

ció i compra d'habitatge amenaça d'acabar amb les zones verdes, forestals o de cultiu d'aquestes poblacions de segona corona al Vallès, Maresme, Garraf o el Penedès.

L'alcalde de Barcelona Joan Clos, es va mostrar ahir partidari "d'afavorir molt més el lloguer". Clos va criticar la política "equivocada" d'habitatge del govern central i de la Generalitat, centrades en subvencions a la compra i no pas en la rehabilitació. "Cal aturar el consum indiscriminat de sòl", va advertir l'alcalde. Les crítiques de l'alcalde Clos obliden que l'Ajuntament de Barcelona s'ha venut sòl públic per valor de 106 milions d'euros en els últims deu anys.

El repte de la immigració

La pèrdua de població del nucli metropolità s'està compensant amb l'arribada de la immigració. L'estudi del quinquenni 1995-2000 no aborda aquest fenomen, però el sociòleg Giner ja preveu "tenir-lo molt en compte per al pròxim".

La immigració modificarà aquest comportament poblacional durant els pròxims anys. Alhora també incidirà en altres indicadors. Si durant els anys noranta els ciutadans de l'àrea metropolitana han anat igualant el seu nivell de vida amb el dels barcelonins, la immigració creixent, col·locada en feines rebutjades per la autòctona, accentuarà les diferències socials.

Societat, valors, comportament.

RELIGION

Un millón y medio de españoles pertenece a asociaciones vinculadas a la Iglesia católica

Un informe pide fomentar la participación de los laicos en tareas de voluntariado y formación

Cerca de un millón y medio de españoles participa en distintas asociaciones católicas, según se desprende de un informe elaborado por la Universidad de Comillas. Los datos destacan la amplia presencia en el ámbito parroquial y en los sectores vinculados con congregaciones religiosas.

JESÚS BASTANTE

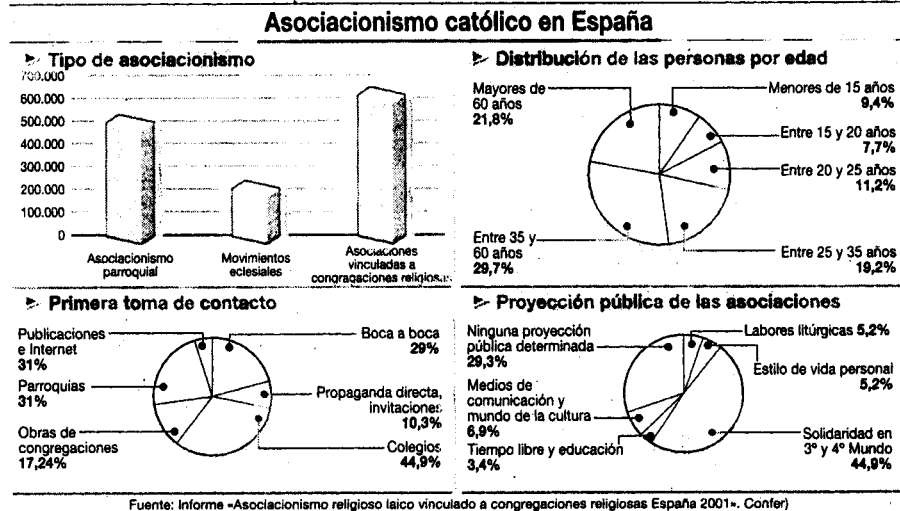
MADRID. El estudio (titulado «Asociacionismo religioso laico vinculado a Congregaciones Religiosas») no tiene en cuenta a los seglares que acuden a misa con regularidad (unos siete millones), ni a los que se están preparando para recibir los sacramentos del Bautismo, la Comunión o la Confirmación. Del mismo modo, tampoco se recogen las diferentes hermandades y cofradías, con unas peculiaridades eclesiológicas muy marcadas. Pese a ello, se puede decir que al menos un millón y medio de fieles forma parte de asociaciones de sentido religioso católico, que en su mayor parte se dedican a la solidaridad, la enseñanza, la formación, el apostolado o la oración.

Los datos, recopilados por la Confederación Española de Religiosos (Confer) por el profesor del Departamento de Sociología y Trabajo Social de la Universidad Pontificia de Comillas, Fernando Vidal Fernández, con la colaboración de María Linás, reflejan que más de medio millón de personas vincula su trabajo asociativo al ámbito parroquial, mientras que las asociaciones de fieles no ligadas a congregaciones o pertenecientes a los movimientos eclesiales alcanzan los 200.000. Por su parte, el bloque asociativo vinculado a las 99 congregaciones religiosas presentes en nuestro país reúne a 610.000 personas, en su mayor parte pertenecientes al apostolado de oración.

Mayoría de mujeres

En cuanto a estas últimas —verdadero objeto del estudio—, el informe señala tres grupos: las asociaciones que toman forma de redes de orantes, que engloban a 555.000 personas; las agrupaciones con un carácter netamente juvenil, a las que acuden con regularidad 34.814 asociados; y las asociaciones apostólicas con jóvenes y adultos, con 20.090 personas. El 60 por ciento de los laicos asociados son mujeres, cuyo porcentaje en casi la mitad de agrupaciones vinculadas a congregaciones religiosas alcanza los tres cuartos.

Uno de los mayores problemas con los que se ha encontrado el profesor Vidal ha estado en la falta de da-

tos acerca del asociacionismo católico, que carece de un plan específico, cuestión que «tiene que afrontar la comunidad católica española para poder reconstituir el laicado». Por ello, «urge una investigación que haga visible el asociacionismo católico y sus ramificaciones institucionales en la actualidad».

Para Fernando Vidal, «en España, la Iglesia, especialmente el asociacionismo religioso de seglares, cumple un papel clave como generador de instituciones civiles y significados». Sin embargo, critica cómo «muchos estudios sobre la sociedad civil en España ignoran este extenso sector, más guiados por intenciones doctrinarias que por criterios científicos. La comunidad católica, la más importante realidad cívica de nuestro

país, es un fenómeno que inevitablemente cualquier descripción de la sociedad tiene que incluir». Entre las cuestiones que alcanzarán plena relevancia para la Iglesia católica de nuestro país durante los próximos años se encuentra, a juicio del autor del estudio, «la comunión laicos-religiosos, laicos-clero o laicos-jerarquía eclesial», que más que un conflicto de intereses ha de abordarse como «una cuestión de convivencia».

«Hemos logrado cambiar no sólo la cultura participativa de los laicos, sino también la de nuestras estructuras eclesiales para hacerla practicable?», se pregunta Vidal, para asegurar después que «tanto en cuanto los laicos busquen su vocación, se incorporen a comunidades apostólicas in-

tensas y vivan para la misión de Cristo, la Iglesia habrá configurado templos propios del siglo XXI». «La emergencia del laico en la Iglesia —apunta Vidal—, y en las congregaciones específicamente, no es una nueva versión de las órdenes mendicantes que caminan escudilla en mano en busca de empleo o de cuotas de poder, sino que es una profecía de convivencia, de una nueva arquitectura eclesial y, a fin de cuentas, siendo la Iglesia una Humanidad Crecente, es una profecía para el mundo, unida a muchas otras que se dan en los intersticios de la exclusión, para una nueva arquitectura social».

Estrategias para los laicos

Finalmente, y entre sus recomendaciones, los autores del informe piden a los responsables eclesiales «establecer planes estratégicos hacia los laicos». «Es importante señalar que en ese nuevo mapa de laicado se formen nuevos ministerios canónicos o simbólicos a los que tengan acceso los laicos, especialmente las mujeres, como las encomiendas pastorales o los diaconados».

Del mismo modo, solicitan facilitar a los laicos procesos de formación o de búsqueda vocacional personal; impulsar a las asociaciones laicales a proyectarse en la sociedad «no sólo a obras de solidaridad, sino a las formas de expresión de la cultura»; o lograr que las obras donde trabajan laicos sean «ejemplo de organizaciones económicas justas; un modelo financiero-empresarial viable y próspero que fuera ejemplo de la Doctrina Social de la Iglesia. Sería vergonzoso que no se lograra realizar empíricamente un modelo más allá del neoliberal».

El futuro de estos movimientos

En contra de lo que sucediera en los años ochenta, la mayor parte de los asociados es mayor de edad, mientras que el porcentaje de la población menor de 20 años que opta por las asociaciones de Iglesia para llevar a cabo su vocación apostólica apenas alcanza los 17 puntos. Esto sucede, según Fernando Vidal, porque «se ha aplazado la oferta de incorporación a estas asociaciones hasta

que se finalicen los estudios de nivel secundario». De ahí que se eleve la edad media de las asociaciones, produciéndose temor por el futuro de las «canteras» de estos movimientos. «En muchas asociaciones —argumenta el estudio— se han producido cuestionamientos profundos de su papel en relación a las generaciones más jóvenes. Ha habido debates sobre su papel en la

pastoral de la congregación y el asunto todavía no está lo suficientemente claro en muchos casos». No obstante, esto no quiere decir que la juventud de hoy haya «dejado de pensar» en la Iglesia. Prueba de ello es el 1.800.000 jóvenes que acuden a misa, el 15 por ciento de adolescentes que, según el Instituto de la Juventud, manifiestan un deseo incumplido de pertenecer a una asociación religiosa.

ESTUDI DE LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA SOBRE EL DRET A LA VIVENDA

El lloguer de pisos ja no exclou els gais

La discriminació ara afecta sobretot immigrants, gitanos i marginats socials

MERCÈ CONESA
BARCELONA

Gaies i lesbianes ja han deixat de ser un col·lectiu discriminat a l'hora de llogar un pis a Barcelona. Però aquesta normalitat no arriba a altres sectors socials que sí que veuen dificultat el seu accés a una vivenda, tot que disposin de diners i avals suficients per garantir el pagament l'un lloguer. Són els immigrants extracomunitaris, els discapacitats, els drogodependents, els expresos, i ambé dones d'ampli perfil: víctimes de maltractaments, caps de famílies monoparentals o amb una feina precària.

L'Equip d'Anàlisi Política de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) ha indagat, per encàrrec de la Regidoria de Drets Civils, entre ONG, administracions, col·lectius

potencialment discriminats i, sobretot, entre els API (agents de la propietat immobiliària) per conèixer si a Barcelona es vulnera o no el dret constitucional a accedir a una vivenda digna.

LES DENÚNCIES / «Partiem d'una realitat preocupant -va explicar ahir la regidora de Drets Civils, Roser Veciana-. L'any passat vam tenir coneixement de fins a 70 denúncies de persones a qui s'havia negat el dret a llogar un pis, sobretot immigrants».

A partir d'aquí es va encarregar l'estudi a la UAB, que ha arribat a la conclusió que el mercat de la vivenda, efectivament, és segregador. En bona mesura, gràcies a «l'actuació feble i fins i tot residual -assenyala

l'estudi- dels poders públics».

Natàlia Rosetti, coautora, va afirmar que es discrimina per raó de «sexe, edat, fenomen migratori, discapacitat o patologia social». En alguns casos, es tracta de persones amb escassos recursos econòmics. «Però, encara que en tinguin -va afegir-, quan un immigrant truca a un API és probable que no li deixin ni veure el pis».

Rosetti va dir que dels col·lectius potencialment segregats només els homosexuals s'alliberen d'aquesta discriminació, probablement gràcies a l'enorme esforç que el col·lectiu ha fet a Catalunya per normalitzar la seva situació.

Roser Veciana va assegurar que el Col·legi d'Agents de la Propietat Im-

el mercat

MENYS OFERTA I PREU MÉS ALT

↳ Durant els últims 30 anys, el parc de vivendes de lloguer de Barcelona s'ha reduït de 200.183 a 206.182 pisos. Les tarifes s'han incrementat el 35%. Pel que fa a la compra de pisos, els preus ven passar dels 420 euros (70.000 pessetes) que costava el metre quadrat a 1.442 euros (240.000 pessetes) en només 10 anys.

mobiliària «va reconèixer, fa més o menys un any, que es discriminava. Llavors, va adquirir el compromís de modificar unes actuacions que vulneren la Constitució».

SEGREGACIÓ SUBTIL / El resultat ha estat que la discriminació ara «és encara més subtil. No es diu que es nega un lloguer per l'origen de la persona, sinó que es donen excuses com que la vivenda ja estava compromesa o que el propietari ha canviat d'opinió i que no vol llogar». Aquest cap de setmana se celebraran a Barcelona unes jornades en què es presentarà aquest estudi i en què les conclusions es traslladaran als responsables municipals, perquè prenguin mesures. ■

Els homes catalans es casen més amb sud-americanes i les dones amb nord-africans i europeus

Els matrimonis amb immigrants s'han triplicat des del 1985

Dels 734 estrangers casats fa 17 anys, es va passar a 2.156 l'any 2000

Joaquim Elcacho
BARCELONA

El nombre de matrimonis entre homes catalans i dones estrangeres s'ha multiplicat per tres durant els últims 15 anys, i s'ha passat dels 314 matrimonis internacionals registrats el 1985 als 941 del 2000, segons dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat). L'evolució del nombre de dones catalanes que contrauen matrimoni amb homes de nacionalitat estrangera també ha registrat un increment molt significatiu, tot i que molt més irregular. Així, dels 360 matrimonis de dones catalanes amb homes estrangers del 1985, es va passar als 839 de l'any 1999, la qual cosa suposa un increment del 133%. No obstant això, la xifra va baixar sobtadament el 2000, fins als 769 matrimonis. Si s'observen els matrimonis que han tingut lloc a Catalunya entre dues persones de nacionalitat estrangera, la xifra gairebé s'ha quadruplicat, des dels 60 celebrats el 1985, fins als 223 de l'any 2000.

En conjunt, a Catalunya s'ha passat de 674 matrimonis totalment o parcialment internacionals el 1985, fins als 1.933 matrimonis d'aquestes característiques registrats l'any 2000. Això suposa un increment del 163% en 15 anys, segons les dades facilitades a l'AVUI per l'Idescat.

Evolució variable

L'any 2000, el 93,9% dels matrimonis celebrats a Catalunya van ser de persones catalanes, mentre que els matrimonis mixtos o internacionals van representar en conjunt el 5,4%. D'entre aquest grup, el 3% corresponia a matrimonis entre un home de Catalunya i una dona estrangera, i el 2,4% a matrimonis entre dones de Catalunya i homes de l'estranger. Els matrimonis en què tots dos cònjuges eren estrangers representaven el 0,7% del total. Cal recordar que el 1985, el 97,5% dels matrimonis de Catalunya van ser amb tots dos cònjuges catalans. En total, doncs, el 1985 es van casar a Catalunya 734 persones de nacionalitat estrangera, mentre que el 2000 ho van fer 2.156.

En el cas d'homes de Catalunya casats amb dones de fora (941 matrimonis), el 41% dels casos corresponien a dones de l'Àfrica del Sud. Dins d'aquest grup, les dones colombianes van suposar un de cada tres matrimonis amb

EVOLUCIÓ DELS CASAMENTS

ANY	Matrimonis de catalans amb catalanes			Matrimonis de catalans amb estrangers	
	Tots dos catalans	Home català i dona estrangera	Dona catalana i home estranger	Tots dos estrangers	Total
1985	29.318	314	360	60	29.752
1986	29.728	314	329	55	30.426
1987	29.694	344	370	54	30.462
1988	30.011	437	415	67	31.930
1989	30.359	497	490	75	31.921
1990	30.359	608	570	88	31.515
1991	30.559	619	570	109	31.747
1992	30.800	664	570	166	32.100
1993	31.000	695	570	256	32.421
1994	31.200	689	570	146	32.405
1995	31.200	610	570	135	32.575
1996	31.200	620	570	157	32.547
1997	31.200	670	570	145	32.585
1998	31.200	793	570	173	32.636
1999	31.200	904	570	188	32.662
2000	31.200	841	570	223	32.834

ANY 2000	Homes						Total
	Unió Europea	Reste d'Europa	Àfrica	Amèrica (nord i central)	Amèrica del Sud	Àsia i Oceania	
Dones							
Unió Europea	35	2	3	2	8	5	55
Reste d'Europa	7	11	2	0	2	1	23
Àfrica	1	1	25	0	0	1	28
Am. del Nord i Central	6	0	0	5	1	1	13
Amèrica del Sud	12	1	2	1	62	0	78
Àsia i Oceania	2	0	0	0	1	23	26
Total	63	15	32	8	74	31	223

ANY 2000	Homes						Total
	Unió Europea	Reste d'Europa	Àfrica	Amèrica (nord i central)	Amèrica del Sud	Àsia i Oceania	
Dones							
Unió Europea	35	2	3	2	8	5	55
Reste d'Europa	7	11	2	0	2	1	23
Àfrica	1	1	25	0	0	1	28
Am. del Nord i Central	6	0	0	5	1	1	13
Amèrica del Sud	12	1	2	1	62	0	78
Àsia i Oceania	2	0	0	0	1	23	26
Total	63	15	32	8	74	31	223

FONT: IDESCAT

homes de Catalunya (52 casos). Per nacionalitats, també destaquen els 58 homes catalans casats l'any 2000 amb dones del Brasil i els 52 casats amb dones del Marroc.

En el grup de dones casades amb homes estrangers, la dada més destacada van ser els 115 matrimonis amb homes del Marroc, seguits dels 55 matrimonis entre catalanes i alemanys i els 54 amb italians. Només el 15,6% d'aquest tipus de matrimonis mixtos corresponien a homes procedents de països de l'Àfrica del sud.

Una de les dades més difícils d'explicar en aquesta sèrie estadística són les grans variacions anuals del grup de dones casades amb estrangers. Així, a més del salt dels 839 matrimonis dona catalana i home estranger del 1999 als

769 del 2000, es van donar casos similars els anys 1988-1989 (de 453 a 601 matrimonis mixtos) i 1991-1992 (774-647).

Els matrimonis registrats a Catalunya entre persones de nacionalitat estrangera (tots dos cònjuges), tot i ser relativament pocs, mostren algunes tendències destacables. Una característica fàcil d'entendre és el fet que la major part dels matrimonis siguin entre persones de la mateixa nacionalitat o, com a mínim, entre persones del mateix continent. D'altra banda, s'observa un predomini dels matrimonis entre persones de països sud-americans. L'any passat es van casar a Catalunya 655 persones amb nacionalitat d'algun país sud-americà i 311 persones d'algun país africà.

Creixen les cerimònies civils i l'edat de matrimoni dels homes

El 2000 es van celebrar a Catalunya un total de 31.665 matrimonis. D'aquests, 29.732 van ser entre dues persones de Catalunya, 1.710 van ser mixtos (o internacionals) i 223, entre dues persones estrangeres. Els matrimonis entre persones de Catalunya es van fer en un 69,4% dels casos amb cerimònies catòliques, el 0,5% per altres ritus religiosos i el 30,1% exclusivament per via civil. En canvi, en els matrimonis mixtos, el 75,8% de les cerimònies van ser exclusivament civils, l'1,2% per altres ritus i el 22,9% van ser matrimonis catòlics.

L'estadística mostra també algunes dades curioses, com la relativament elevada proporció d'homes catalans d'edat madura que contrauen matrimoni amb dones estrangeres. Així, per exemple, el 2000 un total de 164 homes de més de 50 anys es van casar amb dones estrangeres. Proporcionalment, aquest quantitat suposa el triple dels homes catalans que es van casar a aquesta edat amb dones catalanes. En canvi, només 43 dones catalanes de més de 50 anys es van casar amb homes estrangers durant el 2000.

L'edat mitjana dels jugadors patològics ha baixat i ha passat dels 40 als 32-34 anys

Un 2,5% dels catalans que tenen entre 14 i 18 anys són ludòpates

Cada mes es gasten unes 30.000 pessetes a les màquines

Mireia Rourera
BARCELONA

Un 2,5 per cent de tots els joves catalans entre els 14 i els 18 anys estan enganxats a les màquines i la majoria d'ells es gasten de mitjana entre 20.000 i 30.000 pessetes al mes. Així ho diu un estudi fet aquest any per dues psicòlogues de la Universitat de Barcelona al qual ha tingut accés l'Associació de Ludòpates i Familiars en Rehabilitació de Catalunya. L'associació va presentar ahir al Parlament una proposició no de llei per tal que es prenguin mesures per posar fre a aquesta greu problemàtica. Una de les autores de l'estudi va remarcar ahir a aquest diari que la xifra és especialment greu si, a més a més "es té en compte que el joc està prohibit als menors d'edat".

Segons l'associació que lluita contra la ludopatia a Catalunya hi ha 250.000 persones addictes al joc, de les quals el 95% ho són de les màquines escurabutxaques. Una dada "preocupant" que remarca aquesta ONG és el fet que l'edat mitjana dels ludòpates catalans ha baixat i ha passat dels 40 anys als 32-34 anys.

L'Associació de Ludòpates i Familiars en Rehabilitació de Catalunya remarca també que una de cada tres persones ludòpates és dona. "En la immensa majoria dels casos les dones no demanen ajuda i, al contrari, amaguen el problema. Això és perquè normalment darrere de la seva ma-

Les màquines escurabutxaques creen addicció en molts menors

laltia hi ha maltractaments familiars", va assegurar ahir Francesc Perendreu, president de l'entitat.

Aquesta associació, que ha iniciat una campanya de recollida de firmes, reivindica

que es puguin tancar els bars i restaurants que admetin que menors juguin a les màquines. També que es puguin tancar els bingos que "deixin entrar als seus locals persones que han firmat un document

d'autoprobhibició". Actualment a Catalunya hi ha una llista de 2.600 pesones autoprobhibides.

L'ONG sol·licita a la Generalitat que creï un decret en el qual es prohibeixi el consum de begudes alcohòliques als bingos i casinos, que en totes les màquines escurabutxaques hi hagi un cartell avisant que el joc crea addicció, que es prohibeixi l'accés dels menors d'edat a les curses de llebrers i que es limiti la venda de joc públic a estancs i administracions de loteria.

Estudiar-ho a classe

En tot cas l'associació que dirigeix Francesc Perendreu va explicar ahir que han demanat que els departaments d'Ensenyament i Sanitat facin un projecte per tal d'estudiar si seria possible que als instituts de Catalunya hi hagués un crèdit obligatori per tractar les addiccions. "Creiem que seria molt convenient que els joves coneguessin la problemàtica, ja que ells en són uns dels principals afectats i per això seria bo que hi hagués una assignatura especialitzada".

L'Associació de Ludòpates i Familiars en Rehabilitació de Catalunya assegura que també volen que l'administració creï una partida pressupostària per crear més unitats per tractar els ludòpates. "Actualment només hi ha una unitat per tractar aquesta malaltia a l'Hospital de Bellvitge, cosa que significa que hi ha llistes d'espera de fins a 8 mesos".

██████

██████

██████

██████

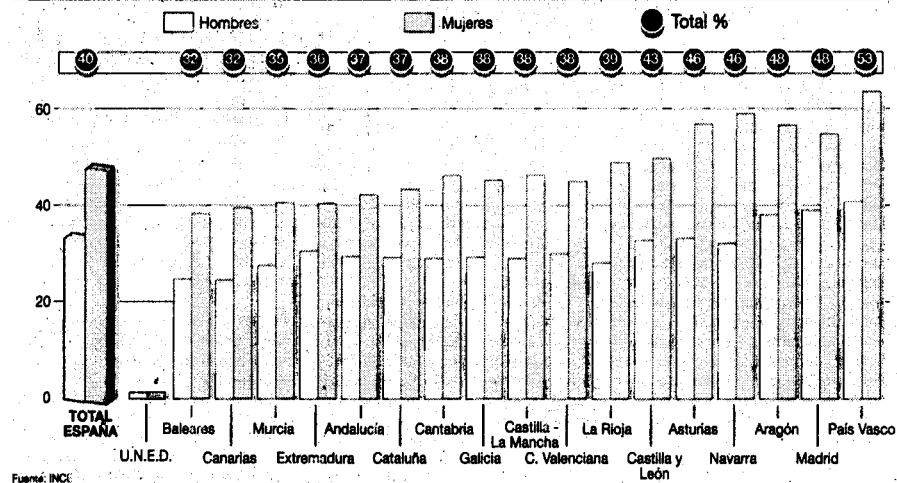
██████

Dona.

Aumenta el porcentaje de mujeres que cursan estudios superiores

Nueve de cada diez alumnos prefiere ingresar en centros públicos según el INCE

Porcentaje de hombres y mujeres que superan el acceso a la Universidad. Curso 1999

Fuente: INCE

La mayoría de los nuevos alumnos de las Universidades españolas son mujeres. Así lo revela el último informe del Instituto Nacional de Calidad y Evaluación (INCE), donde se constata además que el 92 por ciento de los estudiantes que acceden a la Universidad prefieren matricularse en centros públicos y eligen titulaciones de primer ciclo y carreras técnicas.

ABC

MADRID. El número de mujeres que ingresa por primera vez en la Universidad es mayor que el de hombres. Una diferencia que cada año tiende a ser mayor, según el último informe del Instituto Nacional de Calidad y Evaluación (INCE). Además, la posibilidad de cursar estudios universitarios es una clara aspiración de la población española y así se desprende del hecho de que durante la década de los 90 nuestras Universidades acogieron a un total de 62.000 nuevos alumnos.

En total, en el curso 98-99 se matricularon por primera vez 336.579 estudiantes lo que supone un incremento de 18.000 con respecto al curso 96-97 y de 62.000 respecto al número de ingresos realizados hace siete años.

Los chicos prefieren la técnica
No obstante, los hombres superan —en 27 puntos— a las mujeres en matriculaciones de carreras técnicas, mientras que éstas son mayoritarias en Ciencias Sociales y Jurídicas, de la Salud y Humanidades. En total, de cada 100 alumnos matriculados, 51 lo hacen en Ciencias Sociales y Jurídicas, 23 en carreras técnicas, 11 en Humanidades y 8 en Ciencias de la Salud y Ciencias experimenta-

les. Por otro lado, de cada 100 alumnos, 43 se matriculan en estudios de primer ciclo, mientras que 57 lo hacen en estudios de primer y segundo ciclo o sólo de segundo ciclo. Durante algunos años existió una menor preferencia de las chicas por los estudios de primer ciclo, pero hoy día no existen diferencias.

Por tanto, la evolución del alumnado de nuevo ingreso indica que la matrícula tiende a subir en estudios de primer ciclo y en las carreras técnicas, se mantiene en Ciencias Sociales y Jurídicas y en Humanidades. Por el contrario, baja en estudios de primer y segundo ciclo o de sólo segundo ciclo en Ciencias experimentales y en Ciencias de la Salud.

Por Comunidades Autónomas, las Universidades con mayor número de alumnos de nuevo ingreso son Andalucía, con 57.096 matriculados, Madrid con 49.571 y Cataluña con 47.499 alumnos. En el otro extremo, las de Navarra, Baleares, Cantabria y La Rioja no alcanzan los 5.000 alumnos.

El informe del INCE también constata que los estudiantes que se matriculan por primera vez lo hacen en Universidades públicas. Así, durante el curso 1998-99 los matriculados en Universidades públicas suponen el 92 por ciento del total. No obstan-

LA UNIVERSIDAD EN CIFRAS

Durante el curso 1998-99 ingresaron por primera vez en las Universidades españolas un total de 336.579 alumnos.

Una cifra que supone un incremento de 62.000 alumnos con respecto a 1991.

Se matriculan por primera vez más mujeres que hombres y se observa una tendencia a aumentar las diferencias en este sentido.

En el curso 91-92 se matricularon 139.745 alumnas y en el curso 98-99, 181.618, lo que supone un 51 y 54 por ciento del número total de estudiantes de nuevo ingreso.

te, se observa una disminución con respecto a años anteriores, pues en 1991 este porcentaje superaba el 97 por ciento, por lo que poco a poco comienza a existir una tendencia creciente en los últimos años hacia la Universidad privada.

Selectividad, prueba superada

Por otra parte, el 40 por ciento de los estudiantes de 18 años superó la prueba de acceso a la Universidad. Y, en esto, también ganan las mujeres, pues superan en 15 puntos a los hombres, es decir, un 48 por ciento frente a un 33. En lo que a Comunidades se refiere, Andalucía, Canarias, Castilla-La Mancha y Comunidad Valenciana son los lugares en los que más se ha incrementado la tasa media de población que supera la Selectividad en los últimos cuatro años. Por el contrario en Asturias, Madrid, Baleares y La Rioja ha decrecido el número de aprobados.

El 12% de los hombres practica ejercicio físico en Cataluña, frente al 4% de las mujeres

El grupo de población más activo es el de 15 a 44 años, según una encuesta de la Generalitat

EP, Barcelona
El número de hombres que practican ejercicio físico supera ampliamente al de mujeres. El 12,6% de los hombres realiza ejerci-

cio físico moderadamente (2,3 puntos más que en 1994), frente al 4% de las mujeres (1,3 puntos más), según datos de la última Encuesta de Salud de Cataluña. La Gene-

ralitat hizo públicos estos datos coincidiendo con el Día Mundial de la Salud, que se celebra hoy bajo el lema *Por tu salud, muévete*.

El grupo de población más activo en Cataluña es el de 15 a 44 años, en ambos sexos, con el 16,4% de hombres y el 5,1% de mujeres que hacen ejercicio.

Cuatro de cada 10 mujeres son sedentarias, frente a tres de cada 10 en el grupo de los hombres, y sólo dos de cada 10 hombres son muy activos, mientras que en el grupo de mujeres la proporción no llega a una de cada 10. La relación entre hombres muy activos y hombres sedentarios se mantuvo entre 1994 y 2001, y sigue siendo de dos hombres muy activos por cada tres de sedentarios.

La relación entre mujeres muy activas y sedentarias era de 1 a 10 en 1994, mientras que actualmente es de 1 a 6, y según la encuesta el número de mujeres sedentarias ha disminuido en todos los grupos de edad y ha aumentado el número de mujeres muy activas en todos los grupos.

Estos datos contrastan con las recomendaciones de los expertos, que aconsejan practicar como mínimo 30 minutos dia-

Un grupo de personas practican ejercicio en un gimnasio de Barcelona. / CONSUELO BAUTISTA

rios de actividad física moderada, como andar a buen paso, lavar el coche, usar las escaleras en vez del ascensor y cualquier

otra actividad que haga aumentar el gasto energético.

La Organización Mundial de la Salud ha dedicado este año el

Día Mundial de la Salud, que se celebra hoy, a la actividad física bajo el lema *Por tu salud, muévete*.

Joventut.

Passarà avui

DIA DE LA TERRA
Dia mundial per al desenvolupament sostenible del planeta. o

FINAL DE CONGRES
S'acaba el segon congrés català d'arqueologia a San Cugat. o

La convivència a les famílies ▶ L'ajuda de l'Administració

Pàgines 34 | 35 ▶▶

«No sé què fer amb el meu fill»

Un servei de la Generalitat atén famílies amb adolescents conflictius

MERCÈ GONESA
BARCELONA

La demanda creix. Cada vegada es detecten més parelles amb dificultats per relacionar-se amb els seus fills quan arriben a l'adolescència. Per aquest motiu, la Conselleria de Benestar Social ha decidit subvencionar parcialment un servei que tracta conflictes familiars, entre ells la no sempre fàcil convivència entre pares i adolescents. El Centre d'Atenció a les Famílies (CAF) porta a terme aquesta tasca a Barcelona, i l'entitat Gentis, a Girona.

«Tinc un problema amb el meu fill». O bé, «el meu fill té un proble-

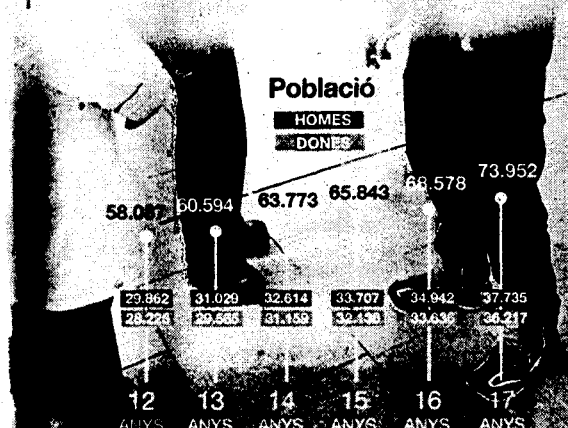
ma». Això és el que solen dir les parelles que vénen aquí a demanar ajuda», explica Pilar Núñez, coordinadora del CAF. Les situacions amb què ha topat el servei són molt variades: «El cas de la filla de 16 anys que, de sobte, planteja que ja no vol estudiar més, quan s'hi han posat moltes expectatives; o bé la detecció d'una anorèxia, o el pare que et diu que el seu fill beu i no sap què fer», apunta Sió Barjau, treballadora social del CAF.

Però moltes vegades la dificultat no és tan diàfana. «S'acumulen moltes coses entre pares i fills, però sobretot hi ha moltíssima incomunicació que sol arrossegar-se de temps», sosté Belén Albizu, terapeuta del CAF, que insisteix en la conveniència de la prevenció. «Davant de qualsevol dificultat que no se sàpiga resoldre, les famílies haurien de demanar ajuda i no esperar que cristal·litzi amb un problema».

EL NUS / Pilar Núñez afirma que les famílies perfectes «no existeixen». «Fins i tot qui més ha planificat l'educació del seu fill i l'ha atès estretament durant la infància es pot trobar amb una explosió adolescent que no sap contenir», afegeix. En la infància, el nen viu dependent dels seus pares, però quan compleix els 12, 13 o 14 anys descobreix que el seu món és un altre que és molt més ampli. Irremediablement, això provoca canvis i les famílies no sempre tenen a l'abast els mecanismes per adaptar-s'hi.

No és una tasca senzilla. «Perquè el coneixement dels pares és diferent del dels fills. Per exemple, un pare pot saber molt sobre Maquiavel, però el que al fill li interessa és la informàtica», explica Sió Barjau. «Això «prosegueix» no ha de presentar cap dificultat si els pares accepten que el seu fill es fa un home o una dona i que ha de tenir les se-

Un retrat dels joves

Enquesta entre els adolescents

DISPONIBILITAT ECONOMICA MENSUAL

Menys de 60,10 euros: 59,2%
De 60,10 euros a 300,51 euros: 22,6%

18,2% Ns/Nc

SATISFACCIÓ AMB LA SITUACIÓ PERSONAL

Estic satisfet: 71,4%
M'agradaria treballar: 15,5%

4,1% M'agradaria canviar de feina
9% Ns/Nc

VALORACIÓ DE LA SITUACIÓ DELS JOVES

Molt dolenta: 4,3%
Bastant dolenta: 21,9%
Regular: 49,6%
Bastant bona: 18,8%
Molt bona: 3,4%
Ns/Nc: 2,0%

Activitats del cap de setmana

PERCENTATGES DE LA RESPOSTA 'SOVINT'

- Estar amb amics → 75,4%
- Mirar la TV → 48,5%
- Passejar → 43,2%
- Discoteca o ball → 40,7%
- Música, cine o teatre → 36,4%
- Llegir diaris i revistes → 31,8%
- Afició → 29,2%
- Practicar esport → 29,0%
- Llegir llibres → 25,7%
- Estudiar → 24,0%
- Excursions → 23,8%
- Presenciar esports → 22,0%
- Ordinador → 17,4%
- Associacions → 6,4%
- Activitats polítiques → 4,0%
- Activitats religioses → 3,8%

Una xarxa per fomentar una vida quotidiana més agradable

▶▶ El CAF, que depèn de l'Institut de Treball Social i Serveis Socials (Intress), no és l'únic servei existent que ajuda les famílies a superar dificultats amb els seus adolescents. Altres administracions i entitats privades tenen una oferta similar que, com en el cas del CAF, s'amplia a altres conflictes, com divorcis o la superació de la mort d'un familiar, entre altres.

▶▶ En el cas del CAF, com que està parcialment subvencionat, la primera visita -de diagnòstic- és gratuïta. Posteriorment, i en funció de la disponibilitat econòmica de les famílies, les sessions s'ajusten a diferents tarifes. Oscil·len entre els sis euros (1.000 pessetes) i els 24 euros (4.000 pessetes). El telèfon és el 93.217.26.64.

Fons: POBLACIÓ: Institut d'Estadística de Catalunya 1999 / ENQUESTA: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya 1999

FAMON CU

ves preferències, no necessàriament coincidents amb les d'ells».

DEDICACIÓ / La inhibició de l'adolescent (no estudia, no col·labora a casa, no parla) és una altra de les facetes que preocupen les famílies. Les responsables del CAF pensen que, de manera general, aquesta actitud pot tenir com a mínim dos orígens diferents: la ja citada incomunicació o una depressió.

«Els nens creixen més sols», apunta Belén Albizu. «Tenen pocs germans o no en tenen cap i els pares fan una vida molt complicada», assenyala Pilar Núñez. La complexitat de la vida social roba hores a la comunicació i pot arribar a generar adolescents deprimits per la pèrdua d'afectes que necessiten», afegeix Albizu. ■

L'APUNT

FRANCESC COLOMÉ

Més temps

La pregunta no és nova, però ara s'ha complicat. La nostra generació ho té més difícil que les que ens han precedit. No controlem el procés de maduració dels nostres fills, els mitjans de comunicació ens imposen el seu ritme. Les ofertes de lleure i de consum són massa atractives. Les famílies ens trobem en uns canvis en les formes de vida i de treball que no ens deixen

temps per dedicar-nos a l'atenció dels nostres fills.

Malgrat tot, la responsabilitat indefugible, segueix sent de les famílies i el que es necessita és temps per poder-la exercir. Acompanyar els fills i filles en el seu procés de descoberta del món és una tasca que no es pot delegar, però sí que es pot compartir. L'educació és un procés en què els professors estan en massa ocasions molt sols, i temps necessari per a la complicitat de pares i mares els falta tots. En qualsevol cas, ens fa falta mesures per poder compartir els temps familiars amb els temps de treball. ■

*Professor

Educació.

El 44% dels joves que treballen van estudiar només EGB

● Hostaleria, comerç i construcció contracten el personal més mal format

EL PERIÓDICO
BARCELONA

El 44% dels joves espanyols d'entre 16 i 29 anys que treballen han cursat només l'educació general bàsica (EGB). Aquesta és la principal conclusió d'un estudi dut a terme pel catedràtic d'Economia Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), Josep Oliver, per encàrrec de l'empresa de treball temporal Manpower.

La dada contrasta amb el que passa en altres països com Alemanya, on únicament el 10% dels joves que treballen tenen només els estudis obligatoris. Segons Oliver, aquest percentatge tan elevat al nostre país és molt negatiu, ja que l'escassa qualificació del capital humà pot hipotecar el futur desenvolupament de les empreses espanyoles i frenar l'economia.

ALTA TEMPORALITAT // Gran part d'aquests joves treballen en sectors amb elevats índexs de temporalitat i que requereixen poca qualificació i experiència. El destí de molts d'ells

és el sector de la construcció, el comerç i l'hostaleria. La majoria dels empleats amb menys formació treballen a les zones on es creen més llocs de treball, com les Balears, Catalunya, la Comunitat Valenciana i Múrcia. Del total de joves que treballen en l'actualitat, l'1% no té estudis; el 44% exerceix amb estudis primaris; el 37% té estudis secundaris; el 9% són diplomats, i el 10% són llicenciats.

El descens de la natalitat i l'augment de la taxa d'ocupació -el 2001 va créixer un 2%- milloraran les oportunitats de treball dels joves, que avui dia suposen el 26% del total d'assalariats. Oliver considera que «a mitjà termini, la caiguda demogràfica no és sostenible», de manera que s'haurà de contractar immigrants. ■

Educación LA REFORMA EDUCATIVA. Expertos internacionales han advertido que la tendencia mundial es a retrasar la elección de itinerarios por parte de los alumnos y no a adelantarla, como hace la Ley de Calidad que ultima el Gobierno. Además, los directores de instituto critican la norma por "uniformista" y por no dar autonomía de gestión a los centros

La reforma española es la única que se inclina por separar pronto a los alumnos

Expertos internacionales aseguran que la tendencia es a postergar la elección de itinerarios

'Ningún niño se debe quedar atrás'

S. P. DE P., Madrid
Estados Unidos está especialmente preocupado por los retrasos educativos de los alumnos procedentes sobre todo de sectores sociales desfavorecidos y minorías culturales. Así lo refleja el título de su ley: *Ningún niño se debe quedar atrás*. Su reforma pretende establecer un mayor control del nivel de conocimientos de los alumnos de cada Estado a través de pruebas anuales.

Mientras la reforma española está pendiente de qué hacer en la ESO cuando ya han aparecido los problemas, la de EE UU va más a la raíz de los problemas: vuelca su esfuerzo ya en la primaria y atiende especialmente a las minorías étnicas, que a menudo son buena parte de los que se retrasan. Este último problema, que ya se percibe en algunos centros españoles, es probable que se agudice en España en los próximos años.

El Gobierno norteamericano también promoverá que haya las mayores facilidades de que cambien de escuela los alumnos concentrados en centros que tienen un bajo rendimiento académico. Esto se complementará con incentivos para mejorar las escuelas que van peor y dando más autonomía y flexibilidad a los Estados en la organización de la educación y en la distribución de los recursos. Además, impulsará la lectura, con un programa destinado a dedicar a ella más horas y a proporcionar más profesores de apoyo, y pondrá en marcha programas de prevención de la violencia y del consumo de drogas. EE UU ha destinado sólo para este curso escolar 30.000 millones de euros para su reforma.

► **Inglaterra.** Los objetivos de la reforma inglesa son mejorar la calidad de las escuelas, elevar el nivel de los alumnos —también con especial hincapié en los que proceden de contextos socioeconómicos bajos—, modificar el currículo y la pedagogía y crear programas para las escuelas con más problemas.

Para ello, se promoverá los exámenes nacionales, la utilización de la autoevaluación de las escuelas, el apoyo especial a los directores y el desarrollo del profesorado, haciendo que una parte del salario esté vinculado al esfuerzo y a la dedicación. Inglaterra ampliará el número de profesores de apoyo, hará obligatorio dedicar una hora diaria de lectura y matemáticas en todas las escuelas de primaria y creará programas para apoyar a los centros de secundaria. Este país va a destinar a su reforma 1,2 billones de euros en cinco años.

► **Portugal.** La reforma portuguesa dará un especial apoyo a la gestión en la escuela, impulsará la flexibilización del currículo, así como la descentralización del sistema educativo, la autonomía y la evaluación de los centros. Los objetivos del Gobierno de Portugal son elevar el rendimiento de los alumnos, reducir el abandono escolar, cambiar los procesos educativos y conectar la educación con la sociedad y el mundo laboral.

SUSANA PÉREZ DE PABLOS
Madrid

España es el único país que prepara una reforma educativa dirigida a adelantar la división de los alumnos en vías formativas o itinerarios. La Ley de Calidad que ultima el Gobierno señala que se crearán "grupos de refuerzo" para los estudiantes con más problemas educativos a los 12 años y que se dividirá a los alumnos a partir de los 14 años en itinerarios encaminados a la FP y el bachillerato. Los expertos internacionales señalan que "ningún alumno se debe quedar atrás" —un lema que encabeza la reforma educativa de EE UU— y que "la tendencia universal es a postergar el momento de la elección". Además, para acceder a la Universidad en estos países sólo es necesario superar una prueba y no varias, como ocurrirá en España tras la reforma.

Expertos de cinco países han analizado desde una perspectiva internacional las reformas educativas que preparan actualmente España, Francia, Inglaterra, Portugal y EE UU. Entre las conclusiones del encuentro *La educación a examen*, organizado por la Fundación por la Modernización de España, figuran: "Las reformas educativas deben lograr el máximo consenso posible, necesitan una financiación extraordinaria para hacer frente a las dificultades actuales, exigen la participación de la comunidad educativa y la sociedad y no pueden reducirse a iniciativas a corto plazo". Los expertos concluyeron además que la prioridad de estos cambios debe estar en la prevención de los problemas; que se debe apoyar especialmente a los centros situados en contextos socioeconómicos desfavorecidos, conseguir que todos los niños lean antes de los 9

"Las dificultades actuales hacen que las reformas necesiten una financiación extra"

años y potenciar la educación en valores cívicos y democráticos.

El ex director de la Oficina Internacional de Educación de la Unesco, Juan Carlos Tedesco, explica que "la tendencia en todos los países es a postergar el momento de la elección de vías formativas o itinerarios por los alumnos hasta después de la educación obligatoria". "Los jóvenes carecen de la capacidad de conocerse a sí mismos a edades tempranas —algo en lo que se les debería ayudar más con distintos métodos de enseñanza—, por eso hay que retrasar su elección y a hacer el sistema muy flexible, con pasarelas entre las distintas alternativas; aunque es cierto que una vez escogida una vía, el cambio no es

La educación en los países desarrollados

■ EDUCACIÓN SECUNDARIA SUPERIOR
Porcentaje de población entre 25 y 64 años que ha alcanzado, al menos, este nivel de estudios.

Alemania	81%
Dinamarca	80%
Austria	74%
Francia	62%
Media OCDE	62%
Bélgica	57%
Italia	42%
España	36%
Portugal	21%

■ APOYO EDUCATIVO ADICIONAL
Educación obligatoria.
Porcentaje de alumnos que lo reciben.

EE UU	41,2%
Irlanda	27,8%
Holanda	25,4%
Finlandia	22,3%
Bélgica	19,1%
R. Unido	18,8%
Francia	18,7%
España	7,1%

■ GASTO POR ALUMNO
En dólares (Paridad del Poder Adquisitivo)

	Educación infantil	Primar.	Secund.
Alemania	4.648	3.531	6.209
Austria	5.029	6.065	8.183
Bélgica	2.726	3.743	5.970
Dinamarca	5.884	6.713	7.200
EE UU	6.441	6.043	7.784
España	2.566	3.267	4.274
Francia	3.809	3.752	6.605
Holanda	3.630	3.795	5.304
Italia	4.730	5.653	6.458
Media OCDE	3.585	3.940	5.294
Portugal	1.717	3.121	4.636
Reino Unido	4.910	3.329	5.230

Fuente: OCDE, 'Education at a Glance', 2001 / Fundación por la Modernización de España. EL PAÍS

posible en todos los casos", señala Tedesco, que actualmente dirige el Instituto Internacional de Planificación de la Educación de Argentina. "Además, en un mundo tan cambiante como el actual hay que preparar a los jóvenes para que puedan pasar en el futuro por diferentes profesiones, por lo que las áreas de elección deben ser siempre muy amplias", añade. El inspector general de Educación Nacional de Francia, Jacques Badet, asintió en la tendencia general de postergar la elección de los alumnos y resaltó la importancia de lograr que el mayor número de jóvenes acaben la educación obligatoria. En Francia, lo logra el 7%; en España, el 25%.

El vicerrector de Innovación y Evaluación de la UNED, Alejandro Tiara, considera que ésta es la primera reforma de la educación no universitaria que se hace en España para la que no se presenta previamente un libro blanco con un diagnóstico serio de la situación. Uno de los coordinadores del encuentro, el ex secretario de Estado Álvaro Marchesi concluye que "el conjunto de las reformas en marcha van en la dirección de evitar el retraso de los alumnos y vuelca el mayor esfuer-

zo en la educación primaria". El vicepresidente del Patronato de la Fundación por la Modernización de España, Carlos Hernández Gil, resaltó la importancia de analizar la situación internacional y las reformas que están impulsando otros países para evitar al máximo futuros problemas e insistió en una de las conclusiones: la necesidad del consenso en reformas tan relevantes.

En el encuentro se resaltaron aspectos en los que España está por debajo de la media de los países de la Organización para la Cooperación y el Desarrollo Económico (OCDE) como el nivel educativo de la sociedad española, el porcentaje de profesores de apoyo para alumnos con problemas educativos y el gasto en educación. Se destacó como dato positivo que España es el tercer país de la OCDE (detrás de Finlandia y Noruega) con menos desigualdad entre los centros por razones socioeconómicas y culturales.

Aparte de España, el resto de países relevantes de la OCDE que están impulsando nuevas reformas educativas son Francia, Inglaterra, Portugal y EE UU. Estos son los cambios más sustanciales que preparan:

► **España.** La reforma española está centrada en los problemas que existen en la Educación Secundaria Obligatoria (ESO) y para solucionarlos se adelantará la separación de alumnos según sus resultados y expectativas a los 14 años y a los que vayan peor ya a los 12 años. Además, se pondrá una prueba de reválida al final del bachillerato, que habrá que superar para obtener el título de bachiller y que no valdrá de forma generalizada para acceder directamente a la Universidad. Aún no se sabe la financiación que establecerá el Gobierno para su reforma. Presumiblemente, sólo aportará una cuantía para financiar la generalización de la gratuidad de la educación infantil de 3 a 6 años en todos centros privados concertados.

► **Francia.** Los objetivos de la reforma francesa son transformar "la democratización del acceso", es decir, el acceso para todos, en "democratización del éxito". Además se pretende promover la calidad de la educación pública y colocar las necesidades de los

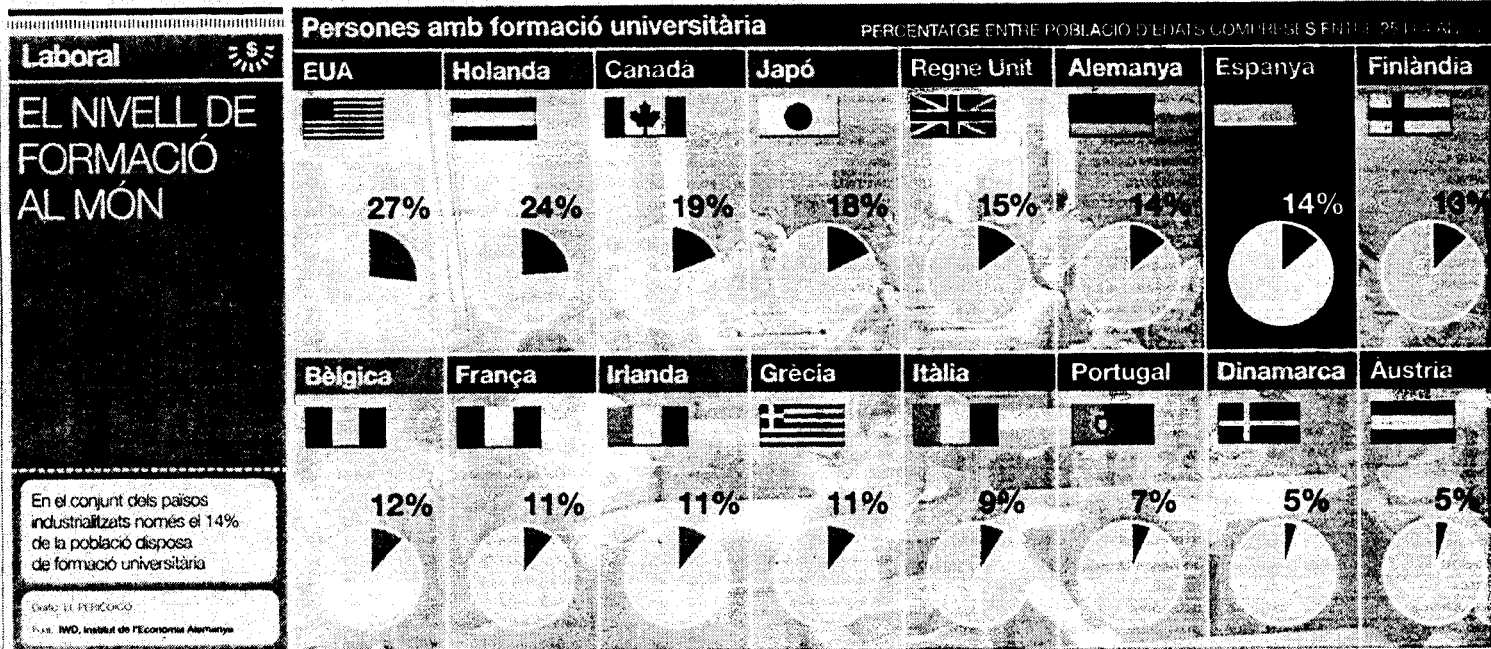
"Los cambios educativos deben hacerse con el máximo consenso posible"

alumnos en el punto de mira de la toma de decisiones.

Las estrategias de esta reforma son la oposición "a toda orientación prematura" de los alumnos; la tendencia a promover el desarrollo de capacidades más que el aprendizaje de contenidos aislados, así como los objetivos de "luchar contra la jerarquización de las distintas asignaturas (es decir, a la tendencia a considerar que unas son más importantes que otras), promover una educación personalizada con métodos pedagógicos adaptados a cada alumno y alentar los métodos de enseñanza que favorezcan la autonomía de aprendizaje del alumno y el trabajo en grupo.

Sobre el acceso a la Universidad, Jacques Badet señaló que en Francia "todos los estudiantes que superan la prueba de bachillerato pueden entrar en la universidad sin hacer más pruebas, y lo que se tiene en cuenta es su nota de bachillerato". En España, con la reforma habrá varias pruebas para acceder a la Universidad y la nota media entre la reválida y los dos años de bachillerato no será la que necesariamente se tenga en cuenta para entrar en la Universidad. Cada centro superior implantará la prueba de acceso que decida. Según Tedesco, la tendencia internacional es a dar acceso a la Universidad al mayor número de personas posible, lo que no quiere decir que todas ellas logren entrar en cualquier centro.

El debat de l'educació

Un estudi reclama millor formació per als professors de l'ESO

● Els experts diuen que l'estancament de la despesa empitjora la qualitat educativa

● L'informe considera contraproductiu fer servir mà dura contra la indisciplina

ANTONIO M. YAGÜE
MADRID

Un informe realitzat per la Fundación Hogar del Empleado (Fuhem) assegura que el principal repte per afrontar la qualitat de l'ensenyament a l'ESO radica en la formació del professorat. «S'ha d'emprendre urgentment en lloc de seleccionar i discriminar els alumnes, com estableix la futura llei», va afirmar Roberto Rey, coordinador de l'estudi i director del centre d'innovació educativa de la Fuhem.

«Seguim formant els nostres professors com a conferenciants i investigadors per donar unes classes impossibles en uns centres d'ensenyament que ja no existeixen», va denunciar José Manuel Esteve, catedràtic de la Universitat de Màlaga. També va defensar que s'ha de reforçar la figura del professor i millorar-ne les condicions de treball.

ACOLLIDA D'IMMIGRANTS / Per Francesc Carbonell, professor de la Universitat de Girona, «l'educació de qualitat serà intercultural, acollint els immigrants sense guetos, o no serà de qualitat». Segons les seves dades, almenys un 2% de la població escolar és immigrant i creix a un ritme anual del 45% a Madrid i del 250% al País Valencià. «No serveix de res establir itineraris amb diferents vies perquè no soluciona els problemes dels alumnes, sinó, en tot cas, dels professors», va avisar.

Un altre fre a la qualitat és l'estancament de la despesa pública educativa des del 1996, segons Josep Maria Bas, de l'Institut d'Estadística de Catalunya i exdirector general del Ministeri d'Educació. «La llei no preveu ni el cost ni la manera de finançar la reforma», va advertir.

CONFLICTIVITAT / Elena Martín, catedràtica de Psicologia de l'Educació de l'Autònoma de Madrid, va explicar que el maltractament i la violència a les aules també repercuteix en la qualitat. Martín va sostenir que la conflictivitat en els centres de secundària és baixa si es compara amb altres països europeus. «Més mà dura com preveu la llei és contraproductiu, no millorarà la convivència. La UE no va per aquí. S'ha d'implantar un model preventiu, amb la participació dels alumnes i els pares, que promogui una conducta prosocial», va afegir la catedràtica. ■

►► Un grup d'universitaris juguen a futbol, ahir, al mig de l'avinguda Diagonal.

El 30% dels alumnes de Secundària van fer vaga

EL PERIÓDICO
BARCELONA

La jornada de vaga a Secundària convocada a tot Espanya per diferents associacions d'estudiants per mostrar el seu rebuig a la futura llei de qualitat va ser secundada per un 30% de l'alumnat de la xarxa pública, segons el Ministeri d'Educació. Les manifestacions van tenir un seguiment escàs. La més nombrosa va ser la de Barcelona, que va reunir uns 3.000 estudiants.

La marxa, que es va iniciar a la plaça de la Universitat, va acabar a la plaça de Sant Jaume i no va registrar incidents. Ensenyament va indicar que la incidència de l'aturada a les aules dels centres públics catalans va rondar el 40%, tot i que les classes no es van interrompre fins ben entrat el matí per assistir a les manifestacions, que també es van registrar a Girona, Tarragona i Lleida.

Alicia Fernández, secretària general de l'Associació de Joves Socialistes de Catalunya (AJEC), una de les tres entitats que van organitzar la protesta, va explicar que el rebuig a la norma que prepara el Govern del PP ve motivat, fonamentalment, «per la instauració

La manifestació més gran es va fer a Barcelona, amb 3.000 participants

de la revàlida i els itineraris a l'ESO». Fernández va exigir a la ministra d'Educació, Pilar del Castillo, que «negocï amb tota la comunitat educativa per poder treure una llei que sigui fruit del consens».

A Barcelona, coincidint amb la protesta de l'alumnat de Secundària, uns 150 estudiants universitaris van interrompre el trànsit a l'avinguda Diagonal, a l'altura del palau de Pebralles, on van fer classe i van jugar a futbol, per oposar-se a la llei d'universitats.

BAIXA PARTICIPACIÓ / A Madrid únicament un miler de joves van participar en la mobilització convocada pel Sindicat d'Estudiants. El coordinador general d'Izquierda Unida, Gaspar Llamazares, es va afegir a la protesta, que va acabar davant la seu del Ministeri d'Educació.

Les organitzacions que havien preparat la protesta van atribuir a la proximitat dels exàmens de final de curs la baixa participació en les manifestacions. No obstant, van advertir que al setembre tornaran a convocar-ne. Diferents federacions d'associacions de pares d'alumnes i sindicats docents tenen previst convocar mobilitzacions al mes de maig per mostrar la seva repulsa a la llei de qualitat. ■

TEMA DEL DIA

Pàgines 2 i 3 >>>

OPINIÓ SOBRE LA INDISCIPLINA ESCOLAR

Els espanyols reclamen més mà dura a les aules

El 69% defensa que els professors castiguin els estudiants conflictius

RAIMUNDO CASTRO
MADRID

La majoria dels espanyols volen que hi hagi més disciplina als instituts i col·legis. És més, el 69% aposta per la imposició de càstigs als alumnes. Aquestes són les principals conclusions del baròmetre del Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS), segons el qual nou de cada deu consultats consideren que els alumnes haurien de respectar més el professorat. L'estadística també demostra que gairebé dos terços dels espanyols opinen que els mestres no tenen tota l'autoritat necessària. El PSOE, els estudiants, els sindicats i els pares van qualificar els resultats de «lògics». No obstant, van criticar el PP per usar l'enquesta per justificar la futura llei de qualitat de l'ensenyament.

la reforma

CATEDRÀTICS DE SECUNDÀRIA

► L'Executiu recuperarà en la llei de qualitat de l'ensenyament una categoria que va desaparèixer amb la LOGSE: el cos de catedràtics d'educació secundària. Els requisits, segons va explicar ahir la ministra Del Castillo, seran tenir una titulació superior, una antiguitat de sis anys en altres coscos de l'ensenyament i superar un concurs oposició.

► La formació del professor de Secundària experimentarà canvis. El Govern substituirà el Curs d'Adaptació Pedagògica (CAP) pel Títol d'Especialització Pedagògica, que es podrà cursar de forma simultània als estudis universitaris.

La resposta del Govern no va trigar a arribar. La ministra d'Educació, Pilar del Castillo, va assegurar que es va assabentar de l'existència del baròmetre dimarts passat, un dia abans que el secretari d'Estat de Relacions amb les Corts, Jorge Fernández, la presentés al Congrés.

ES POT MILLORAR / Després de conèixer els resultats, Del Castillo va concloure que l'enquesta denota que la majoria dels ciutadans opinen que hi ha temes educatius «manifestament millorables», malgrat que, segons el seu parer, la visió general que tenen els espanyols de l'educació no és catastrofista.

El baròmetre del CIS -per al qual es van dur a terme 2.500 entrevistes entre els dies 16 i 22 de març d'aquest any- revela que els espanyols que qualifiquen la qualitat de l'ensenyament actual de bona o molt bona (34,7%) superen els que la qualifiquen de dolenta o de molt dolenta (16,6%). Malgrat que, segons el CIS, els espanyols estan més o menys satisfets del sistema educatiu, també hi veuen importants punts febles, com, per exemple, el de l'absència de mà dura a les classes.

FEINES EXTRES / El 64,2% dels enquestats demanen que els directors dels centres tinguin més autoritat. És més, el 69% estima que els professors han de tenir la facultat d'imposar càstigs als alumnes, que, segons el baròmetre, suspensen en esforç, ganes d'aprendre, responsabilitat, maneres i disciplina. Les represàlies proposades passen per les tasques extres, la supressió de l'esbarjo o l'expulsió de classe.

Els espanyols consideren que la societat en conjunt -incloent-hi els pares i els professors- és molt tolerant amb els joves. Significativament, el 63,7% dels enquestats són de l'opinió que la responsabilitat

Passa a la pàgina següent

Enquesta del CIS

¿Com valora la qualitat de l'ensenyança que reben els alumnes a les escoles i els instituts?

Regular	40,3%
Bona	32,9%
Dolenta	13,3%
Molt dolenta	2,8%
Molt bona	1,8%
Ns/Nc	8,9%

¿Considera que els professors han de tenir la facultat d'imposar càstigs als alumnes?

Si	69,0%
No	29,1%
Ns. 1,8	

¿Està més aviat d'acord o en desacord amb les següents frases?

	MÉS AVIAT D'ACORD	MÉS AVIAT EN DESACORD	NS/NC
A les escoles i els instituts hi ha prou disciplina	23,7%	65,5%	10,8%
Els professors tenen tota l'autoritat que necessiten	23,5%	64,9%	11,6%
Els alumnes haurien de respectar més els professors	89,8%	4,4%	5,8%
Els directors dels centres haurien de tenir més autoritat	64,2%	19,4%	16,4%

¿Quina mena de càstig considera més adequat?

Imposar-los feina extra	
Suprimir un esbarjo	
Expulsar de classe	14,0%
Altres	5,6%
Ns/Nc	8,4%

► Una escolara amb mocador islàmic a Barcelona.

El Consell Escolar de Catalunya rebutja les bases de la llei de qualitat

► El ple del Consell Escolar de Catalunya, el màxim òrgan consultiu de la Conselleria d'Ensenyament, va aprovar ahir per unanimitat un informe sobre el document de bases per a la llei de qualitat de l'educació, elaborat pel Ministeri d'Educació, que s'afirma que la proposta d'executiu no analitza ni tampoc resol els problemes ni els reptes de futur que avui té plantejats l'educació. Tampoc atén «els principis democràtics de la no exclusió i la no segregació que han de fer possible que tots els alumnes aribin a assolir les competències bàsiques necessàries per fer possible una cohesió social que s'inicia a l'escola».

► Diferents associacions d'estudiants de tot Espanya han convocat per a avui una jornada d' vaga als ensenyaments mitjan amb l'objectiu de protestar contra algunes de les mesures que l'educació té previstes incloure a la llei de qualitat, com és el cas de la revàlida al final del Batxillerat i la introducció d'itineraris diferenciats en el segon cicle d'ESO en funció de les qualificacions de l'alumne.

▷1

EL GOVERN DEL PP ES PLANTEJA AMPLIAR ELS CONCERTS EDUCATIUS

Educació vol estendre al segon cicle d'infantíl les ajudes que s'atorguen als centres privats que imparteixen Primària i ESO.

▷2

L'EXAMEN DE SELECTIVITAT DEXARÀ D'EXISTIR EL CURS 2004-2005

La llei de qualitat instaurarà una revulda al final del Batxillerat que substituirà l'actual examen de selectivitat. El Govern treballa amb la hipòtesi que el relleu es produirà el curs 2004-2005. Les facultats podran, a més, realitzar les seves pròpies proves d'accés.

▷3

UN INFORME DE DIVERSOS EXPERTS RECOMANA REFORMAR LA PRIMÀRIA

Una investigació feta per un grup de catèdràtics, que ha estat coordinada per Álvaro Marchesi, secretari d'Estat d'Educació amb el PSOE, conclou que el que és prioritari no és reformar l'ESO, sinó l'ensenyament primari.

¿Què en pensa dels continguts?

S'haurien de millorar
59,0%

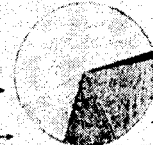

Són suficients 22,9%

Ns/Nc 18%

¿Els estudiants s'esforcen molt, bastant, poc o molt poc per estudiar i aprendre?

Poc
52,8%

Molt 1,7%

Bastant 21,5%

Ns/Nc 10,9%

Molt poc 13,1%

Valoració dels professors d'institut segons...

	LA SOCIETAT	ELS PARES	ELS ALUMNES
Molt bé	4,8%	3,6%	2,0%
Bé	46,9%	47,9%	25,2%
Regular	32,5%	32,1%	34,1%
Malament	8,1%	8,2%	22,4%
Molt malament	0,9%	1,2%	7,2%
Ns/Nc	6,8%	7,2%	9,2%

¿Està a favor que a les escoles públiques s'hi facin classes de religió...?

	A FAVOR	EN CONTRA	NS/NC
Catòlica	82,5%	10,5%	7,1%
Musulmana	49,5%	35,4%	15,1%
Jueva	49,2%	35,4%	15,3%
Protestant	49,3%	35,2%	15,3%
Una altra religió	46,2%	33,3%	20,4%

¿Està a favor o en contra de les noies musulmanes que fan servir el mocador quan van a l'escola a Espanya?

En contra
40,4%

Indiferent 22,4%

A favor 31,7%

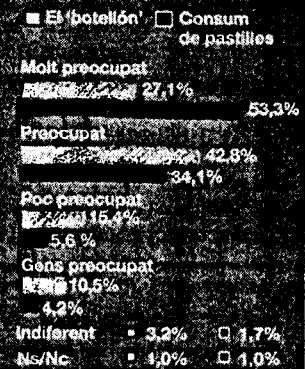
Ns/Nc 5,4%

CONSUM D'ALCOHOL I PASTILLES

¿Creu que a Espanya els joves comencen massa aviat a consumir begudes alcohòliques?

¿Com se sent sobre...?

Ve de la pàgina anterior

sobre els nois hauria de ser compartida a parts iguals entre els centres educatius i la família.

MITJANS HUMANS I MATERIALS / Les reaccions al baròmetre van demostrar ahir que l'enquesta es va realitzar tenint en compte l'actual polèmica de la reforma educativa. El portaveu del PP, Juan Carlos Guerra Zunzunegui, va afirmar que les dades avalen de forma «claparadora» la reforma proposada per l'Executiu.

Carme Chacón (PSOE) va replicar que els canvis demanats per la societat no són els que vol el Govern, i va posar de manifest que el percentatge dels que opinen que l'actual situació és bona és superior al dels que la titllen de dolenta.

El Sindicat d'Estudiants va assegurar que per poder portar a terme les reformes necessàries «fa falta més dotació material i personal». Mentrestant, la Confederació Estatal d'Associacions de Pares d'Alumnes va advertir que el baròmetre respon a una campanya de desprestigi de l'escola pública.

EN CONTRA DEL VEL / L'enquesta del CIS també reflecteix les opinions dels espanyols sobre la religió i l'ensenyament. El 40,4% està en contra que les noies musulmanes utilitzin el mocador quan van a l'escola, enfront del 31,7% que hi està a favor. El 82,5% és partidari que es doni classe de religió catòlica als col·legis públics.

INFORME

Una mirada amb ulls miops

Els experts demostren que les famílies estan sovint darrere dels actes d'indisciplina a les escoles = Molts dels alumnes violents han estat castigats anteriorment pels educadors

JORDI CASABELLA BARCELONA

La mirada dels ciutadans preguntats pel CIS sobre la disciplina a les aules obvia que, amb freqüència, són les famílies les que proporcionen la principal munició per portar a terme els actes de rebel·lia a l'escola. I el xarop de bastó que es recepta ignora que aquesta medecina té efectes secundaris que la fan indesitjable.

L'estudi *Juventut i Seguretat a Catalunya*, encarregat per les conselleries d'Interior i Ensenyament a un equip que va deixar la redacció de les conclusions en mans del sociòleg Javier Elzo, que les va presentar l'any passat, ha indagat en la influència dels pares en la comissió d'actes vandàlics. El treball descobreix que el gruix dels estudiants que han comès destrosses a les instal·lacions o el mobiliari escolar sostenen que els seus pares exerceixen «poc o cap control» sobre ells o bé un marcatge clara-

ment «excessiu».

La investigació proporciona una altra dada reveladora: l'alumne que crida, insulta o agredeix el professorat gairebé sempre «es porta malament amb els pares». Segons el treball, efectuat sobre una mostra de 7.500 alumnes catalans, un de cada cinc estudiants d'ESO, Batxillerat o FP reconeix haver aixecat la veu al professor; un de cada deu diu que li ha dirigit algun insult; i un de cada 100 ha arribat a agredir-lo.

Caixa de resonància

En el perfil de l'alumne violent, de paraula o obra, apareixen amb tossuderia dos trets més: el seu rendiment escolar és pobre i «abans ha estat objecte de càstigs i renyat per part de l'educador». És a dir: com més correctiu, més rebel·lia.

L'escola no està al marge del món que l'envolta. «Els valors i les pràctiques educatives instal·lades a la societat, moltes vegades conside-

el conflicte

POLÈMICA PER UN MESTRE

La direcció del col·legi públic Riumar de Deltabre va dimiir en bloc diluns en protesta per la reincorporació d'un professor denunciat per infligir maltractaments psicològics als alumnes. Aquest mestre va tornar a la feina un cop passats els sis mesos de suspensió cautelar d'ocupació que li va imposar Ensenyament, mentre resolva l'expedient obert en contra seu.

La conselleria no va acceptar la dimissió de la direcció, que ha decidit suspendre la decisió i tornar a ocupar els càrrecs, s'o-

rades negatives, són presents al centres, que s'han convertit en la seva caixa de resonància», es llegeix en un informe sobre la llei de qualitat, que ahir va aprovar el Consell Escolar de Catalunya: «Quan coneixes un alumne, i veus els pares», resumeix la directora d'un institut quan li pregunten per la influència de l'entorn.

La privada

Els centres privats que presumeixen d'haver desactivat la indisciplina coneixen la importància de la família. Luis Bordonaba, subdirector del col·legi Viaró de Sant Cugat del Vallès, pertanyent a l'Opus Dei, creu que la clau per eradicar la falta de respecte pel professor, per exemple, està en el fet que els pares «no el desautoritzin mai de vent de l'alumne, encara que l'educador no tingui raó». I la família gairebé sempre pot deixar l'alumne sense munició.

LAS AYUDAS A LA FAMILIA *La escolarización de los más pequeños*

El 70% de los niños de 0 a 3 años no dispone de guardería pública o privada en Cataluña

El déficit de guarderías en Cataluña hace difícil compaginar el trabajo con las obligaciones como padres.

■ **Sindicatos y empresarios reclaman la construcción urgente de guarderías como uno de los pilares fundamentales para ayudar a congeniar la vida laboral y la vida familiar**

ALBERT GIMENO
BLAI FELIP

BARCELONA. — Si los padres de los 153.600 niños que hay en Cataluña que tienen entre 0 y 3 años decidieran ingresar a sus hijos en una guardería, pública o privada, sólo conseguirían la plaza tres de cada diez. El tradicional déficit de guarderías de Cataluña ha sido de nue-

vo recordado, tanto por sindicatos como por empresarios, coincidiendo con la aprobación por el Parlamento de la ley que permitirá a más de 190.000 funcionarios de Cataluña reducir una tercera parte su jornada laboral sin perder salario, a partir del 1 de mayo.

Todos los interlocutores sociales consultados han destacado que la construcción de guarderías es uno

de los pilares fundamentales para que la conciliación entre la vida laboral y familiar pueda convertirse en una realidad.

El gabinete de estudios de UGT de Cataluña asegura que de los 153.600 niños de entre 0 y 3 años que hay en Cataluña, únicamente 44.040 van a la guardería. Según el Departament d'Ensenyament, son 52.000 (33.500 en guarderías privadas y 18.500 en públicas). La Generalitat de Catalunya inició un plan para promover, con la ayuda de los ayuntamientos la construcción de 30.000 plazas de guardería en cuatro años. Este plan debería equilibrar la oferta de plazas públi-

cas y enjuagar el déficit de plazas.

El estudio de UGT afirma que el 50% de las mujeres en Cataluña trabajan y muchas de ellas "probablemente llevarían a sus hijos a la guardería si tuvieran esa posibilidad". También asegura que sólo el 10% de las empresas españolas "disponen de políticas de conciliación de la vida familiar y laboral como seguros, ayudas materiales, servicios de guarderías o compensación económica de canguros en horas de trabajo".

Todo estas dificultades dibujan un panorama desalentador para muchas familias y dificultan, todavía más, la incorporación de la mujer al mercado laboral o la posibilidad de que se promocione.

En febrero pasado, la federación de padres y madres de Cataluña (Fapac), federació de moviments de renovació pedagògica, los sindicatos CC.OO., UGT, Ustec, Sindicat d'Estudiants, AJEC i AEP, la Confederació d'Associacions de Veïns de Catalunya y la Unió de Consumidors de Catalunya presentaron al Parlament la documentación necesaria para tramitar una propuesta de iniciativa legislativa popular que reclama crear un mapa de guarderías para los niños de 0 a 3 años.

Esta iniciativa, que necesita de 65.000 firmas para que pueda ser discutida en el Parlament, pide, entre otras cuestiones, impulsar, entre el 2003 y el 2007 "un mínimo de 30.000 plazas de guarderías de titularidad pública, dando prioridad a las zonas más necesitadas y a los municipios de demanda creciente". La propuesta también reclama que se elabore el mapa de las guarderías que recoja las que ya existen y las de nueva creación. ■

Un estudio sitúa en los dos primeros cursos de la ESO el mayor problema educativo.

El fracaso se agudiza por la falta de estrategias de aprendizaje y de refuerzo en primaria

SUSANA PÉREZ DE PABLOS, Madrid
Los alumnos de la ESO progresan más en matemáticas y ciencias sociales a los 15 y 16 años que a los 13 y 14 años, lo que sitúa las mayores dificultades en los dos primeros cursos de esta etapa. Así lo pone de mani-

fiesto el primer estudio español que analiza los resultados de unos mismos alumnos a lo largo de la ESO. Los estudiantes tienen lagunas en geometría y estadística, conocimiento literario, física, ecología, concepción de la ciencia y aplicación de la tecnolo-

gía a la vida cotidiana. Los alumnos dicen que se presta poca atención a la educación medioambiental y sexual, y los profesores muestran bajas expectativas hacia ellos. El informe concluye que se deben reforzar la primaria y las estrategias de aprendizaje.

En matemáticas, los mismos estudiantes sacan peores resultados al final de 6º de primaria que dos años después (2º de la ESO). Sin embargo, en los otros dos años posteriores se observa un progreso mayor. El ex secretario de Estado de Educación con el PSOE y uno de los coordinadores de este estudio, Alvaro Marchesi, explica que esta mejoría se debe a que los problemas educativos "se concentran más" en el primer ciclo de la ESO debido al cambio "demasiado grande" que sufren los estudiantes al pasar de la etapa de primaria a la de secundaria, informa Marta Aguirregomezcoarta.

"Los alumnos de 1º de la ESO se encuentran con un excesivo número de áreas de estudio y de profesores", explica Marchesi. Y señala que lo conveniente sería realizar una "transición tranquila" entre estas dos etapas. Para ello propone reducir el número de áreas (concentrando aquellas que se puedan en un solo curso) y de profesores, es decir, que un mismo docente imparta más de una asignatura. También insiste en "cuidar" las tutorías e incrementar las relaciones entre familias y centros. Marchesi indica que, por el contrario, el documento de bases de la Ley de Calidad, presentado por el Ministerio, se centra más en el segundo ciclo de la ESO, en el rendimiento académico y en la separación en itinerarios de los alumnos.

El estudio, coordinado también por la profesora de Psicología de la Educación Elena Martín, y financiado y editado por la Fundación Santa María (SM), analiza los resultados de los mismos 13.500 alumnos de 31 centros a lo largo de cuatro años, desde que acabaron 6º de primaria (a principios del curso 1997-1998) hasta que finalizaron 4º de la ESO (en el 2000-2001). Además, ha recabado las opiniones de 13.500 padres y 1.080 profesores. Estas son las principales conclusiones del estudio:

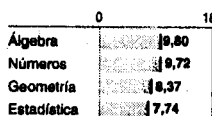
► **Repetidores.** El informe refleja una diferencia abismal en el número de alumnos repetidores que tienen unos centros y otros, en función sobre todo del contexto sociocultural de los alumnos y de si son de titularidad pública o privada. Así, hay centros de contexto bajo en los que hay un 50% de repetidores y centros de contexto alto que tienen un 3,7%. En los centros privados hay más diferencias en los de contexto sociocultural alto. Y en los públicos, en los de contexto bajo.

► **Opinión de los profesores.** La opinión más desfavorable de los profesores corresponde a las expectativas que tienen pue-

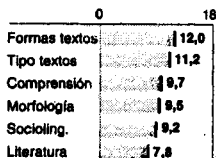
Conocimientos de los alumnos de ESO

MATEMÁTICAS B - 4º ESO Curso 1999-2000 Puntuación de 0 a 18.

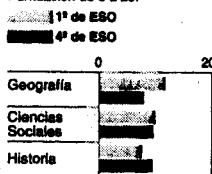
Mejor resultado: Álgebra
Peor resultado: Estadística

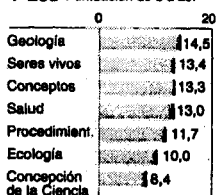
LENGUA CASTELLANA Y LITERATURA - 4º ESO Puntuación de 0 a 18.

CIENCIAS SOCIALES 1º Y 4º DE ESO Puntuación de 0 a 20.

BIOLOGÍA Y GEOLOGÍA 4º ESO Puntuación de 0 a 20.

PROGRESIÓN EN LA ESO Puntuación de 0 a 500.

	Final de 3º de Primaria	Final de 2º de ESO	Final de 4º de ESO
Matemáticas	274,0	282,5	283,6
Ciencias Sociales	253,2	267,9	266,8
Lengua Castellana	260,1	271,0	282,5

Fuente: Instituto IDEA, Fundación SM.

EL PAÍS

Les gustan las matemáticas

S. P. DE P., Madrid
En contra de la creencia popular, el informe destaca que el interés de los alumnos por las matemáticas es alto en toda la etapa. Los estudiantes de 4º de la ESO obtienen los mejores resultados de la prueba de matemáticas en aritmética y álgebra y los peores, en geometría, estadística y en la comprensión de textos matemáticos.

En lengua española, los alumnos acaban 4º de la ESO con buen conocimiento de los tipos de texto y de su estructura, aunque

su comprensión se sitúa en un nivel medio y lo que peor se les da es el conocimiento literario.

Las ciencias sociales y las ciencias de la naturaleza también les interesan bastante. Obtienen mejores resultados al comienzo de la ESO en geografía que en historia pero al acabar la etapa ocurre lo contrario. Las ciencias sociales no se les dan mal, sus conocimientos son altos y estables. También se aprecia un cambio según avanza la ESO en los resultados en biología y geología, que al

principio de la etapa son superiores a los de física y química, pero luego estas diferencias van desapareciendo. A los alumnos se les da mejor la física que la química. En ciencias de la naturaleza, lo que mejor se les da es la geología, los temas sobre los seres vivos y la salud, y lo que peor la ecología y la concepción de la ciencia. La educación física, tecnología, música y plástica, son las materias por las que los alumnos demuestran un bajo interés que disminuye además cada curso.

tas en sus alumnos (le dan 48 puntos sobre 100 de media), seguida de las relaciones entre los docentes (56,5). Los profesores conceden la mayor puntuación a las relaciones con los alumnos (72 puntos), seguida de la participación que hay en el centro y el equipo directivo (ambas

con un 66,7). En su trabajo en el aula, los profesores dicen que se encuentran las mayores dificultades para lograr un buen clima de estudio y para utilizar nuevas formas de evaluar a los alumnos. Ellos consideran que lo más satisfactorio son sus métodos de enseñanza.

► **Opinión de los padres.** Lo que más valoran los padres es la atención que reciben en el centro, seguida del funcionamiento de éste y la disciplina (puntuación los tres aspectos por encima de los 70 puntos de media sobre 100). Son más críticos con la participación en el centro, las calificaciones que reciben sus hijos y con las actividades extraescolares (que supera levemente los 60 puntos).

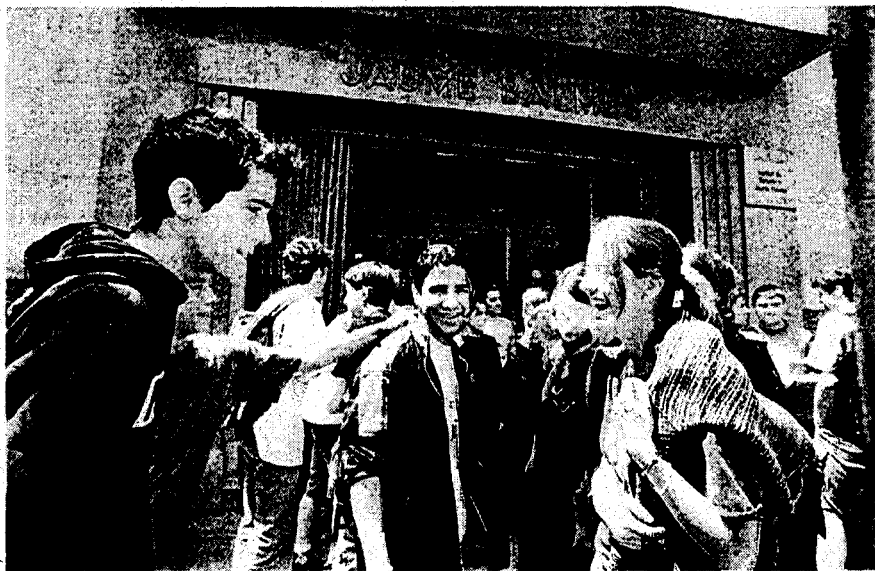
► **Educación en valores.** En la educación en valores de los alumnos se obtienen resultados muy diversos. El estudio aprecia "un cambio positivo" en la tolerancia de los estudiantes y en su sensibilidad ante la igualdad de sexos a lo largo de la ESO. Sin embargo, las conclusiones resaltan que sus actitudes hacia el medio ambiente y la salud empeoran con el paso del tiempo. De la percepción que tienen los jóvenes de los valores que se les enseñan, la mayoría resalta que hay bastante preocupación por la educación para la igualdad y para la paz, pero dicen que "se presta poca atención" a la educación medioambiental y sexual.

► **Valoración del centro.** El informe resalta además la relación que tiene la valoración del centro por parte de la comunidad educativa con las repeticiones de curso de los estudiantes. "Cuando la valoración de los profesores, padres y alumnos sobre su centro es más alta, existe un menor porcentaje de alumnos repetidores", señala el estudio. Además, los centros pequeños situados en un contexto sociocultural bajo son mejor valorados por los alumnos y los padres que los grandes.

Los aspectos del centro que menos están valorados por los alumnos de 2º y 4º de la ESO son el orden, las calificaciones que reciben y las actividades extraescolares. En cambio, valoran especialmente las relaciones con sus compañeros y tienen una opinión positiva de la preparación que reciben, de sus profesores y de sus tutores. El estudio resalta también que las alumnas están algo más satisfechas en general con la ESO que los alumnos.

► **Estudios universitarios.** El contexto sociocultural está íntimamente ligado con las expectativas de los alumnos de cursar estudios universitarios, según el estudio. Así en un contexto alto, tanto los alumnos de 2º como de 4º de la ESO tienen altas expectativas de cursarlos (el 80%), mientras que en un contexto medio disminuye (hasta llegar a menos de 60% en 4º de la ESO) y en un contexto bajo alcanza el mínimo (alrededor del 45% en 4º de la ESO).

Un amplio informe sobre la ESO revela que la reforma debe iniciarse en la primaria

ROGER VIBALLONGA / ARCHIVO

Los profesores valoran las relaciones con sus alumnos y los procesos organizativos del centro

EDUCACIÓN

■ El estudio, dirigido por Alvaro Marchesi, señala que los alumnos tienen demasiadas áreas y profesores distintos en el primer ciclo de la ESO

CELESTE LÓPEZ
JOSEP PLAYÀ MASET

MADRID / BARCELONA. - Para mejorar la enseñanza secundaria obligatoria (ESO) es preciso aumentar el nivel en la educación primaria, ya que cualquier carencia en ese ciclo educativo se "arrastra" en los niveles posteriores. Ésta es la princi-

pal conclusión del estudio "Evaluación de la educación secundaria: fotografía de una etapa polémica", elaborado por el catedrático, ex secretario de Estado de Educación y uno de los "padres" de la Logse, Alvaro Marchesi, y la profesora Elena Martín, que durante cuatro años se ha llevado a cabo en 31 centros públicos y privados y con las opiniones

de 13.500 alumnos, otros tantos padres y más de un millar de profesores.

El estudio, tras analizar distintos aspectos educativos tanto de conocimiento como de convivencia en los centros, pone de manifiesto, según Marchesi, que si no se vuelcan los esfuerzos en primaria, sobre todo en lo que se refiere a lectura, cálculo (matemáticas) y estrategias de aprendizaje, así como en creatividad, de nada servirá rediseñar la ESO.

Los autores del citado informe sostienen que los principales factores que determinan los resultados

de los alumnos a lo largo de la ESO son, por este orden, los conocimientos iniciales con los que llegan de primaria, sus estrategias de aprendizaje y el contexto sociocultural.

En cuanto a la ESO, aseguran que tras seguir minuciosamente a un grupo entero desde 1.º hasta 4.º se comprueba que "progresan más lentamente en el primer ciclo que en el segundo" debido al "brusco cambio de primaria a secundaria: más áreas, más profesores. Según Marchesi, "el primer ciclo de la ESO es susceptible de ser reformado, reduciendo, por ejemplo, el número de profesores. Es preciso hacer una transición tranquila".

En contra de la creencia popular, los alumnos mantienen un gran interés por las matemáticas, así como las Ciencias de la Naturaleza e Idiomas: No pasa lo mismo con la Música, la Educación Física y la Tecnología. También en contra de la opinión generalizada, los alumnos tienen una buena opinión de sus profes-

Qué opinan

VALORES. Los alumnos de la ESO consideran que en sus respectivos centros hay una gran preocupación por educar en igualdad y en la paz. Sin embargo, estiman que se presta escasa atención a la educación sobre medio ambiente y a la educación sexual

TAMAÑO DEL CENTRO. Los alumnos de un nivel sociocultural más bajo tienen una opinión más positiva de su centro (sobre profesores y orden) cuando éste es de tamaño pequeño

REPETIDORES. Existe una gran diferencia de porcentaje de repetidores entre centros de titularidad pública y centros privados, y también en función del contexto. La media de repetidores en un centro privado de nivel alto es de un 13,5%, frente a un 29,5% de los centros públicos en este mismo contexto. En los privados de nivel bajo repite un 28,7% y en los públicos de ese nivel, un 35,9%. En este último contexto hay centros con un 50% de repetidores

UNIVERSIDAD. El porcentaje de alumnos procedentes de un contexto alto que tiene previsto continuar sus estudios en la universidad es del 80% y baja a un 45% entre los estudiantes de rentas bajas

Los profesores lamentan las dificultades que encuentran para crear un clima propicio al estudio en las aulas de la ESO

sores y del funcionamiento de los centros.

Los profesores, aunque hacen un balance positivo de las relaciones con sus alumnos y los procesos organizativos del centro, ven muchas dificultades a la hora de crear un clima propicio a la enseñanza en el aula, lo que se traduce en unas bajas expectativas para el aprendizaje por parte del alumnado. El 72% se muestra partidario de crear itinerarios (la encuesta se llevó a cabo un año antes de que el Gobierno anunciara la ley de Calidad).

En contra de los itinerarios se mostró el 80% de los padres, quienes, sin embargo, valoran la atención dispensada en el centro y la disciplina. ●

Disminueix un 5% el nombre d'alumnes de secundària que fan religió catòlica

La delegació d'ensenyament del Bisbat ho atribueix a l'oferta d'aquesta assignatura com a crèdit variable

NÚRIA ASTORCH / Girona
 ● El nombre d'alumnes d'ensenyament secundari obligatori que fan religió catòlica ha disminuït un 5% respecte del curs passat, segons les dades facilitades ahir en roda de

premsa pels responsables de la delegació d'ensenyament del Bisbat de Girona. Els representants de la delegació diocesana d'ensenyament atribueixen aquesta baixada al fet que l'assignatura de religió catòlica està in-

clusa dins dels crèdits variables i també a una manca d'interès dels alumnes d'aquesta edat per l'àrea en concret. En canvi, prop del 51% dels alumnes de primària segueixen les classes de religió catòlica.

El descens que s'ha registrat aquest curs en el nombre d'alumnes de secundària que fan religió catòlica no representa una novetat, sinó que s'afegeix a la tendència dels darrers anys. Segons va explicar ahir Pere Micaló, membre de l'equip de la delegació diocesana d'ensenyament, la baixada de la demanda de la religió catòlica a secundària és atribuïble a dues raons. D'una banda, a la situació que ocupa aquesta assignatura dins del currículum de l'ESO. «En tractar-se d'un crèdit variable, per fer aquesta matèria els alumnes han de renunciar a altres àrees importants», va explicar. Sobre aquesta qüestió, Micaló es va mostrar confiat que la situació canviï arran de l'entrada en vigor, amb vista al curs vinent, d'un decret del Departament d'Ensenyament que convertirà la religió catòlica en un crèdit comú al primer cicle de l'ESO, i al segon cicle estarà fora de la franja dels crèdits variables de reforç.

El paper de la religió

Micaló va dir que desconeixia aquesta mesura ajudarà a incrementar el nombre d'alumnes interessats en la matèria, però es va mostrar convençut que almenys aclarirà el paper de la religió dins del currículum de l'ESO. «Amb aquests canvis, l'à-

LA RELIGIÓ CATÒLICA ALS CENTRES EDUCATIUS PÚBLICS DE LA DIÒCESI DE GIRONA

CENTRES	EDUCACIÓ INFANTIL I PRIMÀRIA	ESO I BATXILLERAT
Total de centres	209	61
Amb professor de religió catòlica	174 83%	56 91,8%
Sense professor	35 16,8%	5 8,2%

► *8 de cada 10 centres de primària i 4 de cada 10 d'ESO de l'escola pública tenen professor de religió catòlica.*

ALUMNES	EDUCACIÓ INFANTIL I PRIMÀRIA (3-6 ANYS)	ESO I BATXILLERAT (12-18 ANYS)
Alumnes que fan religió catòlica	1.734 8,3%	1.368 50,9%

► *El 50% dels alumnes d'educació primària dels centres públics de la diòcesi de Girona van a classe de religió*

PROFESSORS	INFANTIL I PRIMÀRIA	ESO I BATXILLERAT
Nombre de professors	81	52
Homes	12	21
Dones	69	31
Laics	80	50
Religiosos	0	1
Capellans seculars	1	1

Font: Delegació Diocesana d'Ensenyament.

► *La majoria de professors de religió catòlica són laics.*

(1) *Són dades estimades pel Departament d'Ensenyament de la Diòcesi de Girona, ja que no disposa de les dades oficials.*

(2) *Nombre de professors que fan crèdits comuns a ESO i Batxillerat.*

(3) *En primer cicle de l'ESO i Batxillerat, ja que no disposa de les dades oficials.*

rea de la religió no estarà en inferioritat de condicions respecte de les altres matèries», va afirmar. D'altra banda, Micaló també va reconèixer que, per una qüestió d'edat, els alumnes de secundària «tenen altres interessos», cosa que va qualificar de «lògica».

Per contra, a primària, la meitat dels alumnes dels

centres públics van a classe de religió catòlica. Micaló va assegurar ahir que la preocupació de la delegació diocesana d'Ensenyament se centra més en la qualitat, tant del professorat com de les classes que imparteixen, que no pas en la quantitat.

Centre de recursos

La delegada d'ensenyament del Bisbat, Victòria

Mir, va informar de la inauguració, aquest curs, d'un centre de recursos pedagògics per als mestres de religió a la residència Cartanya. En aquest centre, els mestres hi poden trobar diversos materials del seu interès, i els dimecres, de 6 a 8 de la tarda, està obert per atendre els dubtes i problemes del

professorat per donar assessorament. Així mateix, Mir va explicar que aquest any s'ha ofert als mestres de religió un seguit de cursos —d'informàtica, simbologia i iconografia, taller de jocs i cançons i estratègies organitzatives a l'aula, entre altres—, els quals han tingut molt bona acollida per part dels professionals.

Convivència de religions

N.A.

● Els representants de la delegació d'ensenyament del Bisbat de Girona van considerar molt positiva la introducció de les classes de religió musulmana en els centres educatius i van assegurar que no els preocupa gens la possible «competència» que aquestes podrien representar enfront de la religió catòlica. «És una qüestió que no ens preocupa, al contrari, trobaríem molt positiu que dins d'un mateix centre educatiu convivissin dues religions diferents. No pretenem tenir-ne l'exclusivitat», va argumentar Micaló, que va reclamar a les administracions que «s'aclareixi d'una vegada per totes» aquest tema per tal que les classes de religió no catòlica —musulmana, evangèlica i jueva— es converteixin en realitat.

Segons un estudi presentat aquesta setmana a Girona en el marc d'unes jornades pedagògiques organitzades per la Facultat de Ciències de l'Educació i la Fundació Santa Maria de Madrid, en un 85% de les escoles catalanes on s'imparteix religió, és la catòlica i únicament en un 0,8% es fan classes de religió evangèlica. D'acord amb el mateix estudi, fet pel sociòleg i professor de la Universitat de Lleida Jordi Garreta, la religió musulmana és present en un 13,4% dels instituts. A més, més d'un 80% del professorat dels centres públics i privats concertats es mostraven a favor de substituir les classes de religió per estudis alternatius, com ara ètica, educació cívica o història i cultura de les religions.

12 ABR. 2002

CIUDADANOS

El 95% de los inmigrantes del Baix Llobregat acuden a centros educativos públicos

MANEL TORRES

SANT FELIU. - La inmensa mayoría de los inmigrantes extranjeros en edad escolar del Baix Llobregat, una de las comarcas catalanas con más ciudadanos extracomunitarios, está escolarizada en la enseñanza pública: hasta un 95,29 por ciento, o lo que es lo mismo, 2.594 niños y niñas.

La situación es realmente extrema, pues en Cataluña, la comunidad con más niños escolarizados en colegios públicos, el porcentaje alcanza el 85 por ciento. En España

este colectivo se reduce hasta el 78 por ciento, aunque se espera que este año siga creciendo.

Ante esta realidad, el presidente del consejo comarcal, José Luis Morlanes, exigió ayer a la Generalitat de Catalunya un esfuerzo inversor en los centros públicos y al mismo tiempo una distribución "equitativa" de estos alumnos con la escuela concertada.

La matriculación de escolares extranjeros en el Baix Llobregat aumenta cada año vertiginosamente. Las cifras de este año suponen un incremento del 30% respecto al curso

anterior y a su vez el curso 2000-2001 reflejó un aumento del 20 por ciento en relación al precedente. Y todo ello sin que las ayudas públicas hayan aumentado en la misma proporción.

Los datos reflejan, según el consejo comarcal, que la oferta pública de enseñanza está asumiendo las tareas de integración de los alumnos extranjeros y por ello demanda más recursos. "El incremento de las ayudas económicas permitirá que las escuelas públicas estén en disposición de establecer mecanismos de adaptación destinados a los alumnos inmigrantes, con el objetivo de garantizar el mantenimiento de las condiciones de equidad", señaló ayer Morlanes.

La situación actual afecta por ejemplo a la distribución de las becas de comedor: aumentan el número de personas que las necesitan, pero no los recursos. Por ello, el consejo comarcal abogó también por que la escuela concertada asuma parte del esfuerzo. ●

Educación LA ENSEÑANZA DE LAS CIENCIAS. Un informe de expertos universitarios en didáctica de las matemáticas, presentado en el Senado, señala la necesidad de modificar la formación inicial de los docentes de primaria y secundaria. Algunos profesores han ideado novedosos sistemas para ayudar en la enseñanza de las materias científicas.

Los expertos detectan "graves carencias" en la formación de los profesores de matemáticas

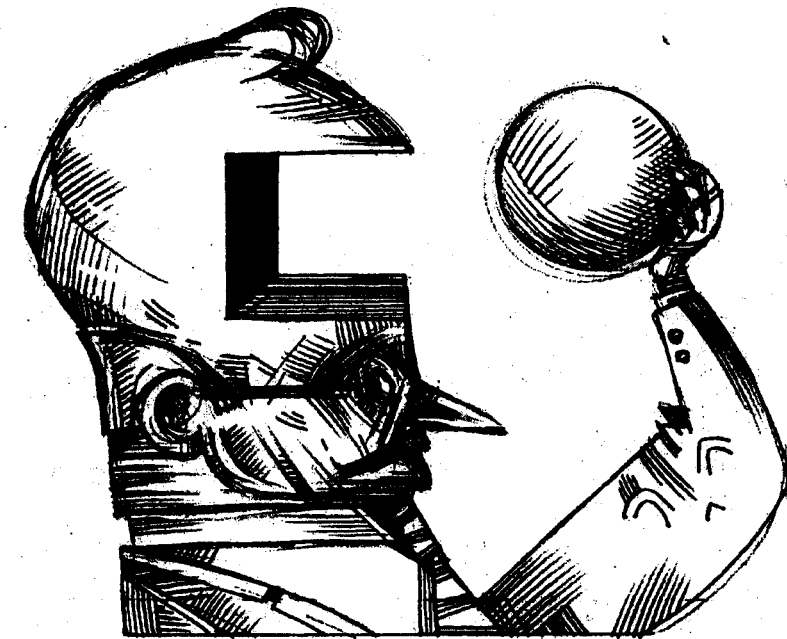
Un informe presentado en el Senado resalta la escasa preparación didáctica de los docentes de la ESO

3 CARMEN MORÁN, Madrid +2. Ésta es la suma que en estos momentos interesa a los expertos universitarios en el área de la Didáctica de la Matemática. La temida asignatura se ataca en las escuelas, pasa a trancas y barrancas por los institutos y llega a la universidad convaliente. ¿Qué es lo que pasa? Los expertos han debatido y han expuesto sus conclusiones en el Senado, en una ponencia especial en la que se discute el futuro inmediato de las asignaturas científicas en el sistema educativo. Los matemáticos creen que la clave está en las "graves carencias" de la formación que reciben los profesores que imparten esta asignatura, tanto los de primaria como los de secundaria.

Los de secundaria "saben mucha matemática pero no cómo transmitir esos conocimientos a sus alumnos. Por eso proponemos la fórmula de 3+2, es decir, tres años de formación de conocimientos matemáticos y dos de especialización para ser profesores, en los que se aprenda la didáctica, la forma de enseñar", explica el coordinador de los trabajos presentados en el Senado, Lorenzo Blanco, profesor de la Universidad de Extremadura. Las otras fórmulas, tanto el actual curso de aptitud pedagógica posterior a la carrera como el que se prevé, algo más largo y más práctico, no les valen. "El profesor actual no debe dedicarse sólo a transmitir conceptos, hechos, procedimientos, sino que debe incardinar el conocimiento matemático en un contexto cultural, educativo y social, lo que requiere estudiar múltiples aspectos relacionados con la educación matemática", explica Blanco.

Y añade que será fundamental durante la carrera las prácticas en los institutos de secundaria para conocer la realidad de las aulas y reflexionar con otros colegas y expertos "sobre lo que observan y experimentan".

"Se ha venido haciendo énfasis en formar investigadores de matemáticas sin tener en cuenta que la gran mayoría de estos estudiantes acababa en la docencia", asegura el científico Manuel de

PABLO BLASBERG

León, miembro de la Real Sociedad Española de Matemáticas.

En la veintena de facultades de matemáticas que hay en España, sólo siete tienen la asignatura de didáctica. "Lo lógico es que se cree una carrera con conocimientos específicos para los futuros docentes, pensada para los que serán profesores", señala. Ya la hay en algunos países.

Así pues, muchos conocimientos y poca didáctica. Prácticamente la *enfermedad* contraria es la que detectan los expertos en los planes de estudio para los maestros de primaria. La carrera de magisterio supone alrededor de 300 créditos. De ellos sólo se dedican al aprendizaje de las asignaturas relacionadas con las matemáticas una media de 13,5 en todas las especialidades de la carrera. El peso de esta asignatura no supera el 8% en la especialidad de maestro generalista. En otras especiali-

dades es aún menor y estos maestros también pueden dar matemáticas en las escuelas. En primaria se dedica al menos un 16% del tiempo lectivo a enseñar a los niños esta materia. "Hay que aumentar la carga docente en mate-

"La enseñanza no es algo estático, hay que ponerse al día, y eso no está ocurriendo"

máticas. Pero también hace falta más didáctica de la matemática en la carrera", explica María Victoria Sánchez, de la Universidad de Sevilla, una de las redactoras del informe.

Encarnación Castro, directora del departamento de Didáctica de la Matemáticas de la Universidad

de Granada, explica que los conocimientos de sus alumnos de magisterio en matemáticas son "esca-sísimos". "Además suelen reclamar clases de conocimiento memorístico y eso será lo que transmitan después a los niños. Los maestros tienen que aprender los conocimientos que luego van a enseñar, la didáctica no se puede aplicar sobre el vacío", explica. Ambas expertas subrayan además la formación permanente de los profesores cuando ya están trabajando porque "la enseñanza no es algo estático, hay que irse poniendo al día y eso tampoco está ocurriendo. Nadie se preocupa por los maestros", dice Castro.

Aclaran que la culpa no es de los profesores sino del sistema. "En todas las reformas educativas se ha dejado para el final la formación del profesorado, y en ésta que se trabaja ahora, también", se queja Lorenzo Blanco.

Contenidos y didáctica deben tener la misma consideración

C. M. Madrid
Qué debería aprender un futuro profesor de matemáticas? El catedrático de Análisis Matemático en la Universidad Complutense y experto en didáctica Miguel de Guzmán propone algunas respuestas: a su juicio, la formación de los profesores debería repartirse en un 60% de contenidos matemáticos y un 40% de didáctica, pero ambas porciones integradas en los cinco años de carrera y en pie de igualdad.

En lo que respecta a los contenidos, el objetivo es "que aprendieran los elementos suficientes para apreciar y entender bien lo que recogen las grandes obras divulgativas, que dan una visión global de las matemáticas desde un punto de vista práctico. Entenderlas en profundidad". Serviría, además, que en unos dos años "pudieran adentrarse en el dominio de algunos temas de su gusto desde donde iniciar una investigación autónoma", explica.

En cuanto a la didáctica, será necesario, según De Guzmán, que conozcan los principios de la psicología del aprendizaje y sus consecuencias: "Cómo se motiva el gusto por la asignatura, qué lugar debe ocupar la rutina y cuál el pensamiento profundo sobre las matemáticas".

Habrían de conocer también "los principios de organización didáctica de una clase y su aplicación práctica. Que no se quede todo en mera teoría". Y aprender los procedimientos de resolución de problemas matemáticos. Además, adentrarse en la historia de las matemáticas desde el punto de vista de su uso práctico. "No se trata de formar historiadores matemáticos, sino de que usen esos conocimientos históricos para aplicarlos didácticamente", señala el catedrático.

Modelos de la vida real

Otro aspecto sería la modelización de las matemáticas. Esto significa "aprender a usar modelos de la vida real en el aprendizaje y la enseñanza de esta materia". De Guzmán valora además para la formación de los futuros docentes "el aprendizaje de las principales tecnologías y herramientas del desarrollo matemático, el *software* matemático", y que se formen en la "búsqueda y transmisión de la información", es decir, Internet.

Algunos profesores no conocen los últimos avances tecnológicos ni su uso en la enseñanza de las matemáticas. También tendrán que enseñar la rutina matemática, pero bien asumida, "para poder transmitir correctamente el pensamiento que hay detrás de las máquinas".

¡Abajo los algoritmos!, ¡viva el cálculo mental!

Los algoritmos han muerto pero no han sido enterrados. ¡Viva el cálculo mental y las calculadoras! A esta revolucionaria proclama que defienden algunos matemáticos desde hace años se han unido los maestros de un colegio público de primaria de La Orotava (Tenerife). Abandonaron el sistema tradicional de explicar sumas, multiplicaciones y restas

hace ocho años. Desde entonces, los chicos del barrio de Agumansa han llegado a los institutos "con los mismos conocimientos que el resto de sus compañeros". ¿Cuál es la diferencia? Antonio Martín Adrián, uno de los profesores, explica que sus alumnos "han desarrollado un pensamiento autónomo y afrontan los problemas matemáticos sin miedo". Estos docentes defienden

el cálculo mental y las calculadoras porque "el mundo actual ya no necesita para nada el aprendizaje de la matemática tradicional". Les enseñan cálculo aproximativo. Por ejemplo: si hay que multiplicar 483x572, primero se multiplica con un cálculo estimativo a la alta, es decir, 483 se convierte en 500 y 572 en 600. Eso ya es cuestión de ceros. Y después, a la

baja: 483 será 400 y 572, 500. Cuando ya los alumnos saben entre qué márgenes se moverá el resultado "se pulsa el botón y obtenemos la cifra exacta, que para eso están las calculadoras", explica Martín. "Los profesores no conocen la alta tecnología que hay en la actualidad para efectuar cálculos y que pueden usar en la enseñanza", lamenta. Han grabado la

experiencia en videos que han mandado "a todos lados". Muchos colegios les han llamado para que les den cursos sobre este nuevo y extenso sistema. La profesora María Victoria Sánchez, de la Universidad de Sevilla, cree que "la calculadora no lo es todo", por eso valora el cálculo estimativo, y añade: "Lo importante es que haya coherencia entre la formación que recibe el maestro, la que demanda la sociedad y las expectativas de los alumnos".

Sociedad

PROTAGONISTA

Roger Mahony
 CARDENAL DE LOS ÁNGELES

El cardenal de Los Angeles, la mayor archidiócesis católica de Estados Unidos, acusado de abusar sexualmente de una alumna hace más de 30 años

PROYECCIÓN DE FUTURO 11

El profesorado universitario envejece

En el 2012 la edad media de los docentes catalanes llegará a los 48,5 años

■ Un informe del Centre d'Estudis Demogràfics encargado por la Generalitat indica que la nómina de personal aumentará un 10% debido al envejecimiento

JOSEP PLAYÀ MASET

BARCELONA. — "La evolución del profesorado de las siete universidades públicas catalanas se resume en una palabra: envejecimiento." En estos términos se expresa un informe del Centre d'Estudis Demogràfics (CED) realizado por encargo del Departament d'Universitats de la Generalitat. Lo cierto es que, según estas previsiones, la edad media de los profesores, que era de 41,5 años al inicio del estudio, está ya en este curso en los 45 y llegará en el 2012 a los 48,5 años.

Andreu Mas-Colell, conseller de Universitats, Recerca i Societat de la Informació, matiza que "no se debe confundir envejecer con ser viejo" y que estos datos son perfectamente compatibles con una universidad relativamente joven. El conseller recuerda que recientemente se ha conocido que la edad media de

El conseller Andreu Mas-Colell matiza que "no se debe confundir envejecer con ser viejo"

los profesores de la Universidad de Harvard es de 56 años, "aunque ciertamente se daba como un dato preocupante".

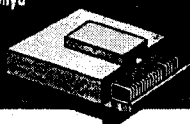
El objetivo del trabajo del CED, realizado por el profesor Marc Ajénjo bajo la supervisión de Anna Cabré y Amand Blancs, era la determinación de la estructura del profesorado universitario catalán por edades y sexo y la evaluación del coste que representará su mantenimiento hasta el año 2020. En este sentido se señala que el gasto del profesorado sufrirá a corto y medio plazo un aumento considerable, que llegará a ser del 10% en el curso 2008-09. Ese aumento del 1% anual está relacionado con el envejecimiento, ya que a mayor edad del profesorado aumentan las posibilidades de ascender de categoría (sueldo más alto) y crecen los trienios y los tramos de docencia e investigación. A partir de la fecha citada, habrá un aumento más moderado hasta el 2014 y un ligero descenso en los años posteriores.

La edad del profesorado universitario CURSO 1997-98

UNIVERSIDAD	NÚMERO DE PROFESORES	MEDIA DE EDAD	ÍNDICE DE ENVEJECIMIENTO ¹⁾	RELACIÓN DE MASCULINIDAD ²⁾
UB	4.419	43,1	31,3 ✓	1,6
UAB	2.725	43,3 ✓	22,2	1,9
UPC	2.242	39,8	20,6	4,8 ✓
UPF	725	39,1	6,4	2,2
UdG	760	42,0	4,8	2,2
Udl	640	41,5	7,7	1,5
URV	809	39,1	9,8	1,8
TOTAL	12.040	43,0	19,5	2,1

1 Coeficiente entre los que tienen más de 60 años y los que tienen 35 o menos
 2 Se calcula dividiendo el número de hombres por el de mujeres

UB: Universitat de Barcelona
 UAB: Universitat Autònoma de Barcelona
 UPC: Universitat Politècnica de Catalunya
 UPF: Universitat Pompeu Fabra
 UdG: Universitat de Girona
 Udl: Universitat de Lleida
 URV: Universitat Rovira i Virgili

El peso de los asociados

En los últimos años se ha producido un crecimiento acelerado del número de profesores asociados al amparo semilegal de la LRU. Si en el curso 1994-95 eran un 33,4%, tres años más tarde representaban el 38%. Este crecimiento se ha hecho a costa de los ayudantes, que han pasado del 10,2% al 6,9%. El grupo de catedráticos se

ha estabilizado en el 10%, con una edad media de 53 años. Hay que tener en cuenta que, de los docentes con más de 65 años, casi la mitad son catedráticos. Aún así, es significativa la presencia de un 22% de asociados en el tramo de 60 a 64 años. Los titulares son el 27% y los titulares de escuelas universitarias, el 14,2%.

Una profesión masculina

Si en la enseñanza primaria predominan las mujeres como profesores, en la universidad, sobre todo en las carreras técnicas, es al revés. En el conjunto de la universidad, el desequilibrio de géneros tien-

de a reducirse y de los 2,22 hombres por cada mujer de 1994 se había pasado ya al 2,07 al cabo de tres años. Si se observa el flujo de entradas, se ve que ya sólo es de 1,6 hombres por cada mujer, pero el descenso es len-

to y no parece tenderse a la equiparación. Eso sí, el índice de envejecimiento de los hombres es muy superior. Frente al 27,6% de hombres con más de 60 años, tan sólo había un 7,7% de mujeres.

La primera constatación del estudio es que el envejecimiento no provocará a corto plazo un aumento de las bajas, sino una disminución, debido a que no habrá tantos jóvenes y es precisamente en el tramo de 23 a 35 años cuando se producen más deserciones. Si en el curso 1999-2000 el 28% de los profesores universitarios eran menores de 36 años, en el 2005-06 sólo lo serán el 16%. El mínimo de bajas se producirá en los cursos 2003-04 y 2005-06. A partir de este último año, el número de bajas (voluntarias, por fallecimiento o por jubilación) aumentará ya hasta el 2020, final de la proyección, debido al importante número de profesores (especialmente mujeres) de más de 60 años, edad en la que el porcentaje de abandonos vuelve a crecer.

Un segundo aspecto destacado es el cambio de estructura de edades. Ahora hay cinco profesores menores de 35 años por cada mayor de 60, pero alrededor del año 2010 se habrán equilibrado ambos colectivos. La edad media crecerá hasta llegar a los 48,5 años. En los años venideros, el envejecimiento será de

Continúa en la página siguiente

PROYECCIÓN DE FUTURO

Viene de la página anterior

medio año por curso y se ralentizará a partir del 2004-05.

Para modificar esta tendencia al envejecimiento, los autores apuntan a la necesidad de modificar alguna de las tres hipótesis de partida: crecimiento cero, estabilidad de las bajas en función de la edad y mantenimiento de la estructura por edades y sexos en el acceso a la profesión. El estudio indica que, de mantenerse el crecimiento del 3,7% de los tres años analizados (de 1994 a 1997), se doblaría el número de profesores en 19 años (pasaría de los 12.050 a los 27.783), lo que sin duda es impensable. Pero aunque fuese menor el crecimiento, dado que la edad en el momento de acceso es menor que la media, habría un rejuvenecimiento. Y lo cierto es que entre 1997 y el 2000 se ha ralentizado el crecimiento del profesorado, pero aun así ha aumentado casi en un 2% anual. Este crecimiento se ha concentrado especialmente en la Universitat Rovira i Virgili y, en menor grado, en la Pompeu Fabra, Girona y Lleida, las más jóvenes. En la Politècnica, sólo ha habido un crecimiento del 0,7% en tres años.

Otra fórmula de rejuvenecimiento sería facilitando la salida a los profesores de mayor edad, ya fuese con prejubilaciones o con actividades extrauniversitarias. Finalmente habría una tercera posibilidad: la rebaja de la edad de entrada a la universidad. Esto parecía difícil con la tendencia a sustituir ayudantes por asociados, ya que la edad de estos últimos es más elevada, pero ahora con la LOU es una incógnita.●

Sanitat, serveis socials.

Els nens espanyols tenen noves malalties

|| Els experts pronostiquen un augment dels problemes mentals i trastorns alimentaris

|| La immigració farà retornar patologies gairebé eradicates, com la tuberculosi i el raquitisme

ANTONIO M. YAQUE
MADRID

Els problemes de salut mental i els trastorns alimentaris, com ara l'anorèxia, la bulímia, la hipercolesterolemia i l'obesitat, encapçalaran les malalties de nens i adolescents en els pròxims 12 anys. Més del 90% dels 270 especialistes que han participat en aquesta predicció consideren que aquestes patologies són pròpies d'un país desenvolupat. Però també adverteixen que l'abandonament de la dieta mediterrània, una alimentació amb deficiències i la falta d'exercici en són factors determinants.

Segons Juan José Artells, director de la Fundació Salut, Innovació i Societat, que ha realitzat l'estudi, també creixeran les malalties infeccioses associades a la creixent resistència als antibiòtics. Així mateix, aniran a l'alça els problemes sanitaris d'origen sociocultural relacionats amb els maltractaments, l'abús sexual, l'abandonament, la desnutrició i la drogadoaddicció.

NOVA IMMIGRACIÓ / Els especialistes prediuen un retorn de malalties pràcticament eradicates a Espanya, com ara el paludisme, el raquitisme, el xarampió i la tuberculosi. «Aquesta preocupant emergència es pro-

duirà sobretot en els àmbits relacionats amb la nova immigració, la pobresa i la marginació», preveu Josep Maria Mauri, president de la Societat Catalana de Pediatria.

Aquests problemes, segons els enquestats, es veuran afavorits pel fet que les administracions atorgaran més atenció als aspectes merament sanitaris que als socials. Un 90% es mostra partidari d'integrar els serveis socials i sanitaris per atendre els més desfavorits, però només un 40% confia que serà així. També són majoritaris els que preveuen un augment en el copagament de serveis i fàrmacs.

MÉS AVORTAMENTS / Els experts mostren poca fe en la recuperació de la natalitat a Espanya, una de les més baixes del món. Creuen que el possible augment només pot venir per part de la població immigrant.

Sorprenentment, un 80% dels consultats auguren un augment d'interrupcions d'embarossos en adolescents. «Pot semblar curiós, però encara que no hi ha hagut mai tants mètodes anticonceptius i fins i tot n'apareixeran de nous, els metges consideren que augmentaran els embarossos no desitjats en les noies», comenta Mauri.

Tot i amb això, hi ha discrepàncies sobre com evolucionarà l'edat de les dones que tenen el seu primer fill i si augmentarà el nombre de parelles sense fills. La meitat creu que les dues variables creixeran i l'altra meitat opina tot el contrari.

CONFLICTES / La investigació també ha preguntat per les situacions conflictives que afectaran la pràctica clínica amb l'aparició de noves tecnologies biomèdiques.

Els pediatres es mostren dividits entre els que creuen que augmentaran les irregularitats en la donació d'òrgans i teixits. També discrepen sobre si el criteri patern prevaldrà sobre el del nen davant de decisions clíniques o assistencials.

La majoria dels metges consultats preveuen que hi haurà més consentiment per part dels pares i tutors per utilitzar embrions i teixit fetal. «Hi ha metges i gent corrent que defensen la concepció d'un segon fill com a donant davant de malalties i decisions clíniques greus», explica Artells.

El futur de la salut infantil

Prediccions per a Espanya, fins al 2015, a partir d'una enquesta a 270 experts

▲ AUGMENTA   ▼ DISMINUEIX   = ES MANTÉ   ? DISCREPÀNCIA

La 'falta de temps' dels pares crea seriosos problemes d'adaptació

» Els nens de 2 a 14 anys presenten una «important» falta d'autonomia i més trastorns d'adaptació que fa anys, a causa de l'actual ritme de vida, que no permet als pares dedicar-los «prou temps». «Tenen més trastorns del son i alimentaris, aprenen més tard a fer activitats com menjar, lligar-se les sabates i vestir-se. Els pares han de potenciar la seva autonomia i independència», aconsella Maria Luisa Arroba, presidenta de l'Associació Madrilenya de Pediatria.

» Un estudi recent realitzat a l'hospital Gregorio Marañón de Madrid revela que els trastorns de conducta, ansietat, hiperactivitat, depressió i intenció de suïcidio han crescut un 20% els últims cinc anys. La coordinadora d'aquest estudi, María Jesús Mardomingo, ho atribueix als canvis experimentats en la família i en les transformacions socials i culturals.

» Pel doctor Lluís Serra, catedràtic de medicina preventiva i salut pública, és important fomentar hàbits nutricionals correctes en els nens d'entre 2 i 14 anys, que representen el col·lectiu amb un risc nutricional més alt. Segons aquest expert, s'ha d'evitar el no esmorzar, o esmorzar broixera industrial, i no s'ha d'anar freqüentment a restaurants de «menjar ràpid» ni beure alcohol.

» L'Associació Espanyola de Pediatria ha elaborat un Test de Nutrició Sana, que s'inclourà aviat en les consultes, en què considera positiu esmorzar lactis i cereals, beure suc de fruita, menjar fruita, verdures fresques o culinades una vegada al dia, menjar peix 2-3 vegades per setmana, llegums, pasta o arròs gairebé diàriament i fer servir l'oli d'oliva.

avencos

MENYS SIDA I CONTAGIS

EL DESCENS DE LA SIDA I ALTRES MALALTIES CONTAGIoses A TOT EL MÓN MARCA EL FUTUR DE LA SALUT INFANTIL

» Les vacunes
Cap mesura ha repercutit tant en el descens de la mortalitat infantil. Per cada euro que s'hi inverteix se n'estalvien 20 en despeses sanitàries.

» Els discapacitats
Els avenços científics han elevat la supervivència dels nens discapacitats en més de 30 anys des del 1970.

Fuori: Fundació Salut, Innovació i Societat

EL PERIÓDICO

Les dificultats dels disminuïts ▶ Les ajudes

Pàgines 25 i 26 <<<

El cens de discapacitats creix un 18% en dos anys a Catalunya

◉ Només una part del col·lectiu rep una subvenció per millorar la seva mobilitat

M. C.
BARCELONA

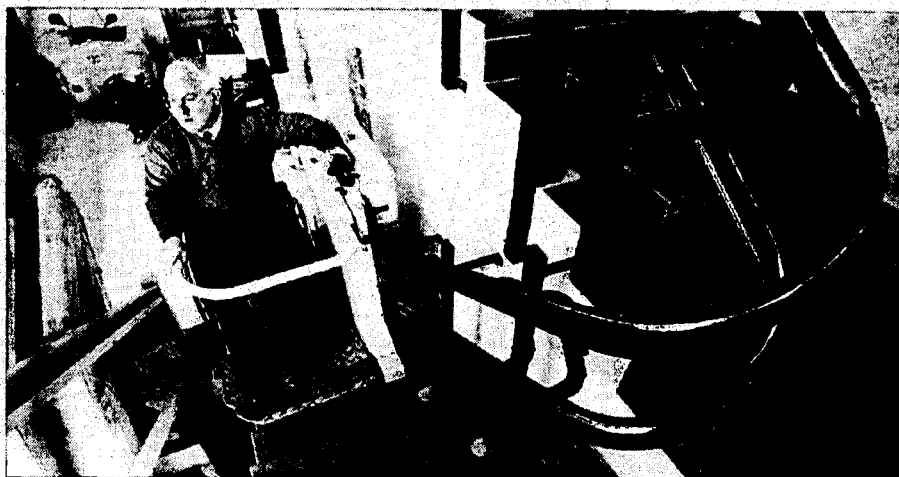
El cens de persones amb discapacitat a Catalunya creix de forma espectacular, en bona mesura a causa dels accidents de trànsit. Entre els anys 1998 i 2000 aquest cens es va incrementar una mica més d'un 18%. Es va passar de 207.189 persones reconegudes legalment com a disminuïdes a 245.943 persones, amb més d'un 33% de discapacitat.

«Han desaparegut malalties com la poliomielitis, però n'han aparegut altres, com les esclerosis i les distròfies, que generen nous discapacitats», precisa Manolo Bellón, discapacitat i propietari d'una empresa d'articles ortopèdics.

LA INVERSIÓ / Aquest ampli col·lectiu ha de fer una inversió considerable per disposar dels aparells requerits per la mobilitat. Les ajudes econòmiques que la Generalitat preveu només arriben a una ínfima part del col·lectiu. Els pressupostos s'incrementen cada any, però com que el cens augmenta tant, el repartiment queda sota mínims.

La Conselleria de Benestar Social va dedicar l'any passat una mica més de 15 milions d'euros (2.566 milions de pessetes) a ajudes per a 14.782 discapacitats. Eren per a aparells que milloren la qualitat de vida (grues, banyeres i mobiliari en general i vehicles adaptats), la reforma parcial de vivendes (suprimir esglaons, col·locar rampes, eixamplar portes) o l'assistència domiciliària.

Més diners, però a repartir entre més. Roser Romero d'Ecom-Francesc Layret subratlla que no tot és qüestió d'euros. «De vegades el que falta és imaginació. Per exemple, obtenir

▶ Els avenços tècnics permeten a Manolo Bellón pujar una escala a la seva empresa.

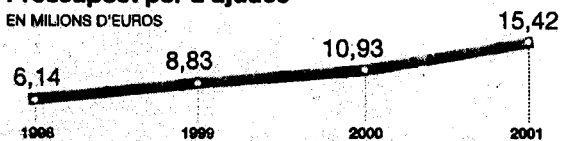
RICARD CUGAT

El cens de Catalunya

Discapacitats físics

	DISMINUCIÓ FÍSICA DE L'APARELL LOCOMOTOR	TOTAL DE DISMINUÏTS FÍSICS
1998	162.436	207.189
1999	172.436	224.436
2000	182.436	245.943

Pressupost per a ajudes

Font: Generalitat de Catalunya

EL PERIÒDICO

crèdits tous —com es fa amb els pisos per a joves— per adaptar un cotxe o fer accessible un pis són coses que l'Administració podria negociar».

Montserrat Cervera, directora general de l'ICASS (Institut Català d'Assistència i Serveis Socials), va assegurar

que l'Administració ja va per aquest camí i avança ajudes de 240 euros (40.000 pessetes) per a les famílies amb un discapacitat superior al 75% a casa i amb ingressos que no superin els 36.000 euros (sis milions de pessetes) anuals. ■

els aparells

MILLORS, PERÒ MÉS CARS

◉ Els avenços tecnològics han millorat la vida dels discapacitats, però també han augmentat el cost dels aparells que necessiten. No és el mateix una cadira de rodes que pesa 23 quilos que una altra que en pesa 12. «Una pot costar 420 euros (70.000 pessetes), i la més lleugera, 2.400 (400.000)», afirma Manolo Bellón, propietari de Suministros Ortopédicos.

◉ Una cadira de dutxa, un llit elèctric o un matalàs que impedeix la formació de llagues fan merxys amarga la immobilitat. «El que és bo val més, però el benefici és grandíssim», assegura Bellón.

ESTUDI SOBRE LES CONDICIONS DE VIDA DE LES PERSONES GRANS DE LA CIUTAT

El 44% de la gent de més de 65 anys de BCN pateix per arribar a fi de mes

La meitat dels jubilats ingressen menys de 540 euros al mes i una de cada tres dones només 360 euros al mes i una de cada tres dones només 360 euros al mes // Un sondeig de l'ajuntament revela retallades en les despeses de vestit abans que en alimentació

MERCÈ CONESA
BARCELONA

El 32% dels 331.665 barcelonins de més de 65 anys arriben a final de mes amb dificultats i un 12% més canvia el full del calendari amb problemes econòmics. Per contra, la meitat dels jubilats asseguren que en tenen prou amb els ingressos de què disposen. Aquestes dades figuren a la radiografia que l'Ajuntament de Barcelona fa, cada cinc anys, sobre aquest sector de la població.

Elena Sintès i Ana Collado, de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans, han entrevistat 1.890 barcelonins per elaborar un perfil de la gent gran. Es tracta d'un col·lectiu molt heterogeni, però amb trets comuns. Com el fet que la meitat dels més grans de 65 anys ingressen menys de 540 euros (89.848 pessetes al mes) i que quan es tracta de retallar despeses no estalvien en alimentació o en la vivenda, sinó en el vestit i el calçat. En ingressos, les dones encara ho tenen pitjor, perquè una de cada tres disposa de menys de 360 euros (59.899 pessetes) al mes per viure.

EL PES DEL PASSAT / En conjunt, l'estatus social de les persones grans és inferior al del conjunt de la població, perquè la majoria van ocupar categories professionals baixes en el passat. Només el 3% dels més grans de 65 anys són encara laboralment actius. El 62% té una pensió de jubilació, el 17% rep una pensió de viudetat i el 20%, que correspon a dones, no disposa d'ingressos propis, de manera que viu del que ingressa la seva família o la seva parella.

El sondeig destaca a les conclusions que parlar de vellesa a partir dels 65 anys és una pura fal·làcia. «El punt d'inflexió -assenyala- se situa al voltant dels 74 anys». Perquè, com subratllen les autores, «cada vegada més, els individus que arriben a la vellesa ho fan en més bones condicions de salut, són més independents, autònoms, més actius i disposen d'un elevat nombre d'hores de temps lliure».

HORES D'OCI / Ni més ni menys que 11 hores les dones i 13,5 hores els homes, que poden dedicar a gairebé tot. D'aquí ve que el 41% dels jubilats estiguin afiliats a alguna associa-

La població més gran de 65 anys

25% dels més grans de 18 anys tenen més de 65 anys
50% ingressen menys de 540 euros al mes
33% de les dones disposen de menys de 360 euros al mes

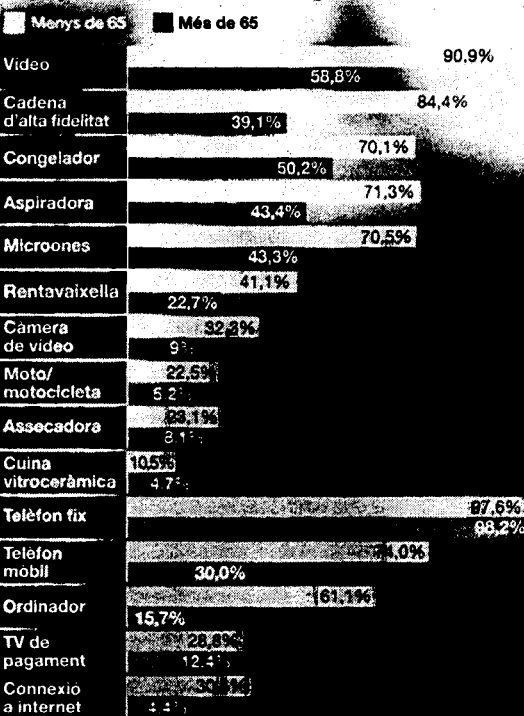
L'ús de la targeta de crèdit s'ha duplicat en els últims cinc anys

67% viu en pis de propietat i el 31%, en un habitatge de lloguer

Per al 58% casa seva té algun inconvenient, per al 15% és la falta d'ascensor

Els homes tenen 13,5 hores lliures al dia, mentre que les dones tan sols disposen d'11 hores

Equipament domèstic segons l'edat

Font: Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona

EL PERIÓDICO

ció i que el 14% freqüenti assíduament els casals d'avis, encara que només un de cada deu faci alguna activitat esportiva.

Des d'una perspectiva sociodemogràfica, «tenen un pes molt significatiu a la ciutat, perquè són una quarta part del conjunt de la població de més de 18 anys», explica Núria Carrera, tinent d'alcalde de Benestar Social. Sis de cada deu són dones, però a partir dels 85 anys, les femines arriben, ja que suposen el 73% de la població d'aquesta edat.

ARRELAMENT / Encara que el 45% ha nascut fora de Catalunya, estan molt arrelats aquí. No en va, nou de cada deu dels que un dia van emigrar fa més de 30 anys que viuen a la comunitat catalana.

Pel que fa a les seves pautes de compra, se situen al barri i a prop de casa seva. Una pràctica curiosa que confirma el nou perfil de la gent gran és que l'ús de la targeta de crèdit per part d'aquest col·lectiu s'ha duplicat en només cinc anys. «Aquesta dada, unida al fet que arriben a la vellesa persones que han tingut una vida laboral i intel·lectual molt activa, donaran un perfil diferenciat en el futur», apunta Núria Carrera.

Una altra dada que corrobora aquest canvi és l'activitat que més fan les persones grans fora de casa (cine, teatre i altres): la majoria cita com a primera elecció «anar al restaurant».

L'APUNT

AURELI GRACIA

Crua realitat

Al darrere de la idíl·lica imatge televisiva d'una tercera edat sobreocupada en activitats culturals, s'hi amaga la crua realitat de les persones grans. Sobreviuen amb pensions en franc retrocés adquisitiu malgrat el màgic sosteniment del nou IPC, s'allotgen en pisos antics, molts sense ascensor, s'anquiolen en rutines en què no hi intervé l'exercici físic, potser perquè

les traves

AL 15% LI FALTA UN ASCENSOR

☐ Els pisos de la gent gran tenen menys avenços tecnològics que no pas els dels joves. Els avis són un col·lectiu acostumat a fer les tasques domèstiques sense gaires ajudes. No solen tenir rentavaixel·la, assecadora o microones. Però sí que disposen de cuina, dutxa o bany, calefacció o aparells per escalfar, aigua corrent calenta i vàter dins de casa mateix. De totes les coses que els falten, el que més troba a faltar el 15% de la població entrevistada és poder disposar d'un ascensor.

☐ El sondeig examina els equipaments urbans. Puntuant d'1 a 10, la valoració més baixa (5,6) se l'endú la neteja dels carrers, i la més alta (7,2), el transport públic. Els casals d'avis i els serveis sanitaris se situen en una franja intermèdia. Reben bona nota els mercats i les botigues. Biblioteques, parcs infantils i zones verdes suspensen o bé perquè no n'hi ha o bé perquè són molt lluny.

ningú els estimula a fer-ne. Per sobre de tot, se senten sols, en la pitjor soledat possible, la de qui té prou de molestar.

Som un dels països més vells del món, no per l'antiguitat de la nostra història, sinó per l'amplitud de la franja de persones grans en la nostra piràmide d'edats. D'aquí a tan sols tres dècades serem la nació del pensionista. ¿Repetirem el desolador erm d'una tercera edat erma o, contràriament, sabrem mobilitzar entre tots la suficient creativitat perquè les fronteres que hi ha entre generacions s'estableixin en un lloc en què la dignitat sigui possible?

*Palcoanellista.

El 47% de fumadores ho volen deixar

⊕ ELS PROBLEMES de salut que comporta el tabaquisme són el motiu adduït pels que voldrien deixar de fumar, segons una enquesta de la Conselleria de Sanitat. La majoria acostumen a trigar 19 anys a abandonar l'addicció, i el 69% es veu capaç de fer-ho. El 2001, un 12% de fumadors van intentar deixar l'hàbit.

ASAMBLEA DE NACIONES UNIDAS SOBRE LOS MAYORES

Los mayores de 65 años originan la mitad del gasto del Sistema Nacional de Salud

El 40% de las camas de los hospitales se dedican a la atención geriátrica

EMILIO DE BENTO, Madrid
Los mayores de 65 años son el 17% de la población española, pero ocasionan el 50% del gasto sanitario del país (unos 12.000 millones de euros), ocupan el 40% de las camas

hospitalarias y representan el 77% del gasto farmacéutico, según datos expuestos por el presidente de la Sociedad Española de Geriátrica y Gerontología (SEGG), Isidoro Ruipérez. Y esta cantidad aumenta cada año con

el envejecimiento de la población. "No hay que culpabilizar a los mayores", dice Ruipérez. "Es un proceso lógico en el que edad, dependencia y enfermedades crecen irremediablemente unidas", añade.

Como ejemplo del impacto de los mayores de 65 años, el anterior director general de Farmacia, Federico Plaza, dijo que la reducción de una receta por pensionista al año podría suponer un ahorro al Sistema Nacional de Salud (SNS) de 49,51 millones de euros.

El crecimiento del gasto se ve en los datos de las facturas pagadas por el SNS que da el Ministerio de Sanidad. En 1995, el 74,95% del gasto estaba generado por recetas de pensionistas (sobre todo jubilados o mayores de 65 años, pero también inválidos). En 1998, esta proporción era del 76,11%. El año pasado había subido al 77,6%. Teniendo en cuenta que el incremento del gasto total acumulado en esos seis años fue del 68,52%, la parte de los pensionistas aumentó un 74,48%.

El Colegio Oficial de Farmacéuticos de Madrid calculó que este gasto fue en 2001 de 77.106 pesetas por pensionista (463,42 euros), frente a las 8.548 pesetas (51,36 euros) de la población activa. Además, la Seguridad Social paga el importe completo de los medicamentos recetados a los pensionistas, pero sólo el 40% de los prescritos al resto de la población, por lo que las recetas para jubilados o inválidos repercuten más en el gasto.

La Confederación Estatal de Sindicatos Médicos (CESM) ha emitido una nota, coincidiendo con la Asamblea Mundial del Envejecimiento, en la que recuerda su demanda de que aumenten los servicios médicos especializados. Según sus datos, los mayores consumen "en torno al 50% del tiempo de los médicos de familia, el

El rey Juan Carlos, con el secretario general de la ONU, Kofi Annan. / G. LEJARCEA

90% de las visitas domiciliarias, el 48,5% del gasto farmacéutico y el 47% del gasto hospitalario".

El aumento del coste es extensible al resto de los países. Según la Organización Mundial de la Salud (OMS), el gasto en atención sanitaria subirá un 36% en los países en desarrollo en los próximos 50 años debido al envejecimiento. En los países desarrollados, donde la proporción de población ma-

yor es superior, este aumento será del 48% en el mismo periodo.

Las enfermedades de las personas mayores hacen que el número de recetas prescritas a los pensionistas sea mucho mayor que a la población activa. En 2001, la media de los jubilados fue de 37,21 recetas al año, y la de la población activa de 6,22, según los colegios de farmacéuticos. La OMS señala entre las dolencias más fre-

cuentes de los mayores las crónicas (reumas, artritis, diabetes), las incapacitantes y las neurológicas o psiquiátricas (Alzheimer, Parkinson, demencias).

Ruipérez afirma que "hay que cambiar las estructuras" para prepararlas para el envejecimiento de la población. "Si en otros aspectos, como los trasplantes, la Sanidad española merece un sobresaliente, en atención geriátrica apenas llega al aprobado raspado", afirma el experto. "Faltan servicios especializados en casi el 50% de los hospitales, y en muchos de los que lo tienen no son suficientes", recalca Ruipérez, quien dirige el departamento de Geriátrica del hospital de la Cruz Roja de Madrid, y matiza que se refiere a enfermos "muy mayores". "Hoy día una persona de 65 años no se puede considerar un paciente geriátrico. Hablamos de enfermos de más de 80 años", aclara.

La situación no admite más demora, según los sindicatos médicos. El Plan Gerontológico del Gobierno preveía que los servicios de ayuda a domicilio (SAD) cubrieran el 8% de los mayores. Actualmente la atención sólo llega al 3,2%. Otras opciones, como los centros de día, también van con retraso. Se dispone de dos plazas en centros de día por cada 1.000 personas mayores, cuando se considera que lo apropiado es que sean cinco. Tanto la SEGG como el Defensor del Pueblo han señalado las "enormes carencias de estructuras de cuidados de larga duración" en un país que en 10 años tendrá más de dos millones de personas mayores de 80 años.

El secretario general de Naciones Unidas, Kofi Annan, inaugura mañana en Madrid la II Asamblea Mundial sobre el Envejecimiento. Mientras se debate sobre el futuro de los mayores a escala internacional, los casi siete millones de españoles

con 65 o más años, que aúnan un poder adquisitivo creciente con un mejor estado de salud que generaciones anteriores, se han convertido en el objetivo de un sector económico emergente: los bienes y servicios para mayores. Aunque todavía

está en ciernes, el gran auge llegará cuando se jubile la generación que fue joven en los sesenta, descubridora del consumo y la compra a plazos. Además, los mayores reclaman ya una mayor influencia sobre las decisiones que les afectan.

Un mercado de marca mayor

Las pensiones de los siete millones de jubilados españoles representan el 7,4% del PIB

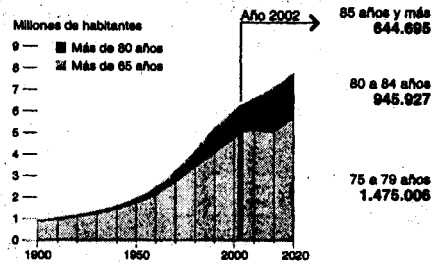
CHARO NOGUEIRA, Madrid
Añadir años a la vida..., pero también añadir vida a los años. Y eso a menudo cuesta dinero. Los casi siete millones de españoles con 65 o más años, pensionistas la mayoría, se han convertido en el objetivo de un sector económico emergente: los productos para mayores. Desde residencias a viajes pasando por lácteos con calcio o medios de comunicación especializados, el mercado de los mayores despegará pese a la bajada de ingresos que supone la jubilación.

El fenómeno no ha hecho más que empezar. Cada mes llegan a los bolallos de los mayores de 65 años unos 3.500 millones de euros. Las pensiones que perciben suponen en torno al 7,4% de la riqueza española (producto interior bruto). Las personas mayores (6.976.434) ya suponen el 17,1% de la población, según el Instituto Nacional de Estadística. Y aumentarán rápidamente. Dado el descenso de los nacimientos y la creciente longevidad, España será el país más envejecido del mundo a mediados de este siglo, prevé la ONU. Y la demografía impone sus reglas a la economía.

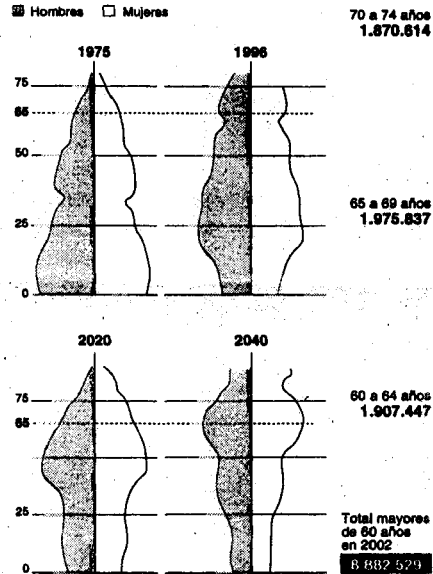
El envejecimiento progresivo obliga a incrementar los servicios de atención social y sanitaria a los mayores (sobre todo públicos). También provoca cambios en la estructura del consumo global: crece con menos intensidad a medida que envejece la población, según señala el reciente informe *Consumo y Economía Familiar*, difundido por Caixa Catalunya. "Gastos típicos de hogares jóvenes (educación, vivienda, electrodomésticos, vehículos...) son sustituidos por nuevas necesidades (sanidad, atención a las

Los mayores en España

EVOLUCIÓN DE LA POBLACIÓN MAYOR DE 65 AÑOS

PIRÁMIDES DE POBLACIÓN 1975-2040

PENSIONES CONTRIBUTIVAS (euros) (Sistema de la Seguridad Social)

Grupo de edad	Pensionistas	Pensión media
65-69	1.507.045	805,29
70-74	1.508.528	554,79
75-79	1.315.972	492,30
80-84	898.824	433,68
85 y más	796.310	358,92
Total	6.026.679	509,86

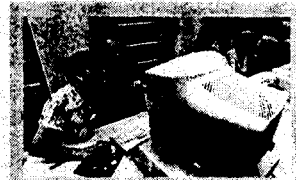
PENSIONES NO CONTRIBUTIVAS

Mayores de 65 años	277.332
Pensión media	243,11

PENSIONES DE CLASES PASIVAS (Funcionarios)

Mayores de 65 años	516.538
Pensión media	723,51

Datos de las pensiones enero de 2002

PERFIL DEL MAYOR

- 6.976.434 personas con 65 años y más (17,1% de la población en 2002).
- 32,3% padece alguna limitación física o mental y el 2% de ellas declara tener la necesidad de algún tipo de ayuda.
- SERVICIOS ASISTENCIALES
- 196.368 plazas residenciales de las que 32.111 son públicas. De las 148.246 privadas, 20.028 son concertadas.
- 7.103 plazas en centros de día (1999)
- 112.797 personas recibían ayuda domiciliar en 1999.
- 48.574 usuarios del programa de teleasistencia en 1999.

Fuente: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Ministerio de Hacienda, INE e IMSERSO.

EL PAÍS

"El auge de los servicios para mayores llegará cuando se jubilen los jóvenes de los sesenta"

personas, ocio...) que alteran la estructura de gasto del país", detalla. Señala que las consecuencias socioeconómicas del envejecimiento comienzan a dejarse sentir, aunque serán más patentes en los próximos años.

"El gran auge de los bienes y servicios para mayores llegará cuando se jubile la generación que fue joven en los años sesenta. Fue la descubridora del consumo y de la compra a plazos. Hay que tener en cuenta que las conductas de gasto se adquieren en la juventud, no en la vejez", señala Ildelfonso Grande, economista y profesor de la Universidad Pública de Navarra. Sin embargo, diversos sectores productivos han tomado ya posiciones ante un mercado que "crecerá rápidamente en tamaño y capacidad de gasto", advierte este experto, autor de *El consumo de la tercera edad* (editorial ESIC).

De momento, los bienes y ser-

"Se tiene una imagen de los mayores que no se corresponde con la realidad. Se piensa que son personas inútiles, enfermas, con pocos medios..., y la verdad es que la mayoría tiene salud y un poder adquisitivo creciente", sostiene Rafael Navas, presidente del grupo de comunicación Júbilo.

"La idea negativa alcanza incluso a las personas con poco más de 50 años. Se considera difícil que puedan desempeñar una labor productiva", lamenta Josep Maria Riera, presiden-

vicios para mayores topan con un obstáculo: los jubilados, beneficiarios de 6,8 millones de pensiones, son las personas "de menor consumo per cápita", recuerda el informe. Y ello se debe al recorte de ingresos que supone la jubilación (509 euros mensuales de media en el sistema contributivo de la Seguridad Social). Según Grande, el ingreso medio de

Mejor imagen, mejor bolsillo

de la empresa Seniors. "La solución pasa por dejar de marginar a las personas por su edad. Hay que construir una sociedad de todas las edades", añade. El trato a los mayores se percibe de distinta manera según la edad. El 42% de la población general cree que se les trata con indiferencia, el 39% conside-

ra que reciben buen trato y el 14% sostiene que éste es malo. Las proporciones cambian cuando son los propios mayores quienes responden a la pregunta: más de la mitad (56,7%) se sienten bien tratados por la sociedad. Sólo uno de cada cuatro percibe indiferencia y el 8% cree que se les trata mal, según el informe

al reducido poder adquisitivo. Dos sectores han encontrado un nuevo hueco en el bolsillo de los mayores, según Grande: la alimentación (productos lácteos con calcio, por ejemplo) y el turismo. "Con el IMSerso viajan muchos mayores, pero son minoría en comparación con los que acuden a agencias o compañías aéreas, que suelen disponer de ofer-

Las personas mayores en España, del IMSerso.

Este trabajo refleja la misma contradicción cuando se pregunta si los mayores ocupan el puesto que les corresponde en la sociedad: el 51% de quienes han superado los 65 años responden que sí. El 33% opina lo contrario.

Cuando la cuestión se formula a personas de todas las edades, los porcentajes se invierten: la mitad cree que los mayores no disfrutan del lugar que les corresponde y el 39% contesta afirmativamente.

tas específicas", señala Rafael Navas, presidente de Júbilo, un grupo de comunicación y asesoría especializado en mayores. Sólo los viajes del IMSerso tuvieron 400.000 usuarios en la última temporada y 48,6 millones de euros de presupuesto.

Pero no siempre se puede viajar por sí mismos es el gran detonante del cambio de las necesidades de los mayores. En total, unos 825.000 padecen una dependencia grave, según el IMSerso. Y aquí entra en juego otro sector en alza: la oferta de cuidados.

Mientras la atención a domicilio depende aún en gran medida de la familia (la ayuda pública en casa es muy reducida), la empresa privada ha aterrizado ya en este sector, al igual que en los centros de día o la teleasistencia.

"Cada vez hay menos jóvenes: si las empresas quieren crecer, deben dirigirse a los mayores"

Sin embargo, el grueso de su actividad se centra las residencias (sólo una de cada cuatro plazas es pública), cada vez más dedicadas a las personas dependientes (a ellas se destina en torno a la mitad de las casi 200.000 plazas disponibles). "Hay una demanda fuerte y creciente para este tipo de estancias", señala Mariano López de Ayala, asesor de la Federación Nacional de Residencias Privadas de la Tercera Edad. Y eso pese a los elevados precios, (hasta 300.000 pesetas mensuales en ciudades como Barcelona o Madrid). El sector factura más de 2.200 millones de euros anuales, según López de Ayala.

Más allá del sector asistencial se multiplican las expectativas. "Cada vez hay menos jóvenes, así que si las empresas quieren crecer deben dirigirse a los mayores", sostiene Josep Maria Riera. Es el presidente de Seniors, una firma que desde hace ocho años ofrece productos y servicios a los mayores y a las compañías que desean entrar en el mercado de los jubilados. "Hay una demanda emergente de productos para mayores. Es un mercado con grandes posibilidades de expansión, pero el gran problema es que muchas empresas no saben qué ofrecer. Además, deben cambiar de mentalidad y dejar de mirar al corto plazo para producir bienes específicos para los mayores", añade Riera.

"Se está conformando un mercado emergente, pero aún está en mantillas", apunta Rafael Navas. Según los expertos, todavía hay más posicionamiento que negocio real, pero el gran despegue no tardará. Las pensiones de los nuevos jubilados son más altas que las de los veteranos y en los próximos años llegará al retiro una generación más propensa al gasto que la anterior, insisten. Será un mercado de marca mayor.

Passarà avui

► EDUCACIÓ
Es reunirà a Madrid la plataforma de defensa de l'enfeyment públic o

► SOLIDARITAT
Diverses ciutats organitzaran la marató de correes solidàries o

230 accidents domèstics cada hora

Els sinistres van augmentar el 2001 i van afectar el 5% dels espanyols

MANUEL VILASERÓ
MADRID

La casa és un lloc cada vegada més perillós. El nombre d'accidents domèstics va créixer l'any passat fins a arribar a una xifra que espanta: 2.016 milions. Traduída en temps, significa que cada hora van tenir lloc 230 accidents i, en persones, que gairebé cinc (4,9) de cada 100 espanyols van protagonitzar algun tipus de sinistre vinculat a la vida quotidiana.

Les dades estan contingudes en l'enquesta sobre accidents relacionats amb activitats domèstiques i d'oci efectuada per l'Institut Nacional del Consum. El sondeig, que es fa anualment sobre una mostra de 50.000 persones, havia presentat els últims anys unes xifres a la baixa

que indiquen a l'optimisme. El 2000, per exemple, els sinistres van afectar només quatre de cada 100 espanyols. Des del 1997 no s'arribava a un índex tan alt de sinistralitat com el del 2001.

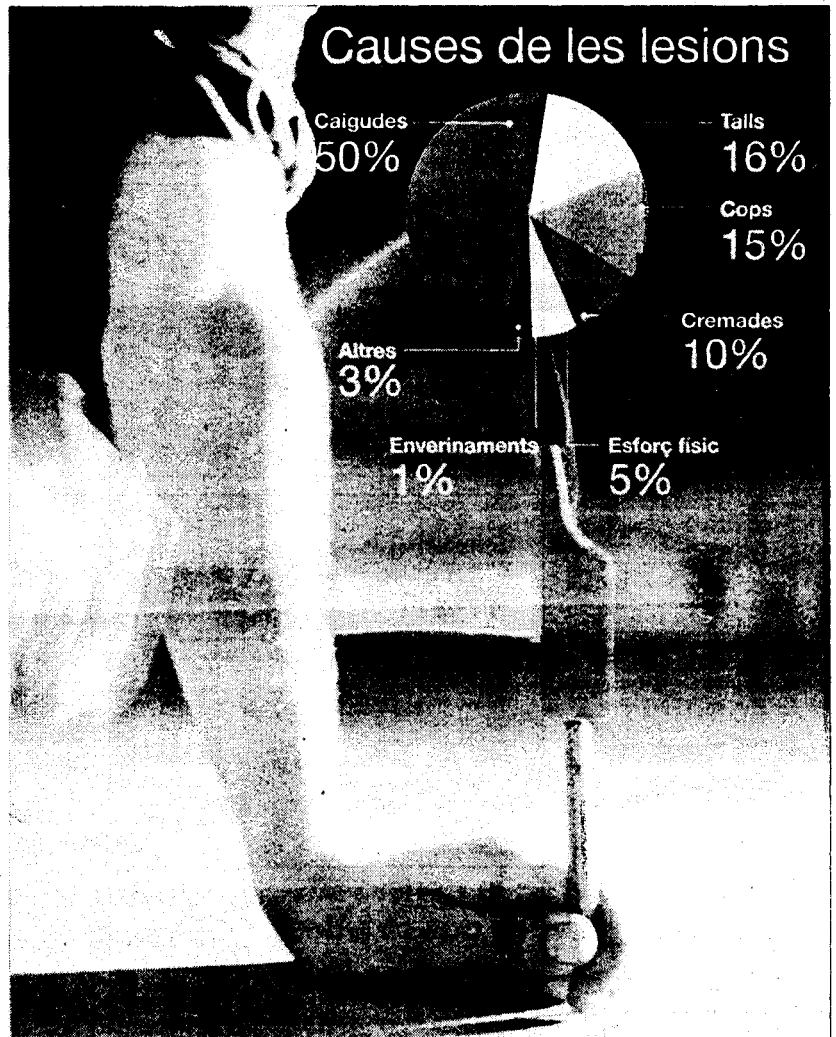
MÉS VÍCTIMES FEMENINES / L'estudi dona dues pistes per comprendre l'augment. Per una banda, el sexe de les víctimes. Cada vegada hi ha més protagonisme de les dones. El 1993, la relació era gairebé proporcional a la de la població espanyola: 51,4% de dones davant del 48,6% d'homes. Però l'any passat les dones ja van representar un 57,1% dels accidentats davant d'un 42,8 dels homes.

L'índex d'accidents de les dones ha pujat perquè cada vegada es veuen més obligades a compaginar la feina amb la part més important de les tasques domèstiques. «Això les obliga a actuar amb més rapidesa i precipitació, amb menys compte», afirma la directora general de Salut Pública i Consum, Maria Dolores Flores.

Un altre factor clau és l'augment de les pràctiques esportives i les activitats de risc que, segons l'opinió de Flores, «moltes vegades es realitzen sense prou preparació».

LESIONES MÉS LLEUS / La dada positiva de l'estudi és que, encara que els accidents van créixer, les conseqüències per a les víctimes van disminuir. No van ser tan greus ni van obligar a tantes intervencions mèdiques. Només el 4,4% de les víctimes van ser ingressades en un centre hospitalari.

També es van reduir els accidents protagonitzats per nens d'entre 0 i 4 anys i es va arribar a xifres homologables amb les de la resta de països europeus, segons la directora general, que va atribuir el descens a «les

Els motius principals

Motiu	Porcentatge
Imprudències	21,2%
Descuits	18,4%
Interferència d'una altra persona	3,7%
Deficiències en la construcció	2,8%
No seguir les instruccions	0,2%
Falta d'informació	0,1%
L'atzar	48,1%

FOTOGRAFIA: PÈRE BALLE

La inspecció sanitària va retirar 750.000 productes

► Les 145.000 inspeccions de productes fetes durant l'any 2001 pels serveis d'inspecció sanitària van tenir un fruit molt concret: es va ordenar la retirada del mercat de 750.000 articles que podien constituir un risc per a la salut.

► La major part dels productes retirats, 470.000, van ser encenedors que no complien les normes de seguretat. Es va impedir també la venda de 120.000 articles infantils, 16.000 productes químics i 12.000 electrònics. El 41,8% de les alertes llançades des de l'Institut Nacional de Consum (INC) van ser sobre productes infantils.

mesures de prevenció i als controls de l'Administració sobre materials i joguines infantils».

Si s'hagués de traçar el perfil de l'accident domèstic més freqüent seria el següent: una caiguda fortuïta que es produeix a l'interior de la casa. El 51% dels accidents es produeixen a la casa, el 18% en àrees de transports i el 12% en àrees esportives. El 48% són producte de l'atzar, el 21% d'imprudències i el 18% de badades. El 50% corresponen a caigudes, encara que els talls i els esclafaments (16%) i les cremades (10%) són també molt importants. ■

els danys MÉS QUE EL COTXE I LA FEINA

► La casa i el temps d'oci són l'escenari de la majoria dels accidents que té la població. Durant l'any 2001 cada hora es van produir 230 sinistres domèstics, 150 accidents laborals i 20 de trànsit. No obstant, el nivell d'alerta davant del perill és molt inferior a la casa. Només el 7,2% de les víctimes d'accidents van dir que canviarien els hàbits per evitar-los en el futur.

► El fet que els accidents siguin domèstics no vol dir que no puguin ser mortals. El 2001, l'estudi estima que van morir a casa seva o en el temps d'oci unes 2.086 persones, més que les 1.468 que van trobar la mort a la feina, encara que menys de la meitat de les 4.129 víctimes dels accidents de trànsit que van registrar les carreteres espanyoles l'any passat.

Dos de cada deu catalans tenen feta una assegurança sanitària

Catalunya i Balears són les comunitats amb més grau de penetració de les primes de salut

■ Dos de cada deu catalans tenen contractada una assegurança de salut i tenen duplicades les cobertures sanitàries. Aquesta proporció és el doble de la mitjana espanyola, en què el grau de penetració de les assegurances de salut és del 10,5%, segons un estudi d'Uceac.

D. E.
Barcelona

Les Illes Balears presenten la mateixa dada que Catalunya, del 22,2%, fet que s'explica per la gran presència de ciutadans alemanys, segons explica Juan Ignacio Guerrero, l'autor de l'estudi.

A Madrid, el percentatge de contractació és del 18,9% i, a molta distància, se situen el País Basc (12,9%) i el País Valencià (11,1%). La resta de comunitats està molt per sota de la mitjana d'assegurament.

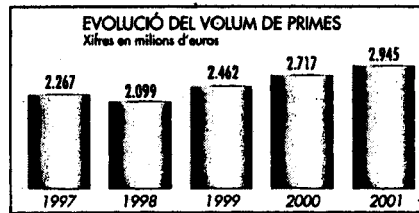
Guerrero destaca la importància en les comunitats del model Muface, que permet als funcionaris públics optar entre la sanitat pública i la privada, i considera que, en la majoria de províncies espanyoles, no hi hauria presència de l'assegurament de salut privada.

El nombre d'assegurats d'assistència sanitària i reembossament de despeses mèdiques es manté estable en la xifra de 6,35 milions de persones, segons Uceac, 2,05 milions dels quals corresponen a assegurats de les mutualitats de les administracions públiques i els 4,30 restants, a assegurats particulars.

El primer col·lectiu és d'una única cotització, és a dir, els drets de cobertura sanitària només són coberts per un prestador i, per tant, només es paguen un cop. El segon, en canvi, corresponen als assegurats particulars, es caracteritza per tenir una doble cobertura sanitària, pública (obligatòria) i privada (voluntària), amb la qual cosa «es paga una doble cotització per rebre només els serveis per part d'un únic prestador», segons Juan Ignacio Guerrero.

Això no obstant, l'estudi indica que, quan el ciutadà té la

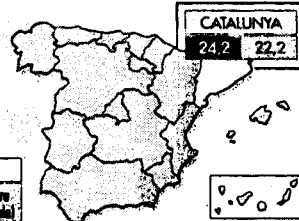
LES ASSEGURANCES DE SALUT EL 2001

DISTRIBUCIÓ D'ASSEGURATS PER CCAA

xifres en %

COMUNITAT AUTÒNOMA
Distribució geogràfica: Doble cobertura (pública i privada):

Font: UCEAC
DANIEL BLASCO

Pendents d'un model de dependència

El reclament de l'assegurament de dependència s'ha convertit en un clàssic del sector assegurador l'últim any. I l'estudi d'Uceac sobre les primes de salut no n'és l'excepció, que la planteja com una «necessitat» a conseqüència de l'envelliment de la població.

En espera que el Govern constitueixi una comissió de treball —s'havia d'haver

posat en marxa el juliol del 2001 per acabar els treballs el juny vinent—, l'estudi de Juan Ignacio Guerrero demana que, un cop s'estableixi l'assegurament de dependència, es fixi una «coordinació de manera que es defineixin els camps públics i privats, i no es produeixi una doble quota com passa amb l'assistència sanitària», i, d'altra banda,

s'incentivi fiscalment. L'estudi mostra, amb un exemple, que un ciutadà de cinquanta anys que estalvi 600 euros mensuals per a la subscripció d'una assegurança de dependència, per a una cobertura màxima de 3.000 euros aproximadament li costaria 500, «no tindrà cap problema per tenir garantida l'estada en una residència d'una manera vitalícia».

possibilitat de triar entre rebre cobertura sanitària entre una assegurança pública i una de privada, tal com passa amb els que pertanyen a alguna de les tres mutualitats de l'estat (Muface, Isfas i Mugeju), majoritàriament ho fa a favor de les companyies asseguradores, concretament el 84%, davant el 16% que tria rebre-la de la mateixa Seguretat Social o dels serveis de salut de les comunitats autònomes.

Pel que fa al volum de negoci que mou el sector concret, les primes de les assegurances de salut van assolir, l'any 2001, la xifra de 2.945 milions d'euros, que representa un creixement

del 8,2% en relació amb l'exercici anterior.

Les assegurances d'assistència i de reembossament de despeses mèdiques representen el 97,15% del total del ram, amb un creixement del 8%, fins a assolir els 2.861 milions d'euros. Les assegurances de subsidi d'indemnització van representar el 2,8% restant, amb un creixement anual del 10%.

Les previsions per a enguany apunten un creixement de les primes del 7,15%, fins a 3.155 milions d'euros. El nombre total d'assegurats s'estima que arribi a 6,8 milions de persones, xifra «estable si es té en compte

que no entren nous col·lectius perquè no han variat els incentius fiscals ni la doble quota».

L'estudi d'Uceac també reclama canvis en les assegurances sanitàries per assegurar el futur, alguns dels quals són establir pòlisses amb cobertures flexibles, adaptades no solament a les necessitats dels assegurats sinó a la situació de la sanitat i de la cobertura pública de la zona, i la implantació de nous sistemes de tarifació amb l'objectiu de «disminuir en dues terceres parts la quantitat mínima del marge de solvència, necessari per a l'evolució futura del ram».

SALUT

Sis milions d'espanyols tenen depressió

Un estudi revela que el trastorn creix, tot i que el 18% d'afectats l'oculten

Els experts diuen que més del 80% pot fer vida normal amb teràpies

ANTONIO M. YAGÜE
MADRID

Els experts van alertar ahir que la depressió ha crescut a Espanya fins a afectar sis milions de persones. Aquest nombre situa la prevalença de la malaltia (els casos que hi ha cada any) per davant de la grip. El creixement s'atribueix a la més gran facilitat per anar al metge i exposar-li el problema, i també a l'estrès de la vida moderna.

El cap de psiquiatria de l'Hospital de Sant Pau de Barcelona, Enrique Álvarez, va assegurar ahir, en la presentació d'un estudi realitzat entre més de 2.000 pacients, que un 18% dels que pateixen aquest trastorn mental ho amaguen per timidesa, per vergonya, per estar considerat falsament una debilitat de caràcter o per l'estigma social que representa en l'àmbit laboral.

LÍDER EN INCAPACITAT / El suïcidi per depressió és la primera causa de mort d'adolescents a Europa. A Espanya és la segona, després dels accidents de trànsit. El risc de suïcidi en aquests malalts és 20 vegades superior al de la població en general. L'Organització Mundial de la Salut (OMS) vaticina que la depressió serà l'any 2020 la primera causa d'incapacitat i complicacions patològiques als països desenvolupats.

Segons les societats científiques de Psiquiatria (SEP), Psiquiatria Biològica (SEPB) i Medicina Familiar i Comunitària (SEMFIC), la depressió està actualment infradiagnosticada. Tot i això, el 25% de les persones que van al metge de capçalera consulten per una síndrome depressiva.

Els especialistes asseguren que un 75% d'aquests pacients poden ser controlats en atenció primària i que només el 25% ha de ser derivat a un especialista perquè no respon al tractament o per la complexitat del seu procés.

VIDA NORMAL / Álvarez va sostenir que en el 90% dels casos la malaltia remet totalment. Altres especialistes rebaixen el percentatge al 80%. Tots estan d'acord en el fet que la depressió no es pot considerar una malaltia crònica, sinó recurrent, ja que existeix el risc de tornar a tenir episodis depressius.

«Però fins i tot els pacients crònics, amb un tractament adequat, poden fer vida normal. Existeix una injustificada mala fama dels antidepressius. La majoria d'aquests fàrmacs no produeixen addicció», va assegurar el cap de psiquiatria de l'Hospital de Sant Pau.

COSTOS MILIONARIS / El tractament de la malaltia suposa cada any un cost de 800 milions d'euros (133.000 milions de pessetes). L'any 2000 es van receptar a Espanya amb càrrec al Sistema Nacional de Salut 15 milions d'envasos d'antidepressius, que van tenir un cost de 360 milions d'euros (60.000 milions de pessetes). Segons dades del Ministeri de Sanitat, es tracta dels psicofàrmacs més prescrits a Espanya després dels tranquil·lizants, que estan sent receptats el doble.

Es calcula que els costos per baixes laborals i descens de la productivitat sumen 440 milions d'euros més (73.000 milions de pessetes), segons dades del Banc Mundial.

La depressió a Espanya

ESPANYOLS AFECTATS
6.000.000

Van al metge de capçalera per depressió el...

25%
dels pacients

Es calcula que el...

18%
dels afectats ho amaguen

Arriben a millorar el...

80%
dels pacients tractats

El risc de suïcidi en els malalts depressius és...

20 vegades superior al de la resta de la població

Hi ha **1** home depressiu per cada **2** dones depressives

COST TOTAL DELS TRACTAMENTS ANTIDEPRESSIUS EL 2000: 800 milions d'euros

Cost dels 15 milions d'antidepressius receptats: **360 milions d'euros**

Costos per baixes laborals i descens de la productivitat: **440 milions d'euros**

AL MÓN

La depressió n'afecta...

700.000.000

El nombre d'afectats s'ha duplicat des dels anys 50

Segons l'OMS, només el 25% té accés a tractament efectiu

Els enquestats en l'informe dirigit per Enrique Álvarez atorguen un alt grau d'importància a la depressió. La situen com la tercera malaltia en incidència, darrere del càncer i de la sida, i per sobre de les malalties cardiovasculars, en una estimació errònia que confon gravetat amb freqüència.

PESSIMISME / A més a més, es mostren pessimistes sobre la incidència futura de la depressió. Un 75% opina que augmentarà. Assenyalen com a motius principals el fort ritme de vida de la societat espanyola actual, així com l'estrès. Creuen que el mal té més prevalença a les societats industrials i als països desenvolupats. Els enquestats, segons els metges, no valoren el grau de benestar de la societat moderna.

els símptomes LA TRISTESA NO TÉ RES A VEURE AMB EL PROBLEMA

ELS EXPERTS REBUTGEN QUE DEPRESSIÓ SIGUI SINÒNIM DE TRISTESA, UN SENTIMENT NORMAL EN LA VIDA I SUBJECTE A CAUSES OBJECTIVES. LA DEPRESSIÓ ES CARACTERITZA PER L'ANGOIXA INTERIOR, POTENCIADA PER UNA INCAPACITAT DE DISCERNIR PER QUÈ S'ESTÀ DESINTERESSAT I APÀTIC. EN SÓN SÍMPTOMES CLARS UN CANVI EN LA FORMA DE VIDA, DESINTERÉS PER TOT I IMPOSSIBILITAT PER SENTIR PLAER AMB UNA COSA AGRADABLE.

1 Apatia general

Fins ara el diagnòstic de la malaltia es basava exclusivament en els trastorns de l'humor o de l'ànim, però s'ha vist que molts pacients no presenten tristesa ni desesperança. Els experts estudien fins a 24 trets depressius. El primer és l'anergia, és a dir, l'apatia general, la falta d'energia i les disfuncions sexuals.

2 Aïllament

Els depressius alteren els seus hàbits de vida i acostumen a evitar la comunicació amb els altres. La seva vida diària es caracteritza per un retraïment social, així com per mal humor i descuit en la cura personal, abandonament d'aficions o passatemps i desinterès pels actes socials i espectacles.

3 Alteració del son

La descompensació dels ritmes vitals és un altre símptoma que fan servir els especialistes per establir el diagnòstic. Al capdavant hi situen les alteracions del son i la fluctuació dels símptomes i la inestabilitat de caràcter al llarg del dia o notables diferències entre el matí i la tarda. S'aconseïa anar al metge si es mantenen més de 15 dies.

4 Immunodeficiències

La depressió produeix alteracions en el sistema immunitari. Els metges expliquen la connexió de la malaltia amb les baixes defenses amb l'argument que aquesta malaltia tenen uns hàbits menys saludables que les persones sanes, ja que fumen més, mengen pitjor i redueixen al mínim l'activitat física.

Llengua, cultura.

Los editores alertan del "bache" por el que atraviesa la prensa

La AEDE pide la puesta en marcha de un plan de fomento de la lectura

R. G. G., Madrid
La caída de la facturación publicitaria —un 10% el año pasado— y el ligero descenso en el número de lectores —150.000 menos— son los principales síntomas del "bache" por el que atraviesan los

periódicos, según los editores. La evolución del sector en la última década queda reflejada en el Libro Blanco de la prensa diaria, una radiografía de los medios impresos desde una óptica empresarial, tecnológica, legislativa, ética y de contenidos.

El informe sobre el estado de la prensa fue presentado ayer por el presidente de la Asociación de Editores de Diarios Españoles (AEDE), José Sanclemente. En términos generales, los autores del Libro Blanco estiman que el sector ha evolucionado positivamente entre 1990 y 2000. En ese periodo creció la difusión un 11% y el número de lectores aumentó un 55%, hasta alcanzar un espectro de 12,6 millones. En el último año analizado la media diaria de difusión fue de 4.260.689 ejemplares, un 16,8% más que en 1990. También los ingresos de explotación subieron de forma significativa (93,9%), hasta los 2.442,26 millones de euros.

Estos resultados contrastan con otras cifras "escalofriantes", según Sanclemente. Los lectores de revistas y diarios sólo suponen el 52,8% y el 35,9%, respectivamente, de los españoles mayores de 14 años, porcentajes que sitúan a España a la zaga de la cobertura europea.

Paradójicamente, España es el segundo país europeo en el que se editan más periódicos (137), por detrás de Alemania (382), y sin embargo alberga uno de los peores índices de difusión de toda la UE. Frente a la media comunitaria de 212 ejemplares por mil habitantes, España suma 106 y se coloca por

delante de Italia, Portugal y Grecia. Los impulsores del estudio atribuyen esta baja ratio a las ya recurrentes razones de climatología, fenómeno que explicaría el hecho de que Finlandia y Suecia sean los países que figuran a la cabeza. En contra de España juega también el subdesarrollo de la llamada *prensa amarilla*, con fuerte tirón en el Reino Unido o Alemania.

Para mitigar la brecha entre la Europa del norte y la del sur, la AEDE propone la puesta en marcha de un Plan Nacional de Fomento de la Lectura, en el que se impliquen a fondo tanto los editores como la Administración. Sanclemente subrayó que "los índices de lectura avanzan suavemente y con constancia, pero deberían hacerlo mucho más rápido". Recordó que según el barómetro de la Unesco, España supera por poco el umbral de desarrollo.

El ex presidente de la AEDE Alfonso de Salas puso de relieve las dificultades por las que atraviesa el sector. "Estamos en la peor crisis desde la II Guerra Mundial", dijo tras recordar que la caída de la publicidad es constante desde hace 18 meses.

La AEDE subraya que el año pasado la publicidad cayó el 10%, porcentaje que en los primeros meses de este año ronda ya el 6%. El

descenso fue más acusado en la prensa nacional (en torno al 12%) y afectó de forma especialmente notable a la económica (18%). El volumen de publicidad que absorben los periódicos está este año en los mismos parámetros que hace tres. Pero los anuncios hay que repartirlos ahora entre más cabecezas. En última década, el número de diarios ha pasado de 106 a 137.

Retos del sector

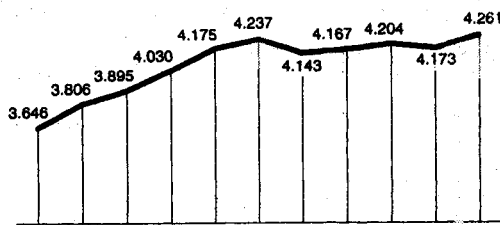
Los retos a los que se enfrenta el sector son, en opinión de los editores, la evolución de los periódicos electrónicos y la irrupción de la prensa gratuita. En el primero de los casos, la AEDE sostiene que Internet es un freno a la lectura de la prensa diaria, factor que ha conducido a "estudiar" la posibilidad de cobrar por este servicio. La prensa digital ha pasado de 17 títulos en 1999 a 28 a finales de 2000. Pese a este crecimiento, "cada vez está más claro que la prensa digital es complementaria a la de papel y no sustitutiva, como en un principio se pensó que pudiera ser", dice el informe.

Otro de los fenómenos de reciente nacimiento es el de la prensa gratuita —"folletos publicitarios", en palabras de De Salas—, que suponen una competencia des-

La difusión de periódicos

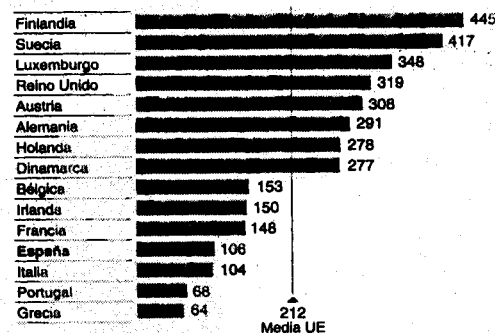
■ ESPAÑA

Miles de ejemplares diarios

■ UNIÓN EUROPEA

Lectores por cada 1.000 habitantes (2000)

Fuente: EGM, OJD y WAN.

EL PAÍS

leal por cuanto que practican *dunping* publicitario.

El Libro Blanco de la prensa diaria, que a partir de ahora se editará con periodicidad anual, ha sido realizado por la firma Andersen España y el Instituto de Estudios Superiores de la Empresa (IESE). Confeccionado con abundantes cuadros estadísticos, permite seguir la evolución de los medios impresos en los últimos 10 años. Así, se constata que en toda

la década, EL PAÍS encabezó el ranking de difusión de los diarios de información general, con 436.302 ejemplares diarios en 2000. A larga distancia aparecen *Abc* (291.950), *El Mundo* (291.063), *La Vanguardia* (191.673) y *El Periódico de Catalunya* (184.251). EL PAÍS es, además, el único de ellos que ocupa un puesto entre los cinco primeros de mayor difusión en todas las comunidades autónomas.

Un estudio denuncia que no se están creando nuevos lectores en catalán

I. O., Barcelona

La situación de la edición infantil y juvenil en catalán está lejos de la normalidad de este tipo de libros en el conjunto de España y otros países como Francia y Suecia. Ésta es una de las conclusiones de un estudio del Consejo Catalán del Libro para niños y jóvenes presentado ayer. El estudio apunta que, a pesar de que la producción de títulos infantiles y libros de texto ocupa el 63%

del total de títulos en catalán, no se está consiguiendo crear lectores en esta lengua. "Después de 20 años de normalización lingüística no hemos conseguido crear lectores en catalán. Cuando se abandona la escuela y las lecturas obligatorias, se abandona la lectura", afirmó ayer Xavier Blanch, presidente del consejo cuando se gestó el estudio. El último *Informe de comercio interior del libro* confirma que la ven-

ta de libros en catalán supuso el 14,2% del total de libros vendidos en Cataluña en 2000. El estudio señala como causantes de esta situación; entre otras, la política de apoyo de la edición de la Generalitat, por la que ésta compra 300 ejemplares de cada título publicado, y que "conduce a editar muchos títulos sin vigilar la calidad"; también, la "inexistencia de una red estructurada de bibliotecas escolares".

El 55% de la población metropolitana utiliza el castellano habitualmente

Los ingresos medios de las familias tienden a equipararse en todo el territorio

FRANCESC ARROYO, Barcelona
El 54,9% de la población de la región metropolitana de Barcelona reconoce como lengua propia el castellano y el 33% dice que es el catalán. Pero si se pregunta por el idioma que estas personas usan con sus padres, el castellano sube hasta el 65%. El catalán se mantiene en un porcentaje casi idéntico. La zona con mayor porcentaje de castellanohablantes es la primera corona: tiene el castellano como lengua propia el 65% de la población y el 78% la usa con los padres.

La encuesta describe las normas lingüísticas sociales y también las privadas. Esto permite saber que el 46% de la población de la región barcelonesa habla y escribe el catalán, frente al 40% de hace cinco años. Pero este aumento del conocimiento no se traduce en un aumento del uso familiar. Entre las parejas, el uso del castellano exclusivamente se da en el 50,9% de los casos, mientras que el uso exclusivo del cata-

lán se produce en un 29,9%. Si el ámbito se extiende a todos los miembros de la unidad familiar, el catalán cae al 28,7% y el castellano hasta el 40,6%. El 7,5% de las parejas dice que utiliza los dos idiomas indistintamente, porcentaje que se reduce al 6,7% al tomar como base toda la familia.

Salvador Giner, como autor del estudio, resaltó que los datos de situación económica muestran una tendencia a la igualdad entre los ingresos de las familias residentes en la primera y segunda corona con las familias residentes en la ciudad de Barcelona. En el año 1985, los ingresos medios familiares de la primera corona eran apenas el 74,3% respecto a los de la media de Barcelona. Al terminar el año 2000, el porcentaje había subido hasta el 85,3%. Por otra parte, los residentes en la segunda corona se sitúan en un nivel de ingresos muy similar al de los residentes en la primera.

Cinco grupos

El estudio divide la población en cinco grupos atendiendo a su nivel de ingresos, y obtiene los siguientes resultados: el 20% de familias con menos ingresos percibe el 7,3% del total; por el contrario, el 20% de familias con ingresos más altos recibe el 39,5%. El estudio señala que no se trata de porcentajes anómalos, sino que se hallan dentro de los correspondientes al entorno socioeconómico europeo y mediterráneo.

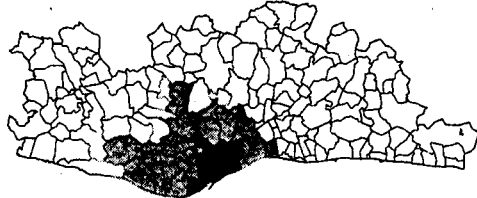
Con estas cifras, explicó Giner, se puede afirmar que el 41% de la población de la región barcelonesa pertenece a la clase media. No obstante, el estudio recoge la recomendación de tomar estos datos con cierta precaución ya que acostumbran a producirse ocultaciones y, además, la encuesta puede haber dejado fuera los extremos sociales, en especial el colectivo de inmigrantes.

Las localidades de la segunda corona ganan puestos de trabajo

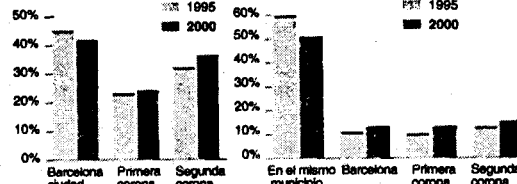
F. A., Barcelona
Barcelona sigue siendo la población con mayor oferta de puestos de trabajo y también la localidad con un porcentaje más alto de personas que viven y trabajan dentro del mismo municipio (76,6%), frente al 33% que registran las localidades de la primera corona y el 50% de las de la segunda. Pero aumenta el número de puestos de trabajo que se ofrecen en las dos coronas, en especial de la segunda. El resultado ha sido un incremento notable de los des-

Encuesta sobre la región metropolitana

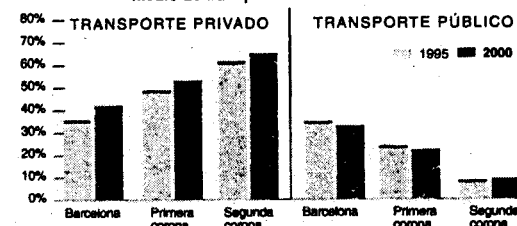
■ Barcelona ciudad ■ Primera corona □ Segunda corona

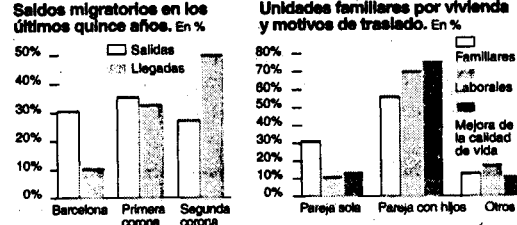
Lugares de trabajo según el territorio donde se localizan. En %

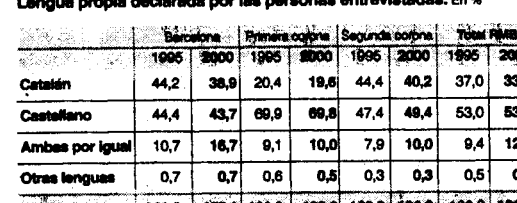
Lugar de trabajo respecto al municipio de residencia. En %

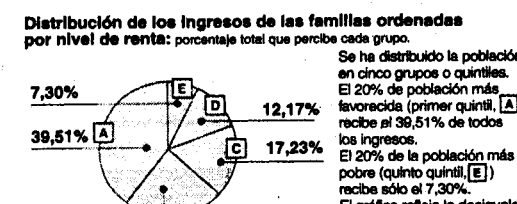
Medio de transporte utilizado. En %

Salidos migratorios en los últimos quince años. En %

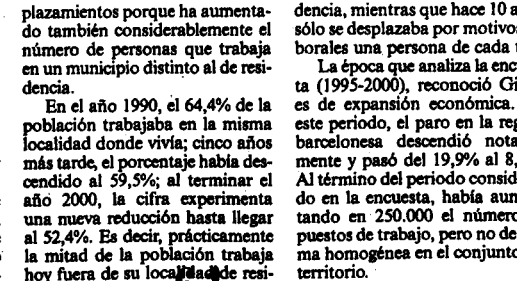
Unidades familiares por vivienda y motivos de traslado. En %

Lengua propia declarada por las personas entrevistadas. En %

	Barcelona		Primera corona		Segunda corona		Total área	
	1995	2000	1995	2000	1995	2000	1995	2000
Catalán	44,2	38,9	20,4	19,8	44,4	40,2	37,0	33,2
Castellano	44,4	43,7	69,9	69,8	47,4	49,4	53,0	53,9
Ambas por igual	10,7	16,7	9,1	10,0	7,9	10,0	9,4	12,4
Otras lenguas	0,7	0,7	0,8	0,5	0,3	0,3	0,5	0,5
TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Distribución de los ingresos de las familias ordenadas por nivel de renta: porcentaje total que percibe cada grupo.

El transporte privado se impone al público fuera de Barcelona

F. A., Barcelona
La mayor movilidad que exige la nueva situación ha disparado el consumo de medios de transporte. Y el análisis de los medios utilizados señalan una constante: el uso del transporte público es mayor en el centro (la ciudad de Barcelona) que en la periferia, y cuanto más alejada es la zona menos se usa el transporte público. Los desplazamiento en transporte privado reflejan la situación inversa: el uso del vehículo privado vence claramente fuera de la ciudad de Barcelona.

Un asunto no menor es el tiempo medio de desplazamiento. Con un vehículo privado, el trayecto medio en el interior de Barcelona se sitúa cerca de los 25 minutos; no llega a 20 minutos dentro de la primera corona y cae hasta casi 15 minutos en la segunda corona.

El transporte público no puede competir con estos tiempos. En la ciudad de Barcelona un desplazamiento consume una media de 34 minutos, pero en la primera y en la segunda corona supera los 40 minutos. La encuesta detecta también que se recorre mayor distancia para ir de compras, en general (mirar tiendas, recoge el estudio), que si se trata de adquirir de forma específica ropa o calzados. Asimismo, los municipios tradicionales consolidan su centro comercial para los residentes de la población. No obstante, Barcelona sigue siendo el principal centro de atracción en cuestión de restaurantes, cines y teatros y en asistencia médica especializada.

La encuesta parte de información obtenida en 6.830 entrevistas

F. A., Barcelona
Barcelona tiene 15.000 habitantes por kilómetro cuadrado; una cifra que cae hasta los 6.000 habitantes en la primera corona y que se reduce a 2.000 en el conjunto de municipios de la segunda corona, que es la que ha experimentado un mayor crecimiento tanto en el periodo que cubre la encuesta como en los 15 años en los que se ha realizado este estudio. La encuesta metropolitana tiene 15 años de antigüedad (empezó en 1985) y se realiza quinquenalmente. Esto permite disponer de series homogéneas correspondientes a 1985, 1990, 1995 y, la que ahora se presenta, 2000. El método utilizado es la entrevista personalizada. Se han hecho 6.830, cada una con 190 preguntas y una duración media de 50 minutos. Se inquirió sobre estructura familiar, actividad, ingresos, consumo, vivienda, educación, idioma, relaciones sociales, movilidad e impresión de presente y de futuro. La población representada son 4,6 millones de habitantes, el 76% del total de Cataluña, aunque el universo estadístico se reduce a 3,7 millones (totalidad de individuos de más de 18 años). Los primeros estudios se hicieron sólo en el área metropolitana. Desde este año incluyen toda la provincia de Barcelona.

Un tercio de los residentes ha cambiado de vivienda

VIENE DE LA PÁGINA 1
El 35,4% de la población ha cambiado de vivienda en los últimos cinco años y el 11,8% lo ha hecho también de municipio, con una constante: Barcelona y las poblaciones de la primera corona pierden población a favor de las localidades de la segunda corona. En la primera corona hay municipios que pierden residentes (Esplugues, Cornellà, El Prat) y otros que ganan: Santa Coloma de Cervelló (103,8%), Sant Cugat (55,8%), Castelldefels (37%), Sant Climent de Llobregat (34,9%), Sant Feliu de Llobregat (20,2%).

Con todo, la primera corona tiene un saldo final negativo: el 35,2% de la población de 1995 la ha abandonado, mientras que ha ganado el 32,6% de nuevos residentes. En la segunda corona, en cambio, sólo Badia, Polinyà y Sabadell pierden población. Las demás localidades la ganan. Como norma general, los nuevos residentes optan por poblaciones de entre 10.000 y 100.000 habitantes. Las ciudades mayores registran saldos migratorios negativos. Los motivos para cambiar de residencia son diversos y los autores de la encuesta reseñan que las respuestas tienden a ocultar la presión del precio. Entre los que han cambiado de vivienda, sin hacerlo de municipio, el 55,5% afirma que lo ha hecho para mejorar las condiciones o el entorno. Si el cambio va asociado a un traslado de municipio se aducen motivos familiares, laborales y la mejora de las condiciones.

LA LLENGUA PRÒPIA A L'ÀREA METROPOLITANA

	1995				2000					
	Barcelona	Primera corona	Segona corona	Total RMB*	Barcelona	Primera corona	Segona corona	Total RMB*	Resta comarques de Barcelona	Total comarques de Barcelona
Català	44,2	20,4	44,4	37,0	38,9	19,6	40,2	33,2	69,2	36,7
Castellà	44,4	69,9	47,4	53,0	43,7	69,8	49,4	53,9	23,5	51,4
Ambdúes igual	10,7	9,1	7,9	9,4	16,7	10,0	10,0	12,4	7,3	12,0
Altres llengües	0,7	0,6	0,3	0,5	0,7	0,5	0,3	0,5	0,0	0,5

(*) RMB: Regió Metropolitana de Barcelona

El català perd pes, puja el bilingüisme

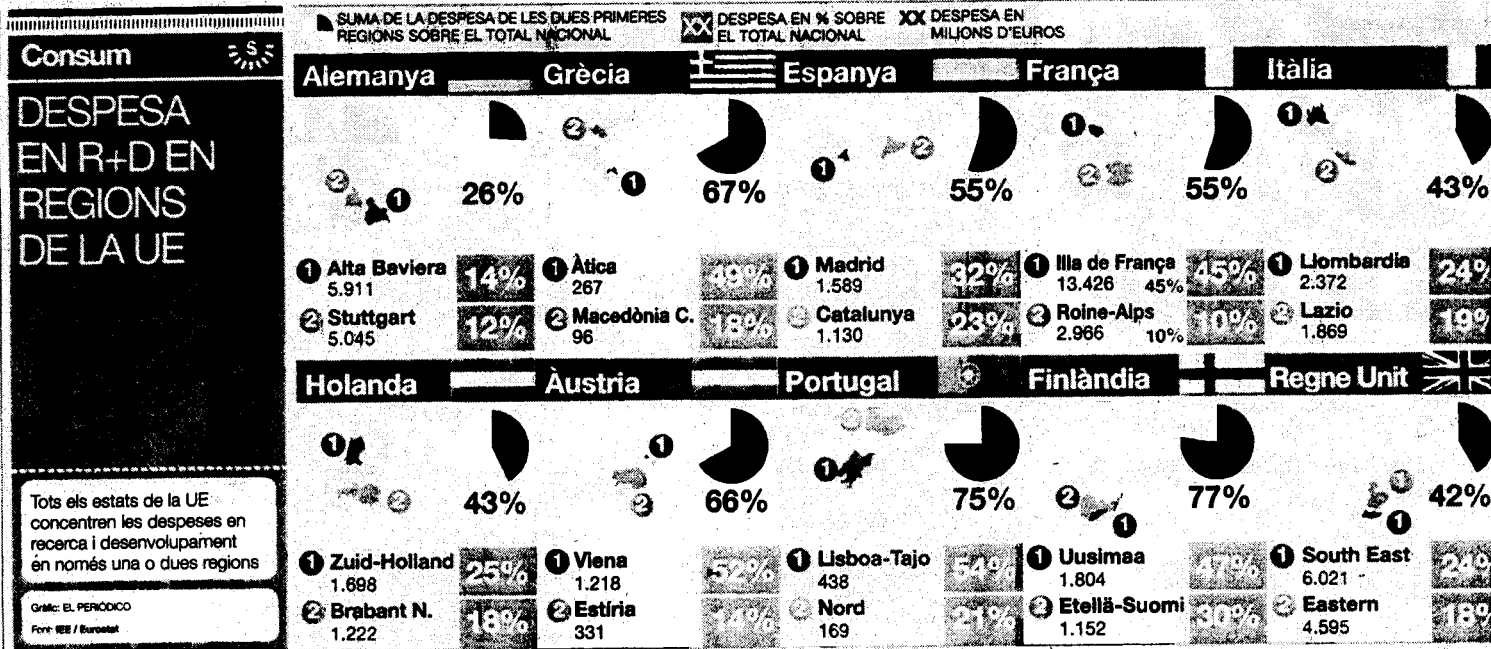
El català s'ha estancat o retrocedeix a l'àrea metropolitana de Barcelona. L'enquesta sobre aquest territori realitzada l'any 2000 posa de manifest que més d'un terç de la població considera el català com la llengua pròpia. La xifra es manté quasi invariable respecte al 1995. Tant el català com el castellà -la meitat de població es decanta pel castellà com a llengua pròpia- han retrocedit molt lleugerament, en benefici dels qui es declaren obertament bilingües.

El sociòleg Salvador Giner explicava ahir que l'estancament de la llengua catalana coincideix amb una de les èpoques en què el seu coneixement és més ampli al llarg de la història. "Tot i que la majoria de la població metropolitana continua tenint el castellà com a llengua pròpia, molts d'ells utilitzen paraules catalanes en la seva vida diària i fins i tot són capaços de redactar un examen universitari en català. Han après la llengua durant la seva formació i la poden usar acadèmica-

ment, tot i que no ho farien a casa". L'estudi recorda que comarques com el Baix Llobregat, el Barcelonès o el Vallès Occidental tenen percentatges d'ús del català inferiors a l'any 1995, (24,1 per cent, 31,5 i 32,4, respectivament). El Maresme és la comarca metropolitana amb més ús del català; un 52 per cent el considera la seva llengua pròpia. Queden lluny d'altres comarques de la província de Barcelona, el marc de l'estudi, com Osona (80%), el Berguedà o el Bages (70%).

Comunicació, ciència, tecnologia.

COMERÇ ELECTRÒNIC

La compra 'on line' no convenç

Un 26% dels internautes recelen dels avantatges de les botigues virtuals

EL PERIÒDICO MADRID

Les empreses espanyoles no tenen entre les seves prioritats vendre per la xarxa, i els internautes tampoc semblen àvids de comprar còmodament a través dels ordinadors. Aquestes són algunes de les conclusions que es desprenen de l'estudi fet per l'Associació Espanyola de Comerç Electrònic (AECE) entre 4.200 empreses i 4.200 particulars, i presentat ahir a Madrid. Les empreses desconfien del sistema de pagament, i els particulars no creuen que comprar per la xarxa aportï avantatges.

El comerç *on line* va moure a Espanya un total de 525,12 milions d'euros (87.373 milions de pessetes) el 2001, segons l'AECE, però poques empreses van fer les transaccions, ja que només el 39,4% de firmes tenen *web* i d'aquestes, només el 6,5% utilitzen la xarxa per vendre. De fet, quan es pregunta als empresaris amb *web* quin és l'objectiu de la seva pàgina, poc més de la meitat apunta que ampliar mercat, i només l'1,7%

declara que vendre. Tot i això, el 16,1% admet que reben comandes per la xarxa. El president de l'AECE, Fernando Pardo, va dir en la presentació que el sector està encara «a l'inici».

Les inversions en comerç electrònic, a més, són mínimes: un 12,1% ha gastat entre 1.800 i 6.000 euros (entre 299.495 i 998.316 pessetes) per posar en marxa el servei, i el 13%, menys de 1.800 euros. Les poques empreses que venen *on line* assenyalen la desconfiança en el sistema de pagament (23,2%) i els hàbits del consumidor (13,9%) com les principals dificultats.

PARTICULARS ESCÈPTICS / Segons l'AECE, el 2001, només el 13,8% d'internautes van contractar algun servei o van comprar productes per internet. La comoditat va ser el principal motiu (46,1%). Els que no han comprat mai per aquest mitjà expliquen, en canvi, que els frena la falta d'informació (27,4%), que creuen que no els ofereix avantatges (26%) i la por de donar les dades personals (19,6%). Pardo reconeix que l'«assignatura pendent» és convertir l'usuari d'internet en comprador.

Els productes més consumits *on line* són la música (un 28,4% d'internautes), llibres (un 26,5%) i contingut per a adults (un 26,3%). ■

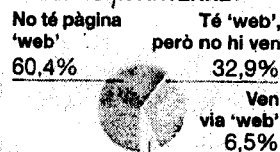
Comerç electrònic

Internautes a Espanya: **7,38 milions**

Les empreses

PRESENCIA A INTERNET

OBJECTIUS DE LA PRESENCIA A INTERNET

VENDRE 1,7%

Es consumidors

RAONS DE LA COMPRA A INTERNET

CAUSES PER LES QUALS NO COMPRA A INTERNET

Font: Associació Espanyola de Comerç Electrònic

EL PERIÒDICO

INFORME

La premsa diària aprova amb nota

El llibre blanc publicat pels editors d'Espanya demostra que les capçaleres han augmentat l'audiència un 11% ≡ L'actual baixada publicitària es començarà a superar al llarg del segon semestre d'aquest any

OLGA PEREDA
MADRID

La premsa diària espanyola ha sorTit reforçada de l'última dècada, segons el primer llibre blanc de la premsa diària. La difusió ha augmentat un 11%, i l'audiència, un 55%. De totes maneres, el sector viu un moment baix relacionat amb la desacceleració de l'economia internacional que provoca un descens de la facturació publicitària. Aquestes són les principals conclusions del llibre blanc, editat per l'Associació d'Editors de Diaris Espanyols (AEDE).

A

Ingressos de 2.442 milions d'euros

A Espanya s'editaven un total de 137 diaris l'any 2000, 31 més que el 1991. Els seus ingressos d'exploatació van pujar l'any passat als 2.442 milions d'euros (més de 400.000 milions de pessetes). El resultat després d'impostos va ser de 215 milions d'euros (més de 35.000 milions de pessetes), un 7,5% superior al de l'any anterior i un 93,9% més que el 1992.

José Sanclemente, conseller delegat del Grupo Zeta i president

d'AEDE, assegura que el balanç de l'última dècada és «positiu», tot i l'actual «baixada» publicitària, que requerirà de les empreses «un esforç suplementari de gestió». Els experts asseguren que la situació econòmica de la premsa diària es començarà a remuntar a partir de l'últim trimestre d'aquest any.

B

Es trenca la tendència decreixent de lectors

El llibre blanc de la premsa diària -editat per AEDE amb la col·laboració d'Andersen España i l'escola de direcció d'empreses IESE- corrobora que el nombre de lectors de diaris a Espanya és més gran de 14 anys el 2000 va ser, igual que el de la difusió, positiu. La xifra -12,6 milions- va trencar una tendència decreixent iniciada el 1997, tot i que no va arribar al màxim històric del 1996 (12,8 milions).

L'edat mitjana del lector de diaris ha pujat fins als 41,2 anys. La penetració de la premsa a Espanya (36,3%) se situa als llocs més baixos d'Europa i només supera França (33,1%) i Grècia (19,5%). Dos països tenen un índex superior al 80%: Suècia i Finlàndia.

Els resultats

El nombre de diaris editats a Espanya va passar...

de **106** el 1991
a **137** el 2000

LECTORS

▶ Espanyols, més grans de de 14 anys, que llegeixen...

▶ Edat mitjana del lector

1997	2000
39,7	41,2

▶ Audiència de premsa diària

1991	2000
	+55%

DIFUSIÓ

▶ Exemplars

4.173.187 el 1999
4.260.689 el 2000 (+87.502)

▶ Mitjana d'exemplars venuts per cada 1.000 habitants

UE	212
ESPAÑA	106

C

Internet, complement i no substitut del paper

Internet és un dels reptes per als diaris, associats al tacte i a l'olor de sempre del paper premsa. Però la realitat ha demostrat que la xarxa ha estat un complement del paper i no pas un substitut. El nombre de diaris digitals va passar dels 17 de l'any 1999 als 38 de l'any 2000. La mitjana de visites diàries es va incrementar un 120,53% i va arribar gairebé al mig milió. Els diaris d'informació esportiva són els que més clarament han acusat l'increment (334,3%), seguits pels d'informació general (100,75%). El PERIÓDICO, que està entre les 10 capçaleres més visitades, va augmentar les seves consultes diàries de 6.130 (1999) a 11.869 (2000).

D

Les promocions: captar o perdre clients

Els diaris han trobat una mina en les promocions, que tenen un objectiu molt clar: captar nous clients i evitar la fuga dels actuals. L'any 2000, les diferents capçaleres van oferir un total de 997 promocions, de les quals 483 van implicar augment de preu. Però l'informe editat per AEDE adverteix que l'abús d'aquest tipus d'activitat promocional comporta un risc: «El consumidor pot estar temptat de deixar de comprar el diari si el producte afegit desapareix en qualsevol moment».

L'any 2000, els diaris espanyols van tenir promocions un total de 278 dies. És a dir, el 76% de l'any el conjunt de les capçaleres ha ofert algun tipus de promoció, segons el llibre blanc. ■

TECNOLOGIA

El 17% de les famílies espanyoles tenen parabòlica

La televisió per cable va perdre clients l'any passat davant l'èxit de l'emesa via satèl·lit

EL PERIÓDICO MADRID

L'any passat, el 16,9% de les famílies espanyoles (2,05 milions) rebien tele per satèl·lit, xifra que significa un increment de l'11,5% respecte al 2000. A pesar d'aquest creixement, Espanya no arriba a la mitjana d'Europa, que se situa en el 19% de les vivendes amb aquest sistema de recepció.

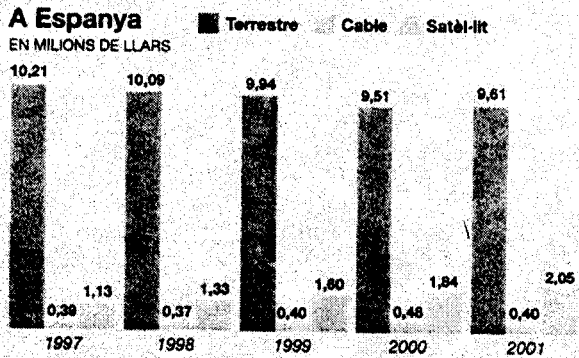
Aquesta dada és una de les que s'extreuen de l'informe que l'empresa de satèl·lits Astra va presentar ahir a Madrid, en què també s'assenyala que el ritme de creixement d'aquest sistema d'emissió audiovisual és superior al d'altres països europeus. Així, en el període comprès entre el 1997 i el 2001, un milió de famílies espanyoles van instal·lar

parabòliques, el 81% més que fa cinc anys. Aquest percentatge es queda en el conjunt d'Europa en el 41%.

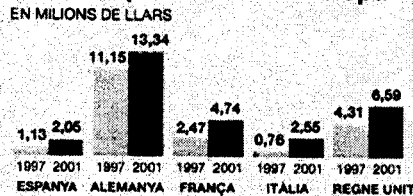
Pel que fa a la televisió per cable, a Europa ha augmentat l'1,4% durant l'any passat, fet que implica que aquest sistema ja s'ha instal·lat en un total de 65.530.000 vivendes. A Espanya, i al llarg de l'any passat, aquesta presència ha disminuït en un 15,4%, i ha passat de 480.000 famílies a 400.000 el 2001. La raó és que nombroses comunitats de veïns que tenien el cable s'han anat passant a l'oferta per satèl·lit.

Astra, empresa a través de la qual emet la plataforma Canal Satèlite Digital, afirma ser líder del sector, tant a Espanya com al conjunt d'Europa. La seva penetració en el mercat espanyol és del 86,3%, i del 82,9% a Europa. ◉

El mercat de la televisió

Televisió per satèl·lit a Europa

EL PERIÓDICO

Dos estudis paral·lels mostren la fi de cinc anys de creixement espectacular

L'ús d'Internet a Catalunya s'estanca per primera vegada

El País Basc lidera ara el rànquing d'internautes

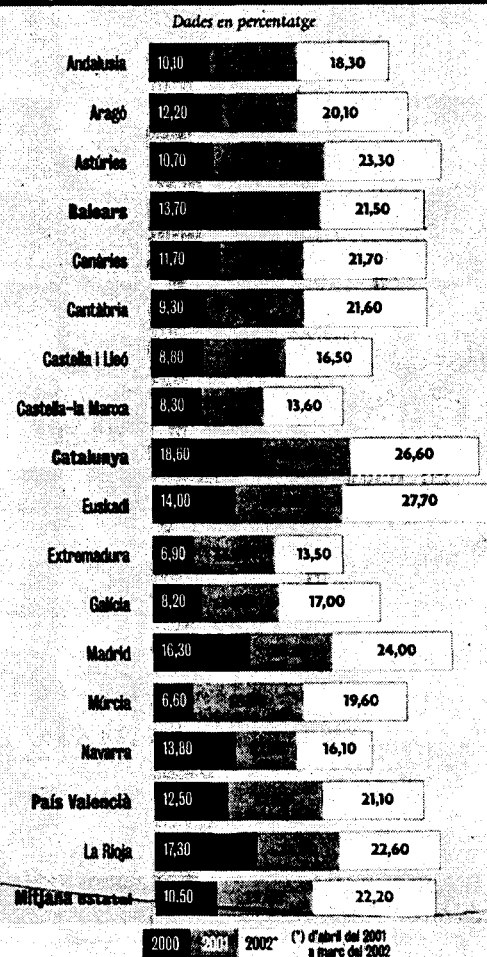
Joaquim Elcacho
BARCELONA

El creixement de l'ús d'Internet a Catalunya ha tocat sostre, si més no de moment. Aquesta és la principal conclusió comuna de l'enquesta de l'Estudi General de Mitjans (EGM), donada a conèixer aquesta setmana, i de l'estudi de l'Observatori de la Societat de la Informació que es farà públic oficialment la setmana entrant.

Les dades de l'EGM mostren que, després de cinc anys de creixement espectacular, el nombre d'usuaris d'Internet a Catalunya se situa ara en el 26,6% de la població més gran de 14 anys, exactament la mateixa xifra de l'enquesta de l'any passat. Tot i que amb una metodologia diferent, l'enquesta de l'Observatori de la Societat de la Informació (de la secretaria de Telecomunicacions i Societat de la Informació) que es donarà a conèixer els pròxims dies indica que el nombre d'usuaris de la xarxa informàtica ha deixat de créixer a Catalunya per primera vegada des que es fan aquest tipus d'estudis.

En relació amb el conjunt de l'Estat, la dada més destacada de l'EGM és que, també per primera vegada, el País Basc s'ha convertit en la comunitat amb una proporció més elevada d'usuaris d'Internet, passant del 25,1% del 2001 al 27,7% registrat en la primera enquesta d'aquest any. La política de subvencions directes per la compra d'ordinadors amb mòdem per accedir a Internet i l'èxit de la gestió de l'operadora de serveis Euskaltel serien dos dels factors que haurien convertit el País Basc en el líder estatal. També han registrat increments destacables en l'ús d'Internet l'Aragó,

Evolució dels usuaris d'Internet

FONTS: ESTUDI GENERAL DE MITJANS

Canàries, Cantàbria, Galícia i la Comunitat de Madrid. Per contra, la proporció d'usuaris ha disminuït al País Valencià,

Balears, la Rioja i Navarra, segons l'enquesta de l'EGM.

Montserrat Meya, responsable de l'Observatori de la Soci-

etat de la Informació, considera que "l'estabilització dels usuaris d'Internet no només és un fenomen que es produeix a Catalunya, sinó que és comú a bona part de la Unió Europea".

Motius i conseqüències

La conjuntura econòmica mundial i el nivell relativament elevat de l'ús d'Internet a Catalunya, fins ara al capdavant de l'Estat, serien dues de les raons que expliquen que, de moment, s'hagi tocat sostre en el nombre d'usuaris, segons explica Montserrat Meya. Les dades actuals mostren una reducció de les vendes d'ordinadors i de les ofertes de treball de personal especialitzat en el sector de les noves tecnologies, segons les dades acumulades per aquest observatori.

Vicent Partal, director de Vilaweb, coincideix a afirmar que es tracta d'un fenomen que també s'està detectant a mesos a bona part dels països europeus, en especial en algunes de les zones on aquesta xarxa informàtica està més desenvolupada. De tota manera, el director de Vilaweb confia que l'aturada sigui temporal i que, en realitat, "no s'hagi tocat sostre", perquè, al seu parer, el nombre d'usuaris i les prestacions i utilitats de la xarxa tenen encara molt camí per recórrer.

Luis Àngel Fernández Hermana, director d'En-red-ando, destaca que al País Basc "s'ha fet una promoció de la societat de la informació que està donant resultats positius". Tot i coincidir amb Vicent Partal en l'opinió que les dades de l'EGM no són prou fiables, Fernández Hermana, apunta que l'estabilització del nombre d'usuaris pot significar també una "maduració" dels internautes i de la utilització de la xarxa.

TECNOLOGÍA

Cataluña pierde el primer puesto entre las autonomías con más usuarios de Internet

BARCELONA. (Redacción.) - Cataluña ya no es la primera comunidad autónoma por lo que respecta al porcentaje de usuarios de Internet sobre la población total. Los últimos datos del Estudio General de Medios (EGM) -que habitualmente se toman como referencia para medir el acceso a la red en España- indican que durante febrero-marzo, un 26,6% de los catalanes utilizó Internet, cifra que evidencia el frenazo en el uso de la red que está teniendo lugar en Cataluña.

La primera plaza ha pasado a ser ocupada ahora por el País Vasco, donde, siempre según los datos del EGM, un 27,7% de sus habitantes utiliza Internet. El País Vasco ha registrado un espectacular crecimiento de internautas, ya que hace dos años se encontraba en el 14%, cuatro puntos por debajo de los niveles de penetración de esta tecnología que entonces se daban en Cataluña.

Por detrás de Cataluña, han acordado también distancias otras comu-

nidades, como Madrid, que actualmente se sitúa en un 24% de penetración del uso de la red entre sus habitantes.

La pérdida del primer puesto de Cataluña tiene un elevado valor simbólico. Desde el inicio del fenómeno de Internet la comunidad catalana se ha mantenido en los primeros puestos en cuanto a porcentaje de usuarios, tendencia que ahora ha quedado interrumpida, y que habrá que ver si empeora en el futuro.

En otras comunidades, en cam-

bio, como Navarra, La Rioja o la Comunidad Valenciana, el porcentaje de internautas sobre la población total incluso está manifestando una cierta tendencia al descenso.

Para el conjunto de España, los datos del EGM señalan que un 22,2% de los españoles mayores de quince años -7,7 millones de personas- utiliza habitualmente Internet. Se trata de una cifra que evidencia que los usuarios de la red se siguen incrementando. Sin embargo, al mismo tiempo refleja la tendencia ya detectada en periodos anteriores, pero que ahora se observa de forma más acentuada, en el sentido de que cada vez el crecimiento es menor e incluso se está produciendo un cierto estancamiento del fenómeno.

En concreto, entre los meses de fe-

brero y marzo del año 2001 y las mismas fechas de este año, en España hubo unos 830.000 nuevos internautas. En cambio, en los doce meses inmediatamente anteriores, el incremento había rebasado los tres millones de personas.

Este frenazo en la llegada de nuevos usuarios no es exclusivo de España y, de hecho, se está produciendo en toda Europa. Sin embargo, el estancamiento en España se produce cuando la penetración de la red se encuentra en torno al 22%, mientras que en el caso de la media comunitaria, las cifras se elevan casi al 38%.

España se encuentra en el penúltimo puesto por usuarios de Internet desde el hogar, una mala posición que con la desaceleración detectada en los últimos doce meses no hace más que acentuarse. ●

L'enfrontament clàssic entre el FC Barcelona i el Reial Madrid és el programa més vist a Catalunya

ELS PROGRAMES MÉS VISTOS AL MES DE FEBRER

CATALUNYA				ESTAT			
Canal	Audiència (en milers)	Data	Títol	Canal	Audiència (en milers)	Data	Títol
TV3	1.629	26	FC Barcelona - R. Madrid	TV3-1	10.965	6	R. Madrid-Deportivo
TV3-1	1.469	11	Operación Triunfo	TV3-1	10.590	11	Operación Triunfo
TV3-1	1.469	6	R. Madrid - Deportivo	TV3-1	8.983	6	R. Madrid-Deportivo
TV3-1	1.451	13	FC Barcelona-Liverpool	TV3-1	6.661	13	FC Barcelona-Liverpool
TV3-1	1.330	6	R. Madrid - Deportivo	TV3-1	6.617	19	Galatsaray-FC Barcelona
TV3	901	18	El cor de la ciutat	TV3-1	6.295	7	La voz del barrio
TV3	839	3	30 minuts	TV3-1	5.826	6	R. Madrid-Deportivo
ASTV	818	31	Yo soy Betty la fea	ASTV	5.538	20	Escándalo en Mús España
TV3	804	4	Psico Express	TV3-1	5.170	1	Al descubierto
TV3-1	788	27	Futbol: amistós	TV3-1	5.153	19	Cruzraya.com
TV3	765	7	La gran película	TV3-1	5.105	23	Telediario-2
TV3-1	760	3	TN cap setmana vespre	TV3-1	4.900	27	Ana y los 7
ASTV	670	20	Al descubierto	TV3-1	4.800	27	Futbol: amistós
TV3-1	722	14	Cuántame como pasó	ASTV	4.728	14	Padre Coraje
TV3	722	20	Tempo de silenci	TV3-1	4.588	21	Futbol: UERA
TV3	718	4	Telenotícies migdia	LA 2	4.499	11	Operación Triunfo
TV3-1	714	3	La película de la semana	TV3-1	4.261	3	La película de la semana
LA 2	714	31	Operación Triunfo	TV3-1	4.150	3	Telediario fin de semana
TV3	705	16	TN cap de setmana migdia	ASTV	4.055	1	Un paso adelante
TV3-1	678	6	Previsió futbol	TELE 5	4.036	21	Día a día
TV3-1	671	18	Ana y los 7	ASTV	3.853	2	Esto es cine
TV3	661	20	Catalunya, natura viva	ASTV	3.514	2	Esto es cine presentacion
TV3-1	652	10	Futbol: Copa LIGA	TELE 5	3.909	20	Hospital Central
ASTV	650	19	Un paso adelante	TELE 5	3.888	17	Gala Mús España
TV3-1	640	8	Cruzraya.com	TELE 5	3.771	3	¡Volver ja no vive solo!
				ASTV	3.719	1	Noticias 2

TV3 s'apunta el març com a setè mes de lideratge de l'audiència

La televisió catalana supera en tres dècimes una TVE-1 que encara aprofita l'efecte 'Operación Triunfo'

Redacció
BARCELONA

TTV3 ha tancat el març com a canal més vist a Catalunya i ha aconseguit el setè mes consecutiu com a líder d'audiència, segons les dades de l'empresa de mesuraments Sofres A.M., que atribueix a la retransmissió en directe del partit entre el FC Barcelona i el Reial Madrid el títol de programa més vist.

La televisió catalana, amb un 21 per cent de quota de pantalla, supera en tres dècimes el segon canal més vist, TVE-1, que encara es beneficia del deixant generat pel concurs

musical *Operación Triunfo*, l'última -i exitosa- emissió del qual va tenir lloc el dilluns 11.

Pel que fa a les emissores privades, Antena 3 TV fa el tercer lloc, amb una quota de pantalla del 20,6 per cent, mentre que Tele-5 queda en quarta posició en l'àmbit de la televisió generalista, amb una quota de pantalla del 17,2 per cent.

Així, es repeteix la classificació que es va enregistrar en relació amb les audiències del mes de febrer, tot i que al març TV3 ha baixat un 0,9 per cent en la quota de pantalla. La pèrdua també ha afectat TVE-1, que ha passat del 21,7 per cent del febrer al 20,7 per cent del

març -per tant, perd un punt-. Al seu torn, Antena 3 TV i Tele-5 pugen. L'emissora de Telefónica passa del 18,7 per cent del febrer al 20,6 per cent del març -una millora de quasi dos punts- mentre que Tele-5 alleuja la crisi que travessa amb un guany de dues dècimes en relació amb el 17 per cent del febrer.

Els no generalistes

Quant als canals no generalistes, el segon canal de la televisió catalana, K3/33, manté al març el 7 per cent aconseguit al febrer i supera de nou LA 2, que baixa fins al 6,1 per cent de quota de pantalla des del 6,6 per cent anterior. Ca-

nal + es manté estable amb un 1,7 per cent.

En l'àmbit estatal TVE-1 sí ha notat que *Operación Triunfo* ha deixat de formar part de la seva graella de programació: tot i mantenir-se com a canal més vist, passa del 27,1 per cent de quota de pantalla del febrer al 24,7 per cent del març.

Al darrere hi ha Antena 3 TV, que creix fins al 21,9 per cent des del 19,8 que Sofres A.M. li va atribuir al febrer, i Tele-5, que s'estabilitza en una quota de pantalla del 18,4 per cent. En l'àmbit estatal Canal + perd una dècima al març, en què se situa en un 2 per cent de quota de pantalla.

Obra pública, habitatge.

Varios túneles españoles suspenden en la información y los dispositivos antiincendios

Las carencias de los bomberos o en el sistema de teléfonos de socorro, grandes deficiencias

Calificación de los túneles

↑ Muy buena
↑ Buena
□ Aceptable
↓ Insatisfactorio
↓ Muy insatisfactorio

	ESPAÑA				BÉLGICA	ESLOVENIA
	EL CASTELLÓT C-32 Barcelona-Sitges	EL FOLGOSO A-6 Vigo	PARPERS C-60 Granollers-Mataró	SAN JUAN A-7 Alicante	COINTE El mejor	LOIBL El peor
Longitud:	1,7 km	2,6 km	2 km	1,8 km	1,6 km	1,6 km
Año construcción:	1992	1998	1995	1990	2000	1966
Vehículos día:	35.000	7.488	39.358	48.000	51.500	1.700
Diseño:	↑	↑	↑	↑	↑	↓
Estado:	↑	↑	↑	↑	↑	↓
Tráfico y vigilancia:	↑	□	□	↓	↑	□
Comunicación:	↓	↓	↓	↓	□	↓
Vías de escape:	↑	↑	↓	↓	↑	↓
Medidas contra incendios:	↓	↓	↓	↓	↑	↓
Ventilación:	↓	↑	↑	↓	↑	↓
Gestión crisis:	↑	↓	↑	↓	↑	↓
Valoración:	Buena	Aceptable	Aceptable	Muy insatisfactorio	Muy buena	Muy insatisfactorio

túnel. Quedar atrapados en un túnel —por avería o incendio del coche u otras incidencias— condena a los automovilistas a no saber muy bien qué hacer. Ninguno de los cuatro túneles inspeccionados dispone de sistema de megafonía y los teléfonos de emergencia no están insonorizados, con lo que el ruido de los coches haría casi imposible oír las recomendaciones si se hace uso de ellos. Por si fuera poco, no hay iluminación de emergencia o señalización para las vías de escapada.

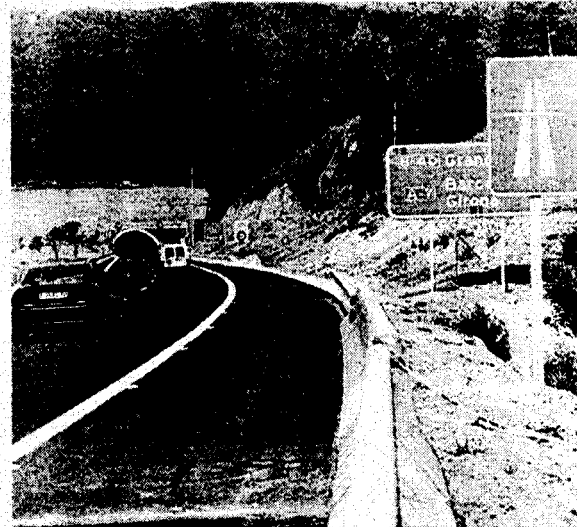
La otra gran asignatura pendiente es la formación de los bomberos en caso de siniestro. Muchas veces existen planes de emergencia y evacuación, pero no están ensayados.

■ Un informe del RACC da buena nota al diseño viario de los túneles pero suspenden en las medidas preventivas contra incendios y siniestros

ANTONIO CERRILLO

BARCELONA. — Las deficiencias en los dispositivos antiincendios, centradas sobre todo en la falta de preparación de los bomberos, y la falta de información a los automovilistas en el interior de los túneles son las dos carencias más importantes en la seguridad de los pasos viarios subterráneos españoles. Así se deduce de un nuevo estudio sobre la seguridad de los túneles elaborado por los clubs automovilistas europeos, y en el que se analizaron minuciosamente 30 de ellos, cuatro en España. En Cataluña, el examen global fue aprobado con buena calificación por el túnel de El Castellot de Sitges —el más largo de la autopista de Garraf— y con una nota aceptable por el de Parpers, en la C-32 de Mataró a Granollers. En el resto de España, tuvo también un aprobado el túnel de El Folgoso —en la A-9, en Vigo—, mientras que el de San Juan —en la A-7, en Alicante— es uno de los más inseguros de Europa.

Pero, a pesar de este aprobado global, la principal deficiencia de los túneles españoles —común en los cuatro analizados, aunque extensible a muchos otros— es la insuficiente información a los usuarios dentro del

Dos tubos conectados son el principal punto fuerte del túnel de Parpers

Polémico paso de mercancías peligrosas

El Real Automóvil Club de Catalunya (RACC) pidió ayer una normativa que regule el tráfico de mercancías peligrosas por los túneles, puesto que las medidas ahora en vigor están muy localizadas, según explicó Alfons Perona, director ejecutivo de la fundación del RACC. Perona se mostró partidario de prohibir este paso cuando haya carreteras alternativas. Mientras que en los túneles de Garraf o de Parpers no se permite la entrada de vehículos con esta carga, en los otros analizados no hay tal limitación. El 65% de los automovilistas juzga peligroso que los camiones de gran tonelaje circulen por los túneles, según una encuesta del RACC. La insuficiente iluminación, la estrechez de las vías y la sensación de agobio, así como la falta de salida de emergencia son los principales peligros que percibe el automovilista.

El túnel de San Juan (A-7), en Alicante, es uno de los más inseguros de la UE, y el del Mont Blanc, el mejor tras su reforma

Los túneles españoles carecen de megafonía, teléfonos de emergencia insonorizados y vías de escapada señalizadas

En el túnel de la autopista del Garraf, el problema es que los bomberos están a 14 kilómetros, lo que desluce que estos profesionales estén entrenados y equipados.

En el túnel de Parpers y El Folgoso, la situación es más grave, pues en ambos casos los bomberos no han recibido formación específica en túneles y no se hacen simulacros de emergencia periódicamente. Por su parte, el túnel de San Juan (Alicante), que ocupa la posición 25 entre los 30 túneles estudiados, resume casi todos los puntos débiles de los demás. No dispone de videovigilancia, ni de detención automática de la congestión del tráfico, el humo puede entrar en las vías de escapadas y carece de alarma automática en caso de incendios, entre otros muchos fallos que han obligado al Ministerio de Fomento a poner en marcha un plan para mejorar los sistemas de seguridad.

Los mejores túneles europeos son, según el informe, los de Cointe (Bélgica) y Mont Blanc (Francia), que se reabrió a la circulación en marzo después del siniestro de 1999. En última posición figura Loibl (Eslovenia).

CATALUÑA

EL PAÍS, domingo 7 de abril de 2002

Sólo una de cada 25 viviendas de nueva construcción tiene protección oficial

En Cataluña hay 314.000 pisos desocupados y 467.000 residencias de fin de semana

FRANCESC ARROYO, Barcelona

La vivienda protegida no arranca. Peor aún, decae. Y la política de adquisición de suelo, determinante para regular la construcción, decae con ella. En 1999 el Gobierno catalán financió 90 actuaciones para la adquisición de suelo. Al año siguiente, el 2000, no hubo ninguna actuación para vivienda protegida. El resultado es que este tipo de viviendas han pasado del 34%, en 1996, al 4%, en el año 2000. Es decir, sólo una de cada 25 nuevas viviendas construidas en Cataluña tiene algún tipo de protección oficial.

Cataluña cuenta con un elevado parque de viviendas: 2,7 millones de unidades, lo que supone una por cada 2,2 personas. Se trata de un porcentaje superior al de los territorios del entorno, pero engañoso. Un total de 467.000 de estas viviendas (una de cada cinco) son segundas residencias y el censo registra otras 314.000 viviendas desocupadas. Los datos pertenecen a un estudio realizado por el Gobierno en la sombra de Pasqual Maragall, con el objetivo de proponer que el próximo Ejecutivo, socialista, pueda cambiar el rumbo de las cosas. El resumen que hace Oriol Nello de la situación es contundente: "Esto no va. No va".

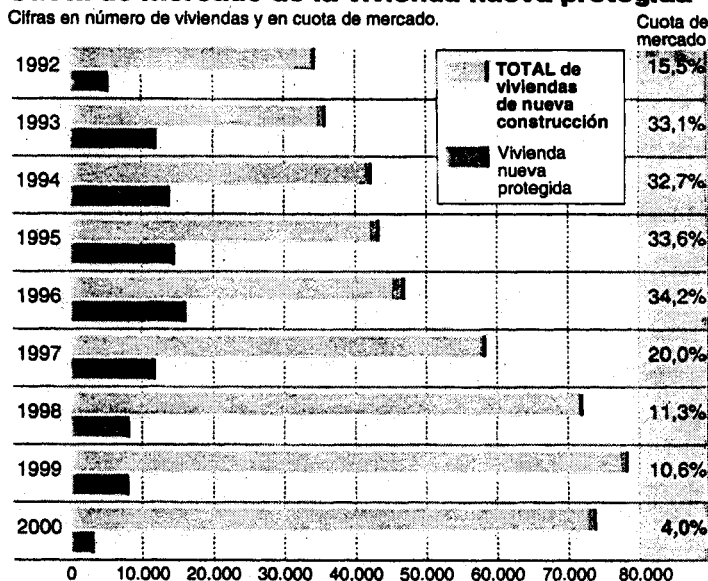
El análisis coincide en no pocos puntos con los datos hechos públicos hace menos de una semana por la Fundación La Caixa: el 84,6% de la población ocupa una vivienda de propiedad, lo que equivale a decir que el mercado de alquiler no existe o es residual, lo que dispara los precios de este tipo de vivienda.

Pese al alto parque de viviendas existente, la construcción no decae. En los últimos 10 años se han edificado 256.000 sólo en la región metropolitana y 463.000 en toda Cataluña. La demanda anual estimada es de 35.000 unidades, de las que la parte de León, 25.000, se concentran en la provincia de Barcelona. Esta demanda se explica, en parte, por los cambios estructurales en las unidades familiares, que se acercan ya a los tres miembros, según describe la última encuesta metropo-

El resultado del aumento de la demanda, de la falta de protección oficial y de la ausencia de una política de reserva suelo es el aumento del precio, que ha sido del 35% desde 1998. El precio medio de la vivienda se ha situado en 116.000 euros (en torno a 19,3 millones de pesetas), lo que ha incrementado el esfuerzo familiar necesario para adquirir una casa. En la ciudad de Barcelona supone 7,8 veces la renta familiar anual, aunque en el conjunto de la región metropolitana el coste es menor y se sitúa en 5,7 veces la renta de la familia. Esto supone que el pago de la vivienda equivale al 34,5% de los ingresos. No obstante, en las familias que ingresan menos de 15.000 euros anuales (2,5 millones de pesetas), que deberían ser las más favorecidas por la protección oficial, el coste de la vivienda supone el 56% de la renta familiar.

Cuota de mercado de la vivienda nueva protegida

Cifras en número de viviendas y en cuota de mercado.

Fuente: Diputación de Barcelona

EL PAÍS

La situación comporta tres tipos de consecuencias: demográficas, territoriales y sociales. En el plano demográfico, el alto coste de la vivienda retrasa el proceso de emancipación de los jóvenes y es una de las razones de la baja natalidad catalana. Las conse-

cuencias territoriales se traducen en una mayor dispersión de las construcciones, que se alejan del centro buscando suelo barato, pero aumentan el consumo de suelo y encarecen notablemente los servicios, en especial los de transporte. PASA A LA PÁGINA 10

El 13% de la población catalana vive en casas en malas condiciones

El plan de choque del Gobierno catalán sólo se cumple en el 13%

VIENE DE LA PÁGINA 1

Las consecuencias sociales son de dos tipos. Primero: aumenta el porcentaje de gente mal alojada. El estudio de los socialistas asegura que el 13% de la población se halla en esta situación. Traducido en cifras absolutas, 300.000 viviendas, cuyos ocupantes suman 700.000, están en malas condiciones y casi un tercio de estas personas (210.000, que ocupan 90.000 viviendas) se hallan en situación de precariedad: su vivienda está muy mal dotada o incluso tienen graves dificultades para mantenerla.

La segunda de las consecuencias sociales es la formación de áreas infradotadas donde se concentra la población menos favorecida. El 11% de las viviendas de la región metropolitana se hallan situadas en estas zonas, lo que supone 180.000 viviendas ocupadas por 400.000 personas.

Frente a estos problemas, la respuesta del Gobierno catalán, opinan Nel.lo y el también diputado socialista Roberto Labandera, ha sido peor que nula: la desidia y el abandono, pese a que "el Estatut, en su artículo 9.9, le concede competencias exclusivas", recuerda Nel.lo, que resume las consecuencias de las actuaciones u omisiones del Ejecutivo que preside Jordi Pujol: "El plan de la vivienda 1998-2001 está por debajo de los mínimos". El cum-

plimiento de las previsiones en sus dos primeros años se halla al 68%, lo que ha dejado un gran número de actuaciones "sobrantes", es decir, sin realizar.

El plan de choque de vivienda y suelo 2000-2003, con los datos disponibles del primer año, indica lo siguiente: del total de 42.314 viviendas protegidas previstas, se han iniciado 5.483 (en torno al 13%), pero si se toman las actuaciones previstas sólo

210.000 habitantes, que ocupan 90.000 pisos, se hallan en situación de precariedad

para el 2000, el resultado es que había 9.500 proyectadas. Las realizadas se quedan en el 57%.

En el ámbito del alquiler, el plan establecía la construcción de 1.865 viviendas en cuatro años, pese a que sólo en Barcelona hay 250 peticiones diarias. Pero lo peor no es la desproporción, sino el resultado. En 1999, sin el plan de choque, se iniciaron 837 viviendas de alquiler. Un año más tarde, 547.

No corrieron mejor suerte las ayudas para la adquisición: 9.141 otorgadas en el año 1999, que se convirtieron en 6.603 un

año más tarde. Y las actuaciones para la adquisición de suelo siguieron la misma senda con más brío: de 90 en 1999 a ninguna un año más tarde. El resultado es que las 16.033 unidades de vivienda protegida de 1996, el año con mayor oferta en este tipo de construcción, se ha pasado a 2.963. En porcentajes: el 34% de entonces ha pasado a ser el 4% (en el conjunto de España es el 5%).

Una actuación mínima, afirma Nel.lo, debería pasar por promover 12.000 viviendas anuales para personas con pocos recursos, establecer ayudas al alquiler y trabajar en la rehabilitación de las áreas urbanas menos favorecidas. Además, habría que actuar sobre las ayudas, de forma que no sólo se financiara la nueva vivienda, sino también la rehabilitación. Una propuesta que repitió el alcalde de Barcelona, Joan Clos, el pasado viernes, durante la presentación de la encuesta metropolitana.

En el mismo sentido y con datos muy parecidos, el diputado de ICV Joan Boada ha presentado esta misma semana una interpelación sobre la política de vivienda del Gobierno catalán. Boada concluye su análisis de la situación del siguiente modo: "Los cambios en la política de vivienda tendrán aún que esperar al 2003, con otro gobierno".

Sociedad

Severino Antinori

CIENTÍFICO ITALIANO
El polémico Severino Santinori asegura que ha implantado en una mujer un embrión clonado por primera vez en la historia de la medicina

CHEQUEO A LA RED VIARIA CATALANA »

Carreteras que bordean el colapso

El parque automovilístico crece en Cataluña 10 veces más que su red viaria

■ La red de carreteras de competencia estatal creció entre 1985 y el 2000 un 19,5% de media en España, mientras que en Cataluña sólo aumentó un 13%

ANTONIO CERRILLO

BARCELONA. - El parque automovilístico de Cataluña crece a un ritmo diez veces superior al desarrollo de la red viaria en esta comunidad. Su red de carreteras tiene ahora 910 kilómetros más que en 1985; es decir, ha aumentado un 8%, mientras que en estos quince años el número de vehículos en circulación se ha incrementado un 77%. La congestión que sufren las carreteras tiene mucho que ver con esta dispar evolución.

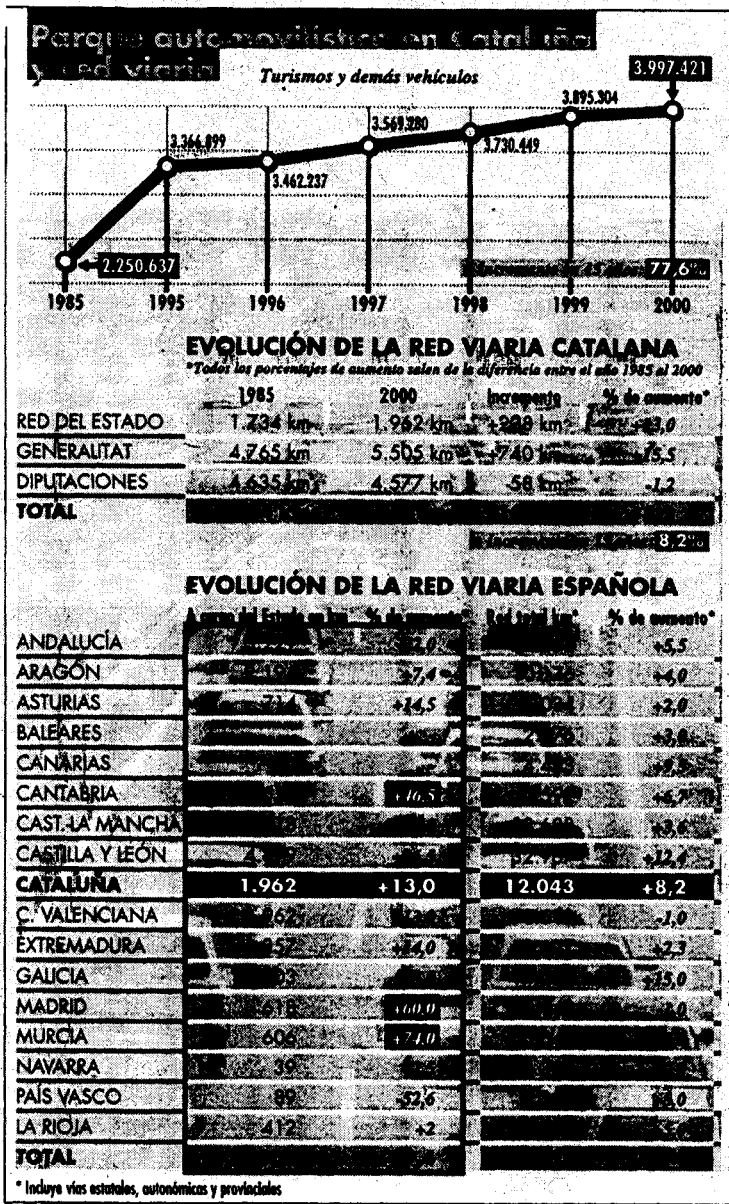
Frente al frenético crecimiento del parque automovilístico, el esquema viario catalán está lejos de haber experimentado el salto necesario y no ha tenido el desarrollo para dar la respuesta a los problemas creados por

Vías rápidas

En km, año 2000	España	Cataluña
De peaje	2.222	2.311
Libres de pago	1.100	1.100

1.- Se han de descontar los 26 km de la I-30
2.- Incluidos el Eix Transversal, la N-152 de Perat i Vic, las rondas de Barcelona y la carretera de Capellades o Sant Pere de Ribes, que no deberían tener categoría de autovía y que suman 237 km

el aumento del tránsito, según la apreciación más común de los expertos consultados. En 1985, el parque catalán tenía 2,25 millones de vehículos, mientras que en el 2000 alcanzaba los cuatro millones. Por el contrario, la red viaria va a paso de tortuga. Los 910 kilómetros ganados por todas las administraciones significan una media de 60 kilómetros al año en tramos de nueva factura. (Del total, 740 han correspondido a la Generalitat y 228 kilómetros a la Administración central, mientras que las diputaciones tienen 58 kilómetros menos por el traspaso de competencias.) Y mientras, se siguen poniendo en circulación coches condenados al atasco. La consecuencia son los crecientes embotellamientos

“Trampa” en la lista de autovías

Los datos del Ministerio de Fomento señalan que de los 910 kilómetros que se han ganado en Cataluña, 560 kilómetros son autovías. Sin embargo, la Declaración de Gelida ve injustificado que se hayan incluido en esta categoría a partir de 1999- tramos que totalizan 237 kilómetros que no merecerían esta consideración. Fomento incorpora a la lista los 150 kilómetros del C-25 o Eix Transversal (pese a que tiene un carril en cada sentido) o los 62 kilómetros de la N-152 de Montcada a Vic, que para otros es sólo una vía desdoblada. Igualmente alcanzan este rango las rondas de Barcelona, que, por tener limitada la velocidad a 80 kilómetros, no merecerían tal nombre.

Según la Declaración de Gelida, las inversiones de la Generalitat no han permitido corregir el agravio de los peajes estos años, pues de los nuevos 910 kilómetros de carretera unos 180 kilómetros son autopistas de pago. Así, en Cataluña algo más del 60% de las vías rápidas son de peaje y algo menos del 40% son gratuitas, mientras que en el resto del Estado la proporción es muy diferente: sólo un 20% son de pago y en un 80% de ellas no hay que pagar.

en las entradas y salidas de las ciudades o el colapso de las carreteras de la posta a partir de la primavera y en las del interior en otoño e invierno. Otro problema adicional es el reguero de accidentes. La pasada Semana Santa se saldó con un balance de 19 víctimas mortales, una más que el año pasado. “Las administraciones han hecho muy poco en estos años. El esquema de las carreteras catalanas es casi el mismo de hace 15 años”, sentencia Jordi Carrillo, portavoz de la declaración de Gelida, que ha estudiado estas cuestiones. La red catalana de carreteras ha crecido algo más que la media estatal -un 8%, frente al 6,7% de prometido en toda España-, lo que ha permitido pasar de los 11.130 kilómetros de hace 15 años a los 12.044 kilómetros. Sin embargo, Cataluña ha sido una de las comunidades menos favorecidas por las inversiones del Estado. De hecho, es la tercera comuni-

Continúa en la página siguiente

LA VANGUARDIA

CHEQUEO A LA RED VIARIA CATALANA*Viene de la página anterior*

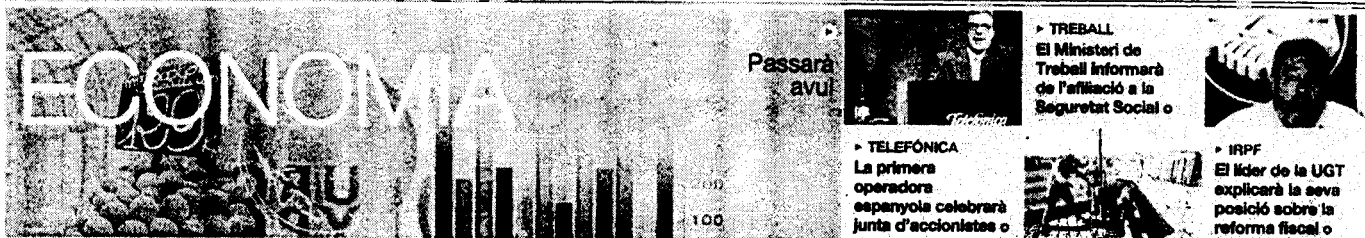
dad que menos ha visto ampliada su red estatal, después de La Rioja y Aragón (entre las zonas donde ha actuado la Administración central.

Mientras que en el conjunto de España la red estatal aumentó su dimensión en un 19,5%, en Cataluña sólo creció un 13%. En esta comunidad, estas carencias se han equilibrado en parte con una expansión de la red autonómica en un 15,5% (de 4.752 km a 5.505). Aunque con algunos peros: su obra más relevante, el Eix Transversal, acabó siendo pagada por el Estado; no se ha resuelto la transferencia de las carreteras de las diputaciones, y la apuesta por las vías de pago ha sido ob-

Las mejoras de la red de titularidad estatal se han localizado en Murcia, Madrid, Galicia y Castilla y León

jeto de críticas. ¿Consecuencia? Los usuarios se ven obligados a usar por fuerza las autopistas de pago porque las vías alternativas gratuitas no existen como tales, son deficientes o están saturadas.

En España, las mejoras de la red estatal han sido más evidentes en las comunidades de Murcia y Madrid, que ganaron un 74% y un 60%, mientras que también dieron un gran salto Cantabria (un 46,5%), Galicia (38%) y Castilla y León (26,5%). El propio ministro de Fomento, Álvarez-Cascos, indicó hace poco que el nordeste español recibirá inversiones 10 puntos por encima de su cuota de su población. ●

INFORME DE LA CAIXA SOBRE ELS EFECTES DE LA POLÍTICA DE PROMOCIÓ PÚBLICA

L'oferta de vivendes de lloguer decreix a tota la Unió Europea

|| Espanya disposa del parc més gran de pisos de propietat i del menor d'arrendament

|| El mercat immobiliari espanyol té menys capacitat per afrontar noves demandes

SALVADOR SABRIÀ
BARCELONA

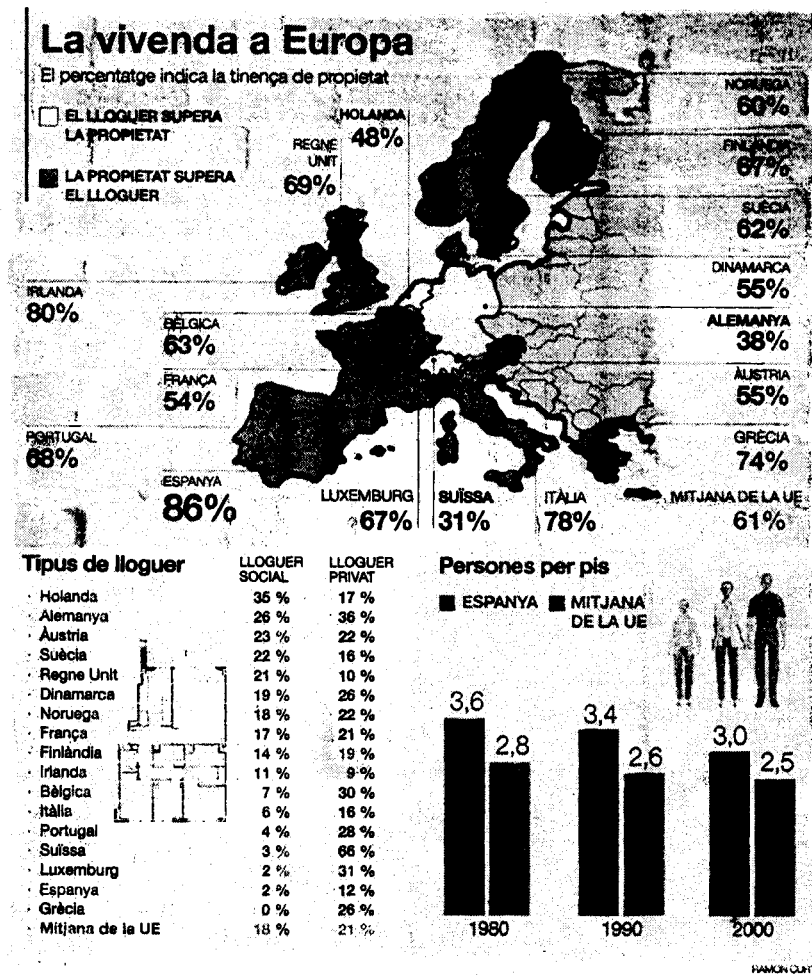
L'oferta de vivendes de lloguer, tant de titularitat pública com privada, està decreixent a tot Europa en l'últim decenni. Els parcs de pisos de lloguer a tots els països europeus han passat, en el seu conjunt, des de nivells superiors al 50% l'any 1960, fins a una mitjana actual del 39%, segons un informe de La Caixa, realitzat per l'economista Carme Trilla, que compara les polítiques de vivenda al continent i que es va divulgar ahir.

Espanya ocupa l'últim lloc en aquest rànquing, amb tan sols un 14% de tot el seu parc de vivendes en règim d'arrendament. El 86% restant estan ocupades pels seus propietaris. A més a més, Espanya també ocupa l'últim lloc pel que fa a lloguer públic, amb només el 2% del total de l'oferta. Segons Trilla, «les inversions públiques en vivenda a Espanya no han previst en cap moment una oferta seriosa i efectiva de lloguer social».

EL PES DE LA PROMOCIÓ / L'informe constata que el règim de tinença de la vivenda (en propietat o de lloguer) no depèn de la voluntat dels ciutadans per escollir alguna d'aquestes fórmules, sinó de les estratègies de promoció que han adoptat els diferents governs. Així, en aquells països on han dominat polítiques socialdemòcrates, el tipus prioritari de tinença és el de lloguer social. Aquest grup està format per Holanda (35%), Àustria (23%), Suècia (22%) i França (17%).

En un segon grup, bàsicament de països del centre d'Europa, hi predomina el lloguer privat: Suïssa (66%), Alemanya (36%), Bèlgica (30%) i Dinamarca (26%). El conjunt dels països amb predominància de la propietat privada està format per gairebé tots els mediterranis i està encapçalat per Espanya (86%), seguit d'Irlanda (80%), Itàlia (78%), Grècia (74%), Portugal (68%), el Regne Unit (69%) i Finlàndia (67%).

De tota manera, l'informe constata que la tendència general va cap al predomini de la vivenda en règim de propietat. «La mitjana actual de propietaris ocupants de les vivendes a la Unió Europea és del 61%, mentre que l'any 1960 se situava entre el

+dades

VIVENDES MÉS PETITES

LA POBLACIÓ EUROPEA S'ESTANCA, PERÒ EL NOMBRE D'HABITATGES AUGMENTA

La mida: El 1945 la mitjana europea era de 3,5 persones per domicili, el 1980 es va reduir a 2,8, i al final de segle normés era de 2,5 persones per vivenda ocupada.

El cas espanyol: Espanya és un dels països que mantenen més densitat als domicilis, amb tres persones per vivenda ocupada, a pesar d'una caiguda del 25% des del 1945.

Espai: La reducció de la vivenda no ha implicat una demanda de menor superfície habitable en la majoria dels països europeus, segons l'informe.

Quasi el 90% de les persones que viuen soles són més grans de 60 anys

La majoria dels habitatges unipersonals a Europa no estan formats per joves que s'emancipen de les seves famílies, sinó que, entre un 80% i un 90%, es tan ocupats per persones més grans de 60 anys i, de forma destacada, per dones, tant vides com solteres. El nombre de persones que viuen soles ha crescut un 33% en el decenni comprès entre el 1980 i el 1990, la tendència és que segueix creixent. Gairebé el 10% de la població europea viu sola.

L'any 2000, el parc de vivendes de la Unió Europea va arribar a una xifra total de 170 milions d'unitats. Gairebé un 4% de les noves cases són segones residències.

35% i el 45%. Paral·lelament, també s'està produint un procés de convergència en les estratègies públiques entre els diferents països europeus, en què els estats amb predomini del lloguer estan fomentant la propietat, i allà on hi ha més vivenda de propietat la tendència és promoure el règim d'arrendament. En aquest segon cas, Trilla va assegurar que és imprescindible establir

un sistema d'ajudes públiques a l'arrendatori o al promotor que cobreixi la diferència entre la renda mensual que poden pagar els sectors més necessitats de vivenda i el preu que hauria de cobrar el propietari perquè li sortís rendible posar el seu pis en el mercat de lloguer. L'EXCEPCIÓ / Espanya és l'únic país, va destacar l'economista, que no disposa de subvencions d'aquest tipus,

i aquest fet explica que hagi caigut la rendibilitat dels pisos de lloguer i que el parc es redueixi cada vegada més. Trilla va advertir que la situació a Espanya pot crear «greus problemes» en el futur amb l'arribada de més immigrants, perquè el mercat immobiliari té «menys capacitat per afrontar demandes emergents» que als països amb més oferta de lloguer, on és més fàcil poder accedir a una vivenda.

El precio de la vivienda crecerá por debajo del IPC a partir de final de año

La subida anual se moderará para situarse en el 5%, según el servicio de estudios del BBVA

MERCEDES GÓMEZ MADRID.—La espiral alcista que ha envuelto a los precios de la vivienda en España en los últimos años comienza a tocar techo. El empeoramiento del ciclo económico pasará factura al mercado inmobiliario residencial a finales de este año. En los últimos meses el encarecimiento se situará por debajo del IPC, en el 3,5%, según los pronósticos del último informe de situación inmobiliaria presentado ayer por el servicio de estudios del BBVA.

Será la primera ocasión desde 1996 en la que el precio de la oferta residencial crecerá menos que el coste de la vida.

Pese a la moderación de los precios, la entidad financiera estima que el repunte anual de precios se situará en el 5%; un descenso considerable teniendo en cuenta que la subida acumulada de 2001 se situó en el 15%. Así, se pagó una media de 1.096 euros por metro cuadrado.

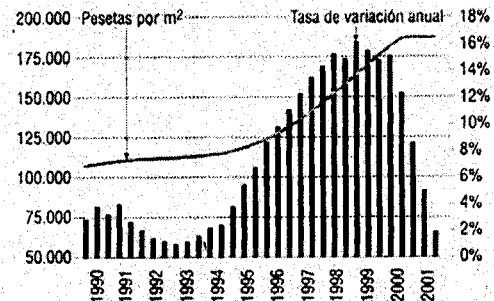
La desaceleración económica también se dejará notar en el ritmo de construcción de casas nuevas. Según los cálculos de la entidad financiera, los inmuebles de nueva edificación caerán un 30% este año, situándose en 375.000 unidades.

También decrece la demanda de segunda residencia. El informe indica que, transcurridos los meses de verano, los precios en las localidades costeras avanzaron a tasas inferiores que en ejercicios precedentes.

Mayor esfuerzo

El servicio de estudios del BBVA advirtió, sin embargo, que el esfuerzo familiar para acceder a una vivienda puede empeorar este año por una previsible subida de los tipos de interés y por la ralentización económica. Además, se ampliará la brecha existente entre la vivienda adquirible y las residencias a precios del mercado. Así, prevé que el

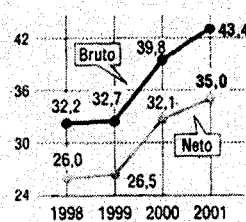
Precios de las viviendas

Precio vivienda / Ingresos

Esfuerzo sobre salario (%)

Fuente: Ministerio de Fomento y BBVA

114 / EL MUNDO

esfuerzo para adquirir a una casa se situará en el 44% de los ingresos brutos.

Pese a que en los últimos cinco años los inmuebles residenciales se han revalorizado por encima del 50%, el director del servicio de estudios del BBVA descartó hablar aún de «burbuja inmobiliaria», a la espera de la evolución que adquirirán los precios antes de finalizar el año.

Este boom experimentado por el mercado, según el estudio el-

aborado por el departamento de estudios del BBVA, ha deteriorado la relación entre los precios de las casas y los ingresos familiares. Es decir: mientras que en 1997 la compra de una vivienda requería cuatro años de salario medio bruto, la dedicación se incrementará hasta 5,7 años.

Por otra parte, el titular de Economía, Rodrigo Rato, abogó ayer por mejorar la seguridad jurídica de los contratos para fomentar la vivienda en alquiler.

Consum, comerç, turisme.

Els preus als supermercats han pujat en dos anys un 50% més que la inflació

Segons l'OCU, una cistella de 25 productes de gran consum costa un 9,4% més que el 1999

● Els preus dels productes de gran consum als supermercats han pujat en els últims dos anys un 50% més que la inflació, segons l'última enquesta de l'Organització de Consumidors

JOAN POYANO

i Usuaris (OCU): una cistella de 25 articles que el 1999 costava una mitjana de 50,90 euros, l'any passat en costava 51,95, un augment del 9,4% que contrasta amb el 6,2% de l'IPC. L'enquesta, feta a 829 establiments de 48 po-

blacions, incloent-hi les quatre capitals catalanes, indica que la diferència entre comprar al supermercat més car i al més barat és de 575 euros a Barcelona, de 541 euros a Girona i Lleida i de 372 euros a Tarragona.

La catorzena macroenquesta de consum de l'OCU inclou una mostra de l'evolució dels preus de 25 articles, segons la qual l'encariment més important en els dos darrers anys ha estat el de les cebes (29,8%), el del pollastre (28,2%) i el del porc (22%), mentre que només tres articles han baixat: oli Carbonell (-22%), Cola Cao (-2,3%) i Nescafé (-0,4%).

L'estudi, que publica aquest mes la revista *OCU-Compra Maestra*, analitza dues cistelles diferents, que corresponen a dos tipus de consumidors. La primera està formada per 176 productes d'alimentació i adrogueria, i està pensada per als consumidors que gasten sempre les mateixes marques amb independència del preu. En aquest apartat l'establiment més barat torna a ser el supermercat Dani de Jaén, i en general, la gran majoria dels establiments amb més bons preus són d'àmbit local o regional, i entre els primers només hi ha dues cadenes d'implantació estatal, Supersol i Intermarché. Els més cars són Sánchez Romero, de Madrid, i diversos centres d'El Corte Inglés (dos de Barcelona, un de Palma de Mallorca i els de Badajoz i Bilbao). Les cadenes més barates són Dani, Sangüi, Família, Dialprix i Intermarché, i si es prescindeix

Producte	1999		2000		2001		Puja total
	Ptes.	Euros	Ptes.	Euros	Ptes.	Euros	
Cebes, 1 kg	94	0,56	107	0,64	122	0,73	29,8%
Pollastre enter, 1 kg	227	1,36	303	1,82	291	1,75	28,2%
Llorzons de porc, 1 kg	701	4,21	773	4,65	856	5,14	22,1%
Llorzons de xai, 1 kg	1.794	10,78	1.764	10,60	2.115	12,71	17,9%
Pastanagues, 1 kg	92	0,55	90	0,54	108	0,65	17,4%
Pomes Golden, 1 kg	153	0,92	154	0,93	179	1,08	17,0%
Zanpa, 1 l	196	1,18	205	1,23	226	1,36	15,3%
Peres, 1 kg	142	0,85	156	0,94	163	0,98	14,8%
12ous, fregida	158	0,95	187	1,12	181	1,09	14,6%
Pascual, llet sencera, 1 l	101	0,61	105	0,63	114	0,69	12,9%
Muscos, 1 kg	303	1,82	320	1,92	339	2,04	15,9%
Mistol, 1 kg	161	0,97	165	0,99	177	1,06	9,9%
Midolla, 1 kg de llet	1.350	8,11	1.441	8,66	1.479	8,99	8,9%
Donettes, 6 u.	134	0,81	136	0,82	142	0,85	6,0%
Serra de pa	63	0,38	63	0,38	66	0,40	4,8%
Kolpesol, oli girasol, 1 l	150	0,90	138	0,83	157	0,94	4,7%
La Casera, 1,5 l	86	0,52	87	0,52	90	0,54	4,7%
Danone natural, 4x125 gr	135	0,81	137	0,82	141	0,85	4,4%
Cola-Cao, 2 l	169	1,02	171	1,03	176	1,06	4,1%
Tullipán, 500 gr	209	1,26	207	1,24	213	1,28	1,9%
Orlando, tomata fregida, 410 gr	77	0,46	78	0,47	78	0,47	1,3%
Wash&Go, 2 en 1, 300 ml	443	2,66	446	2,68	448	2,69	1,1%
Nescafé descafeinat, 100 gr.	490	2,98	477	2,87	478	2,87	-0,4%
Cola Cao, 900 grams	556	3,34	542	3,26	538	3,23	-3,2%
Carbonell, oli oliu, 0,4 l i 1 l	405	2,49	392	2,36	385	2,31	-22,2%
Cost total	8.469	50,90	8.644	51,95	9.262	55,67	9,4%

els productes frescos, les diferències entre cars i barats s'escurcen: Mercadona i Alcampo són només un 3% i un 4%, respectivament, més cars que Dani.

La segona cistella pretén cobrir les necessitats dels consumidors *no marquistes*, els que busquen els

preus més baixos sense importar-los la marca, i està formada per 77 productes d'alimentació (no s'hi inclouen els frescos) i d'adrogueria. Els establiments més barats en aquest apartat són tres botigues de descompte: Plus Superdescompte de Tarragona, Dia de Torrela-

vega i Lidl de Jerez de la Frontera. Entre les ciutats més cares hi ha les de sempre —Las Palmas i Sant Sebastià— i s'hi incorporen Bilbao i Torrelavega. L'OCU, però, destaca que han millorat els preus, tot i que continuen sent dels més cars, a Girona i Santa Cruz de Tenerife.

L'estalvi màxim, el 30% del cost mitjà de la compra tipus, a Madrid

J.P.

● Comprar els mateixos productes al supermercat més car o al més barat d'una ciutat representa una diferència que, en el cas més extrem, el de Madrid, és de 1.150 euros anuals, un estalvi que representa el 30% del cost de la cistella 1 (la de marques), que és de 3.877 euros segons l'enquesta de pressupostos de l'Institut Nacional de Estadística. Granada, Vigo, València i Saragossa segueixen de forquilles més grans entre establiments cars i barats, amb diferències superiors als 800 euros, mentre que a Barcelona, Lleida i Girona l'estalvi supera els 500 euros i a Tarragona no arriba als 400. La població on els preus són més semblants és Ciudad Real, on comprar al supermercat més barat o al més car només representa 101 euros de diferència.

Comprar per Internet fa pujar el cost de la cistella fins al nivell de les poblacions més cares, però amb sorpreses com ara que a Alacant surt més a compte fer la comanda a través de www.mercadona.es que no pas anar al supermercat.

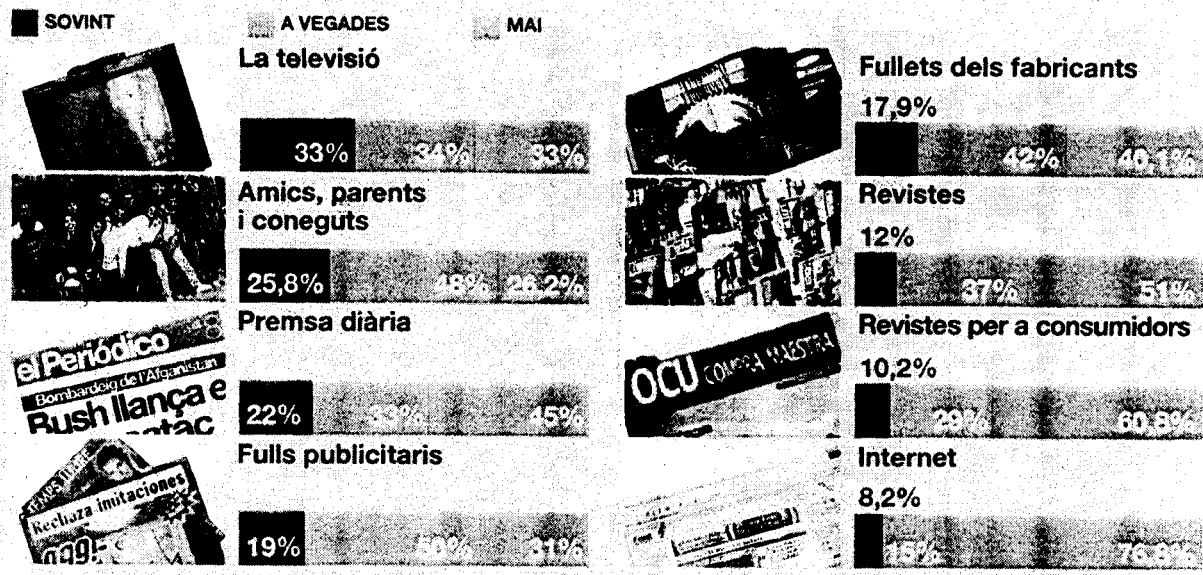
Consum

FONTS D'INFORMACIÓ DEL COMPRADOR A ESPANYA

Totes les fonts d'informació, excepte internet, són utilitzades per més de la meitat dels consumidors

Gràfic: EL PERIÓDICO
Font: 'sondeo del consumidor' (IUE/Cesop)

Com a consumidor, ¿quines fonts d'informació consulta habitualment per preparar les compres?
¿En consulta sovint, a vegades o mai?

Empresa, indústria, energia.

Madrid concentra más tecnología industrial, pero Barcelona está más diversificada

F. A., Barcelona

El área metropolitana de Barcelona tiene, en comparación con el resto de España, una alta concentración de industria textil, química y de producción de automóviles y aparatos electrónicos, además de estar bien aposentada en el sector editorial y de las artes gráficas; también se dispone de una amplia diversificación productiva. El perfil de Madrid es muy diferente: tiene más tecnologías industriales y entre ellas destaca en materias aeroespaciales, informática e investigación. Y también, a causa de ser sede de determinadas empresas, en extracción de crudos de petróleo y gas y en transporte marítimo de cabotaje. Son algunos de los datos contenidos en un amplio estudio realizado por un equipo de la Universidad Politécnica (UPC) sobre las áreas metropolitanas del suroeste de Europa.

El informe, dirigido por Josep Roca, analiza las situaciones y evolución de las áreas metropolitanas de Barcelona y Madrid, además de las de Valencia, Bilbao, Zaragoza, Sevilla y Málaga. En Portugal se ha tomado en cuenta las áreas de Oporto y Lisboa. En Francia, las de Burdeos, Montpellier y Toulouse.

El trabajo toma en consideración los aspectos de distribución de suelo, demográficos, infraestructuras, sistemas productivos y riqueza, además de dibujar la tendencia general de cada una de estas áreas. Metodológicamente se ha procurado operar con la misma noción de *área metropolitana* que utilizan desde principios de siglo los estudiosos de Estados Unidos, con el fin de establecer comparaciones consistentes, a pesar de que ello supone algunos problemas a la hora de homogeneizar series estadísticas. Uno de los factores determinantes es la movilidad de los residentes en el territorio.

Entre las conclusiones destaca la "poca evidencia de una coordinación en la ordenación territorial entre los distintos componentes metropolitanos de España, con la excepción de la relación entre Málaga y Sevilla". Los autores recomiendan una estrategia de coordinación que fomente el desarrollo del territorio.

Las sedes de las empresas tecnológicas también se concentran en Madrid

VIENE DE LA PÁGINA 1

El estudio señala que la concentración de sedes empresariales en Madrid es muy superior al tamaño de su economía. Madrid genera alrededor del 17,3% del producto interior bruto (PIB) español y Cataluña el 19%.

El informe de Xavier Vives destaca que entre 1994 y 2001 Madrid ha elevado el peso del valor bursátil de las empresas que tienen sede en la comunidad en relación con el tamaño de su economía. Por el contrario, Cataluña lo ha reducido. Madrid ha pasado a tener una sobrepon-

El peso de la economía catalana es inferior a la capitalización de las empresas con sede social en la comunidad

deración del 422% mientras que Barcelona llega a tener una infravaloración del 39,6%, agrega el estudio. En cambio, Cataluña tiene una amplia base de empresas no cotizadas en Bolsa, la mayor parte familiares, algunas de las cuales tienen un tamaño considerable. Se trata de sociedades como Puig, Roca Radiadores,

Grupo Planeta, Almirall Prodesfarma y Bórges.

La ubicación de las cúpulas de las empresas es muy importante desde el punto de vista fiscal. Este es el criterio que decide dónde deben pagar impuestos las empresas. La junta arbitral, que dirime los conflictos de competencias entre comunidades autónomas y entre éstas y el Estado, ha fallado recientemente a favor de que Terra-Lycos pague sus impuestos en Madrid y no en Cataluña. Este fallo, contra el que el Gobierno catalán ha recurrido ante los tribunales, se ha producido a pesar de que la filial de Internet de Telefónica ha trasladado su sede social a Barcelona.

En los últimos años, los cambios de sedes efectivas de las empresas hacia la Comunidad de Madrid han sido constantes. El estudio cita algunas como las constructoras Huarte-Obrascón, la cervecera Mahou-San Miguel y la constructora Acciona (véase el cuadro adjunto).

Respecto a las empresas del sector de las nuevas tecnologías, el informe indica que la mayor parte tiene su sede en Madrid. Aun así, Barcelona acoge las sedes social y ejecutiva de Rrevisión y la sede social del operador de móviles Amena, ambas integradas bajo el paraguas del Grupo Auna, cuya sede social tam-

Empresas que han trasladado sus sedes a Madrid

AÑO DE TRASLADO	EMPRESA	CIUDAD DE ORIGEN	NOTA DEL TRASLADO
1997	Acciona	Barcelona-Madrid	Fusión de Cubiertas y MZOV (Barcelona) y Entrecanales y Tavora (Madrid)
1998	Obrascón Huarte	Bilbao-Pamplona	Fusión de Obrascón (Bilbao) y Huarte (Pamplona)
1998	Endesa	Barcelona y otras CC AA	Absorción de Facsa, Enher, EPZ, Unelco, Sevillana, Gas y Electricidad, Viego y Nansa
1999	Aventis	Barcelona-Madrid	Unión de Hoechst (Barcelona) con Rhone Poulenc (Madrid)
1999	Astra Zeneca	Barcelona-Madrid	Fusión de Astra (Barcelona) y Zeneca (Madrid)
2000	Eurobank del Mediterráneo	Barcelona	Es en Madrid donde el banco capta más volumen de pasivo
2000	Mahou-San Miguel	Madrid-Barcelona	Fusión de Mahou (Madrid) con San Miguel (Barcelona)
2000	Manantiales del Cardó	Barcelona	Absorción de Manantiales del Cardó (Barcelona) por Leche Pascual (Madrid)
2000	Warner-Lambert- Pfizer	Barcelona-Madrid	Fusión de Warner-Lambert (Barcelona) y Pfizer (Madrid)
2000	Ebro Puleva	Barcelona-Granada	Fusión de Azucarera Ebro Agrícolas (Barcelona) y Puleva (Granada)

Fuente: Centros de decisión empresarial / actividad económica (Xavier Vives). EL PAÍS

bién está en la capital catalana aunque los negocios se dirijan desde Madrid. Terra se encuentra en este mismo último caso.

El estudio del profesor Xavier Vives no desautoriza ni se apunta a ninguna teoría en concreto, sino que verifica hipótesis a partir

de los elementos que juegan en cada caso. Enfatiza, por ejemplo, el papel de las ciudades en la difusión del conocimiento y explica que, después de la innovación, los proyectos empresariales son explotados por las llamadas economías de localización.

Una energia qüestionada ▶ Radiografia del sector

Pàgines 38 i 39

La producció nuclear va créixer el 2,4% el 2001

Les centrals espanyoles augmenten la potència i esgoten la vida del reactor

EL PERIÓDICO
BARCELONA

L'electricitat procedent de l'energia nuclear va arribar a un màxim històric l'any 2001. La producció va ser un 2,4% superior a la de l'any anterior. Les nou centrals espanyoles van produir 63.715 milions de quilowatts hora, i l'energia atòmica va ser la font del 27% del total de la producció elèctrica a Espanya, segons les dades difoses ahir pel Fòrum Nuclear, un organisme que agrupa totes les empreses productores d'aquesta energia.

Però a Espanya tot el consum elèctric, sigui quin sigui l'origen de l'energia, s'ha disparat. El 2001, l'augment de la despesa elèctrica

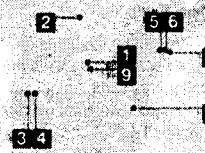
respecte a l'any anterior va ser del 5,8%, el més alt de tot Europa. Entre el 1996 i el 2001, aquest consum s'ha incrementat un 35%.

Les empreses nuclears es basen en aquest increment del consum per explicar la seva capacitat de producció superior, encara que no es facin noves centrals. Com a la resta de la UE, preval una moratòria tàcita, acordada pel Govern del PSOE del 1982, per construir nous reactors.

REACTORS MASSA ANTICS / La producció més important es deu a l'increment de la potència de les centrals ja existents. Actualment aquesta potència és de 7.815,8 megawatts i des del 1990 ha augmentat en 500 megawatts. La generació de més electricitat també és atribuïble a un allargament de la vida útil de les instal·lacions. Als reactors d'última generació se'ls donen 60 anys de vida, però la majoria dels espanyols, com Zorita, són antics i no duraran tant.

Altres factors que faciliten la pro-

La indústria atòmica d'Espanya

9 centrals en funcionament
7.815 MW (megawatts) de potència
27% de la producció elèctrica

Font: Foro Nuclear

CENTRAL	OBERTURA	FINAL DE LA LLICÈNCIA	POTÈNCIA
1 J. Cabrera Zorita Fenosa	1968	15-10-2002	160 MW
2 Garoña Iberdrola-Endesa	1971	5-7-2009	466 MW
3 Almaraz 1 Iberdrola-Endesa	1981	8-6-2010	973 MW
4 Almaraz 2 Iberdrola-Endesa	1983	8-6-2010	982 MW
5 Ascó 1 Endesa	1983	23-8-2011	1.028 MW
6 Ascó 2 Endesa	1985	23-8-2011	1.027 MW
7 Coferentes Iberdrola	1984	19-3-2011	1.025 MW
8 Vandellòs 2 Endesa-Iberdrola	1988	26-7-2010	1.087 MW
9 Trillo Iberdrola-Fenosa-Nuclear-Hidrocarbònica	1988	17-11-2004	1.066 MW

EL PERIÓDICO

el projecte VANDELLÒS 1, SEU DE LA TERMONUCLEAR

El Govern ha proposat la seu de Vandellòs 1 (Baix Camp), que s'està desmantellant, per albergar el reactor termonuclear experimental internacional que impulsen la UE, el Japó, Rússia i el Canadà amb l'objectiu d'assolir la fusió termonuclear. F.G.

ducció superior són l'allargament del cicle de combustible (ara és de 24 mesos) i els períodes de recàrrega de combustible més curts, que permeten tenir menys dies parada una central nuclear.

ESTAT DEL DEBAT / La moratòria nuclear s'ha començat a qüestionar recentment. Hi ha països industrialitzats -i, evidentment, totes les elèctriques- que volen reactivar l'energia nuclear, perquè això permetria complir més fàcilment els compromisos

de Kyoto contra el canvi climàtic. La indústria atòmica a penes emette CO2, el gran causant de l'efecte hivernacle.

Però no és fàcil que aquesta reactivació prosperi. El rebuig de l'energia nuclear entre la societat civil dels països industrialitzats frenarà nous projectes que, en canvi, sí que se segueixen portant a terme als països pobres o en aquells que, com l'Índia o la Xina, encara han d'acabar de culminar l'arrencada industrial. ■

Consum

FORMACIÓ PROFESSIONAL CONTÍNUA A LES EMPRESES

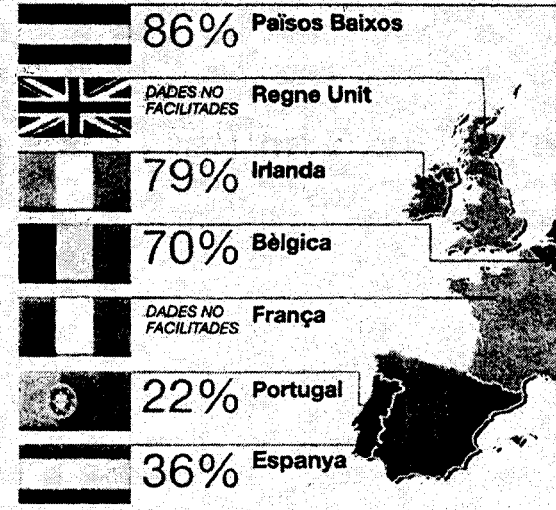
Espanya és un dels països europeus on les empreses es despreocupen més de les plantilles

Origen: EL PERIÒDIC
Text: Statistics in focus i Eurostat

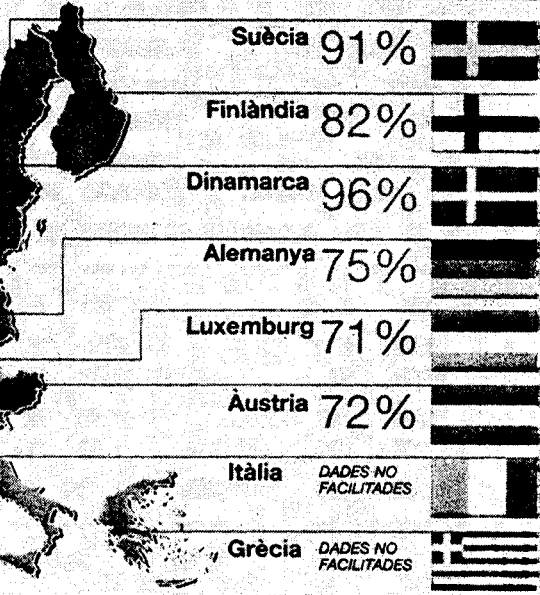
¿Quin percentatge d'empreses formen els treballadors?

ENQUESTA REALITZADA ENTRE 35.000 EMPRESES DE LA UE

MENYS DEL 75%   MÉS DEL 75%

PORTUGAL I ESPANYA ESTAN A LA CUA

L'empresa reclama més mobilitat als professionals

El 85% de les companyies necessita treballadors disposats a viure a l'estranger

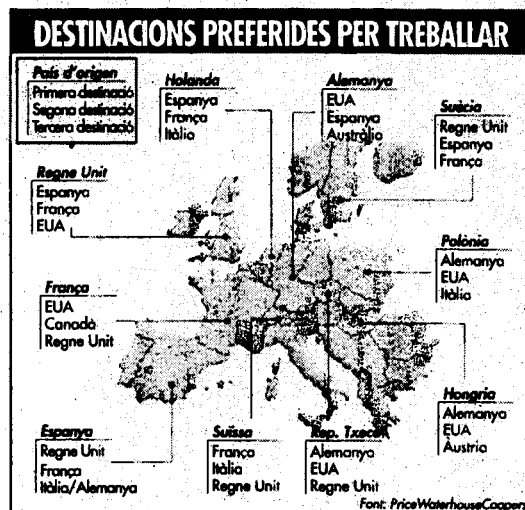
■ La competitivitat de les empreses europees està en seriós perill si no augmenta el nombre de professionals qualificats que estiguin disposats a desplaçar-se per treballar en un altre país, segons les conclusions d'un estudi de PriceWaterhouseCoopers.

S. B.
Barcelona

La creixent mobilitat internacional que les empreses demanen als seus treballadors no es correspon amb la voluntat d'aquests de traslladar-se a una altre país per motius professionals. Actualment, només el 0,4% de la població resident a la Unió Europea treballa fora del seu país d'origen, segons la Comissió Europea, un percentatge sis vegades inferior al dels EUA.

Segons l'estudi de la consultora, el 69% del empresaris considera que, els propers cinc anys, necessitarà una mobilitat més gran dels seus treballadors. En canvi, només el 14,8% dels treballadors de la UE —la major part joves sense experiència— es mostren disposats a treballar fora del seu país d'origen.

Les xifres criden encara més l'atenció en les empreses espanyoles. Espanya és, després de França, el país europeu on els empresaris donen més importància a la mobilitat laboral. Així, el 85% considera que la seva necessitat de mà d'obra mòbil augmentarà els propers cinc anys. La raó és la incipient, però creixent, internacionalització de l'economia espanyola. Tanmateix, solament un 12% dels espanyols es mostren disposats a traslladar-se de país. I, d'aquest percentatge, només el 10% són professionals qualificats i única-

DANIEL BLASCO

ment el 5% té un perfil d'alta direcció.

Segons Juan Manuel Cruz, director de consultoria de PriceWaterhouseCoopers, la percepció és que a Catalunya pot haver-hi més predisposició a la mobilitat internacional que a la resta de l'Estat espanyol, tot i que no se'n tenen dades. «Està més assumit treballar en una llengua diferent de la pròpia, i determinats aspectes culturals i la manera de treballar són més propers a Europa», afirma.

Falta legislació integrada

Un altre fet destacat que revela l'estudi és que els principals factors que motiven els espanyols a desplaçar-se a l'estranger són la millora del salari i el nivell de vida, i la recerca de noves oportunitats de treball, mentre que consideren el compromís amb l'empresa el factor menys motivador. Els ciutadans

de menys de trenta anys i de més de 45 són els més disposats a canviar de país per motius laborals.

D'altra banda, els empresaris destaquen com a principals obstacles a la mobilitat europea la manca d'una legislació laboral integrada i les diferències entre els sistemes fiscals; la necessitat de proporcionar una feina al cònjuge; els idiomes; i els diferents sistemes de prestacions socials. Les principals raons que esgrimeixen els treballadors per no voler expatriar-se són la família i l'educació dels fills; la manca de coneixement d'altres idiomes; l'escassa informació sobre oportunitats de col·locació; el treball de la parella; i l'escassa unificació de les titulacions professionals que existeix a Europa.

Els països estrangers preferits pels espanyols per treballar-hi són el Regne Unit, França, Itàlia i Alemanya.

DESACCELERACIÓ AL SECTOR DE L'AUTOMÒBIL

Les vendes de cotxes cauen el 8,1% aquest any

El retrocés va ser especialment fort al març, amb un descens del 15,4%

CLAUDI PÉREZ
BARCELONA

La caiguda del consum privat es deixa notar en les vendes de cotxes. Després del rècord aconseguit el 2001, la matriculació de turismes el primer trimestre de l'any va patir un retrocés del 8,1%, amb unes vendes de gairebé 329.552 vehicles, segons un primer avanç de les dades de fabricants i concessionaris espanyols.

El mes de març va ser especialment dolent, amb una caiguda del 15,4% respecte al mateix període de l'any passat. El sector atribueix el descens als símptomes d'esgotament del consum privat i a la reducció de dies laborables respecte del març del 2001, a causa de les dates que corresponen a Setmana Santa.

Luis Valero, director general de l'Associació Nacional de Fabricants d'Automòbils i Camions (ANFAC), va destacar que la caiguda del març «no és tan negativa», ja que els 126.191 cotxes venuts són «el quart millor registre de la història d'a-

quest mes». El sector preveu una sensible millora de les vendes a l'abril -per l'augment de les adquisicions per part de les empreses de lloguer i la sortida al mercat de nous models- i manté les previsions per a final d'any, amb una caiguda de les vendes que oscil·larà entre el 3% i el 5%.

PREVISIONS / «La recuperació del consum prevista per al segon semestre es deixarà notar en la demanda de vehicles, que recuperarà una part del terreny perdut els primers mesos de l'exercici», va explicar Valero. El mateix va passar el 2001. La tendència negativa del primer semestre es va capgirar els últims mesos de l'any i es va transformar fins i tot en importants llistes d'espera per a alguns models.

La caiguda experimentada al març va ser encara més important en el cas dels vehicles tot terreny, que mantenen la tendència negativa iniciada l'any passat. Les matriculacions de 4x4 al març van caure prop del 30%, amb 5.878 vehicles. En el conjunt del primer trimestre, el descens va ser del 19,3%.

Les principals marques han posat en marxa mesures per adaptar la producció a la caiguda de les vendes a Espanya, en línia amb el conjunt del sector a Europa. Les fàbriques es-

La venda de turismes a Espanya

Unitats matriculades

AL MES DE MARÇ

2002 126.191 -15,4%

2001 149.128

DEL GENER AL MARÇ

2002 329.552 -8,1%

2001 329.552

LES QUINZE PRIMERES MARQUES

Del gener al març del 2002

Renault	40.387
Opel	37.726
Ford	37.187
Peugeot	36.128
Seat	34.976
Citroën	34.137
Volkswagen	21.784
Audi	11.317
Fiat	10.996
BMW	9.007
Mercedes	7.842
Hyundai	6.978
Toyota	6.551
Nissan	6.537
Skoda	4.509

FONTS: ANFAC

ELS CINC MODELS MÉS MATRICULATS

Del gener al març del 2002

CITROËN XSARA 22.302

FORD FOCUS 21.130

RENAULT MEGANE 20.504

PEUGEOT 206 17.290

SEAT IBIZA II 15.238

FONTS: CIFAFI, CIFAFI

panyoles han optat per aplicar estratègies de flexibilitat laboral interna, que permeten reduir la producció sense retallar la plantilla.

Les matriculacions de vehicles de luxe van superar les xifres de l'any passat. Lluny de frenar-se després de l'aflorament de diner negre, per la

desaparició de la pesseta, marques amb models de preu elevat van experimentar creixements destacables. Així, les vendes de Mercedes van augmentar el 0,9% al març, les d'Audi van créixer el 4,8%, les de BMW, l'11,5%, i les de Jaguar, gairebé el 30%. ■

Agricultura, ramaderia, pesca, medi rural.

La Plataforma per la Llengua exigeix al govern mesures per fer complir la llei

Els vins catalans parlen castellà

Un estudi revela que només un 9% dels vins i un 18% dels caves de D.O. etiqueten els seus productes en català

Carol Biosca
BARCELONA

Quatre anys després de l'aprovació de la llei de política lingüística, que indica que "totes les dades obligatòries i informacions voluntàries dels productes amb denominació d'origen han d'ésser com a mínim en català", les principals empreses de gran consum de vins i caves de D.O. catalanes no etiqueten els seus productes en català. Un estudi de la Plataforma per la Llengua, efectuat l'hivern passat en 20 supermercats i hipermercats sobre 33 tipus de vins i 21 caves, revela que la presència del català en l'etiquetatge és només del 9% en el cas dels vins i del 18% en el dels caves. La llei fixava dos anys de marge per al seu compliment, que vencien el 7 de gener del 2000.

Pel que fa als vins, només les tres varietats del Marfil Alella, de l'empresa Alella Vinícola Can Jonc, compleixen la llei amb un etiquetatge bilingüe, i, respecte als caves, el català és plenament present en l'etiquetatge de dos productes de Codorniu dels vuit analitzats i un dels sis de Freixenet. També són etiquetats en català els caves Montferrant i Masachs, així com els productes d'altres empreses com Sumarroca i Raventós i Blanc.

Codorniu millora

L'estudi dedica un apartat a analitzar Freixenet, Codorniu i Miguel Torres, les tres empreses catalanes del sector amb més volum de negoci. Pel que fa a Codorniu, s'observa una clara millora en la presència del català en l'etiquetatge des de l'any 2000, fins llavors pràcticament absent. Freixenet també experimenta un creixement en la presència del català, si bé en productes en general més minoritaris. Segons l'estudi de la Plataforma, Miguel Torres és l'única empresa on encara no s'ha trobat cap producte adaptat a la legislació vigent.

A banda de Miguel Torres, l'informe cita set grans empreses més en què tots els productes de D.O. s'han trobat fora de la legislació actual i que, segons la Plataforma, "haurien de modificar urgentment la seva política lingüística". Es tracta de Castillo de Perelada, Juvé y Camps, Pinord, Marqués de Monistrol, Jaume Serra, Chandon i Bodegues Roqueta. No obstant això, l'organització assenyala que en els últims anys hi ha hagut un increment general de l'etiquetatge en català en aquest tipus de productes.

L'estudi destaca també que en els vins i caves d'alta qualitat, els que figuren amb una alta puntuació a la Guia Peñín

EL CATALÀ ALS VINS I CAVES DE D.O. CATALANES

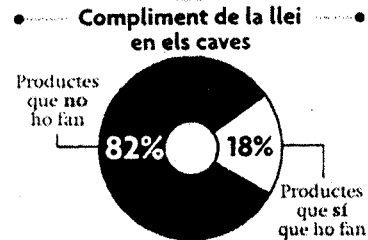
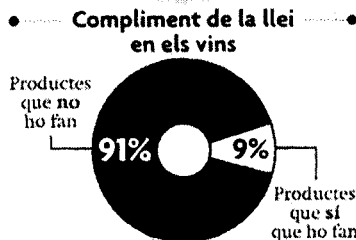
Productes més presents en superfícies de lliure servei

○ El català és plenament present a l'etiquetatge ● No compleix la llei, no etiqueta en català

VINS	CAVES
Miguel Torres	Codorniu
• Vina Sol ●	• Anna de Codorniu ○
• Sangre de Toro ●	• Codorniu Gran Cremant ●
• Coronas Tempranillo ●	• Mediterrania ○
• Vina Esmeralda ●	• Codorniu Extra ●
René Barbier (Freixenet)	• Delapierre (Glacé, Clàssic, Brut Tradició) ●
• Tradició ●	• Rondel Carta de Oro ●
• Clàssic ●	• Rútmat (Brut i Brut Nature) ●
• Králiner ●	• Bach Extríssimo (Brut Nature) ●
Masia Bach (Codorniu)	Freixenet
• Bach Extríssimo ●	• Freixenet Carta Nevada ●
• Vina Extríssima Bach ●	• Freixenet Cordón Negro ●
• Bach Rosado ●	• Canals i Nubiola (Brut i Semisec) ●
• Bach Extríssimo Seco ●	• Canals i Nubiola Brut ○
Jaume Serra (J. Garcia Carrion)	• Conde de Caralt (Brut Nature i Blanc de Blancs) ●
• Vina del Mar Azul ●	• Castellblanch (Gran Cremant, Brut Zero, Dos Lustrós) ●
• Jaume Serra Tinto ●	• Segura Viudas ●
Bodegues Roqueta	Juvé y Camps
• Ramon Roqueta Cabernet Sauvignon ●	• Juvé y Camps Brut Natural ●
• Ramon Roqueta Tempranillo ●	• Reserva Brut Cinta Purpurea ●
• Ramon Roqueta Crianza ●	Montferrant
Marqués de Monistrol (Arco Bodegas Unidas)	• Montferrant (Grapu, Blancs Nature, Tradició) ○
• Marqués de Monistrol Blanc de Blancs ●	Masachs
Ríamat (Codorniu)	• Llus de Vernier (Brut, Brut Nature, Gran Vernier) ○
• Abadía ●	Chandon
• Clamor ●	• Chandon Brut ●
• Rosado ●	Castillo de Perelada
• Casal ●	• Castillo de Perelada (Brut, Semi-seco) ●
Pinord	Jaume Serra
• Pinord Reynal Blanco Seco ●	• Brut Reserva ●
Conde de Caralt (Freixenet)	Marqués de Monistrol
• Blanc de Blancs ●	• Marqués de Monistrol (Reserva de l'Hereu, Reserva Brut) ●
• Rosado ●	
• Vendimia Seleccionada ●	
Castillo Perelada	
• Blanc de Blancs ●	
Alella Vinícola Can Jonc	
• Marfil Alella ○	
Juvé y Camps	
• Ermita d'Espells ●	

(*) Marqués de Monistrol és plenament en català, la resta etiqueta en català i castellà.

(**) Marqués de Monistrol és plenament en català, la resta etiqueta en català i castellà.

dels vins d'Espanya, l'etiquetatge en català és gairebé del 50% en els productes analitzats i d'un 61% si es compten els cellers. El percentatge arriba fins al 87% quan s'analitzen els que més exporten fora de l'Estat.

Davant d'aquests resultats, la Plataforma demana una "ràpida rectificació per part de les empreses" per adaptar-se a la llei i exigeix al govern mesures per complir-la, amb l'aplicació de sancions o la retirada de la D.O. als productes que es troben fora de la normativa.

Medi urbà.

INFORME MUNICIPAL SOBRE LA IMMIGRACIÓ

Un terç de la població del Raval és forana

● Els equatorians són la comunitat més nombrosa en set districtes

CARLES COLS
BARCELONA

El Raval és, amb un ampli marge d'avantatge, la zona de Barcelona amb un percentatge més alt de població d'origen estranger. Segons l'últim informe demogràfic de l'ajuntament, datat al gener del 2002, el 36,2% dels habitants del barri són immigrants. La xifra adquireix una especial rellevància si es té en compte que quan es va realitzar aquest mateix estudi el juny del 2000 la població d'origen estranger del Raval era del 20%.

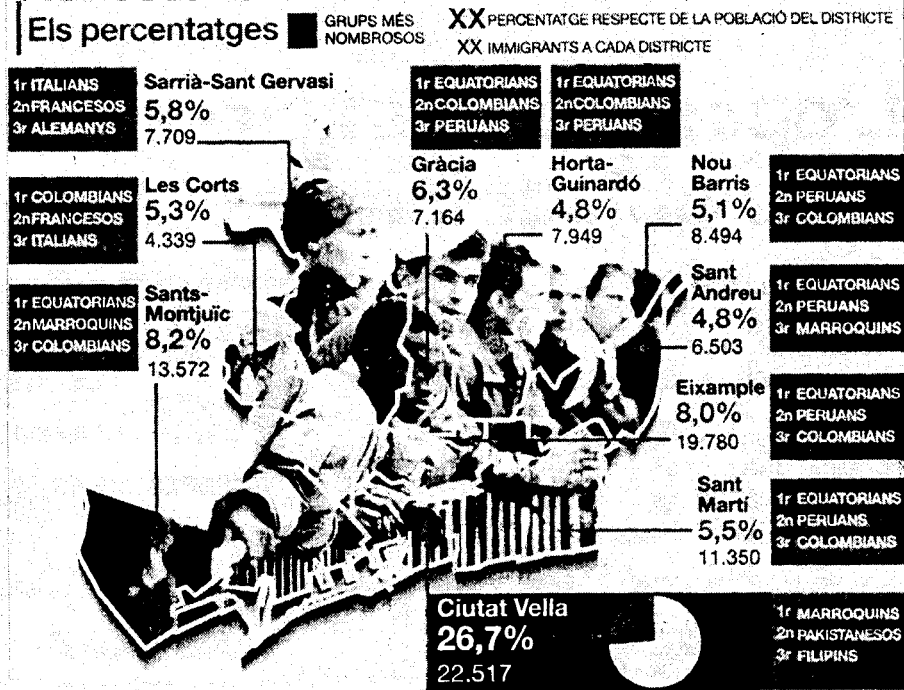
ARRENCADA PAKISTANESA / La comparació entre un informe i l'altre revela, a més a més, interessants transformacions. El 2000, tres comunitats -la marroquina, la filipina i la

pakistanesa- tenien al Raval censos pràcticament iguals, d'entre 1.300 i 1.400 persones cada una. Al capdavant hi havia, encara que per un marge molt escàs, el col·lectiu filipí.

En un any i mig, però, aquest equilibri s'ha trencat en benefici de la comunitat pakistanesa, que ha multiplicat per dos el nombre de membres i l'1 de gener del 2002 eren, oficialment, 2.696 veïns.

Amb tot, en el conjunt de la ciutat, on un 7,6% de la població és d'origen estranger (113.809 persones), els pakistanesos ocupen encara un cinquè lloc en el rànquing de procedències de la immigració, per darrere de l'Equador, el Marroc, Colòmbia i el Perú.

EL CAS DELS EQUATORIANS / El cas dels equatorians és, en vista de la successió d'estadístiques oficials, el més espectacular de tots. El març del 1996 hi havia censats a Barcelona 202 equatorians, una xifra molt modesta. Això els col·locava aquell any en el 28è lloc de la classificació. El 1999 eren 658 i el 2000 ja arribaven

a 2.703. El gener del 2001 sumaven 8.204 individus, i ara en són 17.975, cosa que fa, a més, que siguin el col·lectiu situat al capdavant en nombre a 7 dels 10 districtes de la ciutat.

Precisament, el rànquing per districtes ofereix una altra lectura curiosa de l'últim informe municipal.

Dels tres districtes on no governen els equatorians, un és Ciutat Vella, en què les tres comunitats més nombroses són, per aquest ordre, la marroquina, la pakistanesa i la filipina. Sarrià-Sant Gervasi és un altre món, ja que el rànquing l'encapçalen italians, francesos i alemanys. Però el cas més desconcertant és el de les Corts, ja que la comunitat més nombrosa és la colombiana, seguida de la francesa i la italiana.

Un altre retrat especialment interessant que ofereix l'últim informe sobre la immigració barcelonina són les piràmides de població. Dels 113.809 estrangers de la ciutat, 58.949 són homes i 54.860 dones. A priori podria semblar que les piràmides demogràfiques han de ser equilibrades, però l'anàlisi per pro-

cedències revela que es tracta d'un miratge. Per exemple, en el cas dels estrangers arribats de països del Magrib, 7.327 són homes i 3.964 dones. Si el lloc de procedència és el sud-est d'Àsia, la situació s'inverteix: 2.457 són dones i 1.845 són homes.

REUNIFICACIÓ FAMILIAR / El desequilibri és important des del punt de vista social perquè alguns experts consideren que un moment especialment crucial de les migracions és quan es porta a terme la reunificació familiar. Barcelona, en vista de les gràfiques municipals, està lluny encara en molts casos d'acostar-se a aquesta fase. Malgrat tot, hi ha dues procedències geogràfiques, Sud-amèrica i Europa central i oriental, d'on el nombre d'homes i de dones sí que manté un cert equilibri. ■

NOU BARÒMETRE D'OPINIÓ TRIMESTRAL

La inseguretat torna a ser la gran obsessió de BCN

La delinqüència desplaça el trànsit com a primera preocupació

PATRICIA CASTÁN
BARCELONA

La falta de seguretat i la delinqüència han tornat a col·locar-se en el lloc més alt dels problemes que preocupen els barcelonins. En aquesta ocasió, la inseguretat ciutadana ostenta la quota més alta dels últims anys, ja que ha estat anomenada com a por principal en el 26,5% dels casos. La circulació, amb el 18% de les opinions, se situa com a segon gran problema urbà en el baròmetre trimestral que ahir va donar a conèixer l'ajuntament.

El regidor Ernest Maragall va associar la preocupació general per la seguretat als preparatius de la celebració de la cimera de la UE els dies en què es portava a terme l'enquesta telefònica. Altres interpretacions possibles tindrien en compte la mort de l'equatorià que va ser apallissat al Maremàgnum el gener passat. El cert, en tot cas, és que el nivell d'intranquil·litat per la inseguretat detectat aquest trimestre supera en

cinc punts la quota rècord del setembre passat.

La situació semblava haver-se estabilitzat fa tres mesos, quan la circulació va recuperar el seu tradicional lloc d'honor en la llista dels maldecaps urbans. Però novament la sensació de perill davant la delinqüència es torna a disparar, seguint una corba que va començar l'any 1999, quan amb prou feines copava el 4% de les queixes. Ernest Maragall va detallar que el focus de la preocupació estava clarament situat a Ciutat Vella, on es registren els índexs més alts de delictes, seguits per les àrees més properes: els districtes de l'Eixample i Sants-Montjuïc.

LA NETEJA MILLORA // El trànsit, en segon lloc, ha baixat tres punts respecte a l'anterior trimestre, i se situa amb un índex gairebé a la meitat que fa tres anys. Els problemes associats a la immigració mantenen amb un 12,4% el tercer lloc en el rànquing barceloní, i van seguits per l'atur i per les condicions de treball, que pugen lleugerament. La problemàtica laboral encara despunta més en la llista de problemes detectats a Catalunya i Espanya, on es col·loca al capdavant.

Maragall va destacar també el descens de queixes sobre la neteja urba-

na, que suposen un terç de les constatades fa menys d'un any. Altres problemes menors serien les obres i l'urbanisme, l'aparcament i el transport públic.

El grup municipal de CiU va considerar que els resultats del baròmetre, tant pel que fa a la inseguretat com a la feina de l'ajuntament, «evidencien el deteriorament de la gestió de l'alcalde Clos». ≡

La bona imatge de la gestió municipal baixa del 68% al 48%

►► Un 48,6% dels ciutadans valoren positivament la gestió municipal, enfront del 68,3% que tenia aquesta opinió fa menys de tres anys. En aquest període ha baixat 30 punts la percepció que Barcelona ha millorat, mentre que ha crescut la veu dels que opinen que ha empitjorat. Joan Clos manté una nota mitjana de 6,1 i el nacionalista Joan Puigdollers aconsegueix aprovar aquesta vegada amb un 5 pelat. El 26,3% d'enquestats votarien ara al PSC.

Passarà avui

DOCTOR ROBERT
L'alcalde Clos
Inaugurarà els actes
del centenari del seu
predecessor o

FORUM 2002
Començarà el cicle
Ciutats del segle
XXI amb el capítol
dedicat a Mèxic o

L'EVOLUCIÓ DELS HÀBITS D'OCI

El 70% dels barcelonins adults surten a la nit

Tot i anar a dormir de matinada, la majoria s'aixequen abans de les vuit

PATRICIA CASTÁN
BARCELONA

Sortir de nit i matinar són hàbits compatibles per a la majoria de la població barcelonina. Més del 70% de residents de la metròpoli catalana més grans de 18 anys se'n van a dormir després de mitjanit, tot i que el 71,6% confessen que es lleua abans de les vuit del matí. La situació canvia a l'àrea metropolitana, on el percentatge de veïns que se'n van a dormir abans de les onze de la nit està set punts per sobre de Barcelona. Les xifres mostren una tendència a dilatar al màxim el temps d'oci quan acaba la jornada laboral, i això es tradueix en un augment de l'afició a passejar, anar a comprar i freqüentar restaurants, cines, bars i discoteques, segons l'enquesta de la regió de Barcelona.

A la gran urbs, la gran majoria

dels residents (adults) —un 33,5%— posen el despertador a les vuit del matí. A continuació hi ha un 29% que s'aixequen a les set del matí, un 18,6% que ho fan a les nou i gairebé un 7% que comencen el dia a les sis del matí. Però llevar-se d'hora s'ha compatibilitzat amb una freqüència més gran de molts dels hàbits d'oci més populars que es porten a terme fora de casa.

HIPERACTIVITAT / Així, l'enquesta reflecteix que entre l'any 1995 i el 2000 la xifra de barcelonins que van anar «freqüentment» o «ocasionalment» de restaurants va passar del 45,7% al 56,6%, i en el cas de l'assistència al cine, del 40,5% al 46,8%. La freqüència amb què van anar a bars, discoteques i pubs també ha crescut més de quatre punts, però en aquest últim cas les xifres encara eren més altes entre els veïns de les poblacions corresponents a l'àrea metropolitana.

La regidora Marina Subirats destaca un creixement general de les activitats fetes durant el temps lliure. «Tot hom fa més coses i més diverses», explica. I no totes necessiten el corresponent desemborsament. L'activitat estrella fora de casa és passejar (la primera per al 44% de la gent), seguida de fer esport i quedar amb els amics. L'augment de la vida nocturna, puntualitzada, està lligada a la població adulta més jove.

En comparació amb l'auge de les activitats més vinculades a la diversió, crida l'atenció un descens de la freqüència d'activitats culturals com per exemple la visita a museus, que ara només fan amb freqüència un 8,6% de veïns, i que en el cas dels 27 municipis de l'àrea metropolitana cau fins al 3,5%.

Marina Subirats destaca que la gent cada vegada té la percepció de «tenir menys temps lliures», malgrat l'envelliment de la població. Únicament un 30% creu que té prou temps per poder-se dedicar als seus hobbies. ■

OPINIONS DE LES MAMETES D'ARTIGAS I MADA LAMÁS

Textos: MAURICIO BERNAL / Fotos: JOHJI BARRERAS

o MADA LAMÁS
Perruquera, 28 anys

«Dormo poc, cinc hores al dia; la nit l'aprofito per estar amb els meus amics i per sortir»

o AUGUSTO BERENGER
Veterinari, 47 anys

«La som i la vida nocturna depenen de les circumstàncies personals i professionals»

o ROGER ARTIGAS
Treballador d'una empresa de consultoria, 23 anys

«Entre setmana dormo el més just perquè surto cada dia. El temps lliure és escàs i s'ha d'aprofitar»

o CONCEPCIÓN MÁRQUEZ
Treballadora de la Generalitat, 43 anys

«Quan tens nens, com jo, a penes penses a sortir i anar a dormir tard»

o ARIADNA JIMÉNEZ
Secretària, 23 anys

«Jo no surto entre setmana perquè afecta la meua feina»

o FAUSTO JOVEN
Cap de trànsit, 36 anys

«Ara ja no faig el tronera. És una cosa que depèn de l'edat»

o JAIME PASTOR
Paleta, 46 anys

«Dormo molt i surto poc. Tinc una vida descansada»

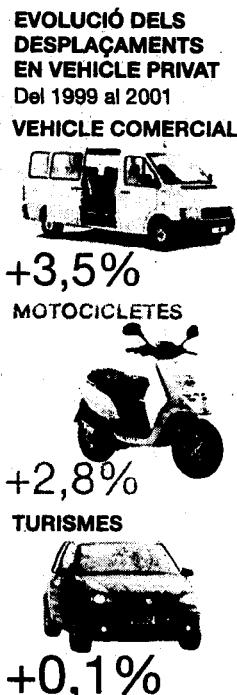
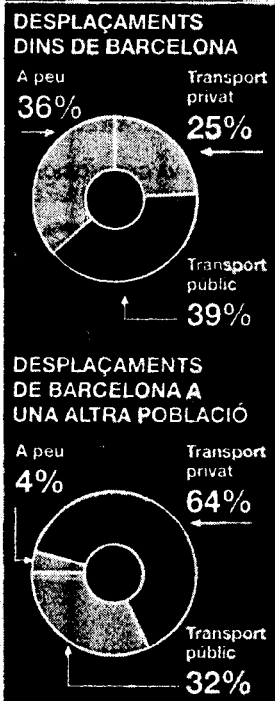
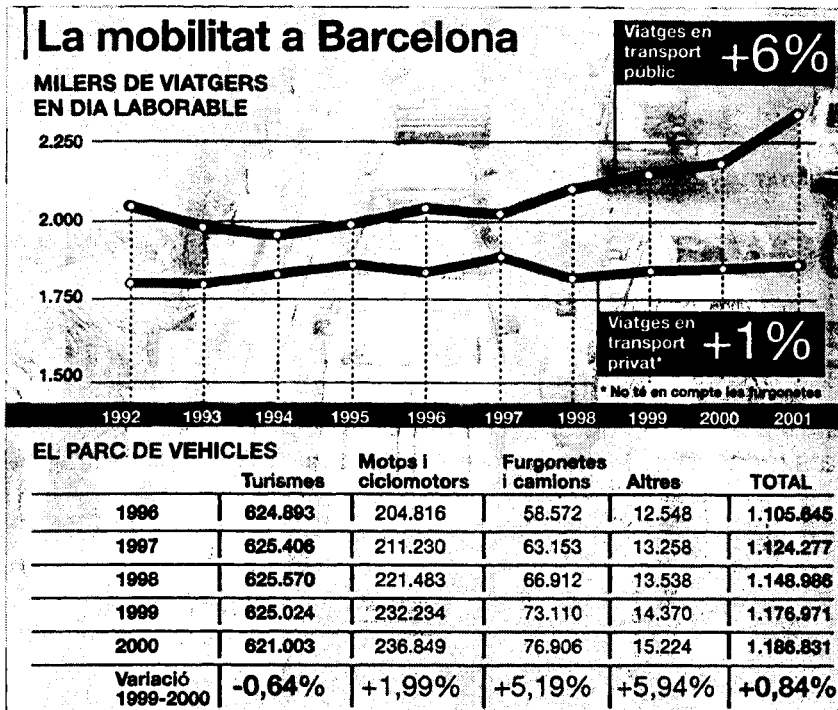
la vivenda

L'ORDINADOR I LA TV MANEN

o El temps lliure que es disfruta a casa està encapçalat en línies generals per la televisió, seguida de la lectura (primera a ser citada, però no la que ocupa la taxa d'activitat més gran), la música, fer les feines de la casa i descansar sense fer res. L'increment més espectacular està vinculat a l'ordinador, internet i la consola de videojocs, que multiplica per quatre la seva presència respecte al 1995. Cauen a la meitat altres hàbits casolans com estudiar, mentre que creixen lleugerament parlar amb la família, la jardineria, el bricolatge, escoltar la ràdio i les activitats artístiques.

La gestió del trànsit ► Informe anual de l'ajuntament

Pàgines 40 i 41 ►►

L'ús del transport públic puja a BCN però no a costa del cotxe

La integració de tarifes dispara un 6% la utilització del metro, el tren i l'autobús

Un de cada dos turismes que circulen pels carrers de la ciutat és de fora

CARLES COLS BARCELONA

L'ús del transport públic a Barcelona va créixer durant l'any 2001 un destacat 6%, conseqüència gairebé segura de la integració tarifària, però no ho va fer, paradoxalment, en detriment de la utilització dels vehicles privats (cotxes i motos), que també va augmentar, encara que només ho va fer un 1%. La conclusió -segons el balanç anual que ahir va presentar l'ajuntament- és que ha crescut en general el volum de desplaçaments. Cada dia laborable es van realitzar a Barcelona du-

rant el 2001 uns 6.280.000 viatges de mitjana. L'informe, que va ser analitzat ahir en una sessió plenària del pacte per la mobilitat, ofereix una interessant radiografia de com està i, sobretot, de cap a on evoluciona el trànsit de Barcelona.

BAIXA EL PARC MÒBIL / Una dada curiosa serveix de punt de partida: el cens de cotxes particulars de la ciutat descendeix progressivament des del 1999, fet desconcertant si es té en compte que els dos últims anys han estat un bienni d'or per als fabricants de cotxes a Espanya. En rea-

litat, l'1% d'increment en els desplaçaments realitzats en vehicle privat ha estat més per les motocicletes que pels cotxes.

Amb tot, amb més desplaçaments en transport públic i menys parc mòbil de turismes, l'ús del cotxe a la ciutat va créixer un 0,1%. Una possible explicació apareix també a l'informe anual: la velocitat mitjana a què se circula pels carrers, 20 quilòmetres per hora, ha augmentat -més a les vies transversals que a les verticals-, fet que sempre és un incentiu a l'hora de decidir-se a agafar el cotxe.

Però és en el capítol de transport públic on el 2001 va suposar per a Barcelona un punt d'inflexió. De mitjana, cada dia es van realitzar en subúrbà, tren o bus un total de 130.000 viatges més que el 2000. Aquesta seria la cara amable de l'informe. El revers seria que les conne-

accidents

UN MORT CADA SIS DIES

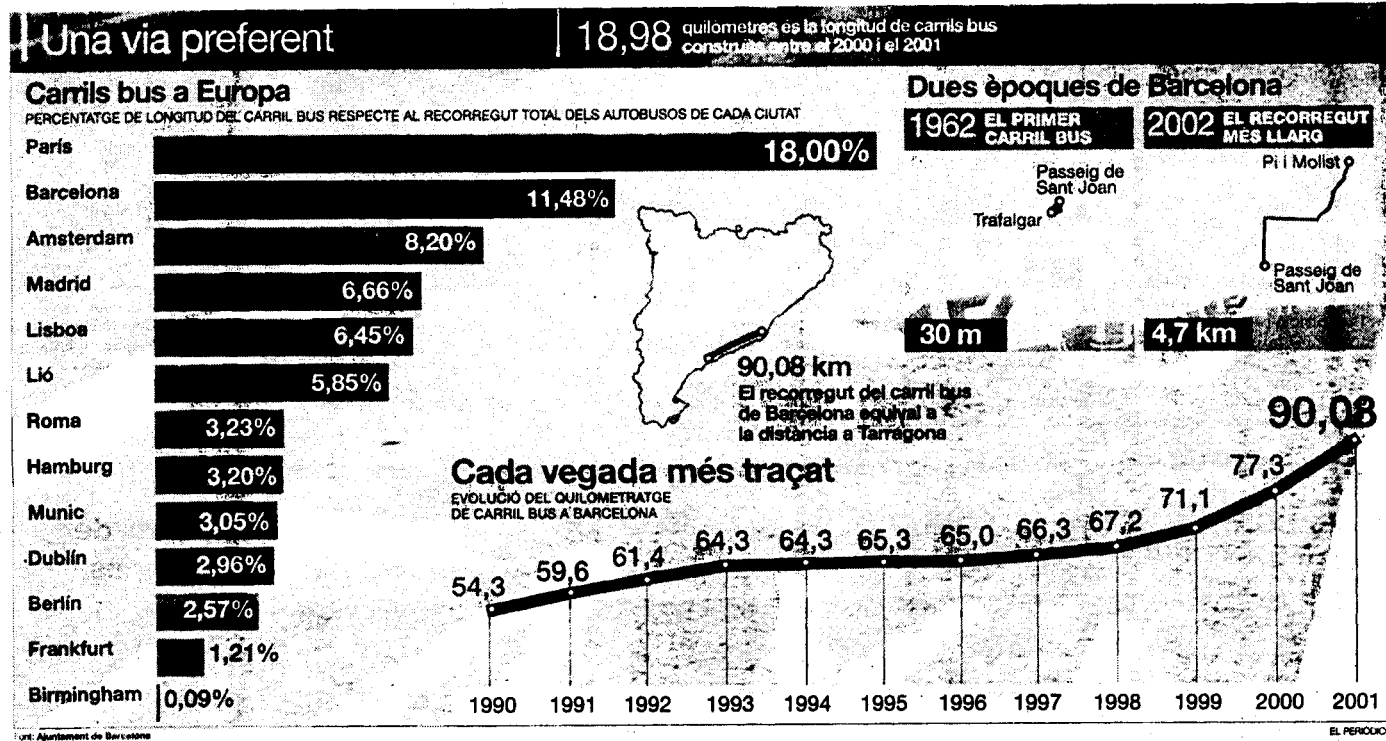
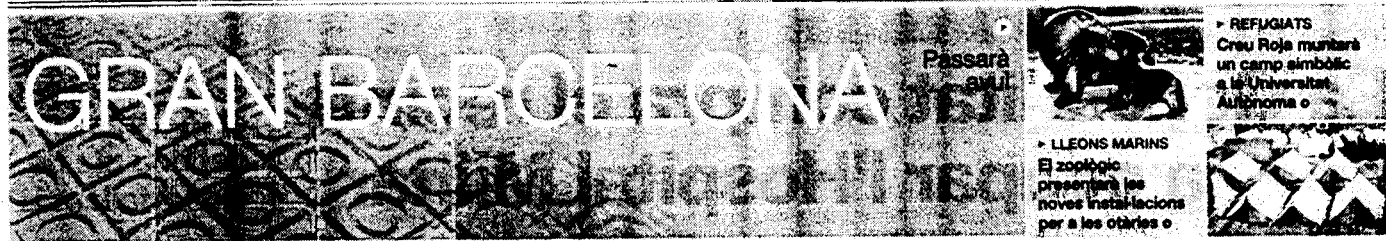
Una persona va morir cada sis dies als carrers de Barcelona durant el 2001. L'estadística diu que un 42% solen ser motoristes, un 30% viants, i un 28% usuaris de cotxe. En el cas d'aquests últims, els informes oficials destaquen que un 90% de les víctimes no portaven posat el cinturó de seguretat.

La xifra d'accidents a l'any (uns 12.000) va descendir un 7,9% respecte al 2000.

xions en transport públic amb municipis de l'entorn de Barcelo segueixen sent molt deficitàries. Això és inqüestionablement observable en com es realitzen els desplaçaments interns -un 39% en transport públic, 25% en privat i 36% a peu com es porten a terme els que passen el límit del terme municipal -64% en vehicle privat, 32% públic i 4% a peu-

ALLAU DIÀRIA / En aquesta desproporció hi ha l'arrel dels embussos que pateixen els carrers de la ciutat. Cada dia entren a Barcelona 309.000 cotxes de fora, per això gairebé un de cada dos turismes que es veuen carrer (45%) és d'un altre terme municipal.

Les furgonetes són un capítol part. El trànsit de vehicles comercials es va incrementar entre el 1999 i el 2001 un 3,5%. Per això la política municipal més recent ha anat enminada a disminuir el nombre de places d'aparcament als carrers (com a element dissuasori) per desfer l'espai guanyat a àrees de càrrega i descàrrega, sobretot perquè així s'eviten a més a més els problemes que causa al trànsit la indisciplina de la doble fila. ■

RESULTATS DE L'APOSTA PEL TRANSPORT PÚBLIC

BCN només és superada per París en quilòmetres de carril bus a Europa

Entre els anys 2000 i 2001 es van pintar més vials reservats que en tot el decenni anterior

Els projectes en marxa faran créixer en poc temps l'entramat fins als 102,79 quilòmetres

CARLES COLS
BARCELONA

L'impuls que durant els últims dos anys ha tingut la política de carril bus a Barcelona, després d'un decenni anterior pobre en projectes, ha convertit Barcelona en la segona ciutat europea que més espai reserva als seus autobusos. Només París està al davant. Amsterdam, Madrid i Lisboa (per aquest ordre) s'han quedat endarrerides després que entre el 2000 i el 2001 el bus guanyés a Barcelona 18,98 quilòmetres de carril reservat.

El càlcul efectuat per establir aquest rànquing europeu de carril bus consisteix a superposar sobre el mapa la distància total que recorren les línies d'autobús en cada una de les ciutats de la llista a contrallum dels trams que es cobreixen amb vials reservats. A París és un 18%, i a

Barcelona, un meritori 11,48%.

Evidentment, en xifres absolutes no té res a veure Barcelona amb París. La capital francesa acumula ja un total de 477 quilòmetres de carril bus als seus carrers. Barcelona, per ara, només 90,03 quilòmetres. Fins i tot Madrid té en xifres absolutes 5 quilòmetres més que Barcelona.

GARREPES ANYS 90 / No obstant, la capital catalana està al mig d'un procés de transformació profunda en aquesta matèria. En la dècada dels 90, les autoritats municipals van ser garrepes en aquesta matèria. Se'n van pintar menys de 17 quilòmetres. Només el 2000 i el 2001 ja es va superar aquesta xifra.

El procés, a més, no s'ha interromput. Barcelona podria arribar en un parell d'anys més als 102,79 quilòmetres (i superar així Madrid en xifres absolutes) gràcies a les ini-

ciatives de tres departaments municipals diferents: Via Pública, l'Institut Municipal d'Urbanisme (IMU) i tots els actors implicats en la urbanització del districte tecnològic Poblenou 22@.

CARRIL EN CONTRASENTIT / Entre els projectes en previsió destaca, per la seva singularitat, el programat per a l'avinguda de Madrid, entre la carretera de Sants i la rambla del Brasil. L'ajuntament reservarà allà 673 metres de carril bus de sentit invers a la marxa de la resta dels vehicles. D'aquesta mena específica de carril a penes n'hi ha a Barcelona (1,15 quilòmetres, com a màxim), sobretot perquè l'experiència portada a terme al passeig de Gràcia va tenir tràgiques conseqüències. Però, amb tot, alguns especialistes argumenten que el carril en contrasentit té l'enorme avantatge respecte del con-

comparació

EL METRO, XARXA MÉS CURTA

La xarxa de metro de Barcelona cobreix una longitud total de 83,6 quilòmetres, de manera que fins i tot en aquesta comparativa el carril bus de la ciutat destaca amb força.

No obstant, els autors de l'informe sobre com és la xarxa d'autobusos en diferents ciutats europees sostenen que aquesta desproporció ha de ser agafada, en realitat, com una mala notícia, perquè posa en relleu el dèficit de metro que té Barcelona.

vencional que no és envait pels cotxes particulars.

40è ANIVERSARI / El carril bus de Barcelona, en qualsevol cas, celebrarà el pròxim 24 de desembre el seu 40è aniversari. Aquell dia, però del 1962, se'n va estrenar el primer tram. Era molt curt (només 30 metres) i cobria l'espai que separa el carrer de Trafalgar de la Ronda de Sant Pere davant de l'Arc de Triomf. En realitat, era la reconversió d'un antic traçat de tramvia. Els dos primers trams creats expressament no van arribar fins al 1965, un al passeig de Gràcia, de Gran Via a Rosselló (880 metres), i un altre a la Ronda Universitat (160 metres).

Quaranta anys més tard, el carril bus ininterromput més llarg de la ciutat té 4.710 metres i uneix el passeig de Sant Joan amb el carrer del Doctor Pi i Mollist.

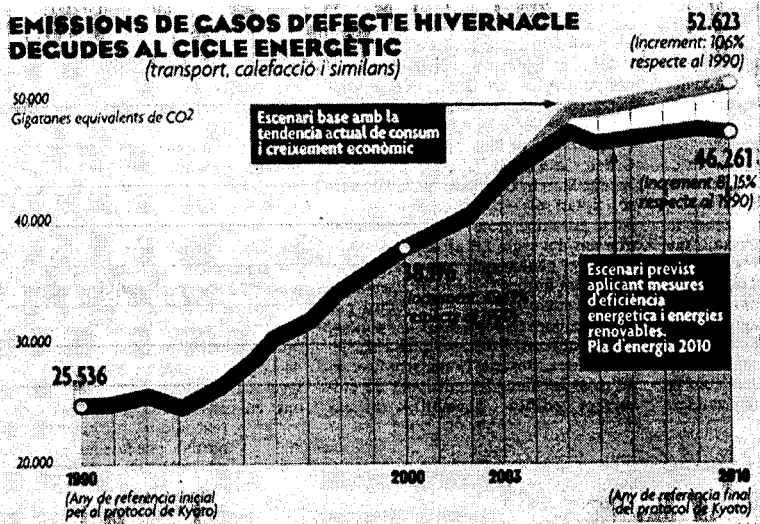
Medi ambient.

El conjunt de l'Estat ha superat en més del doble el límit fixat pel protocol de Kyoto sobre canvi climàtic

Catalunya ha augmentat un 50% les emissions de CO₂ en 10 anys

El pla d'energia del govern català pretén posar fre a l'escalada

EMISSIONS DE GASOS D'EFFECTE HIVERNACLE DEGUES AL CICLE ENERGÈTIC (transport, calefacció i similars)

Joaquim Elcacho
BARCELONA

Catalunya va augmentar les emissions de gasos d'efecte hivernacle (diòxid de carboni -CO₂- i similars) d'un 49,49% entre els anys 1990 i 2000. Així, de 25.536 gigatonnes equivalents de diòxid de carboni emeses el 1990 es va passar a 38.176 gigatonnes, segons dades facilitades a l'AVUI per la direcció general d'Energia amb relació a les emissions degudes al cicle d'energia (no s'hi inclouen gasos dels abocadors, agricultura o ramaderia). Si la tendència actual de consum d'energia es manté, l'any 2010 Catalunya emetrà l'equivalent a 52.623 gigatonnes de diòxid de carboni, és a dir, un 106% més que la xifra de

referència del 1990. En canvi, si es posen en marxa les mesures d'eficiència energètica, estalvi i utilització de les energies renovables previstes pel pla de l'energia a Catalunya en l'horitzó de l'any 2010, a finals d'aquesta dècada Catalunya emetrà a l'atmosfera l'equivalent a 46.261 gigatonnes de diòxid de carboni, és a dir un 81,15% més que el 1990.

Objectius de Kyoto

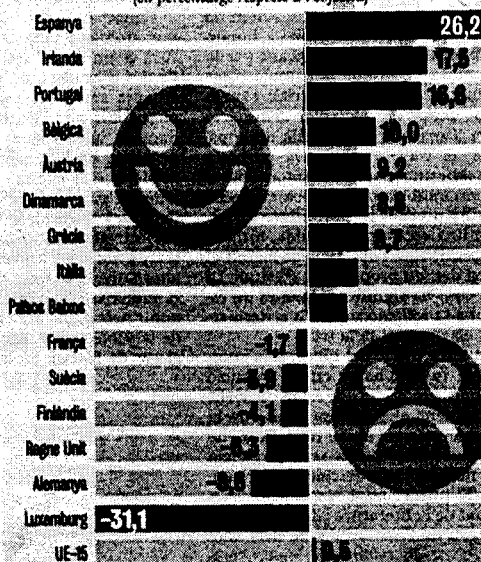
El control de les emissions de gasos amb efecte hivernacle com el diòxid de carboni és un dels principals objectius del protocol de Kyoto. Els acords establerts en aquesta dècada catalunya emetrà a l'equivalent a 46.261 gigatonnes de diòxid de carboni, és a dir, un 106% més que la xifra de

bona part per les emissions d'aquest gasos.

El protocol de Kyoto estableix que, en el seu conjunt, la Unió Europea (UE) ha de reduir les seves emissions de gasos d'efecte hivernacle d'un 8% l'any 2010 (es prenen com a referència inicial les emissions de l'any 1990). Dins la Unió Europea, però, el repartiment d'aquest compromís és desigual. Així, mentre Alemanya ha de reduir les seves emissions d'un 21%, l'Estat espanyol pot incrementar les emissions d'un 15%.

Tot i amb això, amb les dades actuals, en només 10 anys l'Estat espanyol ha augmentat les emissions de gasos d'efecte hivernacle d'un 33,7%, és a dir que supera el límit del protocol de Kyoto en 18,7 punts. De

DESVIACIÓ DE L'OBJECTIU DE KYOTO (en percentatge respecte a l'objectiu)

fet, dins la UE, l'Estat espanyol és ara el líder en incompliment del protocol de Kyoto.

El cas de Catalunya

Tot i reconèixer que les previsions d'augment de les emissions de gasos d'efecte hivernacle a Catalunya "són notablement superiors" a les del conjunt de l'Estat, el pla d'energia de Catalunya afirma que per calcular la part proporcional que li correspon pel que fa a l'acompliment del protocol de Kyoto, s'han de tenir en consideració dos factors.

D'una banda, el 1990, a Catalunya només s'emetien 4,2 tones equivalents de diòxid de carboni per habitant, mentre que al conjunt de l'Estat eren 5,3 (a causa del fort pes de l'energia nuclear a Catalunya). En el mateix sentit, la Generalitat considera que com que Catalunya representa el 20,6% del producte interior brut de l'Estat, pot fer servir aquest mateix percentatge com a límit per a les seves emissions de gasos d'efecte hivernacle, amb l'argument que la UE va fer servir un mètode "similar" per establir el repartiment entre Estats.

Seguint el sistema de càlcul del pla d'energia, Catalunya hauria d'emetre el 2010 un màxim de 49.150 tones equivalents de diòxid de carboni. Per contra, si es fa servir una regla de tres simple, per aconseguir l'objectiu del protocol de Kyoto fixat per la UE per a l'Estat espanyol, Catalunya no hauria de superar les 29.350 tones.

De Palacios escalfa de nou la polèmica nuclear

Les declaracions de la vicepresidenta de la Comissió Europea i comissària d'Energia, Loyola de Palacios, defensant l'energia nuclear com a sistema per aconseguir el protocol de Kyoto han desfermat una allau de protestes dels partits d'esquerra, grups ecologistes i altres sectors socials.

Així l'Associació de Productors d'Energies Renovables (APPA) va lamentar ahir que "la comissària europea d'Energia hagi utilitzat un forum destinat a parlar d'energies renovables [reunió celebrada diumenge a Pamplona] per llançar una nova crida a favor de l'energia nuclear". L'APPA considera falsa l'afirmació de Loyola de Palacios sobre el cost elevat de les energies renovables. "Fals, rotundament fals. Les accions realment cares per a la societat són continuar subvencionant amb els pressupostos les infraestructures gasístiques i petrolíferes, les ajudes al carbó, la reparació dels abocaments de petroli, el tractament dels residus nuclears i el manteniment de la seguretat d'aquestes mateixes nuclears, recentment posat en evidència", afirma l'APPA.

La UE reclama més esforços per poder aconseguir els objectius

La comissària europea de Medi Ambient, Margot Wallström, va explicar ahir que, si no es fan esforços suplementaris, "la Unió Europea no podrà complir l'objectiu de disminuir un 8% els gasos contaminants per al període 2008-2012 establert a Kyoto", segons informa S. Buxaderes. Les dades presentades per la comissària, en aquest sentit, deixen en evidència que Espanya és l'Estat de la UE que es troba més lluny de poder complir els compromisos adquirits en el protocol de Kyoto.

Els resultats del control anual comunitari presentat ahir a Brussel·les indiquen que Espanya és l'Estat menys responsable en aquesta matèria, mentre que Alemanya i el Regne Unit són els que més han fet per reduir les emissions de gasos que provoquen el canvi del clima. En

el conjunt de la UE, l'any 2000 es va estabilitzar l'emissió d'aquest tipus de gasos, tot i que l'emissió de diòxid de carboni (que representa el 80% del total de gasos d'efecte hivernacle), va augmentar un 0,5%.

Atenent a l'evolució actual, la comissària Wallström va constatar que calen mesures addicionals per part de cada Estat, al marge de les directives que es van aprovant a nivell europeu. L'Agència Europea de Medi Ambient indicava ahir que, a part d'Espanya, els països amb pitjors resultats són Àustria, Bèlgica, Dinamarca, Grècia, Irlanda, Itàlia, Holanda i Portugal (vegeu gràfic). Un factor fonamental de l'augment de les emissions és l'increment de producció d'electricitat amb centrals que cremen combustibles fòssils (carbó, petroli i gas).

Cataluña sólo recicla el 5% de los residuos de la construcción

Uno de cada tres técnicos municipales desconoce la normativa sobre reciclaje

ALBERTO CABELLO, Barcelona

Ladrillos, azulejos, hormigón, piedra, arena... la mayoría de los escombros y otros desechos procedentes del sector de la construcción en Cataluña a menudo no se reciclan ni se reutilizan y constituyen un serio problema de almacenamiento. Los estudios europeos demuestran que mientras que en España y Cataluña se recicla apenas el 5% de los residuos, en países como Holanda, Bélgica o Dinamarca, la cifra se sitúa entre el 80 y el 90%.

El bajo reciclaje de residuos en el sector se da a pesar de que desde 1994 existe en Cataluña un decreto que regula los residuos con el fin de aprovecharlos al máximo. Según revela un estudio llevado a cabo por la Universidad Politécnica de Cataluña (UPC), el 35% de los técnicos municipales encuestados desconoce dicho decreto, y sólo cuatro comarcas (Bages, Vallès Oriental, Vallès Occidental y Barcelonès) controlan la declaración de residuos, aspecto fundamental para su reciclaje o su reutilización.

La Generalitat, consciente del retraso respecto a Europa, se fija en la actualidad un objetivo ambicioso. En unas recientes jornadas realizadas en la UPC sobre los residuos de la construcción, se difundieron algunas de las cifras que se esperan conseguir en los próximos años, de manera que para 2006, el Gobierno catalán espera obtener el reciclaje del 65% de los residuos de la construcción. Así se prevé completar al final del 2006 el marco actual, hasta llegar a contar con 18 plantas de reciclaje, 64 plantas de transferencia y 69 depósitos controlados.

Las autoridades pretenden evitar la contaminación del me-

dio ambiente, y a la vez aprovechar elementos desechados de unas obras para ser utilizados en otras. Para ello, la Generalitat trabaja en abastecer al territorio catalán de una red de infraestructuras suficiente que permita tratar los residuos. "Lo que sucede es que la Generalitat debería afrontar también las deficiencias que se observan en los ayuntamientos; debería hacerse un control para saber si se aplica o no el decreto en todos los municipios, pues éstos tienen una función muy importante y hasta el momento muchos de ellos no la están llevando a cabo", explica Xavier Casanovas, profesor de la UPC y director del estudio.

El modelo catalán de gestión, concretado en el decreto de 1994 y en su modificación de 2001, establece que los ayuntamientos se ocupen de controlar la producción y la correcta gestión de los residuos obra por obra, mientras que la Junta de Residuos de la Generalitat se responsabiliza de dotar al territorio de depósitos y plantas de reciclaje. En todo este proceso, los consistorios son la pieza clave: según la ley, ellos son los encargados de exigir a los constructores un infor-

Derribo de una casa en Barcelona. / JOAN OLIVERO

me detallado sobre el volumen de residuos que prevén generar y sobre su peligrosidad. De esta manera, los constructores pagan una fianza y el ayuntamiento sólo la devuelve si no se exceden en las cantidades prefijadas.

"En 1994, partíamos de cero. La finalidad básica del decreto era crear un mínimo de infraestructuras, introducir el hábito de responsabilizarse de los residuos", señaló Alfred Colí, Director del Área Municipal de la Junta de Residuos de la Generalitat, en las jornadas celebradas en la UPC. Y desde que se aplicó el decreto hasta hoy, los organismos competentes, entre ellos los municipios

analizados en el estudio de la UPC, no han acabado de asimilarlo.

Para Juan Martínez, subdirector general de Calidad Industrial del Ministerio de Medioambiente, "es posible conseguir unos buenos niveles de reciclaje", añadió Martínez, "pues partimos de informes como el realizado por Sydmons Group Ltd., que nos demuestran que un altísimo porcentaje de los residuos son reciclables. Sólo hace falta organizarse".

Y la organización pasa por evitar que los residuos acaben en su mayoría en los vertederos, por ahora la opción más económica para los constructores.